

ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ, ഹരിഃ ഓം

കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

തൃതീയാഷ്ടം -പ്രപാഠകഃ 7- 12

Table of Contents

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം 9

3.7 തൃതീയാഷ്ടകേ സപ്തമഃ പ്രപാഠകഃ അച്ഛിദ്രം കാന്ധം
പ്രായശ്ചിത്തേന മന്ത്രൈശ്ച യജ്ഞച്ഛിദ്രപുരണാദച്ഛിദ്രമുച്യതേ 9

3.7.1 അനുവാകം 1 - ദർശപൂർണ്ണമാസേഷ്ടവിഷയാണി കാനി
ചിത്പ്രായശ്ചിത്താനി.....9

3.7.2 അനുവാകം 2 -അഗ്നിഹോത്രസാംനായുസാധാരണാനി
പ്രായശ്ചിത്താനി.....14

3.7.3 അനുവാകം 3 -മുഖ്യാഗ്നൃസംഭവേഽനുകല്പാഃ ഹോമാധാരാഃ.....18

3.7.4 അനുവാകം 4 -ഐഷ്ടികയാജമാനമന്ത്രാഃ 22

3.7.5 അനുവാകം 5 - ഐഷ്ടികയാജമാനമന്ത്രാഃ.....30

3.7.6 അനുവാകം 6 - ഐഷ്ടികയാജമാനമന്ത്രാഃ 36

3.7.7 അനുവാകം 7 - സോമാങ്ഗ.ഭൂതേഷു മന്ത്രേഷു
ദീക്ഷാമാരദ്യാഗ്നീഷോമയിപശുപർയന്തേ പ്രയോഗേ ശേഷഭൂതാ മന്ത്രാഃ. 47

3.7.8 അനുവാകം 8 - പശുവിഷയാ അച്ഛിദ്രമന്ത്രാഃ 53

3.7.9 അനുവാകം 9 - ഉപാംശാഭിഷവാ മന്ത്രാഃ.....55

3.7.10 അനുവാകം 10 - സൗമികപ്രായശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ.....59

3.7.11 അനുവാകം 11 - ദർശപൂർണ്ണമാസപ്രായശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ.....62

3.7.12 അനുവാകം 12 - അഗ്നിഷോമാദൗ യജമാനജപ്യാ മന്ത്രവിശേഷാഃ
65

3.7.13 അനുവാകം 13 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി ഋജീഷപ്രോക്ഷണമന്ത്രാഃ... 69

3.7.14 അനുവാകം 14 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി സേചനാദിമന്ത്രാഃ.....71

Appendix (of expansions) 75

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം 81

3.8 തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ തൃതീയാഷ്ടകേ അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ – അശ്വമേധബ്രാഹ്മണം വൈശ്വദേവം കാന്ധം തത്ര പ്രഥമമഹഃ....	81
3.8.1 അനുവാകം 1 – സാംഗ്രഹണേഷ്ടയാദയഃ യാജമാനസംസ്കാരാഃ....	81
3.8.2 അനുവാകം 2 – ബ്രഹ്മൗദനാഭിധാനം	82
3.8.3 അനുവാകം 3 – രശനയാശ്ശബന്ധനം.....	84
3.8.4 അനുവാകം 4 – അശ്വസ്യ ജലേഽവഗാഹനം.....	87
3.8.5 അനുവാകം 5 – അശ്വസ്യ പ്രോക്ഷണം മഹർത്വിജാം.....	89
3.8.6 അനുവാകം 6 – ഭൂമൗ പതതാം ബിന്ദുനാമഭിമന്ത്രണം	91
3.8.7 അനുവാകം 7 – അമാധാർയുപ്രോക്ഷണം	94
3.8.8 അനുവാകം 8 – അശ്വചരിതാനാമശ്വരൂപാണാം ച ഹോമാഃ.....	96
3.8.9 അനുവാകം 9 – അശ്വസ്യ നാമ്നാമഭിവാചനം, ഉദ്സർഗശ്ച	99
3.8.10 അനുവാകം 10 – ദീക്ഷാഭിധാനം തത്ര വൈശ്വദേവഹോമഃ.....	101
3.8.11 അനുവാകം 11 – വൈശ്വദേവഹോമമന്ത്രവ്യാഖ്യാനം	104
3.8.12 അനുവാകം 12 – അശ്വസംചരണവത്സരേ പ്രതിദിനം ദേവയജനദേശേ കർതവ്യമിഷ്ടിത്രയമഭിധീയതേ.....	105
3.8.13 അനുവാകം 13 – സംവത്സരാർദ്ധമുഖ്യസ്യുഗ്രോരുപസ്ഥാനം ...	107
3.8.14 അനുവാകം 14 – അന്നഹോമാഃ. ത്രിരാത്രരൂപസ്യുഗ്രോരുപസ്ഥാനം പ്രഥമദിനരാത്രൗ	109
3.8.15 അനുവാകം 15 – തത്പ്രകാരവിശേഷം.....	112
3.8.16 അനുവാകം 16 – വിവരണമേതയോഃ.....	114
3.8.17 അനുവാകം 17 – സപ്തകാണ്ഡഗതാനഹോമാനുവാകാ വ്യാഖ്യാനേ	116
3.8.18 അനുവാകം 18 – സപ്തകാണ്ഡഗതാനഹോമാനുവാകാ വ്യാഖ്യാനേ	119

3.8.19	അനുവാകം 19 - ഔപസഥ്യദിനേ യുപപ്രയോഗം.....	123
3.8.20	അനുവാകം 20 - യുപാനാം സ്ഥാനാദയഃ.....	124
3.8.21	അനുവാകം 21 - ചേതവ്യാഗ്നയാദേർവിശേഷഃ	127
3.8.22	അനുവാകം 22 - ഉക്ഥ്യാഖ്യേ ദിതീയേഹനി ബഹിഷ്ഠവമാനേ അശ്വസ്യോദ്രാത്യത്വം	129
3.8.23	അനുവാകം 23 - അശ്വേ പര്യഗ്ന്യപ്രയന്താനാം പശൂനാം നിയോജനം	131

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം 136

3.9	തൃതീയാഷ്ടകേ നവമഃ പ്രപാഠകഃ അശ്വമേധസ്യ ദിതീയ, തൃതീയാഹർവിധാനം.....	136
3.9.1	അനുവാകം 1 - അനുവാകേ അഷ്ടാദശിനാം ഗ്രാഭ്യാണാം	136
3.9.2	അനുവാകം 2 - ചാതുർമാസ്യപശൂനാം പ്രയോഗഃ	138
3.9.3	അനുവാകം 3 - രോഹിതാദീനാം പശൂനാം വപാഹോമസാഹിത്യം.....	140
3.9.4	അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ രഥയോജനാലംകാരാദയഃ	142
3.9.5	അനുവാകം 5 - ബ്രഹ്മോദ്യനാമകഃ ഹോത്യബ്രാഹ്മണോസ്സംവാദഃ 146	
3.9.6	അനുവാകം 6 - അശ്വസ്യ മൃതോപചാരഃ സംജ്ഞപനപ്രകാരഃ..	149
3.9.7	അനുവാകം 7 - തത്ര മന്ത്രാഃ	152
3.9.8	അനുവാകം 8 - അശ്വമേധസ്യ തത്പശൂനാം ച പ്രശംസാ.....	154
3.9.9	അനുവാകം 9 - ഉത്തമേഹനി പ്രശവഃ.....	156
3.9.10	അനുവാകം 10 - മഹിമാദിധാനൗ പ്രഹൗ	158
3.9.11	അനുവാകം 11 - ശരീരഹോമാഃ സിഷ്ടകൃദാദയശ്ച.....	159
3.9.12	അനുവാകം 12 - തദുദയഹോമമധ്യവർത്യശ്ചസ്തോമീയഹോമഃ....	161
3.9.13	അനുവാകം 13 - സംവഥ്സരാനുഷ്ഠാനമിഷ്ടീനാം.....	163

3.9.14	അനുവാകം 14 - താസിഷ്ടിഷു ബ്രാഹ്മണരാജന്യയോർഗാനം..	164
3.9.15	അനുവാകം 15 - അവഭൃഥഹോമവിശേഷാഃ.....	167
3.9.16	അനുവാകം 16 - ഉപാകരണമന്ത്രവ്യാഖ്യാനാദിഃ	169
3.9.17	അനുവാകം 17 - അശ്വാസ്യ രോഗാദിനിമിത്തം പ്രായശ്ചിത്തം....	171
3.9.18	അനുവാകം 18 - ബ്രഹ്മൗദനാ ഉച്യന്തേ	173
3.9.19	അനുവാകം 19 - വിഭുത്വാദിഭിഃ ദാദശഭിർഗുണൈരശ്വമേധപ്രശംസാ.....	174
3.9.20	അനുവാകം 20 - അശ്വാസംജ്ഞപനപ്രകാരഃ.....	177
3.9.21	അനുവാകം 21 - ഉത്തരവേദ്യുപവാപഃ.....	178
3.9.22	അനുവാകം 22 - ഋഷഭാലംഭഃ.....	180
3.9.23	അനുവാകം 23 - അശ്വാവയവേഷുപാസനം.....	182

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം 187

3.10	തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ - സാവിത്രചയനം	187
3.10.1	അനുവാകം 1 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ.....	187
3.10.2	അനുവാകം 2 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ.....	190
3.10.3	അനുവാകം 3 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ.....	191
3.10.4	അനുവാകം 4 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ.....	192
3.10.5	അനുവാകം 5 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ.....	193
3.10.6	അനുവാകം 6 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ.....	194

3.10.7 അനുവാകം 7 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ.....	194
3.10.8 അനുവാകം 8 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ.....	195
3.10.9 അനുവാകം 9 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ.....	199
3.10.10 അനുവാകം 10 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ.....	206
3.10.11 അനുവാകം 11 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ.....	210

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം 216

3.11 .....തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ ദിതീയഃ പ്രശ്നഃ - നാചികേതചയനം.....	216
3.11.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ ഇഷ്ടകോപധാനമന്ത്രാഃ.....	216
3.11.2 അനുവാകം 2 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി.....	225
3.11.3 അനുവാകം 3 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി.....	228
3.11.4 അനുവാകം 4 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി.....	228
3.11.5 അനുവാകം 5 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി.....	229
3.11.6 അനുവാകം 6 - ഉപസ്ഥാനം.....	231
3.11.7 അനുവാകം 7 - നാചികേതബ്രാഹ്മണം തത്ര അഗ്നിദേവതോപാസനം.....	233
3.11.8 അനുവാകം 8 - നാചികേതോപാഖ്യാനം	235

3.11.9 അനുവാകം 9 - ചയനപ്രയോഗം	239
3.11.10 അനുവാകം 10 - തത്പ്രശംസാ	244

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം 248

3.12 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാങ്കേ തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ- ചാതുർഹോത്രചയനം വൈശ്വസ്യജചയനം ച.....	248
3.12.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ വൈശ്വസ്യജചയനാങ്ഗഭൂതാഃ ദിവശ്ശേനയ ഇഷ്ടയഃ.....	248
3.12.2 അനുവാകം 2 - താസാം ബ്രാഹ്മണം.....	249
3.12.3 അനുവാകം 3 - അപാഘാ നാമേഷ്ടയഃ.....	256
3.12.4 അനുവാകം 4 - താസാം ബ്രാഹ്മണം	258
3.12.5 അനുവാകം 5 - ചാതുർഹോത്രചയനം.....	263
3.12.6 അനുവാകം 6 - വൈശ്വസ്യജചയന.....	269
3.12.7 അനുവാകം 7 - വൈശ്വസ്യജചയന.....	272
3.12.8 അനുവാകം 8 - വൈശ്വസ്യജചയന.....	274
3.12.9 അനുവാകം 9 - ബ്രഹ്മാ സദസ്യോസീനോ വൈശ്വസ്യജാൻ വ്യാചഷ്ടേ	276

Appendix (of expansions) 281

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,

ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.7 തൃതീയാഷ്ടകേ സപ്തമഃ പ്രപാഠകഃ അച്ചിദ്രം കാന്ധം പ്രായശ്ചിത്തേന മന്ത്രൈശ്ച യജ്ഞച്ചിദ്രപൂരണാദച്ചിദ്രമുച്യതേ

3.7.1 അനുവാകം 1 - ദർശപൂർണ്ണമാസേഷ്ടിവിഷയാണി കാനി ചിത്പ്രായശ്ചിത്താനി

T.B.3.7.1.1

സർവാൻ. വാ ഏഷോ[॥]ഗൗ കാമാൻ പ്രവേശയതി ।

യോ[॥] sഗീന[॥]ന്വാധായ വ്രതമുപൈതി ।

സ യദനിഷ്ടാ പ്രയായാത് ।

അകാമപ്രീതാ ഏനം കാമാ നാനു പ്രയായുഃ ।

അതേജാ അവിര്യഃ സ്യാത് । സ ജുഹുയാത് ।

തുഭ്യം താ അങ്ഗിരസ്തഥ । വിശ്വാഃ സുകുഷിതയഃ പൃഥക് ।

അഗ്നേ കാമായ യേമിര ഇതി ।

കാമാനേവാസ്മിൻ ദധാതി । 1 (10)

T.B.3.7.1.2

കാമപ്രീതാ ഏനം കാമാ അനുപ്രയാന്തി । തേജസീ
 വീര്യാവാൻ ഭവതി । സംതതിർവാ ഏഷാ യജ്ഞസ്യ ।
 യോ ധീനന്യാധായ വ്രതമുപൈതി । സ യദുദ്വായതി ।
 വിചിത്തിരേവാസ്യ സാ । തം പ്രാഞ്ചമുദ്യത്യ ।
 മനസോപതിഷ്ഠേത । മനോ വൈ പ്രജാപതിഃ ।
 പ്രാജാപത്യോ യജ്ഞഃ । 2 (10)

T.B.3.7.1.3

മനസൈവ യജ്ഞം സംതനോതി । ഭൂരിത്യാഹ ।
 ഭൂതോ വൈ പ്രജാപതിഃ । ഭൂതിമേവോപൈതി ।
 വി വാ ഏഷ ഇന്ദ്രിയേണ വീര്യേണർധ്യതേ ।
 യസ്യാ-ഹിതാഗ്നേ-രഗ്നിർപക്ഷായതി ।
 യാവച്ഛമയാ പ്രവിധ്യേത് । യദി താവദപക്ഷായേത് ।
 തം സംഭരേത് । ഇദം ത ഏകം പര ഉത ഏകം । 3 (10)

T.B.3.7.1.4

തൃതീയേന ജ്യോതിഷാ സംവിശസ്യ ।
 സംവേശനസ്മനുവൈ ചാരുരേധി ।
 പ്രിയേ ദേവാനാം പരമേ ജനിത്ര ഇതി ।

ബ്രഹ്മണൈവൈനച്ഛ് സംഭരതി ।

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ । യദി പരസ്തരാമപക്ഷായേത് ।

അനു പ്രയായാവസ്യേത് । സോ ഏവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ।

ഓഷധീർവാ ഏതസ്യ പശൂൻ പയഃ പ്രവിശതി ।

യസ്യ ഹവിഷേ വമ്സാ അപാകൃതാ ധയന്തി । 4 (10)

T.B.3.7.1.5

താൻ. യദ്ഭൂഹ്യാത് । യാതയാമ്നാ ഹവിഷാ യജേത ।

യന്ന ഭൂഹ്യാത് । യജ്ഞപരൂരന്തരിയാത് ।

വായവ്യാം യവാഗ്നം നിർവപേത് ।

വായുർവൈ പയസഃ പ്രദാപയിതാ ।

സ എവാസൈ പയഃ പ്രദാപയതി । പയോ വാ ഓഷധയഃ ।

പയഃ പയഃ । പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ । 5 (10)

T.B.3.7.1.6

അമോത്തരസൈ ഹവിഷേ വമ്സാനപാ കൂര്യാത് ।

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ।

അന്യതരാൻ. വാ ഏഷ ദേവാൻ ഭാഗധേയേന വൃർധയതി ।

യേ യജമാനസ്യ സായം ഗൃഹമാഗച്ഛന്തി ।

യസ്യ സായം ദുഗ്ധച്ഛ് ഹവിരാർതിമാർച്ഛന്തി ।

ഇന്ദ്രായ പ്രീഹീന്നിരുവോപവസേത് ।
 പയോ വാ ഓഷധയഃ ।
 പയ ഏവാരഭ്യ ഗൃഹീതോപവസതി ।
 യത്പ്രാതഃ സ്യാത് । തച്ഛൃതം കൂര്യാത് । 6 (10)

T.B.3.7.1.7

അഥേതര ഐന്ദ്രഃ പുരോധാശഃ സ്യാത് । ഇന്ദ്രിയേ
 എവാസൈ സമീചീ ദധാതി । പയോ വാ ഓഷധയഃ ।
 പയഃ പയഃ । പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ ।
 അഥോത്തരസൈ ഹവിഷേ വത്സാനപാ കൂര്യാത് ।
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ।
 ഉഭയാൻ. വാ ഏഷ ദേവാൻ ഭാഗധേയേന വൃർധയതി ।
 യേ യജമാനസ്യ സായം ച പ്രാതശ്ച ഗൃഹമാഗച്ഛന്തി ।
 യസ്യോഭയച്ഛ് ഹവിരാർത്തിമാർച്ഛതി । 7 (10)

T.B.3.7.1.8

ഐന്ദ്രം പഞ്ചശരാവമോദനം നിർവപേത് ।
 അഗ്നിം ദേവതാനാം പ്രഥമം യജേത് ।
 അഗ്നിമുഖാ ഏവ ദേവതാഃ പ്രീണാതി ।
 അഗ്നിം വാ അന്വന്യാ ദേവതാഃ । ഇന്ദ്രമന്വന്യാഃ ।

താ ഏവോദയീഃ പ്രീണാതി | പയോ വാ ഓഷധയഃ |
 പയഃ പയഃ | പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ |
 അമോത്തരസൈ ഹവിഷേ വത്സാനപാ കുര്യാത് | 8 (10)

T.B.3.7.1.9

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ |
 അർധോ വാ ഏതസ്യ യജ്ഞസ്യ മീയതേ |
 യസ്യ വ്രത്യേഹൻ പത്ന്യനാലംഭുകാ ഭവതി |
 താമപര്യ്യ യജേത | സർവേണൈവ യജേന്തൻ യജതേ |
 താമിഷ്ടോപഹായേത | അമൃഹമസ്മി | സാ താം | ദൗരഹം |
 പൃഥിവീ താം ( ) | സാമാഹം | ഋക്താം |
 താവേഹി സംഭവാവ | സഹ രേതോ ദധാവഹൈ |
 പുഷ്പേ പുത്രായ വേത്തവൈ | രായസോഷായ
 സുപ്രജാസ്തായ സുവീര്യായേതി | അർധ ഏവൈനാമുപ
 ഹായതേ | സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ | 9 (18)

(ദധാതി - യജ്ഞ - ഉത ഏകം - ധയന്തി - രുന്ധേ -
 കുര്യാ-ദാർഘ-ത്വപാകുര്യാത്-പൃഥിവീ തമഷ്ടൗ ച) (A1)

Special Korvai

(സർവാൻ വി വൈ യദി പരസുരാമോഷധീരൻ
യതരാസുഭയാനർധോ വൈ)

3.7.2 അനുവാകം 2 -അഗ്നിഹോത്രസാന്നായസാധാരണാനി പ്രായശ്ചിത്താനി

T.B.3.7.2.1

യദിഃ ഷണ്ണേന ജുഹുയാത് | അപ്രജാ അപശുർ യജമാനഃ
സ്യാത് | യദനായതനേ നിനയേത് | അനായതനസ്സ്യാത് |
പ്രാജാപത്യയർചാ വപുരീകവപായാമവനയേത് |
പ്രാജാപത്യോ വൈ വപുരീകഃ | യജ്ഞഃ പ്രജാപതിഃ |
പ്രജാപതാവേവ യജ്ഞം പ്രതിഷ്ഠാപയതി |
ഭൂരിത്യാഹ | ഭൂതോ വൈ പ്രജാപതിഃ | **10 (10)**

T.B.3.7.2.2

ഭൂതിമേവോപൈതി | തത് കൃത്വാ | അന്യാം ദുഗ്ധാ
പുനർ. ഹോതവ്യം | സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ |
യത്കീടാവപന്നേന ജുഹുയാത് | അപ്രജാ അപശുർ
യജമാനഃ സ്യാത് | യദനായതനേ നിനയേത് |
അനായതനഃ സ്യാത് | മധ്യമേന പർണേന

ദ്യാവാപൃഥിവ്യൗർദ്ധ്വന്തഃ പരിധി നിനയേത് ।
 ദ്യാവാപൃഥിവ്യോ-രേവൈനത്-പ്രതിഷ്ഠാപയതി । 11 (10)

T.B.3.7.2.3

തത്കൃത്വാ । അന്യാം ദുഗ്ധാ പുനർ ഹോതവ്യം ।
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ । യദവവൃഷ്ടേന ജുഹുയാത് ।
 അപരൂപ-മസൃത-ഞ്ജായേത ।
 കിലാസോ വാ സൃദർശസോ വാ । യത് പ്രത്യേയാത് ।
 യജ്ഞം വിച്ഛിന്ദ്യാത് । സ ജുഹുയാത് ।
 മിത്രോ ജനാൻ കല്പയതി പ്രജാനൻ । 12 (10)

T.B.3.7.2.4

മിത്രോ ദാധാര പൃഥിവീമൃത ദ്യാം । മിത്രഃ കൃഷ്ടീര-നിമിഷാ
 ടഭിച്ഛേ । സത്യായ ഹവ്യം ഘൃതവജ്ജുഹോതേതി ।
 മിത്രേണൈവൈനത് കല്പയതി । തത്കൃത്വാ ।
 അന്യാം ദുഗ്ധാ പുനർ. ഹോതവ്യം ।
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ।
 യത് പൂർവസൃതമാഹുത്യാഹ് ഹുതായാ-
 മുത്തരാഹ്വതിഃ സ്തന്വേത് । ദിപാദിഃ പശുഭിർ യജമാനോ
 വ്യ-ഋദ്ധ്യത । യദുത്തരയാ ടഭിജുഹുയാത് । 13 (10)

T.B.3.7.2.5

ചതുഷ്ഠാദിഃ പശുഭിർ യജമാനോ വൃ-ഋദ്ധ്യേത ।
 യത്ര വേതമ വനസ്സതേ ദേവാനാം ഗൃഹ്യാ നാമാനി ।
 തത്ര ഹവ്യാനി ഗാമയേതി വാനസ്സത്യയർചാ
 സമീധമാധായ । തൃഷ്ണീമേവ പുനർ ജുഹുയാത് ।
 വനസ്സതിനൈവ യജ്ഞസ്യാർത്ഥം ചാനാർത്ഥം ചാഹുതീ
 വിദാധാര । തത്കൃത്വാ । അന്യാം ദുഗ്ധാ പുനർ.
 ഹോതവ്യം । സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ।
 യത്പുരാ പ്രയാജേഭ്യഃ പ്രാങ്ങ്ഗാഃ സ്കന്ദേത് ।
 അധാര്യവേ ച യജമാനായ ചാകം സ്യാത് । 14 (10)

T.B.3.7.2.6

യദ് ദക്ഷിണാ । ബ്രഹ്മണേ ച യജമാനായ ചാകം സ്യാത് ।
 യത് പ്രത്യക് । ഹോത്രേ ച പതിയൈ ച യജമാനായ
 ചാകം സ്യാത് । യദുദങ് ।
 അഗ്നീധേ ച പശുഭ്യശ്ച യജമാനായ ചാകം സ്യാത് ।
 യദഭിജുഹുയാത് । രുദ്രോഽസ്യ പശൂൻ ഘാതുകഃ സ്യാത് ।
 യന്നാഭി ജുഹുയാത് । അശാന്തഃ പ്രഹ്നിയേത । 15 (10)

T.B.3.7.2.7

സ്രുവസ്യ ബുധ്വേനാഭി നിദധ്യാത് | മാ തമോ മാ
 യജ്ഞസ്തമന്മാ യജമാനസ്തമത് | നമസ്തേ അസ്ത്വായതേ | നമോ
 രൂദ്ര പരായതേ | നമോ യത്ര നിഷീദസി |

അമൃം മാ ഹിച്ഛീരമൃം മാ ഹിച്ഛീരിതി യേന സ്തന്വേത് |
 തം പ്രഹരേത് | സഹസ്രശൃങ്ഗോ വൃഷഭോ ജാതവേദാഃ |
 സ്തോമപൃഷ്ഠോ ഘൃതവാൻ മസുപ്രതീകഃ |

മാ നോ ഹാസീന്മേത്ഥിതോ നേത്ത്വാ ജഹാമ ( ) |

ഗോപോഷം നോ വീരപോഷം ച യച്ഛേതി |

ബ്രഹ്മണൈവൈനം പ്രഹരതി |

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ | **16 (13)**

(വൈ പ്രജാപതിഃ - സ്ഥാപയതി - പ്രജാനൻ -

നഭിജുഹുയാമ്-സ്യാദ്-ധ്രിയേത-ജഹാമ ത്രിണീ ച) (A2)

Special Korvai

(യദിഃ ഷണ്ണേന പ്രാജാപത്യയാ യത് കീടാ മധ്യമേന
 യദവവൃഷ്ടേന യത് പൂർവസ്യാം യത് പൂരാ പ്രയാജേഭ്യ
 പ്രങ്ഗാരോ യദ് ദക്ഷിണാ യത് പ്രത്യഗ്യദുദങ്ങ്)

3.7.3 അനുവാകം 3 -മുഖ്യാഗ്നസംഭവേനുകല്പാഃ
ഹോമാധാരാഃ

T.B.3.7.3.1

വി വാ ഏഷ ഇന്ദ്രിയേണ വീര്യേണർദ്ധ്യതേ ।
 യസ്യാ-ഹിതാഗ്നേ-രഗ്നിർ മഥ്യമാനോ ന ജായതേ ।
 യത്രാന്യം പശ്യേത് ॥ തത് ആഹൃത്യ ഹോതവ്യം ॥
 അഗ്നാവേവാസ്യാഗ്നിഹോത്രച്ഛൃതം ഭവതി ।
 യദ്യന്യം ന വിന്ദേത് ॥ അജായാച്ഛൃതം ഹോതവ്യം ॥
 ആഗ്നേയീ വാ ഏഷാ । യദജാ ।
 അഗ്നാവേവാസ്യാ-ഗ്നിഹോത്രച്ഛൃതം ഭവതി । **17 (10)**

T.B.3.7.3.2

അജസ്യ തു നാശ്ഠീയാത് ॥ യദജസ്യാശ്ഠീയാത് ॥
 യാമേവാഗ്നാവഹൃതിം ജുഹുയാത് ॥
 താമദ്യാത് ॥ തസ്മാദജസ്യ നാശ്യം ॥ യദുജാം ന വിന്ദേത് ॥
 ബ്രാഹ്മണസ്യ ദക്ഷിണേ ഹസ്തേ ഹോതവ്യം ॥
 ഏഷ വാ അഗ്നിർ വൈശ്യാനരഃ ॥ യദ്ബ്രാഹ്മണഃ ॥
 അഗ്നാവേവാസ്യാഗ്നിഹോത്രച്ഛൃതം ഭവതി । **18 (10)**

T.B.3.7.3.3

ബ്രാഹ്മണം തു വസതൈ നാപരുന്ധാത് |
 യദ്ബ്രാഹ്മണം വസത്യാ അപരുന്ധാത് |
 യസ്മിന്നേവാഗ്നാവാഹുതിം ജുഹുയാത് |
 തം ഭാഗധേയേന വൃദ്ധയേത് |
 തസ്മാദ് ബ്രാഹ്മണോ വസതൈ നാപരുധഃ |
 യദി ബ്രാഹ്മണം ന വിന്ദേത് | ദർഭസ്മംബേ ഹോതവ്യം |
 അഗ്നിവാൻ. വൈ ദർഭസ്മംബഃ |
 അഗ്നാവേവാസ്യാഗ്നിഹോത്രച് ഹുതം ഭവതി |
 ദർഭാസ്മു നാധ്യാസീത | **19 (10)**

T.B.3.7.3.4

യദ് ദർഭാനധ്യാസീത | യാമേവാഗ്നാവാഹുതിം ജുഹുയാത് |
 താമധ്യാസീത | തസ്മാദ് ദർഭാ നാധ്യാസീതവ്യാഃ |
 യദി ദർഭാന വിന്ദേത് | അസ്സു ഹോതവ്യം |
 ആപോ വൈ സർവാ ദേവതാഃ |
 ദേവതാസ്യ വാസ്യാഗ്നിഹോത്രച് ഹുതം ഭവതി |
 ആപസ്മു ന പരിചക്ഷീത | യദാപഃ പരിചക്ഷീത | **20 (10)**

T.B.3.7.3.5

യാ മേവാഹ്യാഹ്നിതിം ജുഹുയാത് | താം പരിചക്ഷീത |
 തസ്മാദാപോ ന പരിചക്ഷയാഃ |
 മേധ്യാ ച വാ ഏതസ്മാമേധ്യാ ച തനുവൗ സൗസ്മ്യജ്യേതേ |
 യസ്മാഹിതാഗ്നേ-രന്യൈരഗ്നിഭി-രഗ്നയഃ സൗസ്മ്യജ്യന്തേ |
 അഗ്നയേ വിവിചയേ പുരോധാശമഷ്ടാകപാലം നിർവപേത് |
 മേധ്യാം ചൈവാസ്മാമേധ്യാം ച തനുവൗ വ്യാവർതയതി |
 അഗ്നയേ വ്രതപതയേ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിർവപേത് | അഗ്നിമേവ വ്രതപതിഃ സ്വേന ഭാഗധേയേ-
 നോപധാവതി | സ ഏവൈനം വ്രതമാലംഭയതി | **21 (10)**

T.B.3.7.3.6

ഗർഭഃ സ്രവന്തമഗദമകഃ | അഗ്നിരിന്ദ്രസ്താഷ്ടാ ബൃഹസ്സതിഃ |
 പൃഥ്വിവ്യാ-മവചുശ്ചോതൈതത് | നാഭിപ്രാപ്നോതി നിർഘൃതിം
 പരാചൈഃ | രേതോ വാ ഏതദാജീനമാഹിതാഗ്നേഃ |
 യദഗ്നിഹോത്രം | തദ്യഥ്സ്രവേത് |
 രേതോഽസ്യ വാജീനഃ സ്രവേത് |

ഗർഭഃ സ്രവന്തമഗദമകരിത്യാഹ ।

രേത ഏവാസ്മിൻ വാജിനം ദധാതി । 22 (10)

T.B.3.7.3.7

അഗ്നിരിത്യാഹ । അഗ്നിർവൈ രേതോധാഃ ।

രേത ഏവ തദ്ദധാതി । ഇന്ദ്ര ഇത്യാഹ ।

ഇന്ദ്രിയമേവാസ്മിൻ-ദധാതി । തപഷ്ടേത്യാഹ ।

തപഷ്ടാ വൈ പശൂനാം മീമൂനാനാപ് രൂപകൃത് ।

രൂപമേവ പശുഷു ദധാതി । ബൃഹസ്പതിരിത്യാഹ ।

ബ്രഹ്മ വൈ ദേവാനാം ബൃഹസ്പതിഃ ( ) ।

ബ്രഹ്മണൈവാസ്മൈ പ്രജാഃ പ്രജനയതി ।

പൃഥിവ്യാ-മവചുശ്ചോതൈത-ദിത്യാഹ ।

അസ്മാ-മേവൈനത് പ്രതിഷ്ഠാപയതി ।

നാഭി പ്രാപ്തോതി നിർജ്ജിതം പരാചൈരിത്യാഹ ।

രക്ഷസാമപഹന്തൈ । 23 (15)

(അജാഗ്നാവേവാസ്മാഗ്നിഹോത്രേ ഹൃതം ഭവതി - ഭവ -

ത്യാസീത - പരിചക്ഷീത - ലംഭയതി - ദധാതി -

ദേവാനാം ബൃഹസ്പതിഃ പഞ്ച ച) (A3)

Special Korvai

(വി വൈ യദ് യന്യമജായാം ബ്രാഹ്മണസ്യ
ദർഭസ്തംബേഽസ്തം ഹോതവ്യം)

3.7.4 അനുവാകം 4 -ഐഷികയാജമാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.4.1

യാഃ പുരസ്താത് പ്രസ്രവന്തി । ഉപരിഷ്ടാമ് സർവതശ്ച യാഃ ।
താഭീ രശ്മിപവിത്രാഭിഃ । ശ്രദ്ധാം യജ്ഞമാർഭേ ।
ദേവാ ഗാതുവിദഃ । ഗാതും യജ്ഞായ വിന്ദത ।
മനസസ്സതിനാ ദേവേന । വാതാദ് യജ്ഞഃ പ്രയുജ്യതാം ।
തൃതീയസ്യേ ദിവഃ । ഗായത്രിയാ സോമ ആഭ്യുതഃ । **24 (10)**

T.B.3.7.4.2

സോമപീമായ സംനയിതും । വകല-മന്തരമാർഭേ ।
ആപോ ദേവീഃ ശുദ്ധാഃ സ്ഥ । ഇമാ പാത്രാണി ശുന്ധത ।
ഉപാതക്യായ ദേവാനാം । പർണവലമുത ശുന്ധത ।
പയോ ഗൃഹേഷു പയോ അഷ്ടിയാസു ।
പയോ വമ്സേഷു പയ ഇന്ദ്രായ ഹവിഷേ ധ്രിയസ്വ ।
ഗായത്രി പർണവലേന । പയഃ സോമം കരോതിമം । **25 (10)**

T.B.3.7.4.3

അഗ്നിം ഗൃഹ്ണാമി സുരഥം ഋയോ മയോഭുഃ ।
 യ ഉദ്യന്തമാരോഹതി സൂര്യമഹേ । ആദിത്യം ജ്യോതിഷാം
 ജ്യോതിരുത്തമം । ശോ യജ്ഞായ രഥതാം ദേവതാഭുഃ ।
 വസൂൻ രുദ്രാനാദിത്യൻ । ഇന്ദ്രേണ സഹ ദേവതാഃ ।
 താഃ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ ।
 ഇമാമൂർജം പഞ്ചദശീം ഋേ പ്രവിഷ്ടാഃ ।
 താദേവാൻ പരിഗൃഹ്ണാമി പൂർവഃ । 26 (10)

T.B.3.7.4.4

അഗ്നിർ. ഹവ്യവാധിഹ താനാവഹതു । പൗർണമാസഃ
 ഹവിരിദമേഷാം മയി । ആമാവാസ്യഃ ഹവിരിദമേഷാം മയി ।
 അന്തരാഗ്നീ പശവഃ । ദേവസഃ സദമാഗമൻ ।
 താൻ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ ।
 ഇഹ പ്രജാ വിശ്വരുപാ രമന്താം ।
 അഗ്നിം ഗൃഹപതിമഭി സംവസാനാഃ ।
 താഃ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । 27 (10)

T.B.3.7.4.5

സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ । ഇഹ പശവോ വിശ്വരുപാ

രമന്താം । അഗ്നിം ഗൃഹപതിമഭി സംവസാനാഃ ।
 താൻ പുർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി ।
 സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ । അയം പിതൃണാമഗ്നിഃ ।
 അവാഡ്ഢവ്യാ പിതൃഭ്യ ആ ।
 തം പുർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । അവിഷം നഃ പിതും കരത് ।
 അജസ്രം ത്വാച് സഭാപാലാഃ । 28 (10)

T.B.3.7.4.6

വിജയഭാഗച് സമിന്ധതാം । അഗ്നേ ദീദായ മേ സഭ്യ ।
 വിജിത്യേ ശരഭഃ ശതം । അന്നമാവസഥീയം ।
 അഭിഹരാണി ശരഭഃ ശതം । ആവസഥേ ശ്രിയം മന്ത്രം ।
 അഹിർബുധ്നിയോ നിയച്ഛതു । ഇദമഹമഗ്നിജ്യേഷ്ടഭ്യഃ ।
 വസുഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി ।
 ഇദമഹമിന്ദ്രജ്യേഷ്ടഭ്യഃ । 29 (10)

T.B.3.7.4.7

രുദ്രേഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി । ഇദമഹം വരുണജ്യേഷ്ടഭ്യഃ ।
 ആദിത്യേഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി । പയസ്വതീരോഷധയഃ ।
 പയസ്വാദീരുധാം പയഃ । അപാം പയസോ യത്പയഃ ।

തേന മാമിന്ദ്ര സൗസൃജ ।
 അഗ്നേ വ്രതപതേ വ്രതം ചരിഷ്യാമി ।
 തച്ഛകേയം തന്മേ രാധ്യതാം ।
 വായോ വ്രതപത ആദിത്യ വ്രതപതേ । 30 (10)

T.B.3.7.4.8

വ്രതാനാം വ്രതപതേ വ്രതം ചരിഷ്യാമി ।
 തച്ഛകേയം തന്മേ രാധ്യതാം ।
 ഇമാം പ്രാചീമുദീചീം । ഇഷമൂർജമഭി സൗസ്കൃതാം ।
 ബഹുപർണാമശുഷ്ണാഗ്രാം । ഹരാമി പശുപാമഹം ।
 യത്കൃഷ്ണാ രൂപം കൃതാ । പ്രാവിശസ്ത്വാ വനസ്സതീൻ ।
 തതസ്ത്വാമേകവിശ്ശതിയാ ।
 സംഭരാമി സുസംഭൃതാ । 31 (10)

T.B.3.7.4.9

തീൻ പരിധീൗസ്തിസ്രഃ സമിധഃ ।
 യജ്ഞായുരനുസംചരാൻ । ഉപവേഷം മേക്ഷണം ധൃഷ്ടിം ।
 സംഭരാമി സുസംഭൃതാ । യാ ജാതാ ഓഷധയഃ ।
 ദേവേഭ്യ സ്ത്രിയുഗം പുരാ । താസാം പർവ രാധ്യാസം ।

പരിസ്തരമാഹരൻ | അപാം മേധ്യം യജ്ഞീയം |

സദേവഃ ശിവമസ്യ മേ | 32 (10)

T.B.3.7.4.10

ആച്ഛേത്താ വോ മാ രിഷം | ജീവാന്തി ശരഭഃ ശതം |

അപരിമിതാനാം പരിമിതാഃ | സംനഹ്യേ സുകൃതായ കം |

എനോ മാ നിഗാം കതമച്ഛനാഹം |

പുനരുത്ഥായ ബഹുലാ ഭവന്തു | സകൃദാച്ഛിന്നം

ബർഹിരൂർണാമൃദു | സ്യോനം പിതൃഭ്യസ്ത്വാ ഭരാമൃഹം |

അസ്തിൻ മ്സീദന്തു മേ പിതരഃ സോമയാഃ |

പിതാമഹാഃ പ്രപിതാമഹാശ്ചാനുഗൈഃ സഹ | 33 (10)

T.B.3.7.4.11

ത്രിവൃത് പലാശേ ദർഭഃ | ഇയാൻ പ്രാദേശ സംമിതഃ |

യജ്ഞേ പവിത്രം പോത്യുതമം | പയോ ഹവ്യം കരോതു മേ |

ഇമൗ പ്രാണാപാനൗ | യജ്ഞസ്യാങ്ഗാനി സർവശഃ |

ആപ്യായയന്തൗ സംചരതാം | പവിത്രേ ഹവ്യശോധനേ |

പവിത്രേ സ്ഥോ വൈഷ്ണവീ |

വായുർവാം മനസാ പുനാതു | 34 (10)

T.B.3.7.4.12

അ॒യം പ്രാ॑ണശ്ചാ॒പാന॑ശ്ച । യ॒ജമാ॑ന-മ॒പിഗ॑ച്ഛതാം ।
 യ॒ജേ॒ണ ഹൃ॑ഭൂതാം പോ॒താരൗ॑ । പ॒വിത്രേ॑ ഹ॒വൃശോ॑ധനേ ।
 ത്വയാ॑ വേദിം ധീ॒വിവി॑ദുഃ പൃ॒ഥിവി॑ം ।
 ത്വയാ॑ യ॒ജേ॒ണാ ജാ॑യതേ വിശ്വ॒ദാനിഃ॑ ।
 അ॒ച്ഛിദ്രം॑ ധീ॒യജ്ഞ॑മന്വേഷി വി॒ദാൻ । ത്വയാ॑ ഹോ॒താ
 സം॒തനോ॑ത്യർധമാ॒സാൻ । ത്ര॒യസ്രി॑ഷ്ട്വശോ॒ഽസി ത॑ന്തുനാം ।
 പ॒വിത്രേ॑ണ സഹാ॒ഗഹി॑ । 35 (10)

T.B.3.7.4.13

ശി॒വേയ॑ഷ്വ രജ॒ജുര॑ഭി॒ധാനീ॑ । അ॒ഹ്നീ॒യാമു॑പസേവതാം ।
 അ॒പ്രസൃ॑ഷ്ട്വസായ യ॒ജ്ഞസ്യ॑ । ഉ॒ഖേ ഉ॑പ॒ദധാ॑മ്യഹം ।
 പശു॑ഭിഃ സംനീ॒തം ബി॑ഭൂതാം । ഇ॒ന്ദ്രായ॑ ശൃ॒തം ദധി॑ ।
 ഉ॒പവേ॑ഷോ॒ഽസി യ॒ജ്ഞായ॑ । ത്വാം പ॒രിവേ॑ഷ-മ॒ധാര॑യൻ ।
 ഇ॒ന്ദ്രായ॑ ഹ॒വിഃ കൃ॑ണ്വന്തഃ ।
 ശി॒വഃ ശശോ॑ ഭ॒വാസി॑ നഃ । 36 (10)

T.B.3.7.4.14

അ॒മൃത॑യം ദേ॒വപാ॑ത്രം । യ॒ജ്ഞസ്യായു॑ഷി പ്ര॒യുജ്യ॑താം ।
 തി॒രഃ പ॒വിത്ര॑മതിനീ॒താഃ । ആ॑പോ॒ ധാര॑യ മാ॒തിഗുഃ॑ ।

ദേവേ॑ന॒ സ॒വിത്രോ॑ത്പു॒താഃ । വ॒സോഃ॑ സു॒ര്യ॒സ്യ॑ ര॒ശ്മിഭിഃ॑ ।
 ഗാ॒ം ദോ॑ഹപ॒വിത്രേ॑ രജ॒ജും । സ॒ർവാ॑ പാ॒ത്രാണി॑ ശു॒ന്ധത॑ ।
 ഏ॒താ ആ॑ച॒രന്തി॑ മധു॒മദ്ദു॑ഹാ॒നാഃ ।
 പ്ര॒ജാ॒വതീ॑ർ യശ॒സോ॑ വി॒ശ്വരൂ॑പാഃ । 37(10)

T.B.3.7.4.15

ബ॒ഹീർ ഭ॒വന്തീ॑രു॒പ ജാ॑യമാ॒നാഃ । ഇ॒ഹ വ॒ ഇന്ദ്രോ॑ ര॒മയ॑തു
 ഗാ॒വഃ । പൃ॒ഷാ സ്ഥ॑ । അ॒യക്ഷ॑മാ॒ വഃ പ്ര॒ജയാ॑ സ॒ഷ്ട്വ॑ജാമി ।
 രാ॒യസ്സോ॑ഷേ॒ണ ബ॒ഹുലാ॑ ഭ॒വന്തീഃ॑ । ഊ॒ർജം॑ പ॒യഃ
 പി॒ന്യമാ॑നാ ഘൃ॒തം ച॑ । ജീ॒വോ ജീ॑വ॒ന്തീരു॒പ വഃ॑ സ॒ദേയം॑ ।
 ദൃ॒ഘശ്ചേ॑മം യ॒ജ്ഞം॑ പൃ॒ഥിവി॑ ച॒ സംദു॑ഹാ॒താം ।
 ധാ॒താ സോ॑മേ॒ന സ॒ഹ വാ॑തേ॒ന വാ॑യുഃ ।
 യ॒ജമാ॑നായ॒ ദ്രവി॑ണം ദധാ॒തു । 38 (10)

T.B.3.7.4.16

ഉ॒ഥ്സം ദു॑ഹന്തി ക॒ലശം॑ ച॒തുർബി॑ലം । ഇ॒ധാം ദേ॒വീം
 മധു॑മതീ॒ഷ്ട്വ॑ സു॒വർവി॑ദം । തദി॒ന്ദ്രാഗ്നീ॑ ജീ॒ന്യത॑ഷ്ട്വ
 സു॒ന്യതാ॑വത് । തദ് യ॒ജമാ॑ന-മ॒മൃത॑ത്വേ ദധാ॒തു ।
 കാ॒മധു॑ക്ഷഃ പ്ര॒ണോ ബ്രൂ॑ഹി । ഇ॒ന്ദ്രായ॑ ഹ॒വിരി॑ന്ദ്രി॒യം ।
 അ॒മൃം യ॒സ്യാം ദേ॒വാനാം॑ । മ॒നുഷ്യാ॑ണാം പ॒യോ ഹി॑തം ।

ബഹു ദുഗ്ധീന്ദ്രായ ദേവേഭ്യഃ ।
ഹവ്യ-മാപ്യായതാം പുനഃ । 39 (10)

T.B.3.7.4.17

വമ്സേഭ്യോ മനുഷ്യേഭ്യഃ । പുനർഭോഹായ കല്പതാം ।
യജ്ഞസ്യ സംതതിരസി । യജ്ഞസ്യ ത്വാ സംതതിമനു-
സന്തനോമി । അദസ്തമസി വിഷ്ണവേ ത്വാ ।
യജ്ഞായാപി ദധാമ്യഹം । അദിരരികേതന പാത്രേണ ।
യാഃ പുതാഃ പരിശേരതേ । അയം പയഃ സോമം കൃത്വാ ।
സ്വാം യോനി-മപിഗച്ഛതു । 40 (10)

T.B.3.7.4.18

പർണവല്കഃ പവിത്രം । സൗമ്യഃ സോമാദ്ധി നിർമിതഃ ।
ഇമൗ പർണം ച ദർഭം ച । ദേവാനാഽഹവ്യശോധനൗ ।
പ്രാതർവേഷായ ഗോപായ । വിഷ്ണോ ഹവ്യഽഹി രക്ഷസി ।
ഉഭാവഗ്നീ ഉപസ്തൂണതേ । ദേവതാ ഉപവസന്തു മേ ।
അഹം ഗ്രാമ്യ-നുപവസാമി ।
മഹ്യം ഗോപതയേ പശൂൻ ( ) । 41 (10)

[ആഭ്യത - ഇമം - ഗൃഹ്ണാമി പൂർവ - സ്താഃ പൂർവഃ
പരിഗൃഹ്ണാമി - സഭാപാലാ - ഇന്ദ്രജ്യേഷ്ടേഭ്യ - ആദിത്യ

വ്രതപതേ - സുസംഭൃതാ - മേ - സഹ - പൂനാതു - ഗഹി
 - നോ - വിവരുപാ - ദധാതു - പുനർ - ഗച്ഛതു -
 പശുൻ ( )] (A4)

Special Korvai

യാഃ പുരസ്താദിമാമൂർജമിഹ പ്രജാ ഇഹ പശവോഽയം
 പിതൃണാമഗ്നിഃ

3.7.5 അനുവാകം 5 - ഐഷികയാജമാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.5.1

ദേവാ ദേവേഷു പരാക്രമധാം । പ്രഥമാ ദിതീയേഷു ।
 ദിതീയാസ്തൃതീയേഷു । ത്രിരേകാദശാ ഇഹ മാഽവത ।
 ഇദം ശകേയം യദിദം കരോമി । ആത്മാ കരോത്യാത്മനേ ।
 ഇദം കരിഷ്യേ ദേഷജം । ഇദം മേ വിശ്വദേഷജാ ।
 അശ്വിനാ പ്രാവതം യുവം ।

ഇദമഹം സേനായാ അഭീത്വൈര്യ । 42 (10)

T.B.3.7.5.2

മുഖമപോഹാമി । സൂര്യജ്യോതിർ വിഭാഹി ।
 മഹത ഇന്ദ്രിയായ । ആപ്യായതാം ഘൃതയോനിഃ ।

അഗ്നിർ. ഹവ്യാഽനുനൃതാം । ഖമക്ഷ്വ ത്വചമക്ഷ്വ ।
 സുരുപം ത്വാ വസുവിദം । പശൂനാം തേജസാ ।
 അഗ്നയേ ജുഷ്ടമഭിഘോരയാമി ।
 സ്യോനം തേ സദനം കരോമി । 43 (10)

T.B.3.7.5.3

ഘൃതസ്യ ധാരയാ സുശേവം കല്പയാമി ।
 തസ്മിൻ മ്സീദാമൃതേ പ്രതിതിഷ്ഠ ।
 പ്രീഹീണാം മേധ സുമനസ്യമാനഃ ।
 ആർദ്രഃ പ്രഥസ്തൂർ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ।
 ശൃത ഉമ്സ്താന്തി ജനിതാ മതീനാം ।
 യസ്ത ആത്മാ പശുഷു പ്രവിഷ്ടഃ ।
 ദേവാനാം വിഷ്വാമനു യോ വിതസ്ഥേ ।
 ആത്മനാൻ മ്സോമ ഘൃതവാൻ. ഹി ഭൂത്വാ ।
 ദേവാൻ ഗച്ഛ സുവർവിന്ദ യജമാനായ മഹ്യം ।
 ഇരാ ഭൂതിഃ പൃഥിവൈ രസോ മോതക്രമീത് । 44 (10)

T.B.3.7.5.4

ദേവാഃ പിതരഃ പിതരോ ദേവാഃ । യോഽഹമസ്മി
 സ സൻ. യജേ । യസ്മാസ്മി ന തമന്തരേമി ।

സ്വം മ̎ ഇഷ്ടം സ്വം ദത്തം । സ്വം പൂർത്തം സ്വം ശ്രാന്തം ।
 സ്വച്ഛ് ഹുതം । തസ്യ മേഘനിരുപദൃഷ്ടാ ।
 വായുരുപശ്രോതാ । ആദിത്യോഽനുഖ്യാതാ ।
 ദ്യൗഃ പിതാ । 45 (10)

T.B.3.7.5.5

പൃഥിവീ മാതാ । പ്രജാപതിർ ബന്ധുഃ । യ ഏവാസി
 സ സൻ. യജേ । മാ ദേർമാ സംഘ്വിക്ഥാ മാ ത്വാ ഹിച്ഛിഷം ।
 മാ തേ തേജോഽപക്രമീത് । ദരതമുദ്ധരേ മനുഷിഞ്ച ।
 അവദാനാനി തേ പ്രത്യവദാസ്യാമി ।
 നമസ്തേ അസ്തു മാ മാ ഹിച്ഛിഃ । യദവദാനാനി തേഽവദൃൻ ।
 വിലോമാകാർഷമാത്മനഃ । 46 (10)

T.B.3.7.5.6

ആജ്യേന പ്രത്യനജ്മ്യേനത് । തത്ത ആപ്യായതാം പുനഃ ।
 അജ്യായോ യവമാത്രാത് ।
 ആവ്യാധാത് കൃത്യതാമിദം । മാ രൂരുപാമ യജ്ഞസ്യ ।
 ശുദ്ധം സ്വിഷ്ടമിദച്ഛ് ഹവിഃ । മനുനാ ദൃഷ്ടാം ഘൃതപദീം ।
 മിത്രാവരുണസമീരിതാം । ദക്ഷിണാർധാദസംഭിന്ദൻ ।

അവദ്യാമ്യേകതോമുഖാം । 47 (10)

T.B.3.7.5.7

ഇഡേ ഭാഗം ജുഷസ്വ നഃ । ജിന്വ ഗാ ജിന്വാർവതഃ ।

തസ്യാസ്മൈ ഭക്ഷിവാണഃ സ്യാമ ।

സർവാത്മാനഃ സർവഗണാഃ । ബ്രഹ്മ പിന്വസ്വ ।

ദദതോ മേ മാ ക്ഷായി । കുർവതോ മേ മോപദസത് ।

ദിശാം ക്ലൃപീരസി ।

ദിശോ മേ കല്പന്താം । കല്പന്താം മേ ദിശഃ । 48 (10)

T.B.3.7.5.8

ദൈവീശ്വ മാനുഷീശ്വ । അഹോരാത്രേ മേ കല്പേതാം ।

അർധമാസാ മേ കല്പന്താം । മാസാ മേ കല്പന്താം ।

ഋതവോ മേ കല്പന്താം । സംവത്സരോ മേ കല്പതാം ।

ക്ലൃപീരസി കല്പതാം മേ । ആശാനാം താഽഽശാപാലേഭ്യഃ ।

ചതുർഭ്യോ അമൃതേഭ്യഃ । ഇദം ഭൂതസ്യായ്യക്ഷേഭ്യഃ । 49 (10)

T.B.3.7.5.9

വിയേമ ഹവിഷാ വയം । ഭജതാം ഭാഗീ ഭാഗം ।

മാഽഭാഗോഽഭക്ത । നിരഭാഗം ഭജാമഃ । അപസ്സിന്വ ।

ഓഷധീർജിന്വ । ദിപാത്പാഹി । ചതുഷ്ഠാദവ ।

ദിവോ വൃഷ്ടിമേരയ । ബ്രാഹ്മണാനാ-മിദച് ഹവിഃ । 50 (10)

T.B.3.7.5.10

സോമ്യാനാച് സോമപീമിനാം । നിർഭക്ഷേതാ ബ്രാഹ്മണഃ ।
 നേഹാബ്രാഹ്മണസ്യാസ്തി । സമക്താം ബർഹിർ. ഹവിഷാ
 ഘൃതേന । സമാദിത്യൈർ വസുഭിഃ സം മരുദ്ഭിഃ ।
 സമിന്ദ്രേണ വിശ്വേഭിർ ദേവേഭിരക്താം । ദിവ്യം നഭോ
 ഗച്ഛതു യഥ് സ്വാഹാ । ഇന്ദ്രാണീവാവിധവാ ഭൂയാസം ।
 അദിതിരിവ സുപുത്രാ ।

അസ്ഥൂരി താ ഗാർഹപത്യ । 51 (10)

T.B.3.7.5.11

ഉപനിഷദേ സുപ്രജാസ്തായ । സം പത്നീ പത്യാ സുകൃതേന
 ഗച്ഛതാം । യജ്ഞസ്യ യുക്തൗ ധുര്യാവഭൂതാം ।
 സംജാനാനൗ വിജഹതാ-മരാതീഃ । ദിവി ജ്യോതിരജരമാ-
 രഭേതാം । ദശ തേ തനുവോ യജ്ഞ യജ്ഞിയാഃ ।
 താഃ പ്രീണാതു യജമാനോ ഘൃതേന ।
 നാരിഷ്ടയോഃ പ്രശിഷമീഡമാനഃ ।
 ദേവാനാം ദൈവ്യേപി യജമാനോ ഽമൃതോഽഭൂത് ।
 യം വാം ദേവാ അകല്പയൻ । 52 (10)

T.B.3.7.5.12

ഊർജോ ഭാഗ്യം ശതകൃതു | എതദാം തേന പ്രീണാനി |
 തേന തൃപ്യതമഹഹൗ | അഹം ദേവാനാമു സുകൃതാമസി
 ലോകേ | മമേദമിഷ്ടം ന മിമൂർ ഭവാതി |
 അഹം നാരിഷ്ഠാവനുയജാമി വിദാൻ |
 യദാഭ്യമിന്ദ്രോ അദയാദ്ഭാഗധേയം |
 അദാരസ്യദ്ഭവത ദേവ സോമ | അസ്മിൻ. യജേത മരുതോ
 മൃധതാ നഃ | മാ നോ വിദദഭി ഭാമോ അശസ്തിഃ | **53 (10)**

T.B.3.7.5.13

മാ നോ വിദദ്വൃജനാ ദോഷ്യാ യാ | ഋഷഭം വാജിനം
 വൃയം | പൂർണമാസം യജാമഹേ | സ നോ ദോഹതാമു
 സുവീര്യം | രായസ്പോഷു സഹസ്രിണം |
 പ്രാണായ സുരാധസേ | പൂർണമാസായ സ്വാഹാ |
 അമാവാस्या സുഭഗാ സുശേവാ | ധേനുരിവ ഭൂയ
 ആപ്യായമാനാ | സാ നോ ദോഹതാമു സുവീര്യം ( ) |
 രായസ്പോഷു സഹസ്രിണം | അപാനായ സുരാധസേ |
 അമാവാस्याയൈ സ്വാഹാ | അഭിസ്തൂണീഹി പരിധേഹി

വേദീം | ജാമിം മാ ഹിച്ഛീരമുയാ ശയാനാ |

ഹോത്യഷദനാ ഹരിതാഃ സുവർണാഃ |

നിഷ്ഠാ ഇമേ യജമാനസ്യ ബ്രഹ്മേ | **54 (17)**

(അഭീത്യാദൈ - കരോമി - ക്രമീത് - പിതാ - ധർമ്മൻ -

ഏകതോമുഖാം - മേ ദിശോ - ധ്യക്ഷേഭ്യോ - ഹവിർ -

ഗാർഹപത്യം - കല്പയ - നശസ്തീഃ - സാ നോ ദോഹതാച്ഛ്

സുവീര്യച്ഛ് സപ്ത ച) (A5)

3.7.6 അനുവാകം 6 - ഐഷികയാജമാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.6.1

പരിസ്തൂണീത പരിധത്താഗ്നിം | പരിഹിതോഽഗ്നിർ യജമാനം

ഭുനക്തും | അപാച്ഛ് രസ ഓഷധീനാച്ഛ് സുവർണഃ |

നിഷ്ഠാ ഇമേ യജമാനസ്യ സന്തു കാമദുഘാഃ |

അമുത്രാമുഷ്ഠിൻ ലോകേ | ഭൂപതേ ഭൂവനപതേ |

മഹതോ ഭൂതസ്യ പതേ |

ബ്രഹ്മാണം ത്വാ വൃണീമഹേ | അഹം ഭൂപതിരഹം

ഭൂവനപതിഃ | അഹം മഹതോ ഭൂതസ്യ പതിഃ | **55 (10)**

T.B.3.7.6.2

ദേവേ॑ന॒ സ॒വി॒ത്രാ॑ പ്ര॒സൃ॒ത ആ॑ർത്ഥി॒ജ്യം॑ ക॒രിഷ്യാ॑മി ।
 ദേ॒വ॒ സ॒വി॒തരേ॑തം ത്വാ॑ വൃ॒ണതേ॑ । ബൃ॒ഹ॒സ്സ॒തിം ദൈ॑വ്യം
 ബ്ര॒ഹ്മാ॑ണം । തദ॒ഹം മ॑ന॒സേ പ്ര॒ബ്ര॒വീ॒മി ।
 മ॒നോ॑ ഗായ॒ത്രിയൈ॑ । ഗായ॒ത്രി ത്രി॑ഷ്ടുഭേ॑ ।
 ത്രി॒ഷ്ടു॒ബ് ജഗ॑ന്തൈ॒ । ജഗ॑ത്യനു॒ഷ്ടുഭേ॑ ।
 അ॒നു॒ഷ്ടു॒ക് പ॒ക്തൈ॒ । പ॒ക്തിഃ പ്ര॒ജാപ॑തയേ । 56 (10)

T.B.3.7.6.3

പ്ര॒ജാപ॑തിർ വിശ്വേ॑ഭ്യോ ദേ॒വേഭ്യഃ॑ । വിശ്വേ॑ ദേ॒വാ
 ബൃ॒ഹ॒സ്സ॒തയേ॑ । ബൃ॒ഹ॒സ്സ॒തിർ ബ്ര॒ഹ്മണേ॑ ।
 ബ്ര॒ഹ്മ ഭൂ॑ർഭുവഃ॒ സു॒വഃ । ബൃ॒ഹ॒സ്സ॒തിർ ദേ॒വാ॒നാം ബ്ര॒ഹ്മാ ।
 അ॒ഹം മ॑നു॒ഷ്യാ॒ണാം । ബൃ॒ഹ॒സ്സ॒തേ യജ॑ണം ഗോ॒പായ॑ ।
 ഇ॒ദം ത॑സ്മൈ॒ ഹർ॑മ്യം ക॒രോ॑മി । യോ വോ॑ ദേ॒വാശ്ച॑ർതി
 ബ്ര॒ഹ്മച॑ര്യം । മേ॒ധാ॒വീ ദി॒ക്ഷു മ॑ന॒സാ ത॒പ॒സ്വീ । 57 (10)

T.B.3.7.6.4

അ॒ന്തർ॑ഭൂ॒തശ്ച॑ർതി മാ॒നു॒ഷീ॒ഷു । ച॒തുഃ ശി॒ഖണ്ഡാ॑ യു॒വതിഃ॑
 സു॒പേ॒ശാഃ । ഘൃ॒തപ്ര॑തീ॒കാ ഭൂ॑വ॒ന॒സ്യ മ॑ധ്യേ॑ ।
 മർ॒മ്യജ്യ॑മാ॒നാ മ॑ഹതേ॒ സൗ॒ഭഗായ॑ ।
 മ॒ഹ്യം ധു॑ക്ഷ॒ യജ॑മാനായ॒ കാമാ॑ൻ ।

ഭൃമിർ ഭൃതാ മഹിമാനം പുപോഷ ।

തതോ ദേവീ വർധയതേ പയാഽസി । യജ്ഞിയാ യജ്ഞം

വി ച യന്തി ശം ച । ഓഷധീരാപ ഇഹ ശക്വരീശ്വ ।

യോ മാ ഹൃദാ മനസാ യശ്വ വാചാ । 58 (10)

T.B.3.7.6.5

യോ ബ്രഹ്മണാ കർമ്മണാ ദോഷി ദേവാഃ । യഃ ശ്രുതേന
ഹൃദയേനേഷ്ണതാ ച । തസ്യേന്ദ്ര വജ്രേണ ശിരശ്ശിനദ്മി ।

ഊർണാമൃദു പ്രഥമാനഽസ്യോനം ।

ദേവേഭ്യോ ജുഷ്ടഽസദനായ ബർഹിഃ ।

സുവർഗേ ലോകേ യജമാനഽഹി ധേഹി ।

മാം നാകസ്യ പൃഷ്ഠേ പരമേ വ്യോമൻ । ചതുഃ ശിഖണ്ഡാ

യുവതിഃ സുപേശാഃ । ഘൃതപ്രതീകാ വയുനാനി വസ്മേ ।

സാ സ്തീര്യമാണാ മഹതേ സൗഭഗായ । 59 (10)

T.B.3.7.6.6

സാ മേ ധൃക്ഷാ യജമാനായ കാമാൻ । ശിവാ ച മേ ശഗ്മാ

ചൈധി । സ്യോനാ ച മേ സുഷഭാ ചൈധി । ഊർജസ്വതീ

ച മേ പയസ്വതീ ചൈധി । ഇഷമൂർജം മേ പിന്വസ്യ ।

ബ്രഹ്മ തേജോ മേ പിന്വസ്യ । ക്ഷത്രമോജോ മേ പിന്വസ്യ ।
 വിശ്വം പുഷ്ടിം മേ പിന്വസ്യ । ആയുരന്നാദ്യം മേ പിന്വസ്യ ।
 പ്രജാം പശൂൻ മേ പിന്വസ്യ । **60 (10)**

T.B.3.7.6.7

അസ്തിൻ. യജ്ഞ ഉപ ദൂയ ഇന്നു മേ । അവിക്ഷോഭായ
 പരിധീന്ദധാമി । ധർതാ ധരുണോ ധരീയാൻ ।
 അഗ്നിർ ദോഷാഹ്സി നിരിതോ നുദാതൈ ।
 വിച്ഛിന്നമി വിധൃതീഭ്യാഹ് സപത്താൻ ।
 ജാതാൻ ഭ്രാതൃവ്യാൻ. യേ ച ജനിഷ്യമാണാഃ ।
 വിശോ യന്ത്രാഭ്യാം വിധിമാമ്യേനാൻ ।
 അഹഃ സ്വാനാ-മുത്തമോ ഽസാനി ദേവാഃ ।
 വിശോ യന്ത്രേ നുദമാനേ അരാതിം ।
 വിശ്വം പാപ്മാനമതിം ദുർമരായും । **61 (10)**

T.B.3.7.6.8

സീദന്തീ ദേവീ സുകൃതസ്യ ലോകേ । ധൃതീ സ്ഥോ
 വിധൃതീ സ്വധൃതീ । പ്രാണാമയി ധാരയതം ।
 പ്രജാം മയി ധാരയതം । പശൂമയി ധാരയതം ।
 അയം പ്രസ്തൂര ഉഭയസ്യ ധർതാ । ധർതാ പ്രയാജാനാ-

മു॒താ॒നു॒യാ॒ജാ॒നാം॑ । സ॒ ദാ॒ധാ॒ര സ॒മി॒ധോ॑ വി॒ശ്വരു॑പഃ ।
ത॒സ്മിൻമ॑ സ്രു॒ചോ അ॒ധ്യാ॒സാദ॑യാമി ।
ആ॒രോ॒ഹ പ॒ഥോ ജു॒ഹു ദേ॒വയാ॑നാൻ । 62 (10)

T.B.3.7.6.9

യ॒ത്രർഷ॑യഃ പ്ര॒ഥമ॑ജാ യേ പു॒രാ॒ണാഃ॑ । ഹി॒രണ്യ॑പ॒ക്ഷാഽജി॒രാ
സംഭൃ॑താങ്ഗാ । വ॒ഹാ॒സി മാ॑ സുകൃ॒താം
യ॒ത്ര ലോ॑കാഃ । അ॒വാ॒ഹം ബാ॒ധ ഉ॒പഭൃ॑താ സ॒പ॒താൻ॑ ।
ജാ॒താൻ ദ്രാ॒ത്യു॒വ്യാൻ യേ ച॑ ജനി॒ഷ്ടമാ॑ണാഃ ।
ദോ॒ഹൈ യജ॑ഞ്ച് സു॒ദു॒ഘാ॒മി॒വ ധേ॒നും ।
അ॒ഹമു॑ത്തരോ ഭൂ॒യാസം॑ । അ॒ധരേ॑ മ॒സ്സപ॑താഃ ।
യോ മാ॑ വാ॒ചാ മ॒നസാ॑ ദുർമ॒രായുഃ॑ ।
ഹൃ॒ദാ ട്രാ॒തീയാ-ദി॑ദാ॒സ-ദഗ്നേ॑ । 63 (10)

T.B.3.7.6.10

ഇ॒ദമ॑സ്യ ചി॒ത്തമ॑ധരം ധ്രു॒വായാഃ॑ ।
അ॒ഹമു॑ത്തരോ ഭൂ॒യാസം॑ । അ॒ധരേ॑ മ॒സ്സപ॑താഃ ।
ഋ॒ഷഭോ॑ഽസി ശാ॒ക്വരഃ॑ । ഘൃ॒താചീ॑നാച്ഛു॒നഃ ।
പ്രി॒യേണ॑ നാമ്നാ പ്രി॒യേ സ॒ദസി॑ സീ॒ദ । സ്രോ॒നോ മേ॑
സീ॒ദ സു॒ഷഭഃ॑ പൃ॒ഥിവ്യാം॑ ।

പ്രഥ॑യി പ്ര॒ജയാ॑ പശു॑ഭിഃ സു॒വർഗേ॑ ലോകേ ।

ദി॒വി സീ॑ദ പൃ॒ഥ്വിവ്യാമ॑ന്തരിക്ഷേ ।

അ॒ഹമു॑ത്തരോ ഭൂ॒യാസം । 64 (10)

T.B.3.7.6.11

അ॒ധരേ॑ മഥ്സ॒പതാഃ॑ । ഇ॒യം സ്ഥാ॑ലീ ഘൃ॒തസ്യ॑ പൂർണാ ।

അ॒ച്ഛിന്ന॑പയാഃ ശത॒ധാര॑ ഉഥ്സഃ । മാ॒രുതേ॑ന ശർമ॑ണാ

ദൈ॒വ്യേ॑ന । യജേ॒ണാഽസി॑ സർവ॒തഃ ശ്രീ॑തഃ ।

സർവ॒തോ മാ॑ം ഭൂ॒തം ഭ॒വിഷ്യ॑ശ്ചൈ॒താം ।

ശതം॑ മേ സ॒ന്ത്യാശി॑ഷഃ । സ॒ഹസ്രം॑ മേ സ॒ന്തു സൂ॒ന്യതാഃ॑ ।

ഇ॒രാ॒വതീഃ॑ പശു॒മതീഃ॑ ।

പ്ര॒ജാപ॑തിരസി സർവ॒തഃ ശ്രീ॑തഃ । 65 (10)

T.B.3.7.6.12

സർവ॒തോ മാ॑ം ഭൂ॒തം ഭ॒വിഷ്യ॑ശ്ചൈ॒താം । ശതം॑ മേ

സ॒ന്ത്യാശി॑ഷഃ । സ॒ഹസ്രം॑ മേ സ॒ന്തു സൂ॒ന്യതാഃ॑ ।

ഇ॒രാ॒വതീഃ॑ പശു॒മതീഃ॑ । ഇ॒ദമി॑ന്ദ്രിയമ॒മൃതം॑ വീ॒ര്യം॑ ।

അ॒നേനേ॑ന്ദ്രായ പശ॒വോഽചി॑കിഥ്സൻ ।

തേ॒ന ദേ॒വാ അവ॑തോപ മാ॑ം ।

ഇ॒ഹേ॒ഷമൂ॑ർജം യ॒ശഃ സ॒ഹ ഓ॒ജഃ സ॒നേയം॑ । ശൃ॒തം

മയി ശ്രയതാം । യത് പൃഥ്വിവീ-മചരത്തത്-പ്രവിഷ്ടം । 66 (10)

T.B.3.7.6.13

യേനാസിഞ്ചദ് ബലമിന്ദ്രേ പ്രജാപതിഃ । ഇദം തച്ഛുക്രം
 മധു വാജിനീവത് । യേനോ-പരിഷ്ടാദധിനോൻ-മഹേന്ദ്രം ।
 ദധി മാം ധിനോതു । അയം ഽവേദഃ പൃഥ്വിവീമന്വവിന്ദത് ।
 ഗൃഹാ സതീം ഗഹനേ ഗഹവരേഷു ।

സ വിന്ദതു യജമാനായ ലോകം । അച്ചിദ്രം യജ്ഞം
 ഭൂരികർമ്മാ കരോതു । അയം യജ്ഞഃ സമസദദ്ധവിഷ്ണാൻ ।
 ഋചാ സാമ്നാ യജുഷാ ദേവതാഭിഃ । 67 (10)

T.B.3.7.6.14

തേന ലോകാൻമി സൂര്യവതോ ജയേമ । ഇന്ദ്രസ്യ സഖ്യ-
 മമൃതത്വമശ്യാം । യോ നഃ കനീയ ഇഹ കാമയാതൈ ।
 അസിൻ. യജ്ഞേ യജമാനായ മഹ്യം ।
 അപ തമിന്ദ്രാഗ്നീ ഭുവനാന്നുദേതാം ।
 അഹം പ്രജാം ഽവീരവതീം ഽവിദേയ ।
 അഗ്നേ വാജജിത് । വാജം ത്വാ സരിഷ്യന്തം ।
 വാജം ജേഷ്യന്തം । വാജിനം ഽവാജജിതം । 68 (10)

T.B.3.7.6.15

വാജജിത്യായൈ സംമാർജ്ജമി । അഗ്നിമന്നാദമന്നാദ്യായ ।
 ഉപഹൂതോ ദ്യൗഃ പിതാ । ഉപ മാം ദ്യൗഃ പിതാ ഹവതാം ।
 അഗ്നിരാഗ്നീദ്ധ്രാത് । ആയുഷേ വർചസേ ।
 ജീവാന്തൈ പുണ്യായ । ഉപഹൂതാ പൃഥിവീ മാതാ ।
 ഉപ മാം മാതാ പൃഥിവീ ഹവതാം ।
 അഗ്നിരാഗ്നീദ്ധ്രാത് । 69 (10)

T.B.3.7.6.16

ആയുഷേ വർചസേ । ജീവാന്തൈ പുണ്യായ । മനോ ജ്യോതിർ
 ജുഷതാമാജ്യം । വിച്ഛിന്നം യജഞ്ച് സമിമം ദധാതു ।
 ബൃഹസ്പതിസ്തനുതാമിമം നഃ । വിശ്വേ ദേവാ
 ഇഹ മാദയന്താം । യം തേ അഗ്ന ആവൃശ്ചാമി ।
 അഹം വാ ക്ഷിപിതശ്ചരൻ । പ്രജാം ച തസ്യ മൂലം ച ।
 നീചൈർദേവാ നിവൃശ്ചത । 70 (10)

T.B.3.7.6.17

അഗ്നേ യോ നോഭിദാസതി । സമാനോ യശ്ച നിഷ്ട്യഃ ।
 ഇധുസ്യേവ പ്രക്ഷായതഃ । മാ തസ്യോച്ഛേഷി കിംചന ।
 യോ മാം ദോഷി ജാതവേദഃ । യം ചാഹം ദോഷി യശ്ച മാം ।

സർവാഽസ്താനഗേ സംഭഹ ।

യാഽശ്ചാഹം ദേഷി യേ ച മാം ।

അഗേ വാജജിത് । വാജം ത്വാ സസ്യവാഽസം । 71 (10)

T.B.3.7.6.18

വാജം ജിഗിവാഽസം । വാജിനം വാജജിതം ।

വാജജിത്യായൈ സംമാർജ്മി ।

അഗ്നിമന്നാദമന്നാദ്യായ । വേദിർ ബർഹിഃ ശൃതഽഹവിഃ ।

ഇധഃ പരിധയഃ സ്രുചഃ । ആജ്യം യജ്ഞേ ഋചോ യജുഃ ।

യാജ്യാശ്ച വഷട്കാരാഃ । സം മേ സംനതയോ നമന്താം ।

ഇധസംനഹനേ ഹുതേ । 72 (10)

T.B.3.7.6.19

ദിവഃ ഖിലോഽവതതഃ । പൃഥിവ്യാ അധ്യുത്ഥിതഃ ।

തേനാ സഹസ്രകാണേന । ദിഷന്തഽശോചയാമസി ।

ദിഷന്തേ ബഹു ശോചതു । ഓഷധേ മോ അഹഽശൃചം ।

യജ്ഞേ നമസ്തേ യജ്ഞേ । നമോ നമശ്ച തേ യജ്ഞേ ।

ശിവേന മേ സംതിഷ്ഠസ്വ ।

സ്യോനേന മേ സംതിഷ്ഠസ്വ । 73 (10)

T.B.3.7.6.20

സുഭൂതേന മേ സംതിഷ്ടസ്വ । ബ്രഹ്മവർചസേന മേ
 സംതിഷ്ടസ്വ । യജ്ഞസ്യർദ്ധിമനു സംതിഷ്ടസ്വ ।
 ഉപ തേ യജ്ഞ നമഃ । ഉപ തേ നമഃ । ഉപ തേ നമഃ ।
 ത്രിഷ്ഫലീ ക്രിയമാണാനാം । യോ നൃങ്ഗോ അവശിഷ്ടതേ ।
 രക്ഷസാം ഭാഗധേയം । ആപസ്തത് പ്രവഹതാദിതഃ । 74 (10)

T.B.3.7.6.21

ഉലൂഖലേ മുസലേ യച്ച ശൂർപേ । ആശിശ്ലേഷ ദൃഷദി
 യത്കപാലേ । അവപ്രുഷോ വിപ്രുഷഃ സംയജാമി ।
 വിശ്വേ ദേവാ ഹവിരിദം ജുഷന്താം । യജ്ഞ യാ
 വിപ്രുഷഃ സന്തി ബഹവീഃ । അഗ്നൗ താഃ സർവാഃ സിഷ്ടാഃ
 സുഹൃതാ ജുഹോമി । ഉദ്യന്നദ്യ മിത്രമഹഃ ।
 സപതാമേ അനീനശഃ । ദിവൈനാൻ. വിദ്യുതാ ജഹി ।
 നിമോചന്നധരാൻ കൃധി । 75 (10)

T.B.3.7.6.22

ഉദ്യന്നദ്യ വി നോ ഭജ । പിതാ പുത്രേഭ്യോ യഥാ ।
 ദീർഘായുതസ്യ ഹേശിഷേ । തസ്യ നോ ദേഹി സൂര്യ ।
 ഉദ്യന്നദ്യ മിത്രമഹഃ । ആരോഹന്നുത്തരാം ദിവം ।
 ഹൃദ്ദരോഗം മമ സൂര്യ । ഹരിമാണം ച നാശയ ।

ശുക്രേഷു മേ ഹരിമാണം | രോപണാകാസു ദധൂസി | 76 (10)

T.B.3.7.6.23

അഥോ ഹാരിദ്രവേഷു മേ | ഹരിമാണം നിദധൂസി |
ഉദഗാദയമാദിത്യഃ | വിശ്വേന സഹസാ സഹ |
ദിഷന്തം മമ രന്ധയൻ | മോ അഹം ദിഷന്തോ രധം |
യോ നഃ ശപാദശപതഃ | യശ്ച നഃ ശപതഃ ശപാത് |
ഉഷാശ്ച തസ്മൈ നിമൃക്ച |

സർവം പാപം സമൂഹതാം ( ) | 77 (10)

T.B.3.7.6.24

യോ നഃ സപതോ യോ രണഃ | മർത്യാഭിദാസ്തി ദേവാഃ |
ഇധസ്യേവ പ്രക്ഷായതഃ | മാ തസ്യോച്ഛേഷി കിഞ്ചന |
അവസ്യഷ്ടഃ പരാപത | ശരോ ബ്രഹ്മസൗശിതഃ |
ഗച്ഛാമിത്രാൻ പ്രവിശ | മൈഷാം കഞ്ചനോച്ഛിഷഃ | 78 (10)
(പതിഃ - പ്രജാപതയേ - തപസ്വീ - വാചാ - സൗഭഗായ-
പശുമേ പിമ്പസ്വ - ദുർമരായുഃ - ദേവയാനാ - നഗ്നേ -
ന്തരിക്ഷേഹമുത്തരോ ഭൂയാസം - പ്രജാപതിരസി
സർവതഃ ശ്രിതഃ - പ്രവിഷ്ടം - ദേവതാദിർ - വാജജിതം -

പൃഥ്വിവീ ഹവതാമഗ്നിരാഗ്നിശ്ചാഭ് - വൃശ്ചത -
 സസ്യവാഽസഽ - ഹുതേ - സ്യോനേന് മേ സംതിഷ്ഠസ്യേ -
 തഃ - കൃധി - ദധ് - സ്യുഹതാ - +മഷ്ടൗ ച) (A6)

3.7.7 അനുവാകം 7 - സോമാങ്ഗ.ഭൂതേഷു മന്ത്രേഷു
 ദീക്ഷാമാരഭ്യാഗ്നിഷോമയിപശുപര്യന്തേ പ്രയോഗേ
 ശേഷഭൂതാ മന്ത്രാഃ

T.B.3.7.7.1

സക്ഷേദം പശ്യ | വിധർതരിദം പശ്യ | നാകേദം പശ്യ |
 രമതിഃ പനിഷ്ടാ | ഋതം വർഷിഷ്ഠം | അമൃതാ യാന്യാഹുഃ |
 സൂര്യോ വരിഷ്ഠോ അക്ഷഭിർവിഭാതി |
 അനു ദ്വാവാപൃഥ്വിവീ ദേവപുത്രേ | ദീക്ഷാസി തപസോ
 യോനിഃ | തപോസി ബ്രഹ്മണോ യോനിഃ | 79 (10)

T.B.3.7.7.2

ബ്രഹ്മാസി ക്ഷത്രസ്യ യോനിഃ | ക്ഷത്രമസ്യുതസ്യ
 യോനിഃ | ഋതമസി ഭൂരാദേ | ശ്രദ്ധാം മനസാ |
 ദീക്ഷാം തപസാ | വിശ്വസ്യ ഭുവനസ്യായിപതീം |
 സർവേ കാമാ യജമാനസ്യ സന്തു |
 വാതം പ്രാണം മനസാൻവാർദാമഹേ |

പ്രജാപതിഃ യോ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ।

സ നോ മൃത്യോസ്ത്രായതാം പാത്വഹസഃ । 80 (10)

T.B.3.7.7.3

ജ്യോഗ്ജീവാ ജരാമശീമഹി ।

ഇന്ദ്ര ശാകര ഗായത്രിം പ്രപദ്യേ । താം തേ യുനജ്മി ।

ഇന്ദ്ര ശാകര ത്രിഷ്ടുഭം പ്രപദ്യേ । താം തേ യുനജ്മി ।

ഇന്ദ്ര ശാകര ജഗതിം പ്രപദ്യേ । താം തേ യുനജ്മി ।

ഇന്ദ്ര ശാകരാനുഷ്ടുഭം പ്രപദ്യേ । താം തേ യുനജ്മി ।

ഇന്ദ്ര ശാകര പങ്കതിം പ്രപദ്യേ । 81 (10)

T.B.3.7.7.4

താം തേ യുനജ്മി । ആഹം ദീക്ഷാമരുഹ-മൃതസ്യ പതീം ।

ഗായത്രേണ ഛന്ദസാ ബ്രഹ്മണാ ച । ഋതൗ സത്യേധായി ।

സത്യമൃതേധായി । ഋതം ച മേ സത്യം ചാഭൂതാം ।

ജ്യോതിരഭുവൗ സുവരഗമം । സുവർഗം ലോകം നാകസ്യ

പൃഷ്ഠം । ബ്രഹ്മസ്യ വിഷ്ണുപഥഗമം । പൃഥിവീ ദീക്ഷാ । 82 (10)

T.B.3.7.7.5

തയാഗ്നിർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ । യയാഗ്നിർ ദീക്ഷയാ

ദീക്ഷിതഃ । തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।

അന്തരിക്ഷം ദീക്ഷാ । തയാ വായുർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 യയാ വായുർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।
 ദ്യാർ ദീക്ഷാ । തയാഽഽദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 യയാഽഽദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ । 83 (10)

T.B.3.7.7.6

തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി । ദിശോ ദീക്ഷാ ।
 തയാ ചന്ദ്രമാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ । യയാ ചന്ദ്രമാ ദീക്ഷയാ
 ദീക്ഷിതഃ । തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।
 ആപോ ദീക്ഷാ । തയാ വരുണോ രാജാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 യയാ വരുണോ രാജാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।
 ഓഷധയോ ദീക്ഷാ । 84 (10)

T.B.3.7.7.7

തയാ സോമോ രാജാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ । യയാ സോമോ
 രാജാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ । തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।
 വാഗ് ദീക്ഷാ । തയാ പ്രാണോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 യയാ പ്രാണോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।

തയാ॑ ത്വാ ദീ॑ക്ഷയാ॑ ദീ॑ക്ഷയാ॑മി ।
 പൃ॒ഥ്വി॒വീ ത്വാ ദീ॑ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॑ക്ഷതാം ।
 അ॒ന്ത॒രി॒ക്ഷം ത്വാ ദീ॑ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॑ക്ഷതാം ।
 ദൃ॒ഘ॒സ്ത്വാ ദീ॑ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॑ക്ഷതാം । 85 (10)

T.B.3.7.7.8

ദി॒ശ॒സ്ത്വാ ദീ॑ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॑ക്ഷന്താം ।
 ആ॒പ॒സ്ത്വാ ദീ॑ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॑ക്ഷന്താം ।
 ഓ॒ഷ॒ധ॒യ॒സ്ത്വാ ദീ॑ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॑ക്ഷന്താം ।
 വാ॒ക്ത॒വാ ദീ॑ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॑ക്ഷതാം ।
 ജ॒പ॒സ്ത്വാ ദീ॑ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॑ക്ഷന്താം ।
 സാ॒മാ॒നി ത്വാ ദീ॑ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॑ക്ഷന്താം ।
 യ॒ജു॒ഷി॑ ത്വാ ദീ॑ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॑ക്ഷന്താം ।
 അ॒ഹ॒ശ്വ രാ॒ത്രി॒ശ്വ । കൃ॒ഷി॒ശ്വ വൃ॒ഷ്ടി॒ശ്വ ।
 തി॒ഷി॒ശ്വാപ॑ചിതി॒ശ്വ । 86 (10)

T.B.3.7.7.9

ആ॒പ॒ശ്വൗഷ॑ധയ॒ശ്വ । ഊ॒ർകൃ॑ച്ഛ സൂ॒ന്യതാ॑ ച । താ॒സ്ത്വാ
 ദീ॑ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॑ക്ഷന്താം । സേ॒വ ദക്ഷേ॑ ദക്ഷ॒പിതേ॑ഹ
 സീ॒ദ । ദേ॒വാനാ॑ഘ് സു॒ഗ്ദ്ധോ॑ മ॒ഹതേ॑ രണായ॑ ।

സ്വാ॒സ॒സ്ഥ॒സ്ത॒നു॒വാ॒ സം॑വി॒ശ॒സ॒ ।
 പി॒തേ॒വൈ॒ധി॒ സു॒ന॒വ॒ ആ॒ സു॒ശേ॒വഃ॑ ।
 ശി॒വോ॒ മാ॑ ശി॒വ॒മാ॒വി॒ശ॒ । സ॒ത്യം॑ മ॒ ആ॒ത്മാ॑ ।
 ശ്ര॒ദ്ധാ॒ മേ॒ ടക്ഷി॑തിഃ । 87 (10)

T.B.3.7.7.10

തപോ॑ മേ പ്രതി॒ഷ്ഠാ॑ । സ॒വി॒ത്യു॒പ്ര॒സൂ॒താ॑ മാ॒ ദി॒ശോ॑
 ദീ॒ക്ഷ॒യ॒ന്തു॑ । സ॒ത്യ॒മ॒സ്മി॑ । അ॒ഹം॒ ത്വദ്ദ॒സ്മി॑ മ॒ദ॒സി॒ ത്വമേ॒തത്॑ ।
 മ॒മാ॒സി॒ യോ॒നി॒സ്ത॒വ॒ യോ॒നി॒ര॒സ്മി॑ । മ॒മൈ॒വ॒ സ॒ന്ന॒ഹ॑
 ഹ॒വ്യാ॒ന്യ॒ഗേ॑ । പു॒ത്രഃ॑ പി॒ത്രേ॑ ലോ॒ക॒കൃ॒-ജ്ജാ॑ത॒വേദഃ॑ ।
 ആ॒ജു॒ഹ്വാ॑നഃ സു॒പ്ര॒തീ॒കഃ॑ പു॒രസ്താ॑ത് ।
 അ॒ഗ്നേ॒ സ്വാം॑ യോ॒നി॒മാ॒സീ॒ദ॒ സാ॒ധ്യാ॑ ।
 അ॒സ്മി॒ന്മഥ്॑ സ॒ധ॒സ്തേ॒ അ॒ധ്യു॑ത്ത॒ര॒സ്മി॒ൻ । 88 (10)

T.B.3.7.7.11

വി॒ശ്വേ॑ ദേ॒വാ യ॑ജമാ॒നശ്ച॑ സീ॒ദ॒ത॒ । ഏ॒ക॒മി॒ഷേ॒
 വി॒ഷ്ണു॑സ്ത്വാ॒ടന്വേ॑തു॒ । ദേ॒ ഊ॒ർജേ॑ വി॒ഷ്ണു॑സ്ത്വാ॒ടന്വേ॑തു॒ ।
 ത്രീ॒ണി॑ വ്ര॒തായ॑ വി॒ഷ്ണു॑സ്ത്വാ॒ടന്വേ॑തു॒ । ച॒താ॒രി॒ മായോ॑ ദ॒വായ॑
 വി॒ഷ്ണു॑സ്ത്വാ॒ടന്വേ॑തു॒ । പ॒ഞ്ച॑ പ॒ശുഭ്യോ॑ വി॒ഷ്ണു॑സ്ത്വാ॒ടന്വേ॑തു॒ ।
 ഷ॒ഡ്ഠായ॑സ്തോ॒ഷായ॑ വി॒ഷ്ണു॑സ്ത്വാ॒ടന്വേ॑തു॒ ।

സപ്ത സപ്തഭ്യോ ഹോത്രാഭ്യോ വിഷ്ണുസ്താഽന്വേതു ।
സഖായഃ സപ്തപദാ അഭൂമ । സഖ്യം തേ ഗമേയം । 89 (10)

T.B.3.7.7.12

സഖ്യാത്തേ മാ യോഷം । സഖ്യാന്തേ മാ യോഷ്യാഃ ।
സാഽസി സുബ്രഹ്മണ്യേ । തസ്യാസ്മേ പൃഥിവീ പാദഃ ।
സാഽസി സുബ്രഹ്മണ്യേ । തസ്യാസ്മേന്തരിക്ഷം പാദഃ ।
സാഽസി സുബ്രഹ്മണ്യേ । തസ്യാസ്മേ ദ്യൗഃ പാദഃ ।
സാഽസി സുബ്രഹ്മണ്യേ । തസ്യാസ്മേ ദിശഃ പാദഃ । 90 (10)

T.B.3.7.7.13

പരോരജാസ്മേ പഞ്ചമഃ പാദഃ । സാ ന ഇഷമൂർജം ധൃക്ഷ ।
തേജ ഇന്ദ്രിയം । ബ്രഹ്മവർചസമന്നാദ്യം । വിമിമേ താ
പയസ്വതീം । ദേവാനാം ധേനുഃ സുദൃഘാ-മനപസ്സുരന്തീം ।
ഇന്ദ്രഃ സോമം പിബതു । ക്ഷേമോ അസ്തു നഃ ।
ഇമാം നരാഃ കൃണുത വേദിമേത്യ ।
വസുമതീഃ രുദ്രവതീ-മാദിത്യവതീം । 91 (10)

T.B.3.7.7.14

വർഷന്ദിവഃ । നാഭാ പൃഥിവ്യാഃ । യഥാഽയം യജമാനോ
ന രിഷ്യേത് । ദേവസ്യ സവിതൂഃ സവേ । ചതുഃ ശിഖണ്ഡാ

യുവതിഃ സുപേശാഃ | ഫ്യുതപ്രതീകാ ഭുവനസ്യ മധ്യേ |
 തസ്യാച്ഛ് സുപർണാവധി യൗ നിവിഷ്ടൗ |
 തയോർ ദേവാനാമധി ഭാഗധേയം | അപ ജന്തം ഭയം നൂദ |
 അപ ചക്രാണി വർതയ ( ) | ഗൃഹച്ഛ് സോമസ്യ ഗച്ഛതം |
 ന വാ ഉവേതന്ത്രിയസേ ന രിഷ്യസി |

ദേവാച്ഛ് ഇദേഷി പമിഭിഃ സുഗേഭിഃ | യത്ര യന്തി സുകൃതോ
 നാപി ദുഷ്ടൂതഃ | തത്ര ത്വാ ദേവഃ സവിതാ ദധാതു | **92 (15)**

(ബ്രഹ്മണോ യോനി - രഘ്വസഃ - പക്ഷ്തിം പ്രപദ്യേ-
 ദീക്ഷാ - യയോഽദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിത - സുയാ ത്വാ
 ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമ്യോഽധയോ ദീക്ഷാ - ദ്യാസ്മാ
 ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷതാ - മപ്ചിതിശ്വാ - ക്ഷിതി -
 രുത്തരസ്തീൻ - ഗമേയം - ദിശഃ പാദ - ആദിത്യവതീം -
 വർതയ പഞ്ച ച) (A7)

3.7.8 അനുവാകം 8 - പശുവിഷയാ അച്ഛിദ്രമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.8.1

യദസ്യ പാരേ രജസഃ | ശുക്രം ജ്യോതിരജായത |
 തന്നഃ പർഷദതി ദിഷഃ | അഗ്നേ വൈശ്യാനര സ്വാഹാ |

യസ്മാദിഷ്ടാഽവാശിഷ്ടാഃ | തതോ നോ അഭയം കൃധി |
 പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃഡ | നമോ രുദ്രായ മീഡുഷേ |
 യസ്മാദിഷ്ടാ നൃഷഭഃ | തതോ നോ അഭയം കൃധി | **93 (10)**

T.B.3.7.8.2

പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃഡ | നമോ രുദ്രായ മീഡുഷേ |
 ഉദുസ്ര തിഷ്ഠ പ്രതിതിഷ്ഠ മാ രീഷഃ | മേമം യജ്ഞം യജമാനം
 ച രീരിഷഃ | സുവർഗേ ലോകേ യജമാനഃ ഹി ധേഹി |
 ശം ന ഏധി ദിപദേ ശം ചതുഷ്ഠദേ |
 യസ്മാദിഷ്ടാഽവേപിഷ്ടാഃ പലായിഷ്ടാഃ സമജ്ഞാസ്ഥാഃ |
 തതോ നോ അഭയം കൃധി | പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃഡ |
 നമോ രുദ്രായ മീഡുഷേ | **94 (10)**

T.B.3.7.8.3

യ ഇദമകഃ | തസ്മൈ നമഃ | തസ്മൈ സ്വാഹാ |
 “ന വാ ഉ വേതന്ത്രിയസേ{1}“ | “ആശാനാം ത്വാ {2}“
 “വിശ്വാ ആശാഃ{3}“ | യജ്ഞസ്യ ഹി സ്ഥ ജുതിയൗ |
 ഇന്ദ്രാഗ്നീ ചേതനസ്യ ച | ഹുതാഹുതസ്യ തൃപ്യതം |
 അഹുതസ്യ ഹുതസ്യ ച |
 ഹുതസ്യ ചാഹുതസ്യ ച | അഹുതസ്യ ഹുതസ്യ ച ( ) |

ഇന്ദ്രാഗ്നീ അസ്യ സോമസ്യ । വീതം പിബതം ജുഷേമാം ।
 മാ യജമാനം തമോ വിദത് । മർത്വിജോ മോ ഇമാഃ പ്രജാഃ ।
 മാ യഃ സോമമിമം പിബാത് ।

സപ്തസ്യഷ്ടമുദയം കൃതം । 95 (10)

(കൃധി - മിദ്ധുഷേ - ഹൃതസ്യ ച സപ്ത ച) (A8)

3.7.9 അനുവാകം 9 - ഉപാംശാഭിഷവാ മന്ത്രാഃ

T.B.3.7.9.1

അനാഗസസ്ത്വാ വയം । ഇന്ദ്രേണ പ്രേഷിതാ ഉപ ।
 വായുഷ്ടേ അസ്ത്വാപ്ശഭൂഃ । മിത്രസ്മേ അസ്ത്വാപ്ശഭൂഃ ।
 വരുണസ്മേ അസ്ത്വാപ്ശഭൂഃ । അപാം ക്ഷയാ ഋതസ്യ ഗർഭാഃ ।
 ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ശ്യേനാ അതിമയഃ । പർവതാനാം കകുഭഃ
 പ്രയുതോ നപാതാരഃ । വഹ്നുനേന്ദ്ര ഹായത ।

ഘോഷേണാമീവാശ്ചാതയത । 96 (10)

T.B.3.7.9.2

യുക്താഃ സ്ഥ വഹത । ദേവാ ഗ്രാവാണ ഇന്ദുരിന്ദ്ര
 ഇത്യവാഭിഷൂഃ । ഏന്ദ്രമചുചുവുഃ പരമസ്യാഃ പരാവതഃ ।
 ആസ്മാഥ് സധസ്ഥാത് । ഓരോരന്തരിക്ഷാത് ।
 ആ സുഭൂതമസുഷവുഃ । ബ്രഹ്മവർചസം മ ആസുഷവുഃ ।

സമരേ രക്ഷാഃ¹സ്യവധിഷുഃ¹ । അപഹതം ബ്രഹ്മജ്യസ്യ¹ ।
വാക്ച¹ ത്വാ മനശ്ച¹ ശ്രീണീതാം । 97 (10)

T.B.3.7.9.3

പ്രാണശ്ച¹ ത്വാഽപാനശ്ച¹ ശ്രീണീതാം ।
ചക്ഷുശ്ച¹ ത്വാ ശ്രോത്രം ച¹ ശ്രീണീതാം ।
ദക്ഷശ്ച¹ ത്വാ ബലം ച¹ ശ്രീണീതാം ।
ഓജശ്ച¹ ത്വാ സഹശ്ച¹ ശ്രീണീതാം ।
ആയുശ്ച¹ ത്വാ ജരാ ച¹ ശ്രീണീതാം । ആത്മാ ച¹ ത്വാ
തനുശ്ച¹ ശ്രീണീതാം । ശൃതോഽസി ശൃതം കൃതഃ¹ ।
ശൃതായ¹ ത്വാ ശൃതേഭ്യസ്താ¹ । യമിന്ദ്രമാഹുർ വരുണം¹
യമാഹുഃ¹ । യം മിന്ദ്രമാഹുർ യമു സത്യമാഹുഃ¹ । 98 (10)

T.B.3.7.9.4

യോ ദേവാനാം¹ ദേവതമസ്തപോജാഃ¹ ।
തസ്മൈ¹ ത്വാ തേഭ്യസ്താ¹ । മയി തൃദിന്ദ്രിയം മഹത്¹ ।
മയി ദക്ഷോ മയി ക്രുതഃ¹ । മയി ധായി സുവീര്യം¹ ।
ത്രിശുഗ്ഘർമോ വിഭാതു മേ¹ । ആകൃത്യാ മനസാ സഹ¹ ।
വിരാജാ ജ്യോതിഷാ സഹ¹ ।
യജേണ പയസാ സഹ¹ । തസ്യ ദോഹമശീമഹി¹ । 99 (10)

T.B.3.7.9.5

തസ്യ॑ സു॒മൃ॑മശീ॒മഹി॑ । തസ്യ॑ ഭ॒ക്ഷ॑മശീ॒മഹി॑ । വാഗ്ജു॑ഷാ॒ണാ
സോ॒മസ്യ॑ തൃ॒പ്യതു॑ । “മി॒ത്രോ ജ॒നാൻ{4}” “പ്ര॒സ മി॒ത്ര{5}” ।
യസ്മാ॑ന്ന ജാ॒തഃ പ॒രോ അ॒ന്യോ അ॒സ്മി॑ ।
യ ആ॒വിവേ॒ശ ഭു॒വ്നാ॑നി വി॒ശ്വാ॑ ॥
പ്ര॒ജാപ॑തിഃ പ്ര॒ജയാ॑ സം॒വിദാ॑നഃ ।
തൃ॒ണി ജ്യോ॑തീ॒ഷ്വി സ॒ചതേ॑ സ ഷോ॒ഡശീ॑ ।
ഏ॒ഷ ബ്ര॒ഹ്മ യ ജൃ॒തിയഃ॑ ।
ഇ॒ന്ദ്രോ നാമ॑ ശ്രു॒തോ ഗ॒ണേ । 100 (10)

T.B.3.7.9.6

പ്ര॒തേ മ॒ഹേ വി॒ദമേ॑ ധൃ॒സിഷ॑ഠ് ഹ॒രീ ।
യ ജൃ॒തിയഃ॑ പ്ര॒തേ വ॒ന്യേ । വ॒നുഷോ॑ ഹ॒ര്യതം॑ മ॒ദം ।
ഇ॒ന്ദ്രോ നാമ॑ ഘൃ॒തം ന യഃ॑ । ഹ॒രിഭി॑ശ്ചാരു॒സേച॑തേ ।
ശ്രു॒തോ ഗ॒ണ ആ॑ താ॒ വിശ॑ന്തു । ഹ॒രിവ॑ർപ॒സംഗി॑രഃ ।
ഇ॒ന്ദ്രാധി॑പ॒തേഽധി॑പതി॒സ്ത്വം ദേ॒വാനാ॑മ॒സി । അ॒ധിപ॑തിം മാ॒ം ।
ആ॒യുഷ്മ॑ന്തം വർ॒ചസ്വ॑ന്തം മ॒നുഷ്യ॑ഷു കൂ॒രു । 101 (10)

T.B.3.7.9.7

ഇന്ദ്രശ്ച സമ്രാഡ് വരുണശ്ച രാജാ । തൗ തേ ഭക്ഷം
 ചക്രതുരഗ്ര ഏതം । തയോരനു ഭക്ഷം ഭക്ഷയാമി ।
 വാഗ്ജുഷാണാ സോമസ്യ തൃപ്യതു ।
 പ്രജാപതിർ വിശ്വകർമ്മാ । തസ്യ മനോ ദേവം യജേണൻ
 രാധ്യാസം । അർഥേ ഗാ അസ്യ ജഹിതഃ ।
 അവസാനപതേ ഽവസാനം മേ വിന്ദ ।
 നമോ രുദ്രായ വാസ്പോഷ്ഠതയേ ।
 ആയനേ വിദ്രവണേ । 102 (10)

T.B.3.7.9.8

ഉദ്യാനേ യത്പരായണേ । ആവർത്തനേ വിവർത്തനേ ।
 യോ ഗോപായതി തച്ഛ ഹുവേ ।
 യാന്യപാമിത്യാ-ന്യപ്രതീത്താ-ന്യസ്തീ । യമസ്യ ബലിനാ
 ചരാമി । ഇഹൈവ സന്തഃ പ്രതി തദ്യാതയാമഃ ।
 ജീവാ ജീവേദ്യോ നിഹരാമ ഏനത് । അന്യുണാ
 അസ്തിന്നന്യുണാഃ പരസ്തിൻ । തൃതീയേ ലോകേ
 അന്യുണാഃ സ്യാമ । യേ ദേവയാനാ ഉത
 പിതൃയാണാഃ । 103 (10)

T.B.3.7.9.9

സർവാൻ പഥോ അന്യുണാ ആക്ഷീയേമ ।
ഇദമു നു ശ്രേയോഽവസാനമാഗന്മ ।
ശിവേ നോ ദ്യാവാപൃഥിവീ ഉഭേ ഇമേ ।
ഗോമ-ദ്ധനവ-ദശവ-ദൂർജസ്വത് । സുവീരാ വീരൈരനു
സംചരേമ । അർകഃ പവിത്രൗ രജസോ വിമാനഃ ।
പുനാതി ദേവാനാം ഭുവനാനി വിശ്വാ ।
ദ്യാവാപൃഥിവീ പയസാ സംവിദാനേ ।
ഏതം ഭുഹാതേ അമൃതം പ്രപീനേ ।
പവിത്രമർകോ രജസോ വിമാനഃ ( ) ।
പുനാതി ദേവാനാം ഭുവനാനി വിശ്വാ । സുവർ ജ്യോതിർ
യശോ മഹത് । അശീമഹി ഗാധമൃത പ്രതിഷ്ഠാം । **104 (13)**
(ചാതയത - ശ്രീനീതാ - സത്യമാഹു - രശിമഹി-
ഗണേ - കൂരു - വിദ്രവണേ - പിതൃയാണാ - അർകോ
രജസോ വിമാനസ്തീണി ച) (A9)

3.7.10 അനുവാകം 10 - സൗമികപ്രായാശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.10.1

ഉദസ്താംസ്തീഥ് സവിതാ മിത്രോ അര്യമാ ।

സർവാ-നമിത്രാ-നവധീ-ദ്യുഗേന ।
 ബൃഹന്തം മാമകരദ്വീരവന്തം । രഥന്തരേ ശ്രയസ്വ സ്വാഹാ
 പൃഥിവ്യാം । വാമദേവ്യേ ശ്രയസ്വ സ്വാഹാഽന്തരീക്ഷേ ।
 ബൃഹതി ശ്രയസ്വ സ്വാഹാ ദിവി । ബൃഹതാ
 തോപസ്തദ്നോമി । ആ താ ദദേ യശസേ വീര്യായ ച ।
 അസ്മാസ്വപ്തീയാ യൂയം ദധാഥേന്ദ്രിയം പയഃ ।
 യസ്മൈ ദ്രഷ്ടോ യസ്മൈ ഉദർഷഃ । **105 (10)**

T.B.3.7.10.2

ദൈവ്യഃ കേതുർ വിശ്വാം ഭുവനമാവിവേശ് ।
 സ നഃ പാഹ്യരിഷ്ടൈഃ സ്വാഹാ ।
 അനൂ മാ സർവോ യജേന്താഽയമേതു ।
 വിശ്വേ ദേവാ മരുതഃ സാമാർകഃ ।
 ആപ്രിയശ്ശുന്ദാഽസി നിവിദോ യജുഽഷി ।
 അസ്യേ പൃഥിവ്യേ യദ്യജ്ഞിയം ।
 പ്രജാപതേർ വർതനിമനു വർതസ്വ ।
 അനൂ വീരൈരനൂ രാധ്യാമ ഗോഭിഃ । അന്യശ്ചൈരനൂ
 സർവൈരു പുഷ്ടൈഃ । അനൂ പ്രജയാഽനിന്ദിയേണ । **106 (10)**

T.B.3.7.10.3

ദേ॒വാ നോ॑ യ॒ജ്ഞമൃ॑ജു॒ധാ ന॑യ॒ന്തു । പ്ര॒തി ക്ഷ॑ത്രേ
 പ്ര॒തി തി॑ഷ്ഠാമി രാ॒ശ്രേ॒ഷ്ഠ । പ്ര॒ത്യശോ॑ഷു പ്ര॒തിതി॑ഷ്ഠാമി ഗോ॒ഷു ।
 പ്ര॒തി പ്ര॒ജായാ॑ം പ്ര॒തി തി॑ഷ്ഠാമി ദേ॒വ്യേ ॥
 വി॒ശ്വമ॑ന്യാദി॒ വാ॒വൃ॒ധേ । തദ॑ന്യ॒സ്യാ-മ॑ധി॒ശ്രിതം॑ ।
 ദിവേ॑ ച വി॒ശ്വക॑ർമ്മ॒ണേ । പൃ॒ഥിവ്യൈ॑ ചാ॒കരം॑ നമഃ ।
 അ॒സ്താനൃ॑ഃ പൃ॒ഥിവീ॑ം ।
 അ॒സ്താനൃ॑ഷഭോ യു॒വാ ഗാഃ । 107 (10)

T.B.3.7.10.4

സു॒ന്നേമാ॑ വി॒ശ്വാ ഭു॑വ॒നാ । സു॒ന്നോ യ॒ജ്ഞഃ പ്ര॒ജന॑യ॒തു ।
 അ॒സ്താന॑ജനി പ്രാ॒ജനി॑ । ആ സു॒ന്നാജ॑ജായതേ വൃ॒ഷാ ॥
 സു॒ന്നാത് പ്ര॒ജനി॑ഷീമ॒ഹി । യേ ദേ॒വാ യേഷാ॑മിദം ഭാ॒ഗധേ॑യം
 ബ॒ഭൂവ॑ । യേഷാ॑ം പ്ര॒യാജാ॑ ഉ॒താനൃ॑യാജാഃ ।
 ഇ॒ന്ദ്രജ്യേഷ്ടേ॑ഭ്യോ വരു॑ണരാജഭ്യഃ । അ॒ഗ്നിഹോ॑ത്യഭ്യോ
 ദേ॒വേഭ്യഃ॑ സ്വാ॒ഹാ । ഉ॒ത ത്യാ നോ॑ ദി॒വാ മ॒തിഃ । 108 (10)

T.B.3.7.10.5

അ॒ദി॒തിരു॑ത്യാദി॒ഗമ॑ത് । സാ ശ॒ന്താചീ॑ മയ॒സ്കര॑ത് ।
 അ॒പ സ്രി॑ധഃ । ഉ॒ത ത്യാ ദൈ॒വ്യാ ദി॒ഷജാ॑ । ശം ന॒സ്കര॑തോ
 അ॒ശി॒നാ । യു॒യാതാ॑മ॒സ്തദൃ॑പഃ । അ॒പ സ്രി॑ധഃ ।

ശമഗ്നിരഗ്നിഭിസ്കരത് | ശം നസ്തപതു സൂര്യഃ |

ശം വാതോ വാത്സരപാഃ | 109 (10)

T.B.3.7.10.6

അപ സ്രിധഃ | തദിത്പദം ന വിചികേത വിദ്വാൻ |

യന്മൃതഃ പുനരപ്യേതി ജീവാൻ |

ത്രിവൃദ്യദ് ഭുവനസ്യ രഥവൃത് | ജീവോ ഗർഭോ ന മൃതഃ

സ ജീവാത് | പ്രത്യസൈ പിപീഷതേ | വിശ്വാനി വിദുഷേ

ഭര | അരം ഗമായ ജഗമവേ | അപശ്ചാദ്ഭധനേ നരേ |

ഇന്ദുരിന്ദുമവാഗാത് ( ) | ഇന്ദോരിന്ദോഽപാത് |

തസ്യ ത ഇന്ദവിന്ദപീതസ്യ മധുമതഃ |

ഉപഹൃതസ്യോ-പഹൃതോ ഭക്ഷയാമി | 110 (13)

(ഉദർഷ - ഇന്ദ്രിയേണ - ഗാ - മതി - രരപാ -
അഗാത്രീണീ ച) (A10)

3.7.11 അനുവാകം 11 - ദർശപൂർണ്ണമാസപ്രായശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.11.1

ബ്രഹ്മ പ്രതിഷ്ഠാ മനസോ ബ്രഹ്മ വാചഃ |

ബ്രഹ്മ യജ്ഞാനാച്ഛ് ഹവിഷാമാജ്യസ്യ |

അതിരിക്തം കർമ്മണോ യച്ഛ് ഹീനം |

യജ്ഞഃ പർവാണി പ്രതിരന്നേതി കല്പയൻ ।
 സ്വാഹാകൃതാഽഹുതിരേതു ദേവാൻ ।
 ആശ്രാവിതമത്യാശ്രാവിതം ।
 വഷ്ട്കൃതമത്യനുക്തം ച യജ്ഞേ ।
 അതിരിക്തം കർമ്മണോ യച്ച ഹീനം ।
 യജ്ഞഃ പർവാണി പ്രതിരന്നേതി കല്പയൻ ।
 സ്വാഹാകൃതാഽഹുതിരേതു ദേവാൻ । 111 (10)

T.B.3.7.11.2

യദോ ദേവാ അതിപാദയാനി । വാചാ ചിത്പ്രയത്നം
 ദേവ ഹേഡനം । അരായോ അസ്താഽ അഭിദുച്ഛുനായതേ ।
 അന്യത്രാസ്തൻ-മരുതസ്തന്നിധേതന । തതം മ ആപസ്തദു
 തായതേ പുനഃ । സ്വാദിഷ്ടാ ധീതിരുചമായ ശസ്യതേ ।
 അയഽ സമുദ്ര ഉത വിശ്വദേഷജഃ । സ്വാഹാകൃതസ്യ
 സമുത്യപ്സുതർ ഭുവഃ । “ഉദായം തമസസ്സരി{6}” ।
 “ഉദു ത്യം{7}” “ചിത്രം{8}” । 112 (10)

T.B.3.7.11.3

“ഇമം മേ വരുണ{9}” “തത്താ യാമി{10}” ।
 “ത്വം നോ അഗ്നേ{11}” “സ ത്വം നോ അഗ്നേ{12}” ।

“താമഗേ അയാസി{13}” “പ്രജാപതേ{14}” ।

ഇമം ജീവേഭ്യഃ പരിധിം ദധാമി । മൈഷാം നു ഗാദപരോ
അർധമേതം । ശതം ജീവന്തു ശരദഃ പുരുഷീഃ ।

തിരോ മൃത്യും ദധതാം പർവതേന ।

ഇഷ്ടേഭ്യഃ സ്വാഹാ വഷഡനിഷ്ടേഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥

ഭേഷജം ദുരിഷ്ടൈഃ സ്വാഹാ നിഷ്ക്രൈത്യേ സ്വാഹാ ॥

ദൗരാർദ്ധ്യേ സ്വാഹാ ദൈവീഭ്യസ്തനുഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥ 113 (10)

T.B.3.7.11.4

ഋദ്ധ്യേ സ്വാഹാ സമൃദ്ധ്യേ സ്വാഹാ ॥

യത ഇന്ദ്ര ദയാമഹേ । തതോ നോ അഭയം കൃധി ।

മഘവന്തഗ്ധി തവ തന്ന ഊതയേ ॥

വി ദിഷോ വിമൃധോ ജഹി । സ്വസ്തിദാ വിശസ്സതിഃ ।

വൃത്രഹാ വിമൃധോ വശീ । വൃഷേന്ദ്രഃ പുര ഏതു നഃ ।

സ്വസ്തിദാ അഭയം കരഃ ।

ആഭിർ ഗീർഭിർ യദതോ ന ഊനം । 114 (10)

T.B.3.7.11.5

ആപ്യായയ ഹരിവോ വർധമാനഃ । യദാ സ്തോതൃഭ്യോ

മഹി ഗോത്രാ രുജാസി । ഭൂയിഷ്ടദാജോ അധ തേ സ്യാമ ।

അ॒നാ॒ജ്ഞാ॒തം യ॒ദാ॒ജ്ഞാ॒തം । യ॒ജ്ഞ॑സ്യ॒ ക്രി॒യതേ॑ മി॒മു ।
 അ॒ഗ്നേ॑ തദ॒സ്യ॒ കല്പ॑യ । ത്വച്ഛി॒ ഹി വേ॑തം യ॒മാത॑മം ।
 പു॒രു॒ഷ॒സം॒മിതോ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ । യ॒ജ്ഞഃ॑ പു॒രു॒ഷ॒സം॒മിതഃ॑ ।
 അ॒ഗ്നേ॑ തദ॒സ്യ॒ കല്പ॑യ ( ) । ത്വച്ഛി॒ ഹി വേ॑തം യ॒മാത॑മം ।
 യത് പാ॒കത്രാ॑ മ॒ന്നസാ॑ ദീ॒നദ॑ക്ഷാ ന ।
 യ॒ജ്ഞ॑സ്യ॒ മ॒ന്വതേ॑ മർ॒താസഃ॑ । അ॒ഗ്നി॒ഷ്ടദ്ധോ॑താ
 കൃ॒തൃവി॒ദിജാ॑നൻ । യജി॒ഷ്ടോ ദേ॒വാഽഽഗൃ॑തൃ॒ശോ
 യ॒ജാതി॑ । 115 (15) (ദേ॒വാഽ - ശ്ചി॒ത്രം - ത॒നുഭ്യഃ॑ സ്വാ॒ഹോ -
 നം - പു॒രു॒ഷ॒സം॒മിതോ॑ഽഗ്നേ॒ തദ॒സ്യ॒ കല്പ॑യ പഞ്ച॑ ച) (A11)

3.7.12 അനുവാകം 12 - അഗ്നിഷ്ടോമാദൗ യജമാനജപ്താ
 മന്ത്രവിശേഷാഃ

T.B.3.7.12.1

യദേ॒വാ ദേ॒വഹേ॑ഡ॒നം । ദേ॒വാ॒സശ്ച॑കൃ॒മാ വ॒യം ।
 ആദി॒ത്യാസ്ത॑സ്താ॒ന്മാ മു॒ഞ്ചത॑ । ഋ॒തസ്യ॑ർതേ॒ന മാ॑മൃ॒ത ।
 ദേ॒വാ ജീ॑വ॒നകാ॑മ്യാ യത് । വാ॒ചാ॒സ്യത॑മൃദി॒മ ।
 അ॒ഗ്നിർമാ॑ തസ്താ॒ദേ॒നസഃ॑ । ഗാർ॒ഹപ॑ത്യഃ പ്ര॒മുഞ്ച॑തു ।
 ദു॒രിതാ॑ യാ॒നി ച॑കൃ॒മ । ക॒രോ॒തു മാ॑മ॒നേ॒നസം॑ । 116 (10)

T.B.3.7.12.2

ഋതേ॑ന് ദ്യാവാ॑പൃഥ്വി॑വീ । ഋതേ॑ന് ത്വച്॑ സ്ര॑സ്വതി ।
 ഋതാ॑ന്മ മു॒ഞ്ചതാ॑ച്ഛ॒ഹസഃ॑ । യദ॒ന്യകൃ॑തമാരി॒മ ।
 സ॒ജാതശ॑ച്ഛാദു॒ത വാ॑ ജാ॒മിശ॑ച്ഛാത് ।
 ജ്യാ॒യസഃ॑ ശ॒ച്ഛാദു॒ത വാ॑ ക॒നീയ॑സഃ ।
 അ॒നാജ്ഞാ॑തം ദേ॒വകൃ॑തം യദേ॒നഃ॑ । തസ്മാ॑ത്തമ॒സ്മാ-
 ണ്ജാ॑തവേദോ മു॒മുഗ്ധി॑ । യദാ॒ചാ യന്മ॑നസാ ।
 ബാ॒ഹുദ്യാ॑-മു॒രുദ്യാ॑-മഷ്ടീ॒വദ്ദ്യാം॑ । 117 (10)

T.B.3.7.12.3

ശി॒ശ്ഞൈർ യദ॒ന്യതം॑ ച॒ക്രമാ॑ വ॒യം ।
 അ॒ഗ്നിർമാ തസ്മാ॑ദേ॒നസഃ॑ ।
 യദ്ധ॑സ്താദ്ദ്യാം ച॒കര॑ കി॒ൽബി॑ഷാണി ।
 അ॒ക്ഷാണാം॑ യദ॒വഗ്നു॑മു॒പ ജി॑ഷ്ണമാ॒നഃ॑ । ദൂ॒രേ॒പശ്യാ॑ ച
 രാ॒ശ്ട്രദ്യു॑ച്ച । താ॒ന്യഹ്ന॑സാ-വ॒ന്യദ॑ത്താ-മു॒ണാനി॑ ।
 അദീ॑വ്യ॒ന്യുണം॑ യദഹം ച॒കാർ॑ ।
 യദാ॒ഭാസ്യ॑ൻമി സംജഗാ॒രാ ജനേ॑ദ്യഃ ।
 അ॒ഗ്നിർമാ തസ്മാ॑ദേ॒നസഃ॑ ।

യന്മയി॑ മാ॒താ ഗർഭേ॑ സ॒തി । 118 (10)

T.B.3.7.12.4

എ॒നശ്ച॑കാ॒ര യത്പി॑താ । അ॒ഗ്നിർമാ॑ ത॒സ്മാദേ॒നസഃ॑ ।
 യദാ॑ പി॒പേഷ॑ മാ॒തരം॑ പി॒തരം॑ । പു॒ത്രഃ പ്ര॒മുദി॑തോ ധ॒യൻ॑ ।
 അ॒ഹിഘ്ന॑സി॒തൗ പി॒തരൗ॑ മ॒യാ തത്॑ । തദഗ്നേ॑ അ॒ന്യുണോ॑
 ഭ॒വാമി॑ । യദന്ത॑രി॒ക്ഷം പൃ॒ഥിവി॑മു॒ത ദ്യാം॑ ।

യന്മാ॑തരം പി॒തരം॑ വാ ജി॒ഹിഘ്ന॑സി॒മ ।
 അ॒ഗ്നിർമാ॑ ത॒സ്മാദേ॒നസഃ॑ ।
 യദാ॑ശ॒സാ നി॒ശസാ॑ യത്പ॒രാശ॑സാ ॥ 119 (10)

T.B.3.7.12.5

യദേ॒നശ്ച॑ കൃ॒മാ നൃ॒തനം॑ യത്പു॒രാണം॑ । അ॒ഗ്നിർമാ॑
 ത॒സ്മാദേ॒നസഃ॑ । അ॒തിക്രാ॑മാമി ദു॒രിതം॑ യദേ॒നഃ॑ । ജഹാ॑മി
 രി॒പ്രം പ॒രമേ॑ സ॒ധസ്ഥേ॑ ॥ യ॒ത്ര യ॒ന്തി സു॒കൃതോ॑ നാ॒പി
 ദു॒ഷ്ടതഃ॑ । തമാ॑രോഹാമി സു॒കൃതാം॑ നു ലോ॒കം ।
 ത്രി॒തേ ദേ॒വാ അ॒മൃജ്ഞൈ॑തതദേ॒നഃ॑ ।
 ത്രി॒ത എ॒തന്മ॑നു॒ഷ്യേഷു॑ മാ॒മൃജേ॑ ।
 തതോ॑ മാ യദി॑ കിംചി॒ദാന॑ശേ ।
 അ॒ഗ്നിർമാ॑ ത॒സ്മാദേ॒നസഃ॑ । 120 (10)

T.B.3.7.12.6

ഗാർഹപത്യഃ പ്രമുഞ്ചതു । ദുരിതാ യാനി ചക്തുമ । കരോതു
 മാനേനസം । ദിവി ജാതാ അഹ്നു ജാതാഃ । യാ ജാതാ
 ഓഷധീഭ്യഃ । അഥോ യാ അഗ്നിജാ ആപഃ । താ നഃ ശുന്ധന്തു
 ശുന്ധനീഃ । യദാപോ നക്തം ദുരിതം ചരാമ । യദാ ദിവ
 നൂതനം യത്പുരാണം । ഹിരണ്യവർണാസ്തേ ഉത്പുനീത
 നഃ ( ) । “ഇമം മേ വരുണ{15}” “തത്ത്വാ യാമി{16}” ।
 “ത്വം നോ അഗ്നേ{17}” “സ ത്വം നോ അഗ്നേ{18}” ।
 “ത്വമഗ്നേ അയാസി{19}” । 121 (13) (അനേനസ് -
 മഷ്ടീവദ്ഭ്യാഃ - സതി - പരാശസാ - ssനശേഗ്നിർമാ
 തസ്മാദേനസഃ-പുനീത നസ്തീണി ച) (A12)

Special Korvai

(യദ് ദേവാ ഗാർഹപത്യോ യദ്ധസ്താഭ്യാം യന്മയി മാതാ
 യദാപിപേഷ യദന്തരിക്ഷം യദാശസാതിക്രാമാമി ത്രിതേ
 ദേവാ ദിവി ജാതാ അഹ്നു ജാതാ യദാപ ഇമം മേ വരുണാ
 തത്ത്വാ യാമി ത്വം നോ അഗ്നേ സ ത്വം നോ അഗ്നേ ത്വമഗ്നേ
 അയാസി)

3.7.13 അനുവാകം 13 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി

ഋജീഷപ്രോക്ഷണമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.13.1

യത്തേ ഗ്രാ॒വ്.ണ്ണാ॑ ചി॒ച്ഛി॒ദുഃ സോ॑മ രാജൻ ।
 പ്രി॒യാ॒ണ്യു॑ഷ്ഗാ॒നി സ്വ॑ധി॒താ പ॒രൂ॒ഷി॑ ।
 തഥ്സം॑ധഥ് സാ॒ജ്യേ॒നോത॑ വർധ॒യസ്വ॑ ।
 അ॒നാഗ॑സോ അ॒ധമി॑ഥ്സംക്ഷ॒യേമ॑ ।
 യത്തേ ഗ്രാ॒വാ ബാ॑ഹു॒ച്യുതോ॑ അ॒ച്യു॒ച്യവുഃ॑ ।
 നരോ॑ യത്തേ ദു॒ദു॒ഹൂർ ദക്ഷി॑ണേന ।
 തത്തേ॑ ആ॒പ്തായ॑താം തത്തേ॑ । നിഷ്ഠ്യാ॒യതാം॑ ദേ॒വ സോ॑മ ।
 യത്തേ॑ താ॒ചം ബി॑ഭിദു॒ര്യച്ച॑ യോ॒നീം ।
 യദാ॒സ്ഥാ॑നാത് പ്ര॒ച്യുതോ॑ വേ॒നസി॑ ത്വന്നാ॑ । **122 (10)**

T.B.3.7.13.2

താ॒യാ തഥ്സോ॑മ ഗു॒പ്തമ॑സ്തു നഃ । സാ നഃ॑ സം॒ധാഽസ॑ത്പരമേ
 വ്യോ॒മൻ । അ॒ഹാ॒ച്ഛരീ॑രം പ॒യസാ॑ സമേ॒ത്യ । അ॒ന്യോ॒ഽന്യോ॑
 ഭവ॑തി വർ॒ണോ അ॒സ്യ । ത॒സ്മിൻ വ॒യമു॑പ॒ഹൃതാ॑സ്തവ് സുഃ ।
 ആ നോ॑ ഭജ॒ സദ॑സി വി॒ശ്വരൂ॑പേ । നൃ॒ചക്ഷാഃ॑ സോ॒മ ഉ॒ത
 ശു॒ശ്രു॑ഗസ്തു । മാ നോ॑ വി॒ഹാ॑സീദ്ഗിർ ആ॒വൃ॑ണാനഃ ।
 അ॒നാഗാ॑സ്തനു॒വോ വാ॑വൃ॒ധാനഃ॑ ।

ആ നോ॑ രൂ॒പം വ്ഹ॑തു ജായ॑മാനഃ । 123 (10)

T.B.3.7.13.3

ഉ॒പ॒ക്ഷ॒ര॒ന്തി ജു॒ഹോ॑ ഘൃ॒തേന॑ । പ്രി॒യാ॒ണ്യു॒ഗ്ഗാ॒നി ത॒വ
വ॒ർധ॑യ॒ന്തീഃ । ത॒സ്മൈ॑ തേ॒ സോമ॑ നമ॒ ഇ॒ദാ॒ഷ്ട്വ ।

ഉ॒പ॒ മാ രാ॒ജ॒ന്മ് സു॒കൃ॒തേ॒ ഹ॒യ॒സ്വ ।

സം പ്രാ॑ണാ॒പാ॒നാഭ്യാ॑ഽസ്മു ച॒ക്ഷു॑ഷാ॒ ത്വം ।

സൗ॑ ശ്രോ॒ത്രേണ॑ ഗ॒ച്ഛ॒സ്വ സോമ॑ രാജ॒ൻ ।

യ॒ത്ത ആ॒സ്ഥി॑തഽ॒ശ്മു ത॒ത്തേ॑ അ॒സ്തു ।

ജാ॒നീ॒താ॒നഃ സംഗ॑മ॒നേ പ॒മീ॒നാം ।

ഏ॒തം ജാ॒നീ॒താത്പ॑രമേ॒ വ്യോമ॑ൻ ।

വൃ॒കാഃ സ॒ധ॒സ്ഥാ വി॒ദ രൂ॒പമ॑സ്യ । 124 (10)

T.B.3.7.13.4

യദാ॑ഗ॒ച്ഛാത് പ॒മി॒ദീർ ദേ॒വയാ॑നൈഃ । ഇ॒ഷ്ടാ॒പൂ॒ർതേ
കൃ॒ണു॑താദാ॒വിര॑സ്മൈ॒ അ॒രി॒ഷ്ടോ രാ॒ജ॒ന്നഗ॑ദഃ പ॒രേ॒ഹി ।

നമ॑സ്തേ॒ അ॒സ്തു ച॒ക്ഷ॑സേ॒ രഘു॑യ॒തേ ।

നാക॑മാ॒രോഹ॑ സ॒ഹ യ॑ജമാനേന । സൂ॒ര്യം ഗ॒ച്ഛ॒താത്പ॑രമേ॒
വ്യോമ॑ൻ । അ॒ഭ്യു॒ദേ॒വഃ സ॒വി॒താ വ॒ന്ദ്യോ നു॑ നഃ ।

ഇ॒ദാ॒നീമ॑ഹ॒ ഉ॒പ॒വാച്യോ॑ നൃ॒ഭിഃ । വി യോ॑ ര॒ത്താ ഭ॑ജ॒തി

മാനവേദ്യഃ । ശ്രേഷ്ഠം നോ അത്ര ദ്രവിണം യഥാ ദധത് ( ) ।
 ഉപ നോ മിത്രാവരുണാവിഹാവതം ।
 അന്യാദീധ്യാമാമിഹ നഃ സഖായാ ।
 ആദിത്യാനാം പ്രസിതിർ. ഹേതിഃ ।
 ഉഗ്രാ ശതാപാഷ്ടാ ഘ വിഷാ പരിണോ വൃണക്തു ।
 “ആപ്യായസ്വ{20}” “സം തേ{21}” । 125 (15)

(മ്മനാ - ജായമാനോ - ടസ്യ - ദധത് പഞ്ച ച) (A13)

3.7.14 അനുവാകം 14 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി സേചനാദിമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.14.1

യദിദീക്ഷേ മനസാ യച്ച വാചാ ।
 യദാ പ്രാണൈശ്ചക്ഷുഷാ യച്ച ശോത്രേണ ।
 യദ്രേതസാ മിമുനേനാപ്യാത്മനാ । അദ്ഭ്യോ ലോകാ
 ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം । ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ തപസോ
 വിമോചനീഃ । ആപോ വിമോക്രതീർ മയി തേജ ഇന്ദ്രിയം ।
 യദൃചാ സാമ്നാ യജുഷാ । പശൂനാം ചർമൻ. ഹവിഷാ
 ദിദീക്ഷേ । യച്ഛനോദി-രോഷധീദിർ-വനസ്സതൗ ।
 അദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം । 126 (10)

T.B.3.7.14.2

ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ തപസോ വിമോചനീഃ । ആപോ
 വിമോക്തീർ മയി തേജ ഇന്ദ്രിയം । യേന ബ്രഹ്മ യേന
 ക്ഷത്രം । യേനേന്ദ്രാഗ്നീ പ്രജാപതിഃ സോമോ വരുണോ യേന
 രാജാ । വിശ്വേ ദേവാ ഋഷയോ യേന പ്രാണാഃ । അദ്ഭ്യോ
 ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം । ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ
 തപസോ വിമോചനീഃ । ആപോ വിമോക്തീർ മയി
 തേജ ഇന്ദ്രിയം । അപാം പുഷ്പമസ്യോഷധീനാശ്ച രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ । 127 (10)

T.B.3.7.14.3

അഗ്നേഃ പ്രിയതമശ്ച ഹവിഃ സ്വാഹാ ॥
 അപാം പുഷ്പമസ്യോഷധീനാശ്ച രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ । ഇന്ദ്രസ്യ പ്രിയതമശ്ച ഹവിഃ
 സ്വാഹാ ॥ അപാം പുഷ്പമസ്യോഷധീനാശ്ച രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ । വിശ്വേഷാം ദേവാനാം പ്രിയതമശ്ച
 ഹവിഃ സ്വാഹാ ॥ വയശ്ച സോമ വ്രതേ തവ । മനസ്തനുഷ്ടു
 പിപ്രതഃ । പ്രജാവന്തോ അശീമഹി । 128 (10)

T.B.3.7.14.4

ദേവേഭ്യഃ പിതൃഭ്യഃ സ്വാഹാ | സോമേഭ്യഃ പിതൃഭ്യഃ സ്വാഹാ |
 കവേഭ്യഃ പിതൃഭ്യഃ സ്വാഹാ | ദേവാസ ഇഹ മാദധധാ |
 സോമ്യാസ ഇഹ മാദധധാ | കവ്യാസ ഇഹ മാദധധാ |
 അനന്തരിതാഃ പിതരഃ സോമ്യാഃ സോമപീമാത് |
 അപൈതു മൃത്യുരമൃതം ന ആഗൻ |
 വൈവസ്വതോ നോ അഭയം കൃണോതു |
 പർണം വനസ്സതേരിവ | **129 (10)**

T.B.3.7.14.5

അഭി നഃ ശീയതാപ് രയിഃ | സചതാം നഃ ശചീപതിഃ |
 പരം മൃത്യോ അനുപരേഹി പന്ഥാം | യസ്തേ സ്വ ഇതരോ
 ദേവയാനാത് | ചക്ഷുഷ്ഠതേ ശൃണ്വതേ തേ ബ്രവീമി |
 മാ നഃ പ്രജാപ് രീരിഷോ മോത വീരാൻ | ഇദമു നു ശ്രേയോ
 ഽവസാനമാഗന് | യദ്ഗോജിദ്-ധനജി-ദശജിദ്യത് |
 പർണം വനസ്സതേരിവ | അഭി നഃ ശീയതാപ് രയിഃ ( ) |
 സചതാം നഃ ശചീപതിഃ | **130 (11)**

(വനസ്സതാവദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം - ധാമാ -
 ശിമഹീ - വാ - ഭി നഃ ശീയതാപ് രയിരേകം ച) (A14)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 14 Anuvaakams :-

(സർവാൻ. - യദ് വിഷ്ഠ്വണ്ണേന - വി വൈ - യാഃ
 പുരസ്താദ് - ദേവാ ദേവേഷു - പരിസ്രുണിത - സക്ഷേദം -
 യദസ്യ പാരേ - സാഗസ - ഉദസ്താം സ്തീദ് - ബ്രഹ്മ
 പ്രതിഷ്ഠാ - യദ് ദേവ - യത്തേ ഗ്രാവ.ണ്ണാ - യദ് ദിദീക്ഷേ
 ചതുർദശ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(സർവാൻ - ഭൂതിമേവ - യാമേവാസ്താഹുതിം -
 പ്രതാനാം - പർണവല്കഃ - സോമയാനാ - മസ്തിൻ. യജേത -
 ഹേ യോ നോ - ജ്യോഗ്ജീവാഃ - പരോരജാസ്തേ -
 പ്ര തേ മഹേ - ബ്രഹ്മ പ്രതിഷ്ഠാ - ഗാർ.ഹപത്യാ
 സ്ത്രിഷ്ഠദുത്തരശതം)

First and Last Padam 3rd Ashtakam 6th Prapaatakam :-

(സർവാൻ. വൈ - ശചീപതിഃ)

। ഹരിഃ ഓം ।

കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

തൃതീയാഷ്ടകേ സപ്തമഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ

Appendix (of expansions)

T.B.3.7.8.3 "ന വാ ഉ വേതന്ത്രിയസേ{1}"

ന വാ ഉവേതന്ത്രിയസേ ന രിഷ്യസി ദേവാഽ ഇദേഷി
പഥിഭിഃ സുഗേഭിഃ । ഹരീ തേ യുഞ്ജാ പൃഷ്തീ
അഭൂതാമുപാസ്ഥാദ്-വാജീ ധൂരി രാസഭസ്യ ॥ {1}

(Appearing in T.S.4.6.9.4)

T.B.3.7.8.3 "ആശാനാം താ{2}", "വിശ്വാ ആശാം{3}"

ആശാനാം താ ങ്ഗശാപാലേഭ്യഃ । ചതുർഭ്യോ അമൃതേഭ്യഃ ।
ഇദം ഭൂതസ്യായ്യക്ഷേഭ്യഃ । വിധേമ ഹവിഷാ വയം ॥ {2}

വിശ്വാ ആശാ മധുനാ സഽസൃജാമി । അനമീവാ
ആപ ഓഷധയോ ഭവന്തു । അയം യജമാനോ മൃധോ
വൃസ്യതാം । അഗൃഭീതാഃ പശവഃ സന്തു സർവേ ॥ {3}

(Both {2} and {3} appearing in T.B.2.5.3.3)

T.B.3.7.9.5 - "മിത്രോ ജനാൻ{4}" "പ്ര സ മിത്രേ{5}"

മിത്രോ ജനാൻ. യാതയതി പ്രജാനൻ മിത്രോ ദാധാര
പൃഥിവീമുത ദ്യാം । മിത്രഃ കൃഷ്ണീരനിമിഷാഭി ചഷ്ടേ

സ॒തൃ॒യായ॑ ഹ॒വ്യം॑ ഘൃ॒തവദ്-॑വി॒ധേമ॑ ॥ {4}

പ്ര॒സ॒മി॒ത്ര മ॑ർതോ॒ അ॒സ്തു പ്ര॑യ॒സ്യാൻ. യ॒സ്തു
ആ॒ദി॒ത്യ ശി॑ക്ഷ॒തി പ്ര॑തേന॒ । ന॒ ഹ॒ന്യതേ॑ ന॒ ജീ॑യതേ
തോ॒തോ നൈ॒നമ॑ഹോ॒ അ॒ശ്നോ॒ത്യന്തി॑തോ॒ ന ദൂ॒രാത് ॥ {5}

(Both {4} and {5} appearing in T.S.3.4.11.5)

T.B.3.7.11.2 - "ഉ॒ദയം॑ തമ॒സസ്സ॑രി{6}"

ഉ॒ദ॒യം തമ॒സസ്സ॑രി പശ്യ॑ന്തോ ജ്യോതി॒രുത്ത॑രം ।
ദേ॒വം ദേ॒വത്രാ॑ സൂ॒ര്യമ॑ഗ॒ന്മ ജ്യോതി॒രുത്ത॑മം ॥ {6}

(Appearing in T.S.4.1.7.4)

T.B.3.7.11.2 - "ഉ॒ദൃ॒ത്യം{7}" "ചി॒ത്രം{8}"

ഉ॒ദൃ॒ത്യം ജാ॑തവേദ॒സം ദേ॒വം വ॑ഹ॒ന്തി കേ॒തവഃ॑ ।
ദൃ॒ശേ വി॒ശ്വായ॑ സൂ॒ര്യം ॥ {7}

ചി॒ത്രം ദേ॒വാനാ॑-മുദ॒ഗാദ॑നീ॒കം ച॑ക്ഷുർ മി॒ത്രസ്യ॑
വരു॑ണ॒സ്യാഃഗേഃ॑ । ആഃ പ്രാ॑ ദ്യാവാ॒പൃഥി॑വീ അ॒ന്തരി॑ക്ഷഃ
സൂ॒ര്യ ആ॑ത്മാ ജഗ॒തസ്ത॑സ്ഥുഷ॒ശ്ച ॥ {8}

(Both {7} and {8} appearing in T.S.1.4.43.1)

T.B.3.7.11.3 - "ഇ॒മം മേ॑ വരു॒ണ{9}" "ത॒ത്ത്വാ॑ യാ॒മി{10}"

ഇ॒മം മേ॑ വരു॒ണ ശ്രു॒ധീ ഹ॒വമ॑ദ്യാ ച॒ മൃ॒ധയ॑ ।
താ॒മവ॑സ്യു॒രാ ച॒കേ॑ ॥ {9}

ത॒ത്ത്വാ॑ യാ॒മി ബ്ര॒ഹ്മണാ॑ വ॒ന്ദമാ॑ന-സ്ത॒ദാ ശാ॑സ്ത്രേ
യജ॑മാനോ ഹ॒വിർഭിഃ॑ । അ॒ഹേ॒ഡമാ॑നോ വരു॒ണേഹ॑
ബോ॒ധ്യുരു॑ശ്ശ്വ॒സ മാ॑ ന ആ॒യുഃ പ്ര॒മോ॑ഷിഃ ॥ {10}

(Both {9} and {10} appearing in T.S.2.1.11.6)

T.B.3.7.11.3 - "ത്വാ॑ നോ॒ അഗ്നേ॑{11}" "സ॒ ത്വാ॑ നോ॒
അഗ്നേ॑{12}"

ത്വാ॑ നോ॒ അഗ്നേ॑ വരു॒ണസ്യ॑ വി॒ദ്വാൻ ഭ॑വ॒സ്യ ഹേ॒ഡോ॑ഽവ॒
യാസി॑ സീ॒ഷ്ടാഃ । യജി॑ഷ്ടോ॒ വഹ്നി॑ തമഃ ശോശു॒ചാനോ॑
വിശ്വാ॑ ഭൃ॒ഷാശ്വ॑സി പ്രമു॒മുഗ്ധ്യ॑സ്തത് ॥ {11}

സ॒ ത്വാനോ॑ അഗ്നേ॒ഽവമോ॑ ഭ॒വോ॒തീ നേ॑ദി॒ഷ്ടോ അ॒സ്യോ

ഉഷസോ വ്യുഷ്ടാ | അവ യക്ഷ നോ വരുണഃ രരാണോ
വീഹി മൃഡീകഃ സുഹവോ ന ഏധി || {12}

(Both {11} and {12} appearing in T.S.2.5.12.3)

T.B.3.7.11.3 - "തമഗേ അയാഃസി{13}" "പ്രജാപതേ{14}"

തമഗേ അയാഃസി | അയാ സന്മനസാ ഹിതഃ |
അയാ സന്.ഹവ്യമുഹിഷേ | അയാ നോ ധേഹി ഭേഷജം |
ഇഷ്ടോ അഗ്നിരാഹുതഃ | സ്വാഹാകൃതഃ പിപർതു നഃ |
സ്വാഗാ ഭേവേഭ്യ ഇദം നമഃ || {13}

({13} appearing in T.B.2.4.1.9)

പ്രജാപതേ ന താദേതാനൃന്യോ വിശ്വാ ജാതാനി പരി താ
ബഭൂവ | യത്കാമാസ്തേ ജുഹൂമസ്തന്നോ അസ്തു വയഃ
സ്യാമ പതയോ രയീണാം || {14}

({14} appearing in T.S.1.8.14.2)

T.B. 3.7.12.6 - "ഇമം മേ വരുണ{15}" "തത്ത്വാ യാമി{16}"

Item mo.{15} is same as {9} above

Item mo.{16} is same as {10} above

T.B. 3.7.12.6 - "താമ നോ അഗ്നേ{17}" "സ താമ നോ

അഗ്നേ{18}"

Item mo.{17} is same as {11} above

Item mo.{18} is same as {12} above

T.B. 3.7.12.6 - "താമഗ്നേ അയാഽസി{19}"

Item mo.{19} is same as {13} above

T.B. 3.7.13.4 - "ആപ്യായസ്വ{20}" "സം തേ{21}"

ആ പ്യായസ്വ സമേതു തേ വിശ്വതഃ സോമ വൃഷ്ണീയം ।

ഭവാ വാജസ്യ സങ്ഗമേ ॥ {20}

സം തേ പയാഽസി സമു യന്തു വാജാഃ സം വൃഷ്ണീയാ-

ന്യഭിമാതിഷാഹഃ । ആപ്യായമാനോ അമൃതായ സോമ

ഭിവി ശ്രവാഽസ്യുത്തമാനി ധിഷ്വ ॥ {21}

(Both {20} and {21} appearing in TS 4.2.7.4)

Details of Dasini & Vaakyams for Ashtakam3 –
Prapaatakam 7 – TB 3.7

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam1	9	98
Anuvakam 2	7	73
Anuvakam 3	7	75
Anuvakam 4	18	180
Anuvakam 5	13	137
Anuvakam 6	23	228
Anuvakam7	15	155
Anuvakam8	3	37
Anuvakam9	9	93
Anuvakam10	6	63
Anuvakam11	5	55
Anuvakam12	6	63
Anuvakam13	4	45
Anuvakam14	5	51
Total →	130	1353

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,

ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.8 തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ തൂതീയാഷ്ടകേ

അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ - അശ്വമേധബ്രാഹ്മണം വൈശ്വദേവം
കാണ്ഡം തത്ര പ്രഥമമഹഃ

3.8.1 അനുവാകം 1 - സാംഗ്രഹണേഷ്ടാദയഃ യാജമാനസംസാരാഃ

T.B.3.8.1.1

സാംഗ്രഹ॑ണേഷ്ടാ॑ യജ॑തേ ।

ഇ॒മാം ജ॒നതാ॑ꣳ സംഗൃ॑ഹ്ണാ॒നീതി॑ ।

ദ്വാദ॑ശാ॒രതീ॑ രശ॒നാ ഭ॑വതി । ദ്വാദ॑ശ മാ॒സാഃ സം॑വൃ॒ഥ്സരഃ॑ ।

സംവൃ॒ഥ്സര॑മേ വാ വ॑രു॒ന്ധേ । മൗ॑ഞ്ഠീ ഭ॑വതി ।

ഊർ॑ഗ്ഗൈ മു॒ഞ്ഠാഃ । ഊർ॑ജമേ വാ വ॑രു॒ന്ധേ ।

ചി॒ത്രാ നക്ഷ॑ത്രം ഭ॑വതി । ചി॒ത്രം വാ ഏ॒തത്ക॑ർമ്മം । 1 (10)

T.B.3.8.1.2

യദ॑ശ്വമേധഃ സമൃ॑ദ്ധ്യേ । പു॒ണ്യ॑നാമ ദേ॒വ യ॑ജ॒നമ॑-

ധൃ॒വ॑സൃ॒തി । പു॒ണ്യാ॑മേ॒വ തേ॑ന കീ॒ർതി॑മഭി॒ജയ॑തി ।

അ॒പ॒ദാ॒തീ॒ന്യു॒തി॒ജഃ॑ സമാ॒വഹ॑ന്ത്യാ സു॒ബ്ര॑ഹ്മ॒ണ്യായാഃ॑ ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ | കേശശശ്രു വപതേ |
 നഖാനി നികൃന്തതേ | ദതോ ധാവതേ | സ്നാതി |
 അഹതം വാസഃ പരിധത്തേ ( ) | പാപ്മനോഽപഹന്തേ |
 വാചം യതോപവസതി | സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ ഗുപ്തേ |
 രാത്രിം ജാഗരയന്ത ആസതേ |
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ | 2 (15)
 (കർമ്മ - ധത്തേ പഞ്ച ച) (A1)

3.8.2 അനുവാകം 2 - ബ്രഹ്മൗദനാഭിധാനം

T.B.3.8.2.1

ചതുഷ്ടയ ആപോ ഭവന്തി |
 ചതുശ്ശഫോ വാ അശ്വഃ പ്രാജാപത്യഃ സമൃദ്ധ്യേ |
 താ ദിഗ്ഭ്യഃ സമാഭ്യുതാ ഭവന്തി | ദിക്ഷു വാ ആപഃ |
 അന്നം വാ ആപഃ | അദ്ഭ്യോ വാ അന്നം ജായതേ |
 യദേവാദ്ഭ്യോഽന്നം ജായതേ | തദവരുന്ധേ |
 താസു ബ്രഹ്മൗദനം പചതി | രേത ഏവ തദ്ദധാതി | 3 (10)

T.B.3.8.2.2

ചതുഃ ശരാവോ ഭവന്തി | ദിക്ഷേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി |

ഉദയതോ॑ രുക്മ॑ ഭവതഃ॑ । ഉദയത॑ ഏ॒വാ॒സ്മിൻ രുച॑ം ദധാതി ।
 ഉദ്ധ॑രതി ശൃ॒തത്വായ॑ । സർ॒പിഷാൻ ഭവ॑തി മേ॒ധുത്വായ॑ ।
 ച॒ത്വാർ ആർ॑ഷേ॒യാഃ പ്രാശ്ന॑ന്തി ।
 ദി॒ശാമേ॒വ ജ്യോതി॑ഷി ജൂഹോതി ।
 ച॒ത്വാരി ഹി॑രണ്യാ॒നി ദദാ॑തി ।
 ദി॒ശാമേ॒വ ജ്യോതി॑ഷ്യ വരു॒ന്ധേ । 4 (10)

T.B.3.8.2.3

യദാ॑ജ്യ-മുച്ഛി॑ഷ്യതേ । തസ്മിൻ॑ രശ॒നാം നൃ॑ന്നന്തി ।
 പ്ര॒ജാപ॑തിർ വാ ഓ॒ദനഃ॑ । രേത॑ ആജ്യം । യദാ॑ജ്യേ രശ॒നാം
 നൃ॑ന്നന്തി । പ്ര॒ജാപ॑തിമേ॒വ രേത॑സാ സമർധ॑യതി ।
 ദർഭ॑മയീ രശ॒നാ ഭവ॑തി । ബ॒ഹു വാ ഏ॒ഷ കൃ॑ച്ചരോ
 മേ॒ധുമു॑പഗച്ഛ॑തി । യദ॑ശഃ । പ॒വിത്രം॑ വൈ ദർഭാഃ । 5 (10)

T.B.3.8.2.4

യദ് ദർഭ॑മയീ രശ॒നാ ഭവ॑തി । പു॒നാത്യേ॒വൈനം॑ ।
 പു॒തമേ॑നം മേ॒ധുമാ॑ലഭതേ । അ॒ശ്വസ്യ॑ വാ ആ॒ലബ്ധ॑സ്യ
 മ॒ഹിമോ॑ദക്രാമത് । സ മ॒ഹർത്വി॑ജഃ പ്രാ॒വിശ॑ത് ।
 തന്മ॒ഹർത്വി॑ജാം മ॒ഹർത്വി॑ക്താം । യന്മ॒ഹർത്വി॑ജഃ പ്രാ॒ശ്നന്തി॑ ।
 മ॒ഹിമാ॑ന-മേ॒വാ॒സ്മിൻ-തദ്ദ॑ധതി ।

അശ്വസ്യ വാ ആലബ്ധസ്യ രേത ഉദക്രാമത് ।

തഥ്സുവർണ്യ ഹിരണ്യ-മഭവത് ( ) ।

യഥ്സുവർണ്യ ഹിരണ്യം ദദാതി । രേത ഏവ തദ്ദധാതി ।

ഓദനേ ദദാതി । രേതോ വാ ഓദനഃ । രേതോ ഹിരണ്യം ।

രേതസൈവാസിൻ രേതോ ദധാതി । 6 (16)

(ദധാതി - രുന്ധേ - ദർഭാ - അഭവത് ഷട്) (A2)

3.8.3 അനുവാകം 3 - രശനയാശ്ശബന്ധനം

T.B.3.8.3.1

യോ വൈ ബ്രഹ്മണേ ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ-

പ്രതിപ്രോചയാശാം മേധ്യം ബധ്നാതി । ആ ദേവതാഭ്യോ

വൃശ്യതേ । പാപീയാൻ ഭവതി । യഃ പ്രതിപ്രോച്യ ।

ന ദേവതാഭ്യ ആവൃശ്യതേ । വസീയാൻ ഭവതി । യദാഹ ।

ബ്രഹ്മന്നശാം മേധ്യം ഭൻമ്സയാമി ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ

തേന രാധ്യാസമിതി । ബ്രഹ്മ വൈ ബ്രഹ്മാ ।

ബ്രഹ്മണ ഏവ ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ പ്രതിപ്രോചയാശാം

മേധ്യം ബധ്നാതി । 7 (10)

T.B.3.8.3.2

ന ദേവതാഭ്യ ആവൃശ്യതേ । വസീയാൻ ഭവതി ।
 ദേവസ്യ ത്വാ സവിതുഃ പ്രസവ ഇതി രശനാമാദത്തേ
 പ്രസൂതൈ । അശിനോർ-ബാഹുഭ്യോ-മിത്യാഹ ।
 അശിനൗ ഹി ദേവാനാ-മധാര്യു ആസ്താം ।
 പൃഷ്ണാ ഹസ്താഭ്യോ-മിത്യാഹ യതൈ । വ്യുദ്ധം വാ ഏതദ്
 യജ്ഞസ്യ । യദയജുഷ്ണേണ ക്രിയതേ । ഇമാമഗൃഹ്ണൻ
 രശനാ-മൃതസ്യേ-ത്യധിവദതി യജുഷ്ടതൈ ।
 യജ്ഞസ്യ സമൃദ്ധൈ । 8 (10)

T.B.3.8.3.3

തദാഹുഃ । ദാദശാരതീ രശനാ കർതവ്യാ(3)
 ത്രയോദശാരതീ(3)-രിതി । ഋഷഭോ വാ ഏഷ ഋതൂനാം ।
 യഥ്സംവഥ്സരഃ । തസ്യ ത്രയോദശോ മാസോ വിഷ്ടപം ।
 ഋഷഭ ഏഷ യജ്ഞാനാം । യദശ്വമേധഃ ।
 യഥാ വാ ഋഷഭസ്യ വിഷ്ടപം । ഏവമേതസ്യ വിഷ്ടപം ।
 ത്രയോദശാരതീꣳ രശനായാ-മുപാദധാതി । 9 (10)

T.B.3.8.3.4

യമർഷഭസ്യ വിഷ്ടപച്ഛ് സൗസ്തരോതി । താദൃഗേവ തത് ।
 പൂർവ ആയുഷി വിദമേഷു കവേത്യാഹ ।
 ആയുരേവാസ്മിൻ ദധാതി । തയാ ദേവാഃ
 സുതമാബഭൂവു-രിത്യാഹ । ഭൂതിമേവോപാവർത്തതേ ।
 ഋതസ്യ സാമൻമസര-മാരപന്തിത്യാഹ । സത്യം വാ ഋതം ।
 സത്യേനൈവൈന-മൃതേനാരഭതേ ।
 അഭിധാ അസീത്യാഹ । **10 (10)**

T.B.3.8.3.5

തസ്മാ-ദശമേധയാജീ സർവാണി ഭൂതാനുഭി ഭവതി ।
 ഭൂവനമസീത്യാഹ । ഭൂമാനമേവോപൈതി ।
 യന്താഽസീത്യാഹ । യന്താരമേവൈനം കരോതി ।
 ധർതാഽസീത്യാഹ । ധർതാരമേവൈനം കരോതി ।
 സോഽഗ്നിം വൈശ്യാനര-മിത്യാഹ । അഗ്നാവേവൈനം
 വൈശ്യാനരേ ജൂഹോതി । സപ്രഥസമിത്യാഹ । **11 (10)**

T.B.3.8.3.6

പ്രജയൈവൈനം പശുഭിഃ പ്രഥയതി ।
 സ്വാഹാകൃത ഇത്യാഹ ।

ഹോമ ഏവാസൈത്യഃ | പൃഥ്വിവ്യാമിത്യാഹ |
 അസ്യാമേവൈനം പ്രതിഷ്ഠാപയതി | യന്താ രാധ്യന്താഽസി
 യമനോ ധർതാഽസി ധരുണ ഇത്യാഹ |
 രൂപമേവാസൈത്യൻ മഹിമാനം വ്യാചഷ്ടേ |
 കൃഷ്ണേ ത്വാ ക്ഷേമായ ത്വാ രര്യേ ത്വാ പോഷായ
 ത്വേത്യാഹ | ആശിഷമേവൈതാമാശാസ്മേ |
 സ്വഗാ ത്വാ ദേവേഭ്യ ഇത്യാഹ ( ) |
 ദേവേഭ്യ ഏവൈനം സ്വഗാ കരോതി |
 സ്വാഹാ ത്വാ പ്രജാപതയ ഇത്യാഹ | പ്രാജാപത്യോ വാ
 അശ്വഃ | യസ്യ ഏവ ദേവതായാ ആലഭ്യതേ |
 തയൈവൈനം സമർധയതി | **12 (15)**
 (ബ്രഹ്മാതി - സമൃദ്ധ്യാ - ഉപദധാ - തൃസീത്യാഹ -
 സപ്രഥസമീത്യാഹ - ദേവേഭ്യ ഇത്യാഹ പഞ്ച ച) (A3)

3.8.4 അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ ജലേഽവഗാഹനം

T.B.3.8.4.1

യഃ പിതൂരനുജായാഃ പുത്രഃ | സ പുരസ്താന്നയതി |
 യോ മാതൂരനുജായാഃ പുത്രഃ | സ പശ്ചാന്നയതി |

വിഷ്വഞ്ചമേവാസ്താത് പാപ്മാനം വിവൃഹതഃ ।
യോ അർവന്തം ജിഹ്വാസതി തമഭ്യമീതി വരുണ
ഇതി ശാനം ചതുരക്ഷം പ്രസൗതി ।
പരോ മർതഃ പരഃ ശോതി ശുൻശ്ചതുരക്ഷസ്യ പ്രഹന്തി ।
ശോവ വൈ പാപ്മാ ഭ്രാത്യവ്യഃ । പാപ്മാനമേവാസ്യ
ഭ്രാത്യവ്യഃ ഹന്തി । സൈധ്രകം മുസലം ഭവതി । 13 (10)

T.B.3.8.4.2

കർമ്മ കർമ്മൈവാസൈ സാധയതി । പൗശ്ചലേയോ ഹന്തി ।
പൗശ്ചലാം വൈ ദേവാഃ ശുചം നൃധധുഃ ।
ശുചൈവാസ്യ ശുചഃ ഹന്തി ।
പാപ്മാ വാ ഏതമീഹതീത്യാഹുഃ ।
യോഽശ്വമേധേന യജത ഇതി ।
അശ്വസ്യായസ്തദമുപാസ്യതി ।
വജ്രീ വാ അശ്വഃ പ്രാജാപത്യഃ ।
വജ്രേണൈവ പാപ്മാനം ഭ്രാത്യവ്യ-മവക്രാമതി ।
ദക്ഷിണാ പപ്ലാവയതി । 14 (10)

T.B.3.8.4.3

പാപ്മാന-മേവാസ്മാ-ചമല-മപ്ലാവയതി । ഐഷീക ഉദൂഹോ
 ഭവതി । ആയുർവാ ഇഷീകാഃ । ആയുരേവാസ്മിൻ ദധതി ।
 അമൃതം വാ ഇഷീകാഃ । അമൃതമേവാസ്മിൻ ദധതി ।
 വേതസശാഖോപസംബദ്ധാ ഭവതി ।
 അഹ്സായോനിർവാ അശ്വഃ । അഹ്സജോ വേതസഃ ।
 സ്വാദേവൈനം യോനേർ നിർമിമീതേ ( ) ।
 പുരസ്താത് പ്രത്യഞ്ച-മദ്യുദൂഹതി ।
 പുരസ്താ-ദേവാസ്മിൻ പ്രതീച്യമൃതം ദധാതി ।
 അഹം ച താം ച വൃത്രഹന്നിതി ബ്രഹ്മാ യജമാനസ്യ
 ഹസ്തം ഗൃഹ്ണാതി । ബ്രഹ്മക്ഷത്രേ ഏവ സംദധാതി ।
 അഭി ക്രത്യേന്ദ്ര ദൂരധ ജ്മന്നിത്യധാര്യൂർ-യജമാനം
 വാചയത്യ-ഭിജീതൈത്യ । 15 (15)

(ഭവതി - പ്ലാവയതി - മിമീതേ പഞ്ച ച) (A4)

3.8.5 അനുവാകം 5 - അശ്വസ്യ പ്രോക്ഷണം മഹർത്വിജാം

T.B.3.8.5.1

ചതാർ ഋതിജഃ സമുക്ഷന്തി । ആഭ്യ ഏവൈനം ചതസ്യഭ്യോ
 ദിഗ്ഭ്യോ ടഭിസമീരയന്തി । ശതേന രാജപുത്രൈഃ

സഹാധാ॑ര്യുഃ । പു॒രസ്താ॑ത് പ്ര॒ത്യങ് തി॒ഷ്ഠൻ പ്രോ॑ക്ഷതി ।
അ॒നേനാശോ॑ന മേ॒ധ്യേനേ॑ഷ്ടാ । അ॒യച് രാജാ॑ വൃ॒ത്രം
ഽവ॑ധ്യാദിതി । രാജ്യം ഽ॒വാ അ॑ധാ॒ര്യുഃ । ക്ഷ॒ത്രച് രാജ॑പു॒ത്രഃ ।
രാജ്യേ॑നൈ॒വാസി॑ൻ ക്ഷ॒ത്രം ദ॑ധാതി ।
ശ॒തേനാ॑-രാജ॒ഭിരു॑ഗ്രേഃ സ॒ഹ ബ്ര॑ഹ്മാ । 16 (10)

T.B.3.8.5.2

ദക്ഷി॑ണത ഉ॒ദങ് തി॒ഷ്ഠൻ പ്രോ॑ക്ഷതി । അ॒നേനാശോ॑ന
മേ॒ധ്യേനേ॑ഷ്ടാ । അ॒യച് രാജാ॑ ഽപ്ര॒തിധൃ॑ഷ്ട്യാ-ഽസി॒തി ।
ബ॒ലം ഽ॒വൈ ബ്ര॑ഹ്മാ । ബ॒ലമരാജോ॑ഗ്രഃ ।
ബലേ॑നൈ॒വാസി॑ൻ ബ॒ലം ദ॑ധാതി ।
ശ॒തേന॑ സൂ॒തഗ്രാ॑മ॒ണിഭിഃ॑ സ॒ഹ ഹോ॑താ । പശ്ചാ॑ത്
പ്രാങ് തി॒ഷ്ഠൻ പ്രോ॑ക്ഷതി । അ॒നേനാശോ॑ന മേ॒ധ്യേനേ॑ഷ്ടാ ।
അ॒യച് രാജാ॑ഽസൈ॒വ്യ വി॑ശഃ । 17 (10)

T.B.3.8.5.3

ബ॒ഹുഗ്വൈ ബ॒ഹുശാ॑യൈ ബ॒ഹുജാ॑വി॒കായൈ॑ ।
ബ॒ഹുപ്രീ॑ഹി॒യവാ॑യൈ ബ॒ഹുമാ॑ഷ॒തിലാ॑യൈ ।
ബ॒ഹുഹി॑ര॒ണ്യായൈ॑ ബ॒ഹുഹ॑സ്തി॒കായൈ॑ ।

ബഹുദാസപുരുഷായൈ രയിമത്യൈ പുഷ്ടിമത്യൈ ।

ബഹുരായസ്പോഷായൈ രാജാഽസ്തിതി ।

ഭൂമാ വൈ ഹോതാ । ഭൂമാ സൂതഗ്രാമണ്യഃ ।

ഭൂമൈവാസിൻ ഭൂമാനം ദധാതി ।

ശതേന ക്ഷത്തസംഗ്രഹീത്യഭിഃ സഹോദ്ഗാതാ ।

ഉത്തരതോ ദക്ഷിണാ തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി । 18 (10)

T.B.3.8.5.4

അനേനാശോന മേധ്യേനേഷ്വാ ।

അയച് രാജാ സർവമായുരേതിതി ।

ആയുർവാ ഉദ്ഗാതാ । ആയുഃ ക്ഷത്തസംഗ്രഹീതാർഃ ।

ആയുഷൈവാസി-ന്നായുർ-ദധാതി ।

ശതച് ശതം ഭവന്തി । ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയഃ ।

ആയുഷ്യേവേന്ദ്രിയേ പ്രതിതിഷ്ഠതി । ചതുഃ ശതാ ഭവന്തി ।

ചതസ്രോ ദിശഃ ( ) । ദിക്ഷേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി । 19 (11)

(ബ്രഹ്മാ - വിശ - ഉക്ഷതി - ദിശ ഏകം ച) (A5)

3.8.6 അനുവാകം 6 - ഭൂമൗ പതതാം ബിന്ദുനാമഭിമന്ത്രണം

T.B.3.8.6.1

യഥാ വൈ ഹവിഷോ ഗൃഹീതസ്യ സ്കന്തി ।

ഏ॒വം ധീ॑വാ ഏ॒തദ॑ശ്വ॒സ്യ സ്ത॑നതി । യ॒ന്നി॑ക॒തമ॑നാ॒ലബ്ധ॑-
 മു॒ഥ്സ്യ॑ജ॒ന്തി । യഥ്॑സ്തോ॒ക്യാ അ॒ന്യാഹ॑ । സ॒ർവ॒ഹുത॑-
 മേ॒വൈന॑ം ക॒രോത്യ॑ സ്ത॒നായ॑ । അ॒സ്തന്ന॑ഽഹി॒ തത് ।
 യ॒ദ്ധുത॑സ്യ സ്ത॒നതി॑ । സ॒ഹസ്ര॑മ॒ന്യാഹ॑ ।
 സ॒ഹസ്ര॑സം॒മിതഃ॑ സു॒വർഗോ॑ ലോ॒കഃ ।
 സു॒വർഗ॑സ്യ ലോ॒കസ്യ॑-ഭി॒ജീ॒ത്യൈ । 20 (10)

T.B.3.8.6.2

യത്പ॑രി॒മിതാ॑ അ॒നുബ്ര॑ധാത് । പ॒രി॒മിത॑മ॒വരു॑ന്ധീ॒ത ।
 അ॒പരി॑മിതാ അ॒ന്യാഹ॑ । അ॒പരി॑മിതഃ സു॒വർഗോ॑ ലോ॒കഃ ।
 സു॒വർഗ॑സ്യ ലോ॒കസ്യ॑ സ॒മഷ്ടൈ॑ । സ്തോ॒ക്യാ ജു॒ഹോതി॑ ।
 യാ ഏ॒വ വർഷ്യാ॑ ആ॒പഃ । താ അ॒വരു॑ന്ധേ । അ॒സ്യാം
 ജു॒ഹോതി॑ । ഇ॒യം ധീ॑വാ അ॒ഗ്നിർ വൈ॑ശ്വാ॒നരഃ॑ । 21 (10)

T.B.3.8.6.3

അ॒സ്യാമേ॒വൈനാഃ॑ പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑പയതി । ഉ॒വാച॑ ഹ പ്ര॒ജാപ॑തിഃ ।
 സ്തോ॒ക്യാസു॑ വാ അ॒ഹമ॑ശ്വമേ॒ധഽസൗ॑സ്ഥാപയാമി ।
 തേ॒ന തതഃ॑ സൗ॒സ്ഥിതേ॑ന ചരാമീതി ।
 അ॒ഗ്നയേ॑ സ്വാ॒ഹേത്യാ॑ഹ । അ॒ഗ്നയ॑ ഏ॒വൈന॑ം ജു॒ഹോതി॑ ।

സോമായ സ്വാഹേത്യാഹ । സോമായൈവൈനം ജുഹോതി ।

സവിത്രേ സ്വാഹേത്യാഹ ।

സവിത്ര ഏവൈനം ജുഹോതി । **22 (10)**

T.B.3.8.6.4

സരസ്വതൈ സ്വാഹേത്യാഹ । സരസ്വത്യാ ഏവൈനം

ജുഹോതി । പുഷ്ടേ സ്വാഹേത്യാഹ ।

പുഷ്ടേ ഏവൈനം ജുഹോതി । ബൃഹസ്പതയേ സ്വാഹേത്യാഹ ।

ബൃഹസ്പതയ ഏവൈനം ജുഹോതി ।

അപാം മോദായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

അദിത്യ ഏവൈനം ജുഹോതി । വായവേ സ്വാഹേത്യാഹ ।

വായവ ഏവൈനം ജുഹോതി । **23 (10)**

T.B.3.8.6.5

മിത്രായ സ്വാഹേത്യാഹ । മിത്രായൈവൈനം ജുഹോതി ।

വരുണായ സ്വാഹേത്യാഹ । വരുണായൈവൈനം ജുഹോതി ।

ഏതാദ്യ ഏവൈനം ദേവതാഭ്യോ ജുഹോതി ।

ദശ ദശ സംപാദം ജുഹോതി । ദശാക്ഷരാ വിരാട് ।

അന്നം വിരാട് । വിരാജൈവാനാദൃമവരുന്ധേ ।

പ്ര വാ ഏഷോഽസ്മാ-ഘോകാച്യവതേ ( ) ।

യഃ പരാചീരാഹുതീർ ജുഹോതി । പുനഃ പുനരഭ്യാവർതം
ജുഹോതി । അസ്മിന്നേവ ലോകേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ।

ഏതാച് ഹ വാവ സോഽശ്വമേധസ്യ സൗസ്ഥിതി-മുവാചാ-
സ്തന്ധായ । അസ്തന്നച് ഹി തത് ।

യദ്യജ്ഞസ്യ സൗസ്ഥിതസ്യ സ്തന്ധതി । 24 (16)

(അഭിജിത്യൈ - വൈശ്വാനരഃ - സവിത്ര ഏവൈനം
ജുഹോതി - വായവഃ ഏവൈനം ജുഹോതി - ച്യവതേ
ഷ്ടച്) (A6)

3.8.7 അനുവാകം 7 - അമാധാർയുപ്രോക്ഷണം

T.B.3.8.7.1

പ്രജാപതയേ ത്വാ ജുഷ്ടം പ്രോക്ഷാമീതി പുരസ്താത്
പ്രത്യുങ്തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി ।

പ്രജാപതിർവൈ ദേവാനാമന്നാദോ വീർയാവാൻ ।

അന്നാഭ്യമേവാസ്മിൻ വീര്യം ദധാതി ।

തസ്മാദശ്വഃ പശൂനാമന്നാദോ വീര്യാവത്തമഃ ।

ഇന്ദ്രാഗ്നിഭ്യാം യേതി ദക്ഷിണതഃ ।

ഇന്ദ്രാഗ്നീ വൈ ദേവാനാമോജിഷ്ടൗ ബലിഷ്ടൗ ।

ഓജ ഏവാസിൻ ബലം ദധാതി ।
 തസ്മാദശഃ പശൂനാമോജീഷോ ബലിഷഃ ।
 വായവേ ത്വേതി പശ്വാത് ।
 വായുർവൈ ദേവാനാമാശുഃ സാരസാരിതമഃ । 25 (10)

T.B.3.8.7.2

ജവമേവാസിൻ ദധാതി । തസ്മാദശഃ പശൂനാമാശുഃ
 സാരസാരിതമഃ । വിശ്വേഭ്യസ്താ ദേവേഭ്യ ഇത്യുത്തരതഃ ।
 വിശ്വേ വൈ ദേവാ ദേവാനാം യശസിതമാഃ ।
 യശഃ ഏവാസിൻ ദധാതി । തസ്മാദശഃ പശൂനാം യശസിതമഃ ।
 ദേവേഭ്യ-സ്തേത്യധസ്താത് । ദേവാ വൈ ദേവാനാ-
 മപചിതതമാഃ । അപചിതി-മേവാസിൻ ദധാതി ।
 തസ്മാദശഃ പശൂനാ-മപചിതതമഃ । 26 (10)

T.B.3.8.7.3

സർവേഭ്യസ്താ ദേവേഭ്യ ഇത്യുപരിഷ്ടാത് ।
 സർവേ വൈ ദേവാസിഷിമന്തോ ഹരസിനഃ ।
 തിഷിമേവാസിൻ. ഹരോ ദധാതി ।
 തസ്മാദശഃ പശൂനാം തിഷിമാൻ ഹരസിതമഃ ।
 ദിവേ ത്വാന്തരിക്ഷായ ത്വാ പൃഥിവ്യേ ത്വേത്യാഹ ।

ഏ॒ഭ്യ ഏ॒വൈ॒നം ഘോ॑കേഭ്യഃ പ്രോക്ഷ॑തി ।
 സ॒തേ താ॒സതേ॑ താ॒സദ്ഭ്യ॑സ്ത്വം-വാ॒ഷധീ॑ഭ്യസ്ത്വാ
 വി॒ശോ॑ഭ്യസ്ത്വാ ഭൂ॒തേഭ്യ॑ ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 ത॒സ്മാദ॑ശ്വ-മേ॒ധയാ॑-ജി॒നഃ സ॒ർവാ॑ണി ഭൂ॒താ-നൃ॑പ॒ജീവ॑ന്തി ।
 ബ്ര॒ഹ്മവാ॑ദിനോ വ॒ദന്തി॑ । യത്പ്രാ॑ജാപ॒ത്യോശഃ॑ ( ) ।
 അ॒ഥ ക॒സ്താദേ॑നമ॒ന്യാഭ്യോ॑ ദേ॒വതാ॑ഭ്യോ॒പി പ്രോ॑ക്ഷ॒തീതി॑ ।
 അ॒ശോ വൈ॒ സർവാ॑ ദേ॒വതാ॑ അ॒ന്യായ॑ത്താഃ ।
 തം ഘോ॑ഭ്യസ്ത്വാ ഭൂ॒തേഭ്യ॑ ഇ॒തി പ്രോ॑ക്ഷ॒തി ।
 ദേ॒വതാ॑ ഏ॒വാസി॑-ന॒ന്യായാ॑തയതി ।
 ത॒സ്മാദ॑ശ്വ സ॒ർവാ ദേ॒വതാ॑ അ॒ന്യായ॑ത്താഃ । 27 (15)
 (സാ॒രസാ॑രിതമോ - ടപ॑ചിതമഃ - പ്രാ॒ജാപ॑ത്യോ॒ശഃ
 പ॒ഞ്ച ച॑) (A7)

**3.8.8 അനുവാകം 8 - അശ്വാചരിതാനാമശ്വരൂപാണാം ച
 ഹോമാഃ**

T.B.3.8.8.1

യ॒ഥാ വൈ॒ ഹവി॑ഷോ ഗൃ॒ഹീത॑സ്യ സ്കന്ദ॑തി ।
 ഏ॒വം വാ॑ ഏ॒തദ॑ശ്വസ്യ സ്കന്ദ॑തി ।

യത്പ്രോക്ഷിത-മനാലബ്ധ-മുഥ്സ്യജന്തി ।
 യദശ്ചചരിതാനി ജുഹോതി । സർവഹൃത-മേവൈനം കരോ
 ത്യസ്കന്ദായ । അസ്കന്നച് ഹി തത് । യദ്ധൃതസ്യ സ്കന്ദതി ।
 ഇഹംകാരായ സ്വാഹേം കൃതായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 ഏതാനി വാ അശ്ചചരിതാനി ।

ചരിതൈരേവൈനച് സമർധയതി । 28 (10)

T.B.3.8.8.2

തദാഹുഃ । അനാഹൃതയോ വാ അശ്ചചരിതാനി ।
 നൈതാ ഹോതവ്യാ ഇതി । അഥോ ഖലാഹുഃ ।
 ഹോതവ്യാ ഏവ । അത്ര വാവൈവം വിദാനശ്ചമേധച്
 സഘ്നമാപയതി । യദശ്ചചരിതാനി ജുഹോതി ।
 തസ്മാദ്ധോതവ്യാ ഇതി ।
 ബഹിർധാ വാ ഏനമേതദായതനാദ്-ദധാതി ।
 ഭ്രാതൃവൃമസ്മൈ ജനയതി । 29 (10)

T.B.3.8.8.3

യസ്യാ നായതനേ-സന്യത്രാഗേ-രാഹുതീർ ജുഹോതി ।
 സാവിത്രിയാ ഇഷ്ട്യാഃ പുരസ്താമ്സിഷ്ട കൃതഃ ।
 ആഹവനീയേ-ശ്ചചരിതാനി ജുഹോതി ।

ആയതന ഏവാസ്യാഹുതീർ ജുഹോതി ।
 നാസൈ ഭ്രാതൃവ്യം ജനയതി । തദാഹുഃ ।
 യജ്ഞമുഖേ യജ്ഞമുഖേ ഹോതവ്യാഃ । യജ്ഞസ്യ ക്ലൃപ്തൈഃ ॥
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാ-നുഖ്യാത്യാ ഇതി ।
 അഥോ ഖലാഹുഃ । 30 (10)

T.B.3.8.8.4

യദ്യജ്ഞമുഖേ യജ്ഞമുഖേ ജുഹുയാത് । പശുഭിർ യജമാനം
 വൃർധയേത് । അവ സുവർഗാ-ലോകാത് പദ്യേത ।
 പാപീയാൻ മ്സ്യാദിതി । സകൃദേവ ഹോതവ്യാഃ ।
 ന യജമാനം പശുഭിർ വൃർധയതി । അഭി സുവർഗം
 ലോകം ജയതി । ന പാപീയാൻ ഭവതി ।

അഷ്ടാചതാരിശ്ശത-മശ്വ-രൂപാണി ജുഹോതി ।

അഷ്ടാചതാരിശ്ശദക്ഷരാ-ജഗതീ ( ) ।

ജാഗതോഽശ്വഃ പ്രാജാപത്യഃ സമൃദ്ധ്യേ ।

ഏകമതിരിക്തം ജുഹോതി ।

തസ്മാദേകഃ പ്രജാസ്വർധുകഃ । 31 (13)

(അർധയതി - ജനയതി - ഖലാഹുർ - ജഗതീ ത്രീണി ച)
 (A8)

**3.8.9 അനുവാകം 9 - അശ്വസ്യ നാമമാഭിവാചനം,
ഉദ്സർഗശ്ച**

T.B.3.8.9.1

വി॒ദ്യുർമാ॒ത്രാ പ്ര॒ഭുഃ പി॒ത്രേ॒ത്യാഹ॑ । ഇ॒യം ധൈ॑ മാ॒താ ।
അ॒സൗ പി॒താ । ആ॒ഭ്യാമേ॒വൈനം॑ പ॒രി॒ദാ॒തി ।
അ॒ശ്വാ॑സി ഹ॒യോ॑സി॒ത്യാഹ॑ । ശാ॒സ്ത്രേ॒വൈന॑മേ॒തത് ।
ത॒സ്മാച്ഛി॑ഷ്ടാഃ പ്ര॒ജാ ജാ॑യന്തേ । അ॒ത്യാ॑സി॒ത്യാഹ॑ ।
ത॒സ്മാദ॒ശ്വഃ സർ॑വാൻ പ॒ശൂന॑ത്യേ॒തി ।
ത॒സ്മാദ॒ശ്വഃ സർ॑വേഷാം പ॒ശൂനാൗ॑ ശ്രൈ॒ശ്വം ഗ॒ച്ഛതി॑ । 32 (10)

T.B.3.8.9.2

പ്ര॒ യശഃ॑ ശ്രൈ॒ശ്വമാപ്നോ॑തി । യ ഏ॒വം ധൈ॑ ।
നരോ॑സ്യർവാ॒സി സ॒പി॒രസി॑ വാ॒ജ്യസി॒ത്യാഹ॑ ।
രൂ॒പമേ॒വാസ്യേ॑തന്മഹി॒മാനം॑ വ്യാ॒ചഷ്ടേ॑ ।
യ॒യൂർ നാ॒മാ॑സി॒ത്യാഹ॑ ।
ഏ॒തദ്വാ॑ അ॒ശ്വസ്യ॑ പ്രി॒യം നാ॒മധേ॑യം । പ്രി॒യേണൈ॑വൈനം
നാ॒മധേ॑യേനാഭി॒വദ॑തി । ത॒സ്മാദ॒പ്യാമി॑ത്രൗ സംഗ॒ത്യ ।
നാ॒മ ചേ॒ദ്ധായേ॑തേ । മി॒ത്രമേ॒വ ഭ॒വതഃ॑ । 33 (10)

T.B.3.8.9.3

ആദിത്യാനാം പത്മാംസിഹീത്യാഹ ।
 ആദിത്യാനേവൈനം ഗമയതി ।
 അഗന്യേ സ്വാഹാ സ്വാഹേന്ദ്രാഗ്നിഭ്യാമിതി
 പൂർവ-ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 പൂർവ ഏവ ദിഷന്തം ഭ്രാതൃവൃ-മതിക്രാമതി ।
 ഭൂരസി ഭൂവേ ത്വാ ഭവ്യായ ത്വാ ദവിഷ്യതേ
 ത്വേത്യുഥ്സുജതി സർവത്വായ ।
 ദേവാ ആശാപാലാ ഏതം ദേവേഭ്യോംശം മേധായ
 പ്രോക്ഷിതം ഗോപായതേത്യാഹ ।
 ശതം ധൈവ തപ്ത്വാ രാജപുത്രാ ദേവാ ആശാപാലാഃ ।
 തേഭ്യ ഏവൈനം പരിദദാതി । ഇൗശാരോ വാ അശ്വഃ
 പ്രമുക്തഃ പരാം പരാവതം ഗന്തോഃ । ഇഹ ധൃതിഃ സ്വാഹേഹ
 വിധൃതിഃ സ്വാഹേഹ രന്തിഃ സ്വാഹേഹ രമന്തിഃ സ്വാഹേതി
 ചത്യുഷു പഥ്സു ജുഹോതി । **34 (10)**

T.B.3.8.9.4

ഏതാ വാ അശ്വസ്യ ബന്ധനം । താഭിരേവൈനം ബധ്നാതി ।
 തസ്മാദശ്വഃ പ്രമുക്തോ ബന്ധന-മാഗച്ഛതി ।

തസ്മാദശ്വഃ പ്രമുക്തോ ബന്ധനം ന ജഹാതി ।

രാശ്രൂഃ വാ അശ്വമേധഃ । രാശ്രൂഃ ഖലു വാ ഏതേ വ്യായച്ഛന്തേ ।

യേശ്വം മേധ്യം രക്ഷന്തി । തേഷാം യ ഉദൃച്ഛം ഗച്ഛന്തി ।

രാശ്രുദേവ തേ രാശ്രൂഃ ഗച്ഛന്തി ।

അഥ യ ഉദൃച്ഛം ന ഗച്ഛന്തി ( ) । 35 (10)

T.B.3.8.9.5

രാശ്രുദേവ തേ വ്യവച്ഛിദ്യന്തേ । പരാ വാ ഏഷ സിച്യതേ ।

യോഽബലോഽശ്വമേധേന യജതേ । യദമിത്രാ അശ്വം വിന്ദേരൻ ।

ഹന്യേതാസ്യ യജ്ഞഃ । ചതുശ്ശതാ രക്ഷന്തി ।

യജ്ഞസ്യാഘാതായ । അമാന്യമാനീയ പ്രോക്ഷേയുഃ ।

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ । 36 (10) (ഗച്ഛതി - ഭവതഃ -

പഥ്സു ജുഹോതി - ന ഗച്ഛന്തി - നവ ച) (A9)

3.8.10 അനുവാകം 10 - ദീക്ഷാഭിധാനം തത്ര

വൈശ്വദേവഹോമഃ

T.B.3.8.10.1

പ്രജാപതി-രകാമയതാശ്വമേധേന യജേയേതി ।

സ തപോഽതപ്യത । തസ്യ തേപാനസ്യ ।

സ॒പ്താ॒ത്ഥനോ॑ ദേ॒വതാ॑ ഉ॒ദക്രാ॑മൻ । സാ ദീ॒ക്ഷാഽഭ॑വത് ।
 സ ഏ॒താനി॑ വൈ॒ശ്വദേ॒വാനൃ॑പശ്യത് ।
 താ॒ന്യ ജൂ॒ഹോത് । തൈ॒ർവൈ സ ദീ॒ക്ഷാമ॑വാ॒രുന്ധ ।
 യദ്വൈ॒ശ്വദേ॒വാനി॑ ജൂ॒ഹോതി॑ ।
 ദീ॒ക്ഷാമേ॒വ തൈ॒ര്യജമാ॑നോ-ഽവ॒രുന്ധേ॑ । 37 (10)

T.B.3.8.10.2

സ॒പ്ത ജൂ॒ഹോതി॑ । സ॒പ്ത ഹി॑ താ ദേ॒വതാ॑ ഉ॒ദക്രാ॑മൻ ।
 അ॒ന്യഹം॑ ജൂ॒ഹോതി॑ । അ॒ന്യഹമേ॒വ ദീ॒ക്ഷാമ॑വാ॒രുന്ധേ॑ ।
 ത്രീ॒ണി വൈ॒ശ്വദേ॒വാനി॑ ജൂ॒ഹോതി॑ ।
 ച॒ത്വാര്യാ॑ഭ്-ഗ്ര॒ഹണാ॑നി । സ॒പ്ത സം॑പദ്യ॒ന്തേ ।
 സ॒പ്ത വൈ ശീ॑ർഷ॒ണ്യാഃ പ്രാ॑ണാഃ । പ്രാ॒ണാ ദീ॒ക്ഷാ ।
 പ്രാ॒ണൈരേ॒വ പ്രാ॑ണാൻ ദീ॒ക്ഷാമ॑വാ॒രുന്ധേ॑ । 38 (10)

T.B.3.8.10.3

ഏ॒കവി॑ശ്ശ॒തിഃ വൈ॒ശ്വദേ॒വാനി॑ ജൂ॒ഹോതി॑ ।
 ഏ॒കവി॑ശ്ശ॒തിർ വൈ ദേ॒വലോ॑കാഃ ।
 ദ്വാ॒ദശ॑ മാ॒സാഃ പഞ്ച॑ർത്വഃ ।
 ത്രയ॑ ഇ॒മേ ലോ॑കാഃ । അ॒സാവാ॑ദി॒ത്യ ഏ॒കവി॑ശ്ശഃ ।

ഏ॒ഷ സു॒വർഗോ॑ ലോ॒കഃ । തദ്ദൈ॒വ്യം ക്ഷ॑ത്രം । സാ ശ്രീഃ ।
തദ്ബ്ര॒ഹ്മസ്യ॑ വി॒ഷ്ടപം॑ । തഥ്സാ॒രാജ്യ॑-മു॒ച്യതേ॑ । 39 (10)

T.B.3.8.10.4

ത്രി॒ശ്ശത॑മാ॒ദ് ഗ്ര॒ഹണാ॑നി ജുഹോതി । ത്രി॒ശ്ശത॑ക്ഷരാ
വിരാ॑ദ് । അ॒ന്നം വി॑രാ॒ദ് । വിരാ॑ജൈ॒വാനാ॑ദ്യമ॒വരു॑ന്ധേ ।
ത്രേ॒ധാ വിഭ॑ജ്യ ഭേ॒വതാം॑ ജുഹോതി । ത്ര്യാ॒വൃതോ॑ വൈ
ഭേ॒വാഃ । ത്ര്യാ॒വൃത॑ ഇ॒മേ ലോ॒കാഃ ।
ഏ॒ഷാം ലോ॑കാ॒ന്നാമാ॑പ്തേ॒ । ഏ॒ഷാം ലോ॑കാ॒ന്നാം ക്ലൃ॑പ്തേ॒ ।
അ॒പ വാ ഏ॒തസ്മാ॑ത്പ്രാ॒ണാഃ ക്രാ॑മന്തി । 40 (10)

T.B.3.8.10.5

യോ ദീ॒ക്ഷാ॑മ॒തിരേ॑ച॒യതി॑ । സ॒പ്താ॑ഹം പ്ര॒ചര॑ന്തി ।
സ॒പ്ത വൈ॑ ശീ॒ർഷ॑ണ്യാഃ പ്രാ॒ണാഃ । പ്രാ॒ണാ ദീ॒ക്ഷാ॑ ।
പ്രാ॒ണൈരേ॒വ പ്രാ॑ണാൻ-ദീ॒ക്ഷാ॑മ॒വരു॑ന്ധേ ।
പൂ॒ർണാ॑ഹു॒തിമു॑ത്തമാം ജുഹോതി । സർവം॑ വൈ
പൂ॒ർണാ॑ഹു॒തിഃ । സർവ॑മേ॒വാപ്നോ॑തി । അ॒ഥോ ഇ॒യം വൈ
പൂ॒ർണാ॑ഹു॒തിഃ । അ॒സ്മാമേ॒വ പ്ര॑തി॒തിഷ്ഠ॑തി ( ) । 41 (10)

(രു॒ന്ധേ - പ്രാ॑ണാൻ ദീ॒ക്ഷാ॑മ॒വരു॑ന്ധ - ഉ॒ച്യതേ॑ - ക്രാ॑മന്തി
- തി॒ഷ്ഠതി॑) (A10)

3.8.11 അനുവാകം 11 - വൈശ്വദേവഹോമമന്ത്രവ്യാഖ്യാനം

T.B.3.8.11.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസൃജത | തച്ഛൃത്യം ന
 കിഞ്ചനോദയച്ചത് | തം വൈശ്വദേവാ-ന്യേവോദ-യച്ചൻ |
 യദ് വൈശ്വദേവാനി ജുഹോതി | യജ്ഞസ്യോദൃത്യൈ |
 സ്വാഹാ-ഽധിമാധീതായ സ്വാഹാ | സ്വാഹാ ഽധീതം
 മനസേ സ്വാഹാ | സ്വാഹാ മനഃ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ |
 കായ സ്വാഹാ കസൈ സ്വാഹാ കതമസൈ സ്വാഹേതി
 പ്രാജാപത്യേ മുഖ്യേ ഭവതഃ |
 പ്രജാപതി-മുഖാദിരേവൈനം ദേവതാദിരുദൃച്ഛതേ | **42 (10)**

T.B.3.8.11.2

അദിത്യൈ സ്വാഹാഽദിത്യൈ മഹൈ സ്വാഹാഽദിത്യൈ
 സുമൃധീകായൈ സ്വാഹേത്യാഹ | ഇയം വാ അദിതിഃ |
 അസ്യ ഏവൈനം പ്രതിഷ്ഠായോദൃച്ഛതേ |
 സരസ്വതൈ സ്വാഹാ സരസ്വതൈ ബൃഹതൈ സ്വാഹാ
 സരസ്വതൈ പാവകായൈ സ്വാഹേത്യാഹ |
 വാഗൈ സരസ്വതീ | വാചൈവൈന-മുദൃച്ഛതേ |
 പുഷ്പേ സ്വാഹാ പുഷ്പേ പ്രപഥ്യായ സ്വാഹാ പുഷ്പേ

നരന്ധിഷായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

പശവോ വൈ പൃഷാ । പശുഭിരേവൈന-മുദ്യച്ഛതേ ।

താശ്ച സ്വാഹാ താശ്ച തുരീപായ സ്വാഹാ താശ്ച
പുരുരുപായ സ്വാഹേത്യാഹ ( ) ।

താഷ്ടാ വൈ പശുനാം മിമുനാനാഽ രൂപകൃത് ।

രൂപമേവ പശുഷു ദധാതി ।

അഥോ രൂപൈരേവൈന-മുദ്യച്ഛതേ ।

വിഷ്ണവേ സ്വാഹാ വിഷ്ണവേ നിഖുരൂപായ സ്വാഹാ

വിഷ്ണവേ നിഭൂയപായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

യജ്ഞോ വൈ വിഷ്ണുഃ । യജ്ഞായൈവൈന-മുദ്യച്ഛതേ ।

പൂർണാഹുതി-മുത്തമാം ജുഹോതി ।

പ്രത്യുത്തസ്ത്വേ സയത്നായ । 43 (18)

(യച്ഛതേ - പുരുരുപായ സ്വാഹേത്യാഹാഷ്ടൗ ച) (A11)

3.8.12 അനുവാകം 12 - അശ്വസംചരണവത്സരേ പ്രതിദിനം ദേവയജനദേശേ കർതവ്യമിഷ്ടിത്രയമഭിധീയതേ

T.B.3.8.12.1

സാവിത്രമഷ്ടാ കപാലം പ്രാതർ-നിർവപതി ।

അഷ്ടാക്ഷരാ ഗായത്രീ । ഗായത്രം പ്രാതസ്സവനം ।

പ്രാതസ്സവനാ ദേവൈനം ഗായത്രിയാ-ശ്ശുന്ദസോധി
 നിർമിമീതേ । അഥോ പ്രാതസ്സവനമേവ തേനാപ്നോതി ।
 ഗായത്രിം ചന്ദഃ । സവിത്രേ പ്രസവിത്ര ഏകാദശ-കപാലം
 മധ്യനിനേ । ഏകാദശാക്ഷരാ ത്രിഷ്ടുപ് । ത്രൈഷ്ടുഭം
 മധ്യനിനഃ സവനം । മധ്യനിനാദേവൈനഃ
 സവനാത്ത്രിഷ്ടുഭ-ശ്ശുന്ദസോധി നിർമിമീതേ । 44 (10)

T.B.3.8.12.2

അഥോ മധ്യനിനമേവ സവനം തേനാപ്നോതി ।
 ത്രിഷ്ടുഭം ചന്ദഃ । സവിത്ര ആസവിത്രേ ദ്വാദശ-കപാല-
 മപരാഹ്ണേ । ദ്വാദശാക്ഷരാ ജഗതീ । ജാഗതം
 തൃതീയസവനം । തൃതീയസവനാ-ദേവൈനം ജഗത്യാ-
 ശ്ശുന്ദസോധി നിർമിമീതേ । അഥോ തൃതീയസവന-
 മേവ തേനാപ്നോതി । ജഗതീം ചന്ദഃ । ഈശ്വരോ വാ അശ്വഃ
 പ്രമുക്തഃ പരാം പരാവതം ഗന്തോഃ । ഇഹ ധൃതിഃ
 സ്വാഹേഹ വിധൃതിഃ സ്വാഹേഹ രന്തിഃ സ്വാഹേഹ രമ്തിഃ
 സ്വാഹേതി ചതസ്ര ആഹുതീർ ജുഹോതി ( ) । 45 (10)

T.B.3.8.12.3

ചതസ്രോ ദിശഃ | ദിഗ്ദി-രേവൈനം പരിഗൃഹ്ണാതി |
 ആശ്വതോ വ്രജോ ഭവതി | പ്രജാപതിർ-ദേവേഭ്യോ
 നിലായത | അശ്വോ രൂപം കൃതാ | സോഽശ്വതേ
 സംഘ്വംസരമതിഷ്ഠത് | തദശ്വ-ത്ഥസ്യോ-ശ്വത്ഥത്വം |
 യദാശ്വതോ വ്രജോ ഭവതി | സ്വ ഏവൈനം യോനൗ
 പ്രതിഷ്ഠാപയതി | **46 (9) (തൃഷ്ടുഭഃ ഛന്ദസോഽധി**
നിർമീമീതേ - ജുഹോതി - +നവ ച) (A12)

3.8.13 അനുവാകം 13 -

സംഘ്വംസരാർദ്ധമുഖ്യസ്യോഗ്രരൂപസ്ഥാനം

T.B.3.8.13.1

ആ ബ്രഹ്മൻ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസീ ജായതാമിത്യാഹ |
 ബ്രാഹ്മണ ഏവ ബ്രഹ്മവർചസം ഭധാതി |
 തസ്മാത്പുരാ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസ്യ ജായത |
 ആഽസ്മിൻ രാശ്വേ രാജന്യ ഇഷവ്യഃ ശൂരോ മഹാരഥോ
 ജായതാമിത്യാഹ | രാജന്യ ഏവ ശൗര്യം മഹിമാനം ഭധാതി |
 തസ്മാത്പുരാ രാജന്യ ഇഷവ്യഃ ശൂരോ മഹാരഥോഽജായത |
 ദോഗ്ധ്രീ ധേനുരിത്യാഹ | ധേനാമേവ പയോ ഭധാതി |

തസ്മാത്പുരാ ദോഗ്ധീ ധേനുരജായത ।

വോഽന്ധാനിത്യാഹ । 47 (10)

T.B.3.8.13.2

അനധുഹ്യേവ വീര്യം ദധാതി ।

തസ്മാത്പുരാ വോഽന്ധാനി ജായത ।

ആശുഃ സപ്തീരിത്യാഹ । അശ്വ ഏവ ജവം ദധാതി ।

തസ്മാത്പുരാ-ഽശുരശോ-ഽജായത ।

പുരംധിര്യോഷേത്യാഹ । യോഷിത്യേവ രൂപം ദധാതി ।

തസ്മാത്സ്രീ യുവതിഃ പ്രിയാ ദാവുകാ ।

ജിഷ്ണു രഥേഷോ ഇത്യാഹ ।

ആ ഹ വൈ തത്ര ജിഷ്ണു രഥേഷോ ജായതേ । 48 (10)

T.B.3.8.13.3

യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ । സഭേയോ യുവേത്യാഹ ।

യോ വൈ പൂർവവയസീ । സ സഭേയോ യുവാ ।

തസ്മാദ് യുവാ പൂമാൻ പ്രിയോ ദാവുകഃ ।

ആഽസ്യ യജമാനസ്യ വീരോ ജായതാമിത്യാഹ ।

ആ ഹ വൈ തത്ര യജമാനസ്യ വീരോ ജായതേ ।

യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ।

നി॒കാ॒മേനി॒കാമേ॑ നഃ പ॒ർജ്ജ॒ന്യോ വ॒ർഷ॒തിത്യാഹ॑ ।
 നി॒കാ॒മേനി॒കാമേ॑ ഹ വൈ ത॒ത്ര പ॒ർജ്ജ॒ന്യോ വ॒ർഷ॒തി ( ) ।
 യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേ॒ന യ॒ജ്ഞേ॑ ।
 ഫ॒ലി॒ന്യോ ന॑ ഓ॒ഷധ॑യഃ പ॒ച്യന്താ॑മിത്യാഹ॑ ।
 ഫ॒ലി॒ന്യോ ഹ വൈ ത॒ത്ര ഔ॒ഷധ॑യഃ പ॒ച്യന്തേ॑ ।
 യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേ॒ന യ॒ജ്ഞേ॑ ।
 യോ॒ഗക്ഷേ॒മോ നഃ॑ ക॒ല്പ॒താമി॑ത്യാഹ॑ ।
 ക॒ല്പ॒തേ ഹ വൈ ത॒ത്ര പ്ര॒ജാഭ്യോ॑ യോ॒ഗക്ഷേ॒മഃ ।
 യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേ॒ന യ॒ജ്ഞേ॑ । **49 (17)**

(അ॒ന॒ധ്യാനി॑ത്യാഹ - ജായ॑തേ - വ॒ർഷ॒തി സ॒പ്ത ച॑) (A13)

3.8.14 അനുവാകം 14 - അന്നഹോമാഃ.

ത്രിരാത്രരുപസ്യാശ്വമേധസ്യ പ്രഥമദിനരാത്രൗ

T.B.3.8.14.1

പ്ര॒ജാപ॑തിർ-ദേ॒വേഭ്യോ॑ യ॒ജ്ഞാൻവ॑യാദിശത് ।
 സ ആ॒ത്മ-॑ന॒ശ്വമേ॒ധ-മ॑ധത്ത ।
 തം ദേ॒വാ അ॒ബ്രു॑വൻ । ഏ॒ഷ വാ॒വ യ॒ജ്ഞഃ॑ । യദ॒ശ്വമേ॒ധഃ ।
 അ॒പ്യേവ॑ നോട॒ത്രാസ്സ॑പിതി ।
 തേഭ്യ॑ ഏ॒താന്ന॑നഹോമാൻ പ്രായ॑ച്ചത് । താന്ന॑ജുഹോത് ।

തൈർ വൈ സ ദേവാനപ്രീണാത് ।

യദന്ന ഹോമാഞ്ജുഹോതി । 50 (10)

T.B.3.8.14.2

ദേവാനേവ തൈർ യജമാനഃ പ്രീണാതി । ആജ്യേന ജുഹോതി ।

അഗ്നേർവാ ഏതദ്രൂപം । യദാജ്യം । യദാജ്യേന ജുഹോതി ।

അഗ്നിമേവ തത്പ്രീണാതി । മധുനാ ജുഹോതി ।

മഹതൈ വാ ഏതദ്ദേവതായൈ രൂപം । യന്ധു ।

യന്ധുനാ ജുഹോതി । 51 (10)

T.B.3.8.14.3

മഹതീമേവ തദേവതാം പ്രീണാതി । തണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി ।

വസൂനാം വാ ഏതദ്രൂപം । യത്തണ്ഡുലാഃ ।

യത്തണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി । വസൂനേവ തത്പ്രീണാതി ।

പൃഥ്വീകൈർ ജുഹോതി । രുദ്രാണാം വാ ഏതദ്രൂപം ।

യത്പൃഥ്വീകാഃ । യത്പൃഥ്വീകൈർ ജുഹോതി । 52 (10)

T.B.3.8.14.4

രുദ്രാനേവ തത്പ്രീണാതി । ലാജൈർ ജുഹോതി ।

ആദിത്യാനാം വാ ഏതദ് രൂപം । യല്ലാജാഃ । യല്ലാജൈർ

ജുഹോതി । ആദിത്യാനേവ തത്പ്രീണാതി ।

കരംബൈർ ജുഹോതി । വിശ്വേഷാം വാ ഏതദ് ദേവാനാഽ
രൂപം । യത് കരംബാഃ । യത് കരംബൈർ ജുഹോതി । 53 (10)

T.B.3.8.14.5

വിശ്വാനേവ തദ് ദേവാൻ പ്രീണാതി । ധാനാഭിർ ജുഹോതി ।
നക്ഷത്രാണാം വാ ഏതദ് രൂപം । യദ്ധാനാഃ ।
യദ്ധാനാഭിർ ജുഹോതി । നക്ഷത്രാണ്യേവ തത്പ്രീണാതി ।
സക്തുഭിർ ജുഹോതി । പ്രജാപതേർ വാ ഏതദ് രൂപം ।
യഥ്സക്തവഃ । യഥ്സക്തുഭിർ ജുഹോതി । 54 (10)

T.B.3.8.14.6

പ്രജാപതിമേവ തത്പ്രീണാതി । മസൂസ്യേർ ജുഹോതി ।
സർവാസാം വാ ഏതദ് ദേവതാനാഽ രൂപം ।
യന്മസൂസ്യാനി । യന്മസൂസ്യേർ ജുഹോതി ।
സർവാ ഏവ തദ് ദേവതാഃ പ്രീണാതി ।
പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി । പ്രിയാങ്ഗാ ഹ വൈ
നാമൈതേ । ഏതൈർ വൈ ദേവാ അശ്വസ്യാങ്ഗാനി
സമദധുഃ । യത്പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി ( ) ।
അശ്വസ്യുവാങ്ഗാനി സംദധാതി ।
ദശാനാനി ജുഹോതി । ദശാക്ഷരാ വിരാട് ।

വിരാട്-കൃത്സ്നസ്യാ-നാഭ്യസ്യാവ-രുദ്ധ്യേ । 55 (14)
 (ജുഹോതി - മധുനാ ജുഹോതി - പൃഥ്വീകൈർജുഹോതി -
 കരന്ദൈർജുഹോതി - സകതുഭിർജുഹോതി -
 പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർജുഹോതി ചത്വരീ ച) (A14)

Special Korvai

(അന്നഹോമാനാജ്യേനാഗ്നേർമധുനാ തണ്ഡുലൈഃ
 പൃഥ്വീകൈർ ലാജൈഃ കരന്ദൈർധാനാഭിഃ
 സകതുഭിർമസൃസ്യൈഃ പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർ
 ദശാനാനി ദ്വാദശ)

3.8.15 അനുവാകം 15 - തത്പ്രകാരവിശേഷ

T.B.3.8.15.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസൃജത ।
 തച് സൃഷ്ടച് രക്ഷാഽസൃജിഘാച്സൻ ।
 സ ഏതാൻ പ്രജാപതിർ നക്തച് ഹോമാനപശ്യത് ।
 താനജുഹോത് । തൈർ വൈ സ യജ്ഞാദ് രക്ഷാഽസൃപാ
 ഹൻ । യന്നക്തച് ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 യജ്ഞാദേവ തൈർ യജമാനോ രക്ഷാഽസൃപഹന്തി ।

ആജ്യേന ജുഹോതി । വജ്രോ വാ ആജ്യം ।

വജ്രേണൈവ യജ്ഞാദ് രക്ഷാഽസ്യപഹന്തി । 56 (10)

T.B.3.8.15.2

ആജ്യസ്യ പ്രതിപദം കരോതി । പ്രാണോ വാ ആജ്യം ।

മുഖത ഏവാസ്യ പ്രാണം ദധാതി । അന്നഹോമാഞ്ജുഹോതി ।

ശരീരവദേവാവരുന്ധേ । വൃത്യാസം ജുഹോതി । ഉദയസ്യോ

വരുന്ധേ । നക്തം ജുഹോതി । രക്ഷസാമപഹന്തേ ।

ആജ്യേനാൻ തതോ ജുഹോതി । 57 (10)

T.B.3.8.15.3

പ്രാണോ വാ ആജ്യം । ഉദയത ഏവാസ്യ പ്രാണം ദധാതി ।

പുരസ്താഽപരിഷ്ടാച്ച । ഏകസ്മൈ സ്വാഹേത്യാഹ ।

അസ്മിന്നേവ ലോകേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ।

ദാദ്യാഽ സ്വാഹേത്യാഹ । അമുഷ്മിന്നേവ ലോകേ

പ്രതിതിഷ്ഠതി । ഉദയോരേവ ലോകയോഃ പ്രതിതിഷ്ഠതി ।

അസ്മിഽശ്ച-മുഷ്മിഽശ്ച । ശതായ സ്വാഹേത്യാഹ ( ) ।

ശതായുർ വൈ പുരുഷഃ ശതവീര്യഃ । ആയുരേവ

വീര്യമവരുന്ധേ । സഹസ്രായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

ആയുർ വൈ സഹസ്രം । ആയുരേവാവരുന്ധേ ।

സർവ്വൈസ്സു സ്വാഹേത്യാഹ | അപരിമിതമേവാ
 വരുന്ധേ | 58 (17) (ഏവ യജ്ഞേ രക്ഷാഽസ്യപഹൻ -
 തൃന്തതോ ജുഹോതി - ശതായ സ്വാഹേത്യാഹ
 സപ്ത ച) (A15)

3.8.16 അനുവാകം 16 - വിവരണമേതയോഃ

T.B.3.8.16.1

പ്രജാപതിം വാ ഏഷ ഹുഹ്വതീത്യാഹുഃ | യോഽശ്വമേധേന
 യജത ഇതി | അഥോ ആഹുഃ | സർവാണി ഭൂതാനീതി |
 ഏകൈസ്സു സ്വാഹേത്യാഹ | പ്രജാപതിർ വാ ഏകഃ |
 തമേവാപ്നോതി | ഏകൈസ്സു സ്വാഹാ ദ്വാഭ്യാഽസ്വാഹേത്യഭി
 പൂർവമാഹുതീർ ജുഹോതി | അഭിപൂർവമേവ സുവർഗം
 ലോകമേതി | ഏകോത്തരം ജുഹോതി | 59 (10)

T.B.3.8.16.2

ഏകവദേവ സുവർഗം ലോകമേതി | സന്തതം ജുഹോതി |
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സന്തതൈത്യ |
 ശതായ സ്വാഹേത്യാഹ |
 ശതായുർ വൈ പുരുഷഃ ശതവീര്യഃ |

ആയുരേവ വീര്യമവരുന്ധേ । സഹസ്രായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 ആയുർ വൈ സഹസ്രം । ആയുരേവാവരുന്ധേ ।
 അയുതായ സ്വാഹാ നിയുതായ സ്വാഹാ പ്രയുതായ
 സ്വാഹേത്യാഹ । 60 (10)

T.B.3.8.16.3

ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ । ഇമാനേവ ലോകാനവരുന്ധേ ।
 അർബുദായ സ്വാഹേത്യാഹ । വാഗ്വാ അർബുദം ।
 വാചമേവാവരുന്ധേ । നൃർബുദായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 യോ വൈ വാചോ ഭൂമാ । തന്നൃർബുദം ।
 വാച ഏവ ഭൂമാനമവരുന്ധേ ।
 സമുദ്രായ സ്വാഹേത്യാഹ । 61 (10)

T.B.3.8.16.4

സമുദ്രമേവാപ്നോതി । മധ്യായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 മധ്യമേവാപ്നോതി । അന്തായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 അന്തമേവാപ്നോതി । പരാർധായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 പരാർധമേവാപ്നോതി । ഉഷസേ സ്വാഹാ വ്യുഷ്ഠ്യ
 സ്വാഹേത്യാഹ । രാത്രിർ വാ ഉഷാഃ । അഹർ വ്യുഷ്ടിഃ ( ) ।
 അഹോരാത്രേ ഏവാവരുന്ധേ ।

അഹോ അഹോരാത്രയോരേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ।

താ യദുഭയീർ ദിവം വാ നക്തം വാ ജുഹുയാത് ।

അഹോരാത്രേ മോഹയേത് ।

ഉഷസേ സ്വാഹാ വ്യുഷ്ഠ്യ സ്വാഹോദേഷ്യതേ

സ്വാഹോദ്യതേ സ്വാഹേത്യനുദിതേ ജുഹോതി ।

ഉദിതായ സ്വാഹാ സുവർഗായ സ്വാഹാ ലോകായ

സ്വാഹേത്യുദിതേ ജുഹോതി ।

അഹോരാത്രയോ-രവൃതി-മോഹായ । 62 (17)

(ഏകോത്തരം ജുഹോതി - പ്രയുതായ സ്വാഹേത്യാഹ -

സമുദ്രായ സ്വാഹേത്യാഹാഹർ - വ്യുഷ്ടിഃ സപ്ത ച) (A16)

3.8.17 അനുവാകം 17 - സപ്തകാണ്ഡഗതാനഹോമാനുവാകാ വ്യാഖ്യായന്തേ

T.B.3.8.17.1

വിഭൂർ മാത്രാ പ്രഭുഃ പിത്രേത്യശ്വനാമാനി ജുഹോതി ।

ഉദയോരേവൈനം ലോകയോർ നാമധേയം ഗമയതി ।

ആയനായ സ്വാഹാ പ്രായണായ സ്വാഹേത്യുദി

ദ്രവാഞ്ജുഹോതി । സർവമേവൈന-മസ്കനഃ സുവർഗം

ഘോകം ഗമയതി । അഗ്നയേ സ്വാഹാ സോമായ സ്വാഹേതി
 പൂർവ്വ ഹോമാഞ്ജുഹോതി । പൂർവ്വ ഏവ ദിഷന്തം ദ്രാത്യുവ്യ-
 മതിക്രാമതി । പൃഥിവ്യേ സ്വാഹാഽന്തരിക്ഷായ
 സ്വാഹേത്യാഹ । യഥാ യജുരേവൈതത് । അഗ്നയേ സ്വാഹാ
 സോമായ സ്വാഹേതി പൂർവദീക്ഷാ ജുഹോതി ।
 പൂർവ്വ ഏവ ദിഷന്തം ദ്രാത്യുവ്യ-മതിക്രാമതി । **63 (10)**

T.B.3.8.17.2

പൃഥിവ്യേ സ്വാഹാഽന്തരിക്ഷായ സ്വാഹേത്യേ-കവിശ്ശിനീം
 ദീക്ഷാം ജുഹോതി । ഏകവിശ്ശതിർ വൈ ദേവലോകാഃ ।
 ദാദശ മാസാഃ പഞ്ചർത്വഃ । ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ ।
 അസാവാദിത്യ ഏകവിശ്ശഃ । ഏഷ സുവർഗോ ലോകഃ ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ ।
 ഭുവോ ദേവാനാം കർമ്മണേത് ജ്ഞാദീക്ഷാ ജുഹോതി ।
 ജ്ഞാനേവാസ്മൈ കല്പയതി । അഗ്നയേ സ്വാഹാ വായവേ
 സ്വാഹേതി ജുഹോത്യന്തരിത്യൈ । **64 (10)**

T.B.3.8.17.3

അർവാങ് യജ്ഞഃ സംക്രാമതിത്യാപ്തീർ ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാപ്തൈഃ ।

ഭൂതം ഭവ്യം ഭവിഷ്യദിതി പര്യാപ്തീർ ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പര്യാപ്തൈ । ആ മേ ഗൃഹാ
 ഭവന്തിത്യാദൂർ ജുഹോതി । സുവർഗസ്യ
 ലോകസ്യാ ഭൂതൈ । അഗ്നിനാ തപോഽന്വദവ-ദിത്യനുദൂർ
 ജുഹോതി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാനുദൂതൈ ।
 സ്വാഹാ-ഽഽധിമാധീതായ സ്വാഹേതി സമസ്താനി
 വൈശ്വദേവാനി ജുഹോതി ।
 സമസ്തമേവ ദിഷന്തം ഭ്രാതൃവ്യ-മതിക്രാമതി । 65 (10)

T.B.3.8.17.4

ദദ്ദ്യഃ സ്വാഹാ ഹനുദ്യാഽ സ്വാഹേത്യങ്-ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 അങ്ഗേ അങ്ഗേ വൈ പുരുഷസ്യ പാപ്മോപശ്ലിഷ്ടഃ ।
 അങ്ഗാ-ദങ്ഗാദേവൈനം പാപ്മനസ്തേന മുഞ്ചതി ।
 അഞ്ജേതായ സ്വാഹാ കൃഷ്ണായ സ്വാഹാ ശ്വേതായ
 സ്വാഹേത്യശ്വരൂപാണി ജുഹോതി ।

രൂപൈരേവൈനഽ സമർധയതി । ഓഷധീഭ്യഃ സ്വാഹാ
 മൃലേഭ്യഃ സ്വാഹേത്യോഷധി-ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 ദയ്യോ വാ ഓഷധയഃ । പുഷ്പേഭ്യോഽന്യാഃ ഫലം ഗൃഹ്ണന്തി ।
 മൃലേഭ്യോഽന്യാഃ । താ ഏവോദയീരവരുന്ധേ । 66 (10)

T.B.3.8.17.5

വന॑സ്പതി॑ഭ്യഃ സ്വാ॑ഹേതി॑ വന॑സ്തതി॑-ഹോ॒മാ॒ഞ്ജു॑ഹോതി॑ ।
 ആ॒ര॒ണ്യ॒സ്യാ-॑ന്നാ॒ഭ്യ॒സ്യാ-॑വരു॒ധ്യേ ।
 മേ॒ഷ॒സ്ത്വാ പ॑ച॒തൈ॒രവ॑ത്-വി॒ത്യു॒പാ॒വ്യാനി॑ ജുഹോതി॑ ।
 പ്രാ॒ണാ വൈ॑ ദേ॒വാ അ॒പാ॒വ്യാഃ । പ്രാ॒ണാ॒നേ॒വാവ॑രു॒ന്ധേ ।
 കൃ॒പ്യാഭ്യഃ॑ സ്വാ॑ഹാഭ്യഃ॑ സ്വാ॑ഹേ॒ത്യു॒പാ॒
 ഹോ॒മാ॒ഞ്ജു॑ഹോതി॑ । അ॒ഹ്നു॒വാ ആ॑പഃ । അ॒ന്നം വാ॑ ആ॑പഃ ।
 അ॒ഭ്യോ വാ॑ അ॒ന്നം ജാ॑യതേ ।
 യദേ॒വാഭ്യോ॑ന്നം ജാ॑യതേ ( ) । തദ॑വരു॒ന്ധേ । 67 (11)
 (പു॒ർവദീ॑ക്ഷാ ജു॒ഹോതി॑ പു॒ർവ ഏ॒വ ദി॒ഷന്തം॑
 ഭ്രാ॒ത്യു॒വൃ॒മതി॑ക്രാമ - തൃ॒ന്ന॑ന്തരി॒ധൈ - ക്രാ॒മതി॑ - രു॒ന്ധേ -
 ജാ॑യത ഏ॒കം ച॑) (A17)

3.8.18 അനുവാകം 18 - സപ്തകാണ്ഡഗതാനഹോമാനുവാകാവ്യാഖ്യാനേ

T.B.3.8.18.1

അ॒ഭാ॒പ്സി ജു॒ഹോതി॑ । അ॒യം വൈ॑ ലോ॒കോ॑ഭാ॒പ്സി ।
 ത॒സ്യ॒ വ॒സ॒വോ॑ധി॒പത॑യഃ । അ॒ഗ്നി॒ർജ്യോതിഃ॑ ।
 യദ॒ഭാ॒പ്സി ജു॒ഹോതി॑ । ഇ॒മമേ॒വ ലോ॒കമ॑വരു॒ന്ധേ ।

വ॒സു॒നാ॒പ്ത॒ സാ॒യു॒ജ്ജം॑ ഗ॒ച്ഛ॒തി । അ॒ഗ്നി॒ം ജ്യോ॒തി॒ര॒വ॒രു॒ന്ധേ ।
നഭാ॑പ്॒സി ജു॒ഹോ॒തി । അ॒ന്ത॒രി॒ക്ഷം॑ വൈ നഭാ॑പ്॒സി । 68 (10)

T.B.3.8.18.2

ത॒സ്യ॑ രു॒ദ്രാ അ॒ധി॑പ॒തയഃ॑ । വാ॒യുർ ജ്യോ॒തിഃ॑ ।
യ॒ന്നഭാ॑പ്॒സി ജു॒ഹോ॒തി । അ॒ന്ത॒രി॒ക്ഷമേ॒വാ॒വ॒രു॒ന്ധേ ।
രു॒ദ്രാണാ॑പ്॒ത॒ സാ॒യു॒ജ്യം॑ ഗ॒ച്ഛ॒തി । വാ॒യു॒ം ജ്യോ॒തി॒ര॒വ॒രു॒ന്ധേ ।
മ॒ഹാ॑പ്॒സി ജു॒ഹോ॒തി । അ॒സൗ॑ വൈ ലോ॒കോ മ॒ഹാ॑പ്॒സി ।
ത॒സ്യാ॑ഭി॒ത്യാ അ॒ധി॑പ॒തയഃ॑ । സൂ॒ര്യോ ജ്യോ॒തിഃ॑ । 69 (10)

T.B.3.8.18.3

യ॒ന്മ॒ഹാ॑പ്॒സി ജു॒ഹോ॒തി । അ॒മു॒മേ॒വ ലോ॒കമ॒വ॒രു॒ന്ധേ ।
ആ॒ഭി॒ത്യാ॒നാ॒പ്ത॒ സാ॒യു॒ജ്യം॑ ഗ॒ച്ഛ॒തി ।
സൂ॒ര്യം ജ്യോ॒തി॒ര॒വ॒രു॒ന്ധേ ।
നമോ॑ രാജേ॒ണ നമോ॑ വരു॒ണായേ॒തി യ॒വ്യാ॒നി ജു॒ഹോ॒തി ।
അ॒ന്നാ॒ഭ്യ॒സ്യാ॒വ॒രു॒ന്ധൈ॒ । മ॒യോ॒ഭൂർവാ॒തോ അ॒ഭി
വാ॒ത്സു॒സ്രാ ഇ॒തി ഗ॒വ്യാ॒നി ജു॒ഹോ॒തി । പ॒ശു॒നാ॒മ॒വ॒രു॒ന്ധൈ॒ ।
പ്രാ॒ണായ॑ സ്വാ॒ഹാ വ്യാ॒നായ॑ സ്വാ॒ഹേ॒തി സം॒തതി॑
ഹോ॒മാ॒ഞ്ജു॒ഹോ॒തി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സംതത്യെ । 70 (10)

T.B.3.8.18.4

സിതായ സ്വാഹാഽസിതായ സ്വാഹേതി പ്രമുക്തീർ
 ജുഹോതി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പ്രമുക്തേ ।
 പൃഥിവ്യൈ സ്വാഹാഽന്തരിക്ഷായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 യഥാ യജുരേവൈത് । ദത്താതേ സ്വാഹാഽദന്തകായ
 സ്വാഹേതി ശരീര ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 പിതൃലോകമേവ തൈർ-യജമാനോഽവരുന്ധേ ।
 കസ്ത്വാ യുനക്തി സ ത്വാ യുനക്തിതി പരിധീൻ. യുനക്തി ।
 ഇമേ വൈ ലോകാഃ പരിധയഃ । ഇമാനേവാസ്മൈ ലോകാൻ.
 യുനക്തി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യേ । 71 (10)

T.B.3.8.18.5

യഃ പ്രാണതോ യ ആത്മാദാ ഇതി മഹിമാനഃ ജുഹോതി ।
 സുവർഗോ വൈ ലോകോ മഹഃ ।
 സുവർഗമേവ താഭ്യാം ലോകം യജമാനോഽവരുന്ധേ ।
 ആ ബ്രഹ്മൻ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസി ജായതാമിതി
 സമസ്താനി ബ്രഹ്മവർചസാനി ജുഹോതി ।
 ബ്രഹ്മവർചസമേവ തൈർ യജമാനോഽവരുന്ധേ ।

ജജ്ഞി ബീജമിതി ജുഹോത്യ-നന്തരിത്യൈ ।
 അഗ്നയേ സമനമത് പൃഥിവൈ സമനമദിതി സന്നതി
 ഹോമാഞ്ജുഹോതി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സംനത്യൈ ।
 ഭൂതായ സ്വാഹാ ഭവിഷ്യതേ സ്വാഹേതി ഭൂതാഭവ്യൗ ഹോമൗ
 ജുഹോതി । അയം ധൈവ ലോകോ ഭൂതം । 72 (10)

T.B.3.8.18.6

അസൗ ഭവിഷ്യത് । അനയോരേവ ലോകയോഃ
 പ്രതിതിഷ്ഠതി । സർവസ്യാപ്തൈഃ । സർവസ്യാവരുദ്ധൈഃ ।
 യദക്രന്ദഃ പ്രഥമം ജായമാന ഇത്യശ്വസ്തോമീയം ജുഹോതി ।
 സർവസ്യാപ്തൈഃ । സർവസ്യ ജിത്യൈഃ ।
 സർവമേവ തേനാപ്നോതി । സർവം ജയതി ।
 യോഽശ്വമേധേന യജതേ ( ) । 73 (10)

T.B.3.8.18.7

യ ഉ ചൈനമേവം ധൈവ ।
 യജ്ഞം രക്ഷാസ്യ-ജിഹ്വാസൻ ।
 സ ഏതാൻ പ്രജാപതിർ നക്തംഹോമാനപശ്യത് ।
 താനജുഹോത് । തൈർ വൈ സ യജ്ഞാദ്

രക്ഷാഘ്രസ്യപാഹൻ | യന്നക്തച്ഛ് ഹോമാഞ്ജുഹോതി |
 യജ്ഞാദേവ തൈർ യജമാനോ രക്ഷാഘ്രസ്യപഹന്തി |
 ഉഷസേ സ്വാഹാ വ്യുഷ്ഠ്യ സ്വാഹേത്യന്തതോ ജുഹോതി |
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ഠ്യ | 74 (9)

(വൈ നഭാച്ഛി - സൂര്യോ ജ്യോതിഃ - സന്തത്യൈ -
 സമഷ്ഠ്യ - ഭൂതം - യജതേ - നവ ച) (A18)

3.8.19 അനുവാകം 19 - ഔപസമുദിനേ യുപപ്രയോഗഃ

T.B.3.8.19.1

ഏകയുപോ വൈകാദശിനീ വാ | അന്യേഷാം യജ്ഞാനാം
 യുപാ ഭവന്തി | ഏകവിച്ഛിൻ-യശ്വമേധസ്യ |
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-ഭിജിത്യൈ |
 ബൈൽ.വോ വാ ഖാദിരോ വാ പാലാശോ വാ |
 അന്യേഷാം യജ്ഞക്രതൂനാം യുപാ ഭവന്തി |
 രാജജുദാല ഏകവിച്ഛത്യരന്തി-രശ്വമേധസ്യ | സുവർഗസ്യ
 ലോകസ്യ സമഷ്ഠ്യ | നാനേഷാം പശൂനാം തേജന്യാ
 അവദ്യന്തി | അവദ്യന്ത്യശ്വസ്യ | 75 (10)

T.B.3.8.19.2

പാപ്മാ വൈ തേജനീ । പാപ്മനോഽപഹന്തേ ।
 പ്ലക്ഷശാഖായാ-മന്യേഷാം പശൂനാ-മവദ്യന്തി ।
 വേതസശാഖായാ-മശ്വസ്യ । അഹ്സ്യോനിർവാ അശ്വഃ ।
 അഹ്സ്യജോ വേതസഃ । സ്വ ഏവാസ്യ യോനാവവദ്യതി ।
 യുപേഷു ഗ്രാമ്യാൻ പശൂൻ നീയുഞ്ജന്തി ।
 ആരോകേഷ്വാരണ്യാൻ-ധാരയന്തി ।
 പശൂനാം വ്യാവൃത്തേ ( ) । ആ ഗ്രാമ്യാൻ പശൂൻ ലഭന്തേ ।
 പ്രാരണ്യാൻ മ്സ്യജന്തി । പാപ്മനോഽപഹന്തേ । **76 (13)**
(അശ്വസ്യ - വ്യാവൃത്തേ ത്രീണി ച) (A19)

3.8.20 അനുവാകം 20 - യുപാനാം സ്ഥാനാദയഃ

T.B.3.8.20.1

രാജജുദാല-മഗ്നിഷ്ടം മീനോതി ।
 ഭൂണഹത്യായാ അപഹന്തേ । പൗതുദ്രവാവഭിതോ ഭവതഃ ।
 പുണ്യസ്യ ഗന്ധസ്യാവരുദ്ധേ ।
 ഭൂണഹത്യാ-മേവാസ്താ-ഭപഹത്യ ।
 പുണ്യേന ഗന്ധേനോദയതഃ പരിഗൃഹ്ണാതി ।
 ഷഡ്ബൈൽവാ ഭവന്തി । ബ്രഹ്മവർചസസ്യ-വരുദ്ധേ ।

ഷട്വാദിരാഃ | തേജസോഽവരുധൈ | 77 (10)

T.B.3.8.20.2

ഷട്പാലാശാഃ | സോമപീമസ്യ-വരുധൈ | ഏകവിഷ്ശതിഃ
 സംപദ്യന്തേ | ഏകവിഷ്ശതിർവൈ ദേവലോകാഃ |
 ദ്വാദശ മാസാഃ പഞ്ചർത്വഃ | ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ |
 അസാവാദിത്യ ഏകവിഷ്ശം | ഏഷ സുവർഗോ ലോകഃ |
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ടൈ |
 ശതം പശവോ ഭവന്തി | 78 (10)

T.B.3.8.20.3

ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയഃ | ആയുഷ്യേവേന്ദ്രിയേ
 പ്രതിതിഷ്ഠതി | സർവം വാ അശ്വമേധ്യാപ്നോതി |
 അപരിമിതാ ഭവന്തി | അപരിമിതസ്യ-വരുധൈ |
 ബ്രഹ്മവാദിനോ വദന്തി | കസ്താമ്സത്യാത് |
 ദക്ഷിണതോഽന്യേഷാം പശൂനാമവദ്യന്തി |
 ഉത്തരതോഽശ്വസ്യേതി | വാരൂണോ വാ അശ്വഃ | 79 (10)

T.B.3.8.20.4

ഏഷാ വൈ വരുണസ്യ ദിക് |
 സ്വായാമേവാസ്യ ദിശ്യവദ്യതി |

യദിതരേഷാം പശൂനാമവദ്യതി ।
 ശതദേവത്യം തേനാവരുന്ധേ ।
 ചിതേഽഗ്നാവധീവൈതസേ കടേഽശം ചിനോതി ।
 അഹ്സായോനിർവാ അശഃ । അഹ്സജോ വേതസഃ ।
 സ്വ ഏവൈനം യോനൗ പ്രതിഷ്ഠാപയതി ।
 പുരസ്താത് പ്രത്യഞ്ചം തൂപരം ചിനോതി ।
 പശ്വാത് പ്രാചീനം ഗോമൃഗം । 80 (10)

T.B.3.8.20.5

പ്രാണാപാനാവേ-വാസ്മിൻ മസ്മുഞ്ചാ ദധാതി ।
 അശം തൂപരം ഗോമൃഗമിതി സർവഹുത
 ഏതാഞ്ജുഹോതി । ഏഷാം ലോകാനാ-മഭിജിത്യേ ।
 ആത്മനാ-ഭിജുഹോതി ।
 സാത്മാനമേവൈനഃ സതനും കരോതി ।
 സാത്മാമുഷ്മിൻ ലോകേ ദിവതി । യ ഏവം വേദ ।
 അഥോ വസോരേവ ധാരാം തേനാവരുന്ധേ ।
 ഇലുവർദായ സ്വാഹാ ബലിവർദായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 സംവത്സരോ വാ ഇലുവർദഃ ( ) ।

പരിവത്സരോ ബലിവർഭഃ ।

സംവത്സരാദേവ പരിവത്സരാദായൂര വരുന്ധേ ।

ആയുരേവാസ്മിൻ ദധാതി । തസ്മാദശ്വ-മേധയാജീ

ജരസാ വിസ്രസാഽമൃം ലോകമേതി । 81 (14)

(തേജസോഽവരുദ്ധൈ - ഭവൻ - തൃശോ - ഗോമൃഗ -
മീലുവർഭ ശ്വത്വരി ച) (A20)

3.8.21 അനുവാകം 21 - ചേതവ്യാഗ്നയാദേർവിശേഷഃ

T.B.3.8.21.1

ഏകവിഷ്ശോഽഗ്നിർഭവതി । ഏകവിഷ്ശഃ സ്തോമഃ ।

ഏകവിഷ്ശതിർ യുപാഃ । യഥാ വാ അശ്വാ വർഷഭാ

വാ വൃഷാണഃ സൗ സ്തൂരേരൻ । ഏവമേതഥ് സ്തോമാഃ

സൗ സ്തൂരന്തേ । യദേകവിഷ്ശഃ । തേ യഥ് സമൃച്ഛേരൻ ।

ഹന്യേതാസ്യ യജ്ഞഃ । ദ്വാദശ ഏവാഗ്നിഃ സ്യാദിത്യാഹുഃ ।

ദ്വാദശഃ സ്തോമഃ । 82 (10)

T.B.3.8.21.2

ഏകാദശ യുപാഃ । യദ്ദ്വാദശോഽഗ്നിർ ഭവതി ।

ദ്വാദശ മാസാഃ സംവത്സരഃ । സംവത്സരേണൈവാസ്മാ

അന്നമ॑വരു॒ന്ധേ । യദ്ദ॑ശ യു॒പാ ഭ॑വ॒ന്തി । ദശാ॑ക്ഷരാ വി॒രാട് ।
 അ॒ന്നം വി॑രാട് । വി॒രാജൈ॑വാ॒ന്നാദ്യ-മ॑വരു॒ന്ധേ ।
 യ ഏ॑കാദ॒ശഃ । സ്ത॒ന ഏ॒വാസ്യ॑ സഃ । 83 (10)

T.B.3.8.21.3

ദു॒ഹ ഏ॒വൈ॒നാം തേ॑ന । തദാ॑ഹുഃ ।
 യദ്ദാ॑ദശോ॒ഽഗ്നിഃ॑ സ്യാ॒ദ് ദാ॑ദശഃ സ്തോമ॑ ഏ॒കാദ॒ശ യു॒പാഃ ।
 യഥാ॑ സ്ഥൂ॒രിണാ॑ യായാത് । താ॒ദ്യുക്ത॑ത് ।
 ഏ॒കവി॑ശ്ശ॒ശ ഏ॒വാഗ്നിഃ॑ സ്യാ॒-ദി॒ത്യാഹുഃ॑ ।
 ഏ॒കവി॑ശ്ശ॒ശഃ സ്തോ॑മഃ ।
 ഏ॒കവി॑ശ്ശ॒ശതി॑ർ യു॒പാഃ ।
 യഥാ॑ പ്ര॒ഷ്ടിഭി॑ര്യാതി । താ॒ദ്യുഗേ॒വ തത് । 84 (10)

T.B.3.8.21.4

യോ വാ അ॒ശ്വമേ॑ധേ തി॒സ്രഃ ക॒കുഭോ॑ വേദ॑ ।
 ക॒കുഭു॑ രാജ॒ന്താം ഭ॑വതി । ഏ॒കവി॑ശ്ശോ॒ഽഗ്നി॑ർ ഭവതി ।
 ഏ॒കവി॑ശ്ശ॒ശഃ സ്തോ॑മഃ । ഏ॒കവി॑ശ്ശ॒ശതി॑ർ യു॒പാഃ ।
 ഏ॒താ വാ അ॒ശ്വമേ॑ധേ തി॒സ്രഃ ക॒കുഭഃ॑ ।
 യ ഏ॒വം വേ॑ദ । ക॒കുഭു॑ രാജ॒ന്താം ഭ॑വതി ।

യോ വാ അശ്വമേധേ ത്രീണി ശീർഷാണി വേദ ।

ശിരോ ഹ രാജ്ഞാം ഭവതി ( ) ।

ഏകവിപ്ലവോ-ഗ്നിർ ഭവതി ।

ഏകവിപ്ലവഃ സ്തോമഃ । ഏകവിപ്ലവതിർ യുപാഃ ।

ഏതാനി വാ അശ്വമേധേ ത്രീണി ശീർഷാണി ।

യ ഏവം വേദ । ശിരോ ഹ രാജ്ഞാം ഭവതി । 85 (16)

(ദാദശഃ സ്തോമഃ - സ - ഏവ തച് - ശിരോ ഹ രാജ്ഞാം
ഭവതി ഷട്ച്) (A21)

3.8.22 അനുവാകം 22 - ഉക്താഖ്യേ ദിതീയേഹനി ബഹിഷ്ഠവമാനേ അശ്വസ്യോദ്രാത്യത്വം

T.B.3.8.22.1

ദേവാ വാ അശ്വമേധേ പവമാനേ ।

സുവർഗം ലോകം ന പ്രാജാനൻ । തമശ്വഃ പ്രാജാനാത് ।

യദശ്വമേധേശ്വേന മേധ്യനോദഞ്ചോ ബഹിഷ്ഠവമാനഃ
സർപന്തി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പ്രജ്ഞാത്യൈ ।

ന വൈ മനുഷ്യഃ സുവർഗം ലോകമഞ്ജസാ വേദ ।

അശ്വാ വൈ സുവർഗം ലോകമഞ്ജസാ വേദ ।

യദുദ്ഗാ-തോദ്-ഗായേത് | യമാക്ഷേത്രജേണാഽന്യേന
പമാ പ്രതിപാദയേത് | താദൃക്തത് | 86 (10)

T.B.3.8.22.2

ഉദ്ഗാതാർ-മപരുദ്ധ്യ | അശ്വമുദ്ഗീമായ വൃണീതേ |
യമാ ക്ഷേത്രജേണാഽഞ്ജസാ നയതി |

ഏവമേവൈനമശ്വഃ സുവർഗം ലോകമഞ്ജസാ നയതി |
പുച്ഛമന്യാദന്തേ | സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ |
ഹിം കരോതി | സാമൈവാകഃ | ഹിം കരോതി |

ഉദ്ഗീമ ഏവാസ്യ സഃ | 87 (10)

T.B.3.8.22.3

വഡ്ബാ ഉപ രുന്ധന്തി | മിമൂനത്വായ പ്രജാതൈ |
അഥോ യഥോപഗാതാർ ഉപഗായന്തി |

താദൃഗേവ തത് | ഉദ്ഗാസീദശോ മേധ്യ ഇത്യാഹ |
പ്രാജാപത്യോ വാ അശ്വഃ |

പ്രജാപതി-രുദ്ഗീമഃ | ഉദ്ഗീമമേവാവരുന്ധേ |

അഥോ ഋഗ്സാമയോരേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി |

ഹിരണ്യേനോപാകരോതി ( ) | ജ്യോതിർവൈ ഹിരണ്യം |

ജ്യോതിരേവ മുഖതോ ദധാതി |

യജമാനേ ച പ്രജാസു ച । അഥോ ഹിരണ്യജ്യോതിരേവ

യജമാനഃ സുവർഗം ലോകമേതി । 88 (14)

(തഥ് - സ - ഉപാകരോതി ചതാരി ച) (A22)

3.8.23 അനുവാകം 23 - അശ്വ പര്യഗൃപ്രയന്താനാം പശൂനാം നിയോജനം

T.B.3.8.23.1

പുരുഷോ വൈ യജ്ഞഃ । യജ്ഞഃ പ്രജാപതിഃ ।

യദശ്വ പശൂൻ നിയുഞ്ജന്തി । യജ്ഞാദേവ തദ്യജ്ഞം

പ്രയുങ്ക്തേ । അശ്വം തുപരം ഗോമൃഗം ।

താനഗ്നിഷ്ഠ ആലഭതേ । സേനാമുഖമേവ തഃസശ്യതി ।

തസ്മാദ് രാജമുഖം ഭീഷ്ഠം ഭാവുകം ।

ആഗേയം കൃഷ്ണഗ്രീവം പുരസ്താ ല്ലലാഭേ ।

പൂർവാഗ്നിമേവ തം കുരുതേ । 89 (10)

T.B.3.8.23.2

തസ്മാത്-പൂർവാഗ്നിം പുരസ്താത്-സ്ഥാപയന്തി ।

പൗഷ്ണമന്വഞ്ചം । അന്നം വൈ പുഷാ । തസ്മാത് പൂർവാഗ്നാ-

വാഹാര്യ-മാഹരന്തി । ഐന്ദ്രാപൗഷ്ണ-മുപരിഷ്ടാത് ।

ഐന്ദ്രോ വൈ രാജന്യോഽന്നം പുഷാ ।

അന്നാഭ്യേനൈവൈന-മുദയതഃ പരിഗൃഹ്ണാതി ।

തസ്മാദ് രാജന്യോ-ന്നാഭോ ഭാവുകഃ ।

ആഗേയൗ കൃഷ്ണഗ്രീവൗ ബാഹുവോഃ ।

ബാഹുവോരേവ വീര്യം ധത്തേ । 90 (10)

T.B.3.8.23.3

തസ്മാദ് രാജന്യോ ബാഹുബലീ ഭാവുകഃ । താശ്ച

ലോമശസക്തൗ സക്ത്വോഃ । സക്ത്വോരേവ വീര്യം ധത്തേ ।

തസ്മാദ് രാജന്യൗ ഊരുബലീ ഭാവുകഃ । ശിതിപൃഷ്ഠൗ

ബാർഹസ്పത്യൗ പൃഷ്ഠേ । ബ്രഹ്മവർചസ-

മേവോപരിഷ്ഠാലത്തേ । അഥോ കവചേ ഏവൈതേ അഭിതഃ

പര്യുഹതേ । തസ്മാദ് രാജന്യഃ സന്നദ്ധോ വീര്യം കരോതി ।

ധാത്രേ പൃഷ്ഠോദര-മധസ്താത് । പ്രതിഷ്ഠാമേവൈതാം

കുരുതേ ( ) । അഥോ ഇയം ഐവ ധാതാ । അസ്യാമേവ

പ്രതിതിഷ്ഠതി । സൗര്യം ബലക്ഷം പൃച്ഛേ । ഉമ്സേധമേവ

തം കുരുതേ । തസ്മാദുമ്സേധം ഭയേ പ്രജാ

അഭിസംശ്രയന്തി । 91 (15)

(കുരുതേ - ധത്തേ - കുരുതേ പഞ്ച ച) (A23)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 23 Anuvaakams :-

(സാമഗ്രഹണ്യാ - ചതുഷ്ടയോ - യോ വൈ - യഃ പിതു -
 ശ്വത്വാരോ - യഥാ നിക്തം - പ്രജാപതയേ ത്വാ - യഥാ
 പ്രോക്ഷിതം - വിദ്യുരാഹ - പജാപതിരകാമയതാശ്വമേധേന -
 പ്രജാപതിർന കിഞ്ച ന - സാവിത്ര - മാ ബ്രഹ്മൻ -
 പ്രജാപതിർ ദേവേഭ്യഃ - പ്രജാപതി രക്ഷാപ്സി -
 പ്രജാപതിമീസ്തതി - വിദ്യുരശ്വനാമാന്യ - ഓഭാ -
 സ്യേകയൂപോ - രാജജുദാല - മേകവിപ്ശോ -
 ദേവാഃ - പുരുഷ സ്രൂയോവിപ്ശതിഃ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(സാമഗ്രഹണ്യാ - തസ്മാദശ്വമേധയാജീ - യത് പരിമിതാ -
 യദ് യജ്ഞമുഖേ - യോ ദീക്ഷാം - ദേവാനേവ - ത്രയ ഇമേ -
 സിതായ - പ്രാണാപാനാവേവാസിൻ - തസ്മാദ് രാജന്യ
 ഏകനവതിഃ)

തൃതീയാഷ്ടകേ അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ – (TB 3.8)

First and Last Padam 3rd Ashtakam 8th Prapaatakam :-

(സാംഗ്രഹണ്യോ - ശ്രയന്തി)

ഹരിഃ ഓം ।

। കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

തൃതീയാഷ്ടകേ അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ।

3.8 Details of Dasini & Vaakyams for Ashtakam3 – Prapaatakam 8 – TB 3.8

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam1	2	25
Anuvakam 2	4	46
Anuvakam 3	6	65
Anuvakam 4	3	35
Anuvakam 5	4	41
Anuvakam 6	5	56
Anuvakam7	3	35
Anuvakam8	4	43
Anuvakam9	5	49
Anuvakam10	5	50
Anuvakam11	2	28
Anuvakam12	3	29
Anuvakam13	3	37

തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം-അശ്വമേധം-വൈശ്വദേവം-(TB 3.8)

Anuvakam14	6	64
Anuvakam15	3	37
Anuvakam16	4	47
Anuvakam17	5	51
Anuvakam18	7	69
Anuvakam19	2	23
Anuvakam20	5	54
Anuvakam21	4	46
Anuvakam22	3	34
Anuvakam23	3	35
Total →	91	999

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.9 തൃതീയാഷ്ടകേ നവമഃ പ്രപാഠകഃ

അശ്വമേധസ്യ ദിതീയ, തൃതീയാഹർവിധാനം

3.9.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ അഷ്ടാദശിനാം ഗ്രാഭ്യാണാം

T.B.3.9.1.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസ്യജത ।

സോഽസ്മാമ്സ്യഷ്ടോ-ഽപാക്രാമത് ।

തമഷ്ടാദശിദിരനു പ്രായുക്ത । തമാപ്നോത് ।

തമാപ്താഽഷ്ടാദശിദിരവാരുന്ധ । യദഷ്ടാദശിൻ ആലഭ്യന്തേ ।

യജ്ഞമേവ തൈരാപ്താ യജമാനോഽവരുന്ധേ ।

സംവത്സരസ്യ വാ ഏഷാ പ്രതിമാ ।

യദഷ്ടാദശിനഃ । ദ്വാദശ മാസാഃ പഞ്ചർത്വഃ । 1 (10)

T.B.3.9.1.2

സംവത്സരോഽഷ്ടാദശഃ । യദഷ്ടാദശിൻ ആലഭ്യന്തേ ।

സംവത്സരേമേവ തൈരാപ്താ യജമാനോഽവരുന്ധേ ।

അഗ്നിഷ്ടോന്യാൻ പശൂനുപാകരോതി ।
 ഇതരേഷു യുപേഷ്യാഷ്ടാദശിനോ ജാമിത്വായ ।
 നവ നവാലഭ്യന്തേ സവിര്യത്വായ ।
 യദാരണ്യഃ സൗ സ്ഥാപയേത് ।
 വ്യവസ്യേതാം പിതാ പുത്രൗ । വ്യധാനഃ ക്രാമേയുഃ ।
 വിദ്വരം ഗ്രാമയോർ ഗ്രാമാന്തൗ സ്യാതാം । 2 (10)

T.B.3.9.1.3

ഋക്ഷീകാഃ പുരുഷവ്യാഘ്രാഃ പരിമോഷിൻ
 ആവ്യാധിനീസ്തസ്കരാ അരണ്യേഷ്യാജായേരൻ । തദാഹുഃ ।
 അപശവോ വാ ഏതേ । യദാരണ്യഃ ।
 യദാരണ്യഃ സൗ സ്ഥാപയേത് । ക്ഷിപ്രേ യജമാനമരണ്യം
 മൃതൗ ഹരേയുഃ । അരണ്യായതനാ ഹ്യാരണ്യഃ പശവ ഇതി ।
 യത്പശൂന്നാലഭേത । അനവരുദ്ധാ അസ്യ പശവഃ സ്യുഃ ।
 യത്പര്യഗ്നി-കൃതാ-നുമ്സ്യജേത് । 3 (10)

T.B.3.9.1.4

യജ്ഞവൈശസം കൂര്യാത് । യത്പശൂന്നാലഭേത ।
 തേനൈവ പശൂനവരുന്ധേ । യത്പര്യഗ്നി-കൃതാ-
 നുമ്സ്യജത്യ-യജ്ഞവൈ-ശസായ ।

അവരുദ്ധാ അസ്യ പശവോ ഭവന്തി ।
 ന യജ്ഞവേശസം ഭവതി ।
 ന യജമാനമർണ്യം മൃതം ഹരന്തി । ഗ്രാമൈഃ
 സഃ സ്ഥാപയതി । ഏതേ വൈ പശവഃ ക്ഷേമോ നാമ ।
 സം പിതാപുത്രാ-വവസ്യതഃ ( ) । സമധാനഃ ക്രാമന്തി ।
 സമന്തികം ഗ്രാമയോർ ഗ്രാമാന്തൗ ഭവതഃ ।
 നർക്ഷീകാഃ പുരുഷവ്യാഘ്രാഃ പരിമോഷിണ്
 ആവ്യാധിനീ-സ്തസ്കരാ അരണ്യേഷാ ജായന്തേ । 4 (13)
 (ഋതവഃ - സ്യതാ - മൃഗ്സ്യജേമ് - സ്യതസ്തീണീ ച) (A1)

3.9.2 അനുവാകം 2 - ചാതുർമാസ്യപശുനാം പ്രയോഗഃ

T.B.3.9.2.1

പ്രജാപതിര-കാമയതോഭൗ ലോകാവ-വരുന്ധീയേതി ।
 സ ഏതാനുഭയാൻ പശൂനപശ്യത് ।
 ഗ്രാമ്യാശ്ചാരണ്യാശ്ച । താനാലഭത ।
 തൈർവൈ സ ഉഭൗ ലോകാവവാരുന്ധ ।
 ഗ്രാമൈരേവ പശുഭിരിമം ലോകമവാരുന്ധ ।
 ആരണ്യേരമും । യദ്ഗ്രാമ്യാൻ പശൂനാലഭതേ ।

ഇമമേവ തൈർ ലോകമവരുന്ധേ । യദാരണ്യാൻ । 5 (10)

T.B.3.9.2.2

അമും തൈഃ । അനവരുദ്ധോ വാ ഏതസ്യ സംവത്സര
ഇത്യാഹുഃ । യ ഇത ഇതശ്ചാതുർമാസ്യാനി സംവത്സരം
പ്രയുക്ത ഇതി । ഏതാവൻ. വൈ സംവത്സരഃ ।
യച്ചാതുർമാസ്യാനി ।

യദേതേ ചാതുർമാസ്യാഃ പശവ ആലഭ്യന്തേ ॥

പ്രത്യക്ഷമേവ തൈഃ സംവത്സരം യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ।
വി വാ ഏഷ പ്രജയാ പശുഭിർ. ഋദ്ധ്യതേ । യഃ സംവത്സരം
പ്രയുങ്ക്തേ । സംവത്സരഃ സുവർഗോ ലോകഃ । 6 (10)

T.B.3.9.2.3

സുവർഗം തു ലോകം നാപരാധ്നോതി । പ്രജാ വൈ പശവ
ഏകാദശിനീ ॥ യദേത ഐകാദശിനാഃ പശവ ആലഭ്യന്തേ ॥
സാക്ഷാദേവ പ്രജാം പശുൻ. യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ।
പ്രജാപതിർ വിരാജമസൃജത । സാ സൃഷ്ടാഽശ്വമേധം
പ്രാവിശത് । താം ദശിഭിരനു പ്രായുക്ത । താമാപ്നോത് ।
താമാപ്താ ദശിഭിരവാരുന്ധ । യദുശിൻ ആലഭ്യന്തേ ॥ 7 (10)

T.B.3.9.2.4

വിരാജമേവ തൈരാപ്താ യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ।
 ഏകാദശ ദശത ആലഭ്യന്തേ । ഏകാദശാക്ഷരാ ത്രിഷ്ടുപ് ।
 ത്രൈഷ്ടുഭാഃ പശവഃ । പശൂനേവാവരുന്ധേ । വൈശ്വദേവോ
 വാ അശ്വഃ । നാനാദേവത്യാഃ പശവോ ഭവന്തി ।
 അശ്വസ്യ സർവത്വായ । നാനാരുപാ ഭവന്തി ।
 തസ്മാന്നാനാരുപാഃ പശവഃ ( ) । ബഹുരുപാ ഭവന്തി ।
 തസ്മാദ്ബഹുരുപാഃ പശവഃ സമൃദ്ധ്യേ । 8 (12)
 (ആരണ്യാൻ - ലോകോ - ദശിന് ആലഭ്യന്തേ - നാനാരുപാഃ
 പശവോ ഭവ ച) (A2)

**3.9.3 അനുവാകം 3 - രോഹിതാദീനാം പശൂനാം
 വപാഹോമസാഹിത്യം**

T.B.3.9.3.1

അസ്മൈ വൈ ലോകായ ഗ്രാമ്യാഃ പശവ ആലഭ്യന്തേ ।
 അമൃഷ്ടാ ആരണ്യാഃ । യദ്ഗ്രാമ്യാൻ പശൂനാലഭതേ ।
 ഇമമേവ തൈർ ലോകമവരുന്ധേ । യദാരണ്യാൻ ।
 അമൃം തൈഃ । ഉദയാൻ പശൂനാലഭതേ ।
 ഗ്രാമ്യാഽശ്വാരണ്യാഽശ്വ । ഉദയോർ ലോകയോരവരുന്ധ്യേ ।

ഉഭയാൻ പശൂനാലഭതേ । 9 (10)

T.B.3.9.3.2

ഗ്രാമ്യാഘൃതാർണ്യാഘൃത ।

ഉഭയസ്യ-നാഭ്യസ്യ-വരുദ്ധ്യേ ।

ഉഭയാൻ പശൂനാലഭതേ । ഗ്രാമ്യാഘൃതാർണ്യാഘൃത ।

ഉഭയേഷാം പശൂനാമവരുദ്ധ്യേ । ത്രയസ്ത്രയോ ഭവന്തി ।

ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ । ഏഷാം ലോകാനാമാപ്തേ ।

ബ്രഹ്മവാദിനോ വദന്തി । കസ്മാത്സത്യാത് । 10 (10)

T.B.3.9.3.3

അസ്മിൻ ലോകേ ബഹവഃ കാമാ ഇതി ।

യത്സമാനീഭ്യോ ഭേവതാഭ്യോഽന്യേഽന്യേ പശവ ആലഭ്യന്തേ ।

അസ്മിന്നേവ തലോകേ കാമാൻ ദധാതി ।

തസ്മാദസ്മിൻ ലോകേ ബഹവഃ കാമാഃ ।

ത്രയാണാം ത്രയാണാഘൃതം സഹ വപാ ജൂഹോതി ।

ത്യാവൃതോ വൈ ദേവാഃ । ത്യാവൃത ഇമേ ലോകാഃ ।

ഏഷാം ലോകാനാമാപ്തേ । ഏഷാം ലോകാനാം ക്ലൃപ്തേ ।

പര്യഗ്നി-കൃതാ-നാർണ്യാ-നുമ്സൃജന്ത്യഹിഘൃതസായൈ ( ) ।

11 (10)

(അവരുദ്ധ്യാ ഉദയാൻ പശൂനാലഭതേ - സത്യാ - ദഹിഷ്
സായൈ) (A3)

3.9.4 അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ രഥയോജനാലംകാരാദയഃ

T.B.3.9.4.1

യു॒ഞ്ജ॒ന്തി ബ്ര॒ഹ്മ॒മി॒ത്യാ॒ഹ । അ॒സൗ॒ വാ ആ॒ദി॒ത്യോ ബ്ര॒ഹ്മഃ॑ ।
ആ॒ദി॒ത്യമേ॒വാ॒സൈ॒ യു॒നക്തി॑ ।
അ॒രു॒ഷ॒മി॒ത്യാ॒ഹ । അ॒ഗ്നി॒ർവാ അ॒രു॒ഷഃ॑ । അ॒ഗ്നിമേ॒വാ॒സൈ॒
യു॒നക്തി॑ । ച॒ര॒ന്ത॒മി॒ത്യാ॒ഹ । വാ॒യുർ॒വൈ ച॒ര॒ന് ।
വാ॒യുമേ॒വാ॒സൈ॒ യു॒നക്തി॑ ।
പ॒രി॒ത॒സ്ഥു॒ഷ ഇ॒ത്യാ॒ഹ । 12 (10)

T.B.3.9.4.2

ഇ॒മേ വൈ ലോ॒കാഃ പ॒രി॒ത॒സ്ഥു॒ഷഃ॑ । ഇ॒മനേ॒വാ॒സൈ॒
ലോ॒കാൻ॑. യു॒നക്തി॑ । രോ॒ച॒ന്തേ രോ॒ച॒നാ ദി॒വീ॒ത്യാ॒ഹ ।
നക്ഷ॒ത്രാ॒ണി വൈ രോ॒ച॒നാ ദി॒വി ।
നക്ഷ॒ത്രാ॒ണ്യേ॒വാ॒സൈ॒ രോ॒ച॒യതി॑ ।
യു॒ഞ്ജ॒ന്ത്യ॒സ്യ കാ॒മ്യേ॒ത്യാ॒ഹ । കാ॒മാ॒നേ॒വാ॒സൈ॒ യു॒നക്തി॑ ।
ഹ॒രീ വി॒പ॒ക്ഷ॒സേ॒ത്യാ॒ഹ । ഇ॒മേ വൈ ഹ॒രീ വി॒പ॒ക്ഷ॒സാ ।
ഇ॒മേ ഏ॒വാ॒സൈ॒ യു॒നക്തി॑ । 13 (10)

T.B.3.9.4.3

ശോ॑ണാ॒ ധൃ॒ഷ്ടു॒ നൃ॒വാഹ॑സേ॒ത്യാഹ॑ । അ॒ഹോ॒രാ॒ത്രേ॒ വൈ॒
 നൃ॒വാഹ॑സാ॒ । അ॒ഹോ॒രാ॒ത്രേ॒ ഏ॒വാ॒സൈ॒ യു॒നക്തി॑ ।
 ഏ॒താ॒ ഏ॒വാ॒സൈ॒ ദേ॒വതാ॑ യു॒നക്തി॑ । സു॒വർഗ॑സ്യ
 ലോ॒ക॒സ്യ॑ സ॒മ॒ഷ്ട്യ॑ । കേ॒തും കൃ॒ണ്വ॑ന്നകേ॒തവ॑ ഇ॒തി॒ ധ്വ॒ജം
 പ്ര॒തി॒മു॒ഞ്ച॑തി । യശ് ഏ॒വൈ॒നഃ॑ രാ॒ജ്ഞാ॑ം ഗ॒മ॒യ॑തി ।
 ജീ॒മു॒ത॒സ്യേ॒വ ദ॒വതി॑ പ്ര॒തീ॒ക॒മി॒ത്യാഹ॑ ।
 യ॒ഥാ യ॒ജു॒രേ॒വൈ॒തത് ।
 യേ॒ തേ॒ പ॒ൻമാ॑നഃ സ॒വിതഃ॑ പൂ॒ർവ്വാ॒സ ഇ॒ത്യ॒ധ്വ॒ര്യൂർ-
 യ॒ജമാ॑നം വാ॒ച॒യ॒ത്യഭി॑ജി॒ന്തേ॒ ॥ 14 (10)

T.B.3.9.4.4

പ॒രാ വാ॑ ഏ॒ത॒സ്യ॑ യ॒ജ്ഞ॑ ഏ॒തി॒ ।
 യ॒സ്യ॑ പ॒ശു-॒രു॒പാ॒കൃ॒തോ-॒ന്യത്ര॑ വേ॒ദ്യാ ഏ॒തി॒ ।
 ഏ॒തഃ॑ സ്തോ॒തരേ॑തേ॒ന പ॒ഥാ പൂ॑ന॒രശ്വ॑മാവർ॒തയാ॑സി
 ന ഇ॒ത്യാഹ॑ । വാ॒യുർവൈ॑ സ്തോ॒താ॑ ।
 വാ॒യു॒മേ॒വാ॒സ്യ॑ പ॒രസ്താ॑ത് ദ॒ധാ॒ത്യാവൃ॑ന്തേ॒ത് ॥
 യ॒ഥാ വൈ॑ ഹ॒വി॒ഷോ॑ ഗൃ॒ഹീ॒ത॒സ്യ॑ സ്ത॒ന്ദതി॑ ।
 ഏ॒വം വാ॑ ഏ॒തദ॑ശ്വ॒സ്യ॑ സ്ത॒ന്ദതി॑ ।

യദസ്യോപാകൃതസ്യ ലോമാനി ശീയന്തേ । യദാലേഷു
കാചാനാവയന്തി । ലോമാന്യേവാസ്യ തഥ്സംഭരന്തി । 15 (10)

T.B.3.9.4.5

ഭൂർഭൂവഃ സുവരിതി പ്രാജാപത്യാഭിരാവയന്തി ।
പ്രാജാപത്യോ വാ അശ്വഃ । സ്വയൈവൈനം ദേവതയാ
സമർധയന്തി । ഭൂരിതി മഹിഷീ । ഭൂവ ഇതി വാവാതാ ।
സുവരിതി പരിവൃക്തീ । ഏഷാം ലോകാനാമഭിജിത്യേ ।
ഹിരണ്യയാഃ കാചാ ഭവന്തി ।
ജ്യോതിർവൈ ഹിരണ്യം । രാശ്രൂമശ്വമേധഃ । 16 (10)

T.B.3.9.4.6

ജ്യോതിശ്ചൈവാസ്മൈ രാശ്രൂം ച സമീചീ ദധാതി ।
സഹസ്രം ഭവന്തി । സഹസ്രസംമിതഃ സുവർഗോ ലോകഃ ।
സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാ-ഭിജിത്യേ ।
അപ വാ ഏതസ്മാത് തേജ ഇന്ദ്രിയം പശവഃ ശ്രീഃ ക്രാമന്തി ।
യോഽശ്വമേധേന യജതേ । വസവസ്ത്വാ-ഽഞ്ജന്തു ഗായത്രേണ
ഛന്ദസേതി മഹിഷ്യഭ്യനക്തി ।
തേജോ വാ ആജ്യം । തേജോ ഗായത്രീ ।
തേജസൈവാസ്മൈ തേജോഽവരുന്ധേ । 17 (10)

T.B.3.9.4.7

രുദ്രാസ്താ-sഞ്ജന്തു ത്രൈഷ്ടുഭേന ചന്ദസേതി വാവാതാ ।
 തേജോ വാ ആജ്യം । ഇന്ദ്രിയം ത്രിഷ്ടുപ് ।
 തേജസൈവാസ്താ ഇന്ദ്രിയമവരുന്ധേ ।
 ആദിത്യാസ്താ-sഞ്ജന്തു ജാഗതേന ചന്ദസേതി പരിവൃക്തീ ।
 തേജോ വാ ആജ്യം । പശവോ ജഗതീ ।
 തേജസൈവാസൈ പശുനവരുന്ധേ । പത്നയോ-sഭ്യഞ്ജന്തി ।
 ശ്രിയാ വാ ഏതദ് രൂപം । **18 (10)**

T.B.3.9.4.8

യത്പത്നയഃ । ശ്രിയമേവാസിൻ-ത്ദ് ദധതി ।
 നാസ്താത്തേജ ഇന്ദ്രിയം പശവഃ ശ്രീരപകാമന്തി ।
 ലാജി(3)ന്താചി(3)ൻ. യശോ മമാ(4) ഇത്യതിരിക്ത-
 മന്നമശ്വായോപാഹരന്തി ।
 പ്രജാമേവാന്നാദിം കുർവതേ । ഏതദ്ദേവാ അന്നമത്തെ-
 തദന്നമധി പ്രജാപത ഇത്യാഹ ।
 പ്രജായാമേവാ-ന്നാദ്യം ദധതേ । യദി നാവജിഷ്ഠത് ।
 അഗ്നിഃ പശുരാസി-ദിത്യവശ്ചാപയേത് ।
 അവ ഹൈവ ജിഷ്ഠതി ( ) ।

ആക്രാൻ. വാജീ ക്രമൈരത്യ-ക്രമീദാജീ ദ്യാൗസ്തേ പൃഷ്ഠം
പൃഥ്വിവീ സധസ്ഥ-മിത്യശ്വമനു-മന്ത്രയതേ ।

ഏഷാം ഘോകാനാ-മഭിജീതൈഃ ।

സമീദ്ധോ അഞ്ജൻകൃദരം മതീനാ-മിത്യശ്വസ്യ-പ്രിയോ
ഭവന്തി സരുപത്വായ । 19 (13)

(പരീതസ്ഥുഷ ഇത്യാഹോ - മേ ഏവാസൈ യുനക്ത്യ -
ഭിജീതൈഃ - ഭര - ന്യശ്വമേധോ - രൂന്ധേ - രൂപം -
ജിഹ്വതി ത്രീണി ച) (A4)

3.9.5 അനുവാകം 5 - ബ്രഹ്മോദ്യനാമകഃ ഹോത്യബ്രഹ്മണോസ്സംവാദഃ

T.B.3.9.5.1

തേജസാ വാ ഏഷ ബ്രഹ്മവർചസേന വ്യുദ്ധ്യതേ ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।

ഹോതാ ച ബ്രഹ്മാ ച ബ്രഹ്മോദ്യം വദതഃ ।

തേജസാ ചൈവൈനം ബ്രഹ്മവർചസേന ച സമർധയതഃ ।

ദക്ഷിണതോ ബ്രഹ്മാ ഭവതി । ദക്ഷിണത ആയതനോ വൈ

ബ്രഹ്മാ । ബാർഹസ്സത്യോ വൈ ബ്രഹ്മാ ।

ബ്രഹ്മവർചസമേവാസ്യ ദക്ഷിണതോ ദധാതി ।

തസ്മാദ് ദക്ഷിണോഽർധോ ബ്രഹ്മവർചസിതരഃ ।

ഉത്തരതോ ഹോതാ ദവതി । 20 (10)

T.B.3.9.5.2

ഉത്തരത ആയതനോ വൈ ഹോതാ ।

ആഗേയോ വൈ ഹോതാ । തേജോ വാ അഗ്നിഃ ।

തേജ ഏവാസ്യോത്തരതോ ദധാതി ।

തസ്മാദുത്തരോർ-ഽധസ്യേജസിതരഃ । യുപമദിതോ വദതഃ ।

യജമാനദേവത്യോ വൈ യുപഃ ।

യജമാനമേവ തേജസാ ച ബ്രഹ്മവർചസേന ച സമർധയതഃ ।

കിൗ സിദാസീത്-പൂർവചിത്തി-രിത്യാഹ ।

ദ്യാർവൈ വൃഷ്ടിഃ പൂർവചിത്തിഃ । 21 (10)

T.B.3.9.5.3

ദിവമേവ വൃഷ്ടിമ വരുന്ധേ । കിൗ സിദാസീദ്-ബൃഹദായ
ഇത്യാഹ । അശ്വോ വൈ ബൃഹദായഃ । അശ്വമേവാവരുന്ധേ ।

കിൗ സിദാസീത്-പിശങ്ഗിലേത്യാഹ ।

രാത്രിർവൈ പിശങ്ഗിലാ । രാത്രിമേവാവരുന്ധേ ।

കിൗ സിദാസീത്-പിലിപ്പിലേത്യാഹ ।

ശ്രീർവൈ പിലിപ്പിലാ । അന്നാദ്യമേവാവരുന്ധേ । 22 (10)

T.B.3.9.5.4

കഃ സ്വിദേകാകീ ചരതീത്യാഹ । അസൗ വാ ആദിത്യ
 ഏകാകീ ചരതി । തേജ ഏവാവരുന്ധേ ।
 ക ഉ സ്വിജായതേ പുനരിത്യാഹ ।
 ചന്ദ്രമാ വൈ ജായതേ പുനഃ । ആയുരേവാവരുന്ധേ ।
 കിൗ സ്വിദ്ധിമസ്യ ഭേഷജമിത്യാഹ ।
 അഗ്നിർവൈ ഹിമസ്യ ഭേഷജം । ബ്രഹ്മവർചസമേവാ-
 വരുന്ധേ । കിൗ സ്വിദാവപനം മഹദിത്യാഹ । **23 (10)**

T.B.3.9.5.5

അയം വൈ ലോക ആവപനം മഹത് । അസ്മിന്നേവ ലോകേ
 പ്രതിതിഷ്ഠതി । പൃച്ഛാമി ത്വാ പരമന്തം പൃഥിവ്യാ ഇത്യാഹ ।
 വേദിർവൈ പരോഽന്തഃ പൃഥിവ്യാഃ ।
 വേദിമേവാവരുന്ധേ । പൃച്ഛാമി ത്വാ ഭുവനസ്യ നാഭിമിത്യാഹ ।
 യജ്ഞാ വൈ ഭുവനസ്യ നാഭിഃ । യജ്ഞമേവാവരുന്ധേ ।
 പൃച്ഛാമി ത്വാ വൃഷ്ണാ അശ്വസ്യ രേത ഇത്യാഹ ।
 സോമോ വൈ വൃഷ്ണാ അശ്വസ്യ രേതഃ ( ) ।
 സോമപീഥ-മേവാവരുന്ധേ ।

പൃച്ഛാമി വാചഃ പരമം വേദമേത്യഹം । ബ്രഹ്മ വൈ വാചഃ
പരമം വേദമ । ബ്രഹ്മവർചസ-മേവാവരുന്ധേ । 24 (14)

(ഹോതാ ഭവതി - വൈ വൃഷ്ടിഃ പൂർവചിത്തി -
രന്നാദ്യമേവാവരുന്ധേ - മഹദിത്യാഹ - സോമോ വൈ
വൃഷ്ടോ അശ്വസ്യ രേതശ്ചതാരി ച) (A5)

3.9.6 അനുവാകം 6 - അശ്വസ്യ മൂതോപചാരഃ സംജ്ഞപനപ്രകാരഃ

T.B.3.9.6.1

അപ വാ ഏതസ്മാത് പ്രാണാഃ ക്രാമന്തി । യോഽശ്വമേധേന
യജ്ഞേ । പ്രാണായ സ്വാഹാ വ്യാനായ സ്വാഹേതി
സംജ്ഞപ്യമാന ആഹുതീർ ജുഹോതി ।
പ്രാണാനേവാസ്മിൻ ദധാതി । നാസ്മാത് പ്രാണാ
അപക്രാമന്തി । അവന്തീഃ സ്ഥാവന്തീസ്ത്വാ-ഽവന്തു ।
പ്രിയം ത്വാ പ്രിയാണാം । വർഷിഷ്ടമാപ്യാനാം ।
നിധീനാം ത്വാ നിധിപതിഃ ഹവാമഹേ വസോ മമേത്യഹം ।
അപൈവാസ്മൈ തദ്ധ്നുവതേ । 25 (10)

T.B.3.9.6.2

അ॒ഥോ॑ ധു॒വന്തേ॑വൈ॒നം । അ॒ഥോ॑ ന്യേ॒വാസ്തേ॑ ഹനു॒വതേ॑ ।
 ത്രിഃ॑ പ॒രിയ॑ന്തി । ത്രയ॑ ഇ॒മേ ലോ॑കാഃ ।
 ഏ॒ഭ്യ ഏ॒വൈനം॑ ഘോ॒കേഭ്യോ॑ ധു॒വതേ॑ । ത്രിഃ॑ പു॒നഃ പ॒രിയ॑ന്തി ।
 ഷ॒ട്ഥ് സം॑പ॒ദ്യന്തേ॑ । ഷ॒ദ്ധാ ജ॑ത॒വഃ ।
 ജ॒തുഭി॑രേ॒വൈനം॑ ധു॒വതേ॑ ।
 അ॒പ വാ॑ ഏ॒തേഭ്യഃ॑ പ്രാ॒ണാഃ ക്രാ॑മ॒ന്തി । 26 (10)

T.B.3.9.6.3

യേ॒ യജേ॑ണ ധു॒വനം॑ ത॒ന്വതേ॑ । ന॒വകൃ॑താഃ പ॒രിയ॑ന്തി ।
 ന॒വ വൈ॑ പു॒രുഷേ॑ പ്രാ॒ണാഃ । പ്രാ॒ണാനേ॒വാത്മ॑ൻ-ദ॒ധതേ॑ ।
 നൈ॒ഭ്യഃ പ്രാ॒ണാ അ॑പക്രാമ॒ന്തി ।
 അ॒ംബേ॑ അ॒ംബാ॑ല്യംബിക ഇ॒തി പ॑തീ॒മുദാ॑ന॒യതി॑ ।
 അ॒ഹ॒തൈ॒വൈനാ॑ം । സു॒ഭഗേ॑ കാ॒മ്പീല॑വാ॒സിനീ॑-ത്യാ॒ഹ ।
 ത॒പ ഏ॒വൈനാ॑-മു॒പ॒നയ॑തി ।
 സു॒വർഗേ॑ ലോ॒കേ സം॑പ്രോർണ്ണാ॒മാ-മി॑ത്യാ॒ഹ । 27 (10)

T.B.3.9.6.4

സു॒വർഗ॑മേ॒വൈനാ॑ം ഘോ॒കം ഗ॑മ॒യതി॑ ।
 ആ॒ഹ॒മജാ॑നി ഗർഭ॒ധമാ॑ ത്വമ॒ജാസി॑ ഗർഭ॒ധമി॑ത്യാ॒ഹ ।

പ്രജാ വൈ പശവോ ഗർഭഃ ।

പ്രജാമേവ പശൂനാത്മൻ ധത്തേ ।

ദേവാ വാ അശ്വമേധേ പവമാനേ ।

സുവർഗം ലോകം ന പ്രാജാനൻ । തമശ്വഃ പ്രാജാനാത് ।

യഥ്സൂചീ-ദിരസി പമാൻ-കല്പയന്തി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പ്രജ്ഞാത്ത്വേ ।

ഗായത്രീ ത്രിഷ്ടുബ്-ജഗതീത്യാഹ । 28 (10)

T.B.3.9.6.5

യഥാ യജുരേവൈതത് । ത്രയഃ സൂച്യോ ഭവന്തി ।

അയസ്മയോ രജതാ ഹരിണ്യഃ ।

അസ്യ വൈ ലോകസ്യ രൂപമയസ്മയഃ । അന്തരിക്ഷസ്യ

രജതാഃ । ദിവോ ഹരിണ്യഃ । ദിശോ വാ അയസ്മയഃ ।

അവാന്തരദിശാ രജതാഃ । ഊർധ്വാ ഹരിണ്യഃ ।

ദിശ ഏവാസ്മൈ കല്പയന്തി ( ) । കസ്ത്വാ ഛയന്തി കസ്ത്വാ

വിശാസ്തീ-ത്യാഹാഹിഃ സായൈ । 29 (11)

(ഹനുവതേ - ക്രാമ - ന്യൂർബാമാമിത്യാഹ - ജഗതീത്യാഹ

- കല്പയത്യേകം ച) (A6)

3.9.7 അനുവാകം 7 - തത്ര മന്ത്രാഃ

T.B.3.9.7.1

അപ വാ ഏതസ്മാപ്രീ രാശ്രം ക്രാമതി । യോഽശ്വമേധേന
 യജതേ । ഊർധ്വായമേനാ-മുച്ഛയതാ-ദിത്യാഹ । ശ്രീർവൈ
 രാശ്രമശ്വമേധഃ । ശ്രീയമേവാസൈ രാശ്രമൂർധ്വ-മുച്ഛയതി ।
 വേണുഭാരം ഗിരാവിവേത്യാഹ । രാശ്രം വൈ ഭാരഃ ।
 രാശ്രമേവാസൈ പര്യൂഹതി । അമാസയാ
 മധ്യമേധതാമിത്യാഹ । ശ്രീർവൈ രാശ്രസ്യ മധ്യം । **30 (10)**

T.B.3.9.7.2

ശ്രീയമേവാ-വരുന്ധേ । ശീതേ വാതേ പുനന്നിവേത്യാഹ ।
 ക്ഷേമോ വൈ രാശ്രസ്യ ശീതോ വാതഃ ।
 ക്ഷേമമേവാ-വരുന്ധേ । യദ്ധരിണീ യവമത്തീത്യാഹ ।
 വിധൈ ഹരിണീ । രാശ്രം യവഃ ।
 വിശം ചൈവാസൈ രാശ്രം ച സമീചീ ദധാതി ।
 ന പുഷ്ടം പശു മന്യത ഇത്യാഹ ।
 തസ്മാദ് രാജാ പശൂന്ന പുഷ്യതി । **31 (10)**

T.B.3.9.7.3

ശു॒ഭ്രാ യദ॑ർയജാ॒രാ ന പോ॑ഷായ ധ॒നായ॑തീത്യാ॒ഹ ।
 തസ്മാ॑ദ്ദൈ॒വ-ശീ॒പുത്ര॑-നാദി॒ഷിഞ്ച॑ന്തേ । ഇ॒യം ധൈ॑കാ ശ॒കുന്തി॑
 കേ॒ത്യാഹ॑ । വി॒ന്ധൈ ശ॒കുന്തി॑കാ । രാ॒ശ്രൂമ॑ശ്വമേ॒ധഃ ।
 വി॒ശം ചൈ॒വാസൈ॑ രാ॒ശ്രൂം ച॑ സ॒മീചീ॑ ദധാതി ।
 ആ॒ഹല॑മിതി സർപ॒തീത്യാ॑ഹ । തസ്മാ॑ദ് രാ॒ശ്രൂയ॑ വി॒ശഃ
 സർപ॑ന്തി । ആ॒ഹതം॑ ഗഭേ പ॒സ ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 വി॒ന്ധൈ ഗഭഃ॑ । **32 (10)**

T.B.3.9.7.4

രാ॒ശ്രൂം പ॒സഃ । രാ॒ശ്രൂമേ॒വ വി॒ശ്യാഹ॑ന്തി । തസ്മാ॑ദ് രാ॒ശ്രൂം
 ധൈ॑വി॒ശം ഘാ॑തുകം । മാ॒താ ച॑ തേ പി॒താ ച॑ ത ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 ഇ॒യം ധൈ॑വ മാ॒താ । അ॒സൗ പി॒താ ।
 ആ॒ഭ്യാമേ॒വൈനം॑ പരിദ॒ദാതി॑ । അ॒ഗ്രം ധൈ॑വ്യക്ഷ॒സ്യ രോ॑ഹത
 ഇ॒ത്യാഹ॑ । ശ്രീ॒ർവൈ വൃ॒ക്ഷ॒സ്യാഗ്രം॑ ।
 ശ്രീ॒യമേ॒വാവ॑രുന്ധേ । **33 (10)**

T.B.3.9.7.5

പ്ര॒സുലാ॑മീതി തേ പി॒താ ഗഭേ॑ മു॒ഷ്ടിമ॑തഃ സ॒യദി॑ത്യാ॒ഹ ।
 വി॒ന്ധൈ ഗഭഃ॑ । രാ॒ശ്രൂം മു॒ഷ്ടിഃ । രാ॒ശ്രൂമേ॒വ വി॒ശ്യാഹ॑ന്തി ।

തസ്മാദ് രാശ്രൂം വിശം ഘാതുകം ।
 അപ വാ ഏതേഭ്യഃ പ്രാണാഃ ക്രാമന്തി ।
 യേ യജേത്സപൂതം വദന്തി । ദധിക്രാവ്.ണ്ണോ
 അകാരിഷമിതി സുരഭിമതീമുചം വദന്തി ।
 പ്രാണാ വൈ സുരഭയഃ । പ്രാണാനേവാത്മൻ ദധതേ ( ) ।
 നൈഭ്യഃ പ്രാണാ അപക്രാമന്തി ।
 ആപോ ഹി ഷോ മയോഭുവ ഇത്യുദിർ മാർജയന്തേ ।
 ആപോ വൈ സർവാ ദേവതാഃ ।
 ദേവതാദിരേ-വാത്മാനം പവയന്തേ । 34 (14)
 (രാശ്രൂസ്യ മധ്യം - പുഷ്യതി - ഗഭോ - രുന്ധേ - ദധതേ
 ചതാരി ച) (A7)

3.9.8 അനുവാകം 8 - അശ്വമേധസ്യ തത്പശുനാം ച പ്രശംസാ

T.B.3.9.8.1

പ്രജാപതിഃ പ്രജാഃ സൃഷ്ട്വാ പ്രേണാസനു പ്രാവിശത് ।
 താഭ്യഃ പുനഃ സംഭവിതും നാശക്നോത് । സോഽബ്രവീത് ।
 ഋദ്ധവദിമ്സഃ । യോ മേതഃ പുനഃ സംഭരദിതി ।
 തം ദേവാ അശ്വമേധേനൈവ സമഭരൻ ।

തതോ॑ വൈ॒ ത ആർധ്വ॑സുവൻ । യോഽശ്വമേ॑ധേന॒ യജതേ॑ ।
 പ്ര॒ജാപ॑തിമേ॒വ സംഭ॑രത്യ॒ ഋഗ്ഗ്ലോതി॑ ।
 പുരു॑ഷമാലഭതേ । **35 (10)**

T.B.3.9.8.2

വൈരാജോ॑ വൈ॒ പുരു॑ഷഃ । വിരാജ്-മേ॒വാല॑ഭതേ । അ॒ഥോ
 അ॒ന്നംവൈ॑ വിരാജ് । അ॒ന്നമേ॒വാവ॑രുന്ധേ । അ॒ശ്വാല॑ഭതേ ।
 പ്രാ॒ജാപ॑ത്യോ॒ വാ അ॒ശ്വഃ । പ്ര॒ജാപ॑തി-മേ॒വാല॑ഭതേ ।
 അ॒ഥോ ശ്രീ॑ർവാ ഏ॒കശ॑രഥം । ശ്രീ॒യ-മേ॒വാവ॑രുന്ധേ ।
 ഗാ॒മാല॑ഭതേ । **36 (10)**

T.B.3.9.8.3

യജേ॑ന്താ വൈ॒ ഗൗഃ । യജ॑ന്തമേ॒വാല॑ഭതേ ।
 അ॒ഥോ അ॒ന്നം വൈ॑ ഗൗഃ । അ॒ന്നമേ॒വാവ॑രുന്ധേ ।
 അ॒ജാവി॑ ആലഭതേ ഭൂ॒മേ । അ॒ഥോ പു॒ഷ്ടിർവൈ॑ ഭൂ॒മാ ।
 പു॒ഷ്ടിമേ॒വാ-വ॑രുന്ധേ । പ॒ര്യഗ്നി॑ക്യുതം പുരു॑ഷം
 ചാ॒രണ്യോഽശ്വോ॑ഥ് സൃ॒ജന്ത്യ॑ഹി॒സ്സാ॒ധൈ ।
 ഉ॒ഭൗ വാ ഏ॒തൗ പ॒ശു ആ॑ലഭ്യതേ ।
 യശ്ചാ॑വ॒ഥോ യശ്ച॑ പ॒രമഃ ( ) । തേഽസ്യോ॑ഭയേ॒ യജേ॑ന്ത ബ॒ദ്ധാഃ ।
 അ॒ഭീഷ്ടാ॑ അ॒ഭിപ്രീ॑താഃ । അ॒ഭിജി॑താ അ॒ഭിഹൃ॑താ ഭ॒വന്തി॑ ।

നൈനം ദക്ഷ്ണവഃ പശവോ യജേത ബദ്ധാഃ ।
അഭീഷ്ടാ അഭിപ്രീതാഃ । അഭിജിതാ അഭിഹൃതാ ഹിച്സന്തി ।
യോഽശ്വമേധേന യജതേ । യ ഉ ചൈനമേവം വേദ । 37 (18)
(ലഭതേ - ഗാമാലഭതേ - പരമോഽഷ്ടൗ ച) (A8)

3.9.9 അനുവാകം 9 - ഉത്തമേഽഹനി പ്രശവഃ

T.B.3.9.9.1

പ്രഥമേന വാ ഏഷ സ്തോമേന രാധാ ।
ചതുഷ്ഠോമേന കൃതേനായാനാ-മുത്തരേഽഹൻ ।
ഏകവിച്ഛേ പ്രതിഷ്ഠായാം പ്രതിതിഷ്ഠതി ।
ഏകവിച്ഛാത് പ്രതിഷ്ഠായാ ജതുന്നന്യാരോഹതി ।
ജതവോ വൈ പൃഷ്ഠാനി । ജതവഃ സംവത്സരഃ ।
ജതുഷ്ഠാവ സംവത്സരേ പ്രതിഷ്ഠായ ।
ദേവതാ അഭ്യാരോഹതി ।
ശക്വരയഃ പൃഷ്ഠം ദവന്ത്യൻ യദന്ത്യ-ചനഃ ।
അന്യേഽന്യേ വാ ഏതേ പശവ ആലഭ്യന്തേ । 38 (10)

T.B.3.9.9.2

ഉതേവ ഗ്രാമ്യാഃ | ഉതേവാറണ്യാഃ | അഹരേവ രൂപേണ
 സമർധയതി | അഥോ അഹ്ന ഏവൈഷ ബലിർ ഹ്രിയതേ |
 തദാഹുഃ | അപശവോ വാ ഏതേ | യദജാവയശ്ചാ-രണ്യാശ്ച |
 ഏതേ വൈ സർവേ പശവഃ | യദ്ഗവ്യാ ഇതി |
 ഗവ്യാൻ പശൂനൂത്തമേഹന്നാലഭതേ | **39 (10)**

T.B.3.9.9.3

തേനൈവോദയാൻ പശൂനവരുന്ധേ | പ്രാജാപത്യാ ഭവന്തി |
 അനഭിജിതസ്യാ-ഭിജിത്യേ | സൗരീർനവ ശ്ലോതാ
 വശാ അനുബന്ധ്യാ ഭവന്തി |
 അന്തത ഏവ ബ്രഹ്മവർചസമവരുന്ധേ |
 സോമായ സ്വരാജേണ ടനോവാ-ഹാവനഡ്യാഹാവിതി
 ദന്ധിനഃ പശൂനാലഭതേ | അഹോരാത്രാണാ-മഭിജിത്യേ |
 പശുഭിർവാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ | യോഽശ്വമേധേന യജതേ |
 ഛഗലം കലാഷം കികിദീവിം വിദീഗയമിതി ത്യാശ്ശ്യാൻ
 പശൂനാലഭതേ ( ) | പശുഭിരേ-വാത്മാനഃ സമർധയതി |
 ഋതുഭിർവാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ | യോഽശ്വമേധേന യജതേ |
 പിശങ്ഗാസ്രൂയോ വാസന്താ ഇത്യ് ഋതു-പശൂനാലഭതേ |

ഋതുഭിരേ-വാത്മാനഃ സമർധയതി ।

ആ വാ ഏഷ പശുഭ്യോ വൃശ്യതേ ।

യോഽശ്വമേധേന യജ്ഞേ ।

പര്യഗ്നികൃതാ ഉഥ്സ്യജന്ത്യന്വാപ്രസ്തായ । 40 (18)

(ലഭ്യന്തേ-ലഭതേ-ത്വാപ്രസ്താൻ പശുനാലഭതേഽഷ്ടൗ ച) (A9)

3.9.10 അനുവാകം 10 - മഹിമാഭിധാനൗ പ്രഹൗ

T.B.3.9.10.1

പ്രജാപതി-രകാമയത മഹാനന്നാദഃ സ്യാമിതി ।

സ ഏതാവശ്വമേധേ മഹിമാനാവപശ്യത് । താവഗൃഹ്ണീത ।

തതോ വൈ സ മഹാനന്നാദോ-ഭവത് ।

യഃ കാമയേത മഹാനന്നാദഃ സ്യാമിതി ।

സ ഏതാവശ്വമേധേ മഹിമാനൗ ഗൃഹ്ണീത ।

മഹാനേവാനാദോ ഭവതി । യജമാന-ഭവത്യാ വൈ വപാ ।

രാജാ മഹിമാ । യദപാം മഹിണോഭയതഃ പരിയജ്ഞതി ( ) ।

യജമാനമേവ രാജ്യേനോഭയതഃ പരിഗൃഹ്ണാതി ।

പുരസ്താഥ്-സ്വാഹാകാരാ വാ അന്യേ ദേവാഃ ।

ഉപരിഷ്ടാഥ്-സ്വാഹാകാരാ അന്യേ ।

തേ വാ ഏതേഽശ്വ ഏവ മേധ്യ ഉഭയേ-വര്യുന്തേ ।

യദപാം മഹി॑മോ-ഭയ॑തഃ പരി॑യജതി ।

താനേ॑വോ-ഭയാ॑ൻ പ്രീ॑ണാതി । 41 (16)

(പരി॑യജ॑തി ഷട്ച॑) (A10)

3.9.11 അനുവാകം 11 - ശരീരഹോമാഃ സ്വിഷ്ടകൃദാദയശ്ച

T.B.3.9.11.1

വൈ॑ശ്വദേ॒വോ വാ അ॑ശ്വഃ । തം യ॑ത് പ്രാ॑ജാപ॒ത്യം കു॑ര്യാത് ।

യാ ദേ॒വതാ അ॑പി॒ഭാഗാഃ । താ ഭാ॑ഗധേ॒യേന॑ വൃ॒ർധയേ॑ത് ।

ദേ॒വതാ॑ഭ്യഃ സമ॑ദം ദധ്യാ॑ത് ।

സ്തേ॒ഗാൻ-ദ॑ശ്രു॒ഷ്ടാഭ്യാം മ॑ണ്യുകാ-ഞംഭ്യേ॑ഭിരിതി ।

ആ॑ജ്യമ॒വദാ॑നം കൃ॒ത്വാ പ്ര॑തി॒സംഖ്യാ॑യ-മാഹു॑തീർ-

ജു॑ഹോതി । യാ ഏ॒വ ദേ॒വതാ അ॑പി॒ഭാഗാഃ । താ ഭാ॑ഗധേ॒യേന॑

സമ॑ർധയതി । ന ദേ॒വതാ॑ഭ്യഃ സമ॑ദം ദധാ॑തി । 42 (10)

T.B.3.9.11.2

ച॑തുർദ॒ശൈതാ-ന॑നുവാ॒കാഞ്ജു॑ഹോ॒ത്യ-ന॑ന്തരി॒ത്യൈ ।

പ്ര॑യാ॒സായ॑ സ്വാ॒ഹേതി॑ പഞ്ച॒ദശം ।

പഞ്ച॒ദശ॑ വാ അ॒ർധമാ॑സ॒സ്യ രാ॑ത്രയഃ ।

അ॒ർധമാ॑സ॒ശഃ സം॑വൃ॒ത്സര॑ ആ॒പ്യതേ॑ । ദേ॒വാസു॑രാഃ

സംയത്താ ആസൻ । തേഃസ്രുവന്നഗ്നയഃ സിഷ്ടകൃതഃ ।
 അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ വയമുദ്ധാരമുദ്ധാരാമഹൈ ।
 അഥൈതാ-നഭി-ഭവാമേതി ।
 തേ ലോഹിത-മുദഹരന്ത । തതോ ദേവാ അഭവൻ । 43 (10)

T.B.3.9.11.3

പരാസുരാഃ । യഥ്-സിഷ്ടകൃദ്ഭ്യോ ലോഹിതം ജുഹോതി
 ഭ്രാതൃവ്യാഭിഭൂത്യൈ । ഭവത്യാത്മനാ ।
 പരാസ്യ ഭ്രാതൃവ്യോ ഭവതി ।
 ഗോമൃഗകണ്ണേന പ്രഥമാമാഹുതിം ജുഹോതി ।
 പശവോ വൈ ഗോമൃഗഃ । രുദ്രോഽഗ്നിഃ സിഷ്ടകൃത് ।
 രുദ്രാദേവ പശൂനന്തർ-ദധാതി । അഥോ യത്രൈഷാ-
 ഷഹുതിർ. ഹൂയതേ । ന തത്ര രുദ്രഃ പശൂനഭിമന്യതേ । 44 (10)

T.B.3.9.11.4

അശ്വശമേന ദിതീയാമാഹുതിം ജുഹോതി ।
 പശവോ വാ ഏകശമം । രുദ്രോഽഗ്നിഃ സിഷ്ടകൃത് ।
 രുദ്രാദേവ പശൂനന്തർ-ദധാതി । അഥോ യത്രൈഷാഷഹുതിർ.
 ഹൂയതേ । ന തത്ര രുദ്രഃ പശൂനഭിമന്യതേ ।
 അയസ്മയേന കമണ്ഡലൂനാ തൃതീയാം ।

ആഹുതിം ജുഹോത്യായാസ്യോ വൈ പ്രജാഃ ।
 രുദ്രോഽഗ്നിഃ സ്വിഷ്ടകൃത് । രുദ്രാദേവ പ്രജാ
 അന്തർ-ദധാതി ( ) । അഥോ യത്രൈഷാഽഹുതിർ. ഹൂയതേ ।
 ന തത്ര രുദ്രഃ പ്രജാ അഭിമന്യതേ । **45 (12) (ദധാ - തൃഭവൻ
 - മന്യതേ - പ്രജാ അന്തർ ദധാതി ദേ ച) (A11)**

3.9.12 അനുവാകം 12 -

തദുഭയഹോമമധുവർതുശ്ചസ്തോമീയഹോമഃ

T.B.3.9.12.1

അശ്വസ്യ വാ ആലബ്ധസ്യ മേധ ഉദക്രാമത് ।
 തദശ്വസ്തോമീയ-മഭവത് । യദശ്വസ്തോമീയം ജുഹോതി ।
 സ മേധമേവൈന-മാലഭതേ । ആജ്യേന ജുഹോതി ।
 മേധോ വാ ആജ്യം । മേധോഽശ്വസ്തോ-മീയം ।
 മേധേനൈവാസിൻ മേധം ദധാതി । ഷട്ത്രിപ്ശതം
 ജുഹോതി । ഷട്ത്രിപ്ശദക്ഷരാ ബൃഹതീ । **46 (10)**

T.B.3.9.12.2

ബാർഹതാഃ പശവഃ । സാ പശൂനാം മാത്രാ । പശൂനേവ
 മാത്രയാ സമർധയതി । താ യദ്ഭൂയസിർവാ കനീയസിർവാ
 ജുഹുയാത് । പശൂന്മാത്രയാ വൃർധയേത് ।

ഷട്ത്രിശ്ശതം ജുഹോതി । ഷട്ത്രിശ്ശദക്ഷരാ ബൃഹതീ ।
 ബാർഹതാഃ പശവഃ । സാ പശുനാം മാത്രാ ॥
 പശുനേവ മാത്രയാ സമർധയതി । 47 (10)

T.B.3.9.12.3

അശ്വസ്തോമീയച് ഹുത്വാ ദിപദാ ജുഹോതി ।
 ദിപാദൈ പുരുഷോ ദിപ്രതിഷ്ഠഃ । തദേനം പ്രതിഷ്ഠയാ
 സമർധയതി । തദാഹുഃ । അശ്വസ്തോമീയം പൂർവച്
 ഹോതവ്യാ(3)ൻ ദിപദാ(3) ഇതി । അശ്വോ വാ
 അശ്വസ്തോമീയം । പുരുഷോ ദിപദാഃ । അശ്വസ്തോമീയച്
 ഹുത്വാ ദിപദാ ജുഹോതി । തസ്മാദ്-ദിപാച്ചതുഷ്ഠാദമന്തി ।
 അഥോ ദിപദ്യേവ ചതുഷ്ഠഃ പ്രതിഷ്ഠാപയതി ( ) ।
 ദിപദാ ഹുത്വാ । നാന്യാമുത്തരാ-മാഹുതിം ജുഹുയാത് ।
 യദന്യാമുത്തരാ-മാഹുതിം ജുഹുയാത് ।
 പ്ര പ്രതിഷ്ഠായാശ്ചുവേത ।
 ദിപദാ അന്തതോ ജുഹോതി പ്രതിഷ്ഠിത്യൈ । 48 (15)
 (ബൃഹ - തൃർധയതി - സ്ഥാപയതി പഞ്ച ച) (A12)

3.9.13 അനുവാകം 13 - സംവത്സരാനുഷ്ഠാനമിഷ്ടീനാം

T.B.3.9.13.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസൃജത ।
സോഽസ്മാഥ്-സൃഷ്ടോ-ഽപാക്രാമത് ।
തം യജ്ഞക്രതുഭി-രന്വൈച്ചത് ।
തം യജ്ഞക്രതുഭിർ-നാനവിന്ദത് ।
തമിഷ്ടിഭി-രന്വൈച്ചത് । തമിഷ്ടിഭി-രനവിന്ദത് ।
തദിഷ്ടീനാ-മിഷ്ടിത്വം । യഥ്-സംവത്സരമിഷ്ടിഭിർ യജ്ഞേ ।
അശ്വമേവ തദനിച്ചതി । സാവിത്രിയോ ഭവന്തി । 49 (10)

T.B.3.9.13.2

ഇയം വൈ സവിതാ । യോ വാ അസൃാം നശൃതി
യോ നിലയതേ । അസൃാം വാവ തം വിന്ദന്തി ।
ന വാ ഇമാം കശ്വനേത്യാഹുഃ ।
തിര്യങ്നോർ-ധോഽത്യേതു-മർഹതീതി ।
യഥ്സാവിത്രിയോ ഭവന്തി ।
സവിത്യപ്രസൃത ഏവൈനിച്ചതി ।
ഈശ്വരോ വാ അശ്വഃ പ്രമുക്തഃ പരാം പരാവതം ഗന്തോഃ ।
യഥ്സായം ധൃതീർ ജുഹോതി ।

അശ്വസ്യ യതൈ ധൃതൈ | 50 (10)

T.B.3.9.13.3

യത്-പ്രാതരിഷ്ടിഭിർ-യജതേ | അശ്വമേവ തദനിച്ചതി |

യഥ്സായം ധൃതീർ ജുഹോതി |

അശ്വസ്യവ യതൈ ധൃതൈ | തസ്മാഥ്സായം പ്രജാഃ

ക്ഷേമയാ ഭവന്തി | യത്പ്രാതരിഷ്ടിഭിർ യജതേ | അശ്വമേവ

തദനിച്ചതി | തസ്മാദിവാ നഷ്ടേഷ ഏതി |

യത്പ്രാതരിഷ്ടിഭിർ യജതേ സായം ധൃതീർ ജുഹോതി |

അഹോരാത്രാഭ്യ-മേവൈന-മനിച്ചതി ( ) |

അഥോ അഹോരാത്രാഭ്യ-മേവാസ്മൈ

യോഗക്ഷേമം കല്പയതി | 51 (11)

(ഭവന്തി - ധൃത്യ - ഏന മനിച്ചത്യേകം ച) (A13)

3.9.14 അനുവാകം 14 - താസിഷ്ടിഷു

ബ്രാഹ്മണരാജനുയോർഗാനം

T.B.3.9.14.1

അപ വാ ഏതസ്മാച്ഛീ രാശ്രം ക്രാമതി | യോഃശ്വമേധേന

യജതേ | ബ്രാഹ്മണൗ വീണാഗാമിനൗ ഗായതഃ |

ശ്രിയാ വാ ഏതദ് രൂപം | യദീണാ |

ശ്രീയമേ-വാസീൻ-തദ്ധത്തഃ ।

യദാ ഖലു വൈ പുരുഷഃ ശ്രീയമശ്നുതേ ।

വീണാസൈ വാദ്യതേ । തദാഹുഃ ।

യദുഭൗ ബ്രാഹ്മണൗ ഗായേതാം । **52 (10)**

T.B.3.9.14.2

പ്രഭു ശ്കാ-സാപ്രീഃ സ്യാത് । ന വൈ ബ്രാഹ്മണേ

ശ്രീരഥത ഇതി । ബ്രാഹ്മണോസന്യോ ഗായേത് ।

രാജന്യോസന്യഃ । ബ്രഹ്മ വൈ ബ്രാഹ്മണഃ ।

ക്ഷത്രൗ രാജന്യഃ । തഥാ ഹാസ്യ ബ്രഹ്മണാ ച ക്ഷത്രേണ

ചോദയതഃ ശ്രീഃ പരിഗൃഹീതാ ഭവതി । തദാഹുഃ ।

യദുഭൗ ദിവാ ഗായേതാം ।

അപാസ്മാദ് രാശ്ത്രം ക്രാമേത് । **53 (10)**

T.B.3.9.14.3

ന വൈ ബ്രാഹ്മണേ രാശ്ത്രൗ രഥത ഇതി ।

യദാ ഖലു വൈ രാജാ കാമയതേ । അഥ ബ്രാഹ്മണം ജിനാതി ।

ദിവാ ബ്രാഹ്മണോ ഗായേത് । നക്തൗ രാജന്യഃ ।

ബ്രഹ്മണോ വൈ രൂപമഹഃ । ക്ഷത്രസ്യ രാത്രിഃ ।

തഥാ ഹാസ്യ ബ്രഹ്മണാ ച ക്ഷത്രേണ ചോദയതോ

രാഷ്ട്രം പരിഗൃഹീതം ഭവതി ।

ഇത്യദാ ഇത്യയജമാ ഇത്യപച ഇതി ബ്രാഹ്മണോ ഗായേത് ।

ഇഷ്ടാപൂർതം ധൈവ ബ്രാഹ്മണസ്യ । 54 (10)

T.B.3.9.14.4

ഇഷ്ടാപൂർതേ-നൈവൈനയ് സ സമർധയതി ।

ഇത്യജിനാ ഇത്യയുധുമാ ഇത്യമുയ് സംഗ്രാമമഹന്നിതി

രാജന്യഃ । യുദ്ധം ധൈവ രാജന്യസ്യ ।

യുദ്ധേനൈവൈനയ് സ സമർധയതി । അക്ലൃപ്ത വാ

ഏതസ്യർത്ഥ ഇത്യാഹുഃ । യോഽശ്വമേധേന യജത ഇതി ।

തിസ്രോഽന്യോ ഗായതി തിസ്രോഽന്യഃ । ഷട്മ്-സംപദ്യന്തേ ।

ഷഡ്വാ ഗൃതവഃ । ഗൃതുമേവാസൈ കല്പയതഃ ( ) ।

താഭ്യായ് സൗസ്ഥായാം । അനോയുക്തേ ച ശതേ ച ദദാതി ।

ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയഃ ।

ആയുഷ്യേവേന്ദ്രിയേ പ്രതിതിഷ്ഠതി । 55 (14) (ഗായേതാം -

ക്രാമേദ് - ബ്രാഹ്മണസ്യ - കല്പയതശ്ചതാരി ച) (A14)

3.9.15 അനുവാകം 15 - അവഭൃഥഹോമവിശേഷാഃ

T.B.3.9.15.1

സർവേഷു വാ ഏഷു ലോകേഷു മൃത്യുവോഽന്വായത്താഃ ।
തേഭ്യോ യദാഹുതീർ ന ജുഹുയാത് । ലോകേ ലോക ഏനം
മൃത്യുർ വിന്ദേത് । മൃത്യുവേ സ്വാഹാ മൃത്യുവേ
സ്വാഹേത്യഭി-പൂർവമാഹുതീർ-ജുഹോതി ।
ലോകാലോകാദേവ മൃത്യു-മവയജതേ ।
നൈനം ലോകേ ലോകേ മൃത്യുർ വിന്ദതി ।
യദമുഷ്ഠി സ്വാഹാഽമുഷ്ഠി സ്വാഹേതി
ജുഹാത്സം ചക്ഷീത । ബഹും മൃത്യുമമിത്രം കുർവീത ।
മൃത്യുവേ സ്വാഹേത്യേകസ്മാ ഏവൈകാഞ്ജുഹുയാത് ।
ഏകോ വാ അമുഷ്മിൻ ലോകേ മൃത്യുഃ । **56 (10)**

T.B.3.9.15.2

അശനയാ മൃത്യുരേവ । തമേവാമുഷ്മിൻ ലോകേഽവയജതേ ।
ഭൂണഹത്യായൈ സ്വാഹേത്യവഭൃഥ ആഹുതിം ജുഹോതി ।
ഭൂണഹത്യാമേവാവ യജതേ । തദാഹുഃ ।
യദ്ഭൂണഹത്യാ-ഽപാത്രാഽഥ ।
കസ്മാദ് യജേത്സപി ക്രിയത ഇതി ।

അമൃ॒ത്യുർവാ॑ അ॒ന്യോ ഭൂ॒ണഹ॑ത്യായാ ഇ॒ത്യാഹുഃ॑ ।
 ഭൂ॒ണഹ॑ത്യാ വാ॒വ മൃ॒ത്യുരി॑തി । യദ്ഭൂ॒ണഹ॑ത്യായൈ
 സ്വാ॒ഹേത്യ॑വഭൂ॒ഥ ആ॑ഹുതി॒ം ജു॒ഹോതി॑ । 57 (10)

T.B.3.9.15.3

മൃ॒ത്യുമേ॒വാഹു॑ത്യാ തർപ॒യിതാ॑ പ॒രിപാ॑ണം കൃ॒താ ।
 ഭൂ॒ണഘ്നേ॑ ഭേ॒ഷജം॑ ക॒രോതി॑ ।
 ഏ॒താച് ഹ॒ വൈ॑ മൃ॒ണ്യഭി॑ഃ ഔ॒ദന്യ॑വഃ ।
 ഭൂ॒ണഹ॑ത്യായൈ പ്രാ॒യശ്ചി॑ത്തി॒ം വി॒ദാഞ്ച॑കാര ।
 യോ ഹാ॒സ്യാപി॑ പ്ര॒ജായാ॑ം ബ്രാ॒ഹ്മണ॑ച് ഹ॒ന്തി ।
 സർവ॑സ്മൈ॒ തസ്മൈ॑ ഭേ॒ഷജം॑ ക॒രോതി॑ ।
 ജുംബ॑കായ സ്വാ॒ഹേത്യ॑വഭൂ॒ഥ ഉ॒ത്തമാ॑മാഹുതി॒ം ജു॒ഹോതി॑ ।
 വരു॑ണോ വൈ ജുംബ॑കഃ । അ॒ന്തത॑ ഏ॒വ വരു॑ണമ॒വയ॑ജതേ ।
 ഖ॒ലതേ॑ർ വി॒ക്ലി॒ധസ്യ॑ ശു॒ക്ലസ്യ॑ പി॒ങ്ഗാക്ഷ॑സ്യ
 മു॒ര്യഞ്ജു॑ഹോതി ( ) । ഏ॒തദ്വൈ॑ വരു॑ണസ്യ രൂ॒പം ।
 രൂ॒പേണൈ॑വ വരു॑ണമ॒വയ॑ജതേ । 58 (10) (ലോകേ മൃ॒ത്യുർ -
 ജു॒ഹോതി॑ - മു॒ര്യഞ്ജു॑ഹോതി॒ ദേ ച॑) (A15)

3.9.16 അനുവാകം 16 - ഉപാകരണമന്ത്രവ്യാഖ്യാനാദിഃ

T.B.3.9.16.1

വാ॒രു॒ണോ॑ വാ॒ അ॒ശ്വഃ॑ । തം॒ ദേ॒വത॑യാ॒ വൃ॒ർധ॑യതി ।
യത്പ്രാ॑ജാപ॒ത്യം ക॑രോതി ।
നമോ॑ രാജേ॒ണ നമോ॑ വരു॒ണായേ॑ത്യാഹ ।
വാ॒രു॒ണോ॑ വാ॒ അ॒ശ്വഃ॑ । സ്വ॒യൈ॒വൈ॒നം ദേ॒വത॑യാ
സമ॑ർധ॒യതി॑ । നമോ॑ഽശ്വായ॒ നമഃ॑ പ്ര॒ജാപ॑ത॒യ ഇ॑ത്യാഹ ।
പ്രാ॑ജാപ॒ത്യോ വാ॒ അ॒ശ്വഃ॑ । സ്വ॒യൈ॒വൈ॒നം ദേ॒വത॑യാ
സമ॑ർധ॒യതി॑ । നമോ॑ഽധി॒പത॑യ ഇ॒ത്യാഹ॑ । **59 (10)**

T.B.3.9.16.2

ധർമോ॑ വാ॒ അധി॑പതിഃ । ധർമ॑മേ॒വാ-വ॑രു॒ന്ധേ॑ ।
അധി॑പതി-ര॒സ്യധി॑പതിം മാ കൂ॒ർവധി॑പതിര॒ഹം പ്ര॒ജാനാ॑ം
ഭൂ॒യാസ॑മിത്യാഹ । അധി॑പതിമേ॒വൈനച്ഛ॑ സമാ॒നാനാ॑ം
ക॑രോതി । മാം ധേ॑ഹി മയി॒ ധേഹീ॑ത്യാഹ ।
ആ॒ശിഷ॑മേ॒വൈതാ॑മാശാ॒സ്മേ॑ ।
ഉ॒പാകൃ॑തായ॒ സ്വാഹേ॑ത്യു॒പാകൃ॑തേ ജുഹോതി ।
ആ॒ലബ്ധാ॑യ॒ സ്വാഹേ॑തി॒ നിയു॑ക്തേ ജുഹോതി ।
ഹു॒തായ॒ സ്വാഹേ॑തി॒ ഹുതേ॑ ജുഹോതി ।

ഏ॒ഷാഠം ഘോ॑കാനാ-മഭി॑ജി॒തൈ॒ | 60 (10)

T.B.3.9.16.3

പ്ര॒വാ ഏ॒ഷ ഏ॒ഭ്യോ ലോ॑കേഭ്യശ്ച॒വതേ॑ | യോഽശ്വ॑മേ॒ധേന॑
യജ॑തേ | ആ॒ഗ്നേയ॑-മൈ॒ന്ദ്രാഗ്ന॑-മാ॒ശ്വിനം॑ |
താൻ പശു॑നാലഭതേ പ്രതി॑ഷ്ഠി॒തൈ॒ | യദാ॑ഽഗ്നേ॒യോ ഭവ॑തി |
അ॒ഗ്നിഃ സർവാ॑ ഭേ॒വതാഃ॑ | ഭേ॒വതാ॑ ഏ॒വാവ॑രു॒ന്ധേ॒ |
ബ്ര॒ഹ്മ വാ അ॒ഗ്നിഃ | ക്ഷ॒ത്രമി॑ന്ദ്രഃ |
യദൈ॒ന്ദ്രാഗ്നോ॑ ഭവ॑തി | 61 (10)

T.B.3.9.16.4

ബ്ര॒ഹ്മക്ഷ॑ത്രേ ഏ॒വാവ॑രു॒ന്ധേ॒ | യദാ॑ഽശ്വി॒നോ ഭവ॑തി |
ആ॒ശിഷാ॑മവരു॒ദ്ധ്യേ॒ | ത്രയോ॑ ഭവ॒ന്തി | ത്രയ॑ ഇ॒മേ ലോ॑കാഃ |
ഏ॒ഷോവ॑ ലോ॒കേഷു॑ പ്രതി॑തിഷ്ഠതി |
അ॒ഗ്നയേ॑ഽഹ്നോമു॒ച്ഛേ॒ഽഷ്ടാ॑കപാല ഇതി॑ ദശ॒ഹവി॑ഷമിഷ്ടിം
നിർവ॑പതി | ദശാ॑ക്ഷരാ വിരാട് | അ॒ന്നം വിരാട്॑ |
വിരാ॑ജൈ-വാ॒ന്നാദ്യ॑-മവരു॒ന്ധേ॒ ( ) | അ॒ഗ്നേർ മ॑ന്വേ
പ്രഥ॑മസ്യ പ്രചേ॑തസ ഇതി॑ യാജ്യാനുവാ॒ക്യാ ഭവ॑ന്തി
സർവ॑തായ | 62 (11)

(അധിപതയ ഇത്യാ - ഹാഭിജിത്യാ - ഐന്ദ്രാഗോ ഭവതി -
രൂന്ധ ഏകം ച) (A16)

**3.9.17 അനുവാകം 17 - അശ്വസ്യ രോഗാദിനിമിത്തം
പ്രായശ്ചിത്തം**

T.B.3.9.17.1

യദ്യശ്ച-മുപതപദ് വിന്ദേത് ।
ആഗേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപേത് । സൗമ്യം ചരും ।
സാവിത്ര-മഷ്ടാകപാലം । യദാഗേയോ ഭവതി ।
അഗ്നിഃ സർവാ ദേവതാഃ । ദേവതാദിരേവൈനം ഭിഷജ്യതി ।
യഥ്സൗമ്യോ ഭവതി । സോമോ വാ ഓഷധീനാശ്ച രാജാ ।
യാഭ്യ ഏവൈനം വിന്ദതി । 63 (10)

T.B.3.9.17.2

താദിരേവൈനം ഭിഷജ്യതി । യഥ്സാവിത്രോ ഭവതി ।
സവിത്യപ്രസൂത ഏവൈനം ഭിഷജ്യതി । ഏതാദിരേവൈനം
ദേവതാദിർ-ഭിഷജ്യതി । അഗദോ ഹൈവ ഭവതി ।
പൗഷ്ണം ചരും നിർവപേത് । യദി ശ്ലോൺഃ സ്യാത് ।
പുഷാ വൈ ശ്ലൗണ്യസ്യ ഭിഷക് । സ ഏവൈനം ഭിഷജ്യതി ।
അശ്ലോണോ ഹൈവ ഭവതി । 64 (10)

T.B.3.9.17.3

രൗദ്രം ചരും നിർവപേത് | യദി മഹതീ ദേവതാഭിമന്യേത |
 ഏതദ് ദേവതേയാ വാ അശ്വഃ | സ്വയൈവൈനം ദേവതയാ
 ഭിഷജ്യതി | അഗദോ ഹൈവ ഭവതി |
 വൈശ്യാനരം ദ്വാദശകപാലം നിർവപേൻ-മൃഗാഖരേ
 യദി നാഗച്ഛേത് | ഇയം വാ അഗ്നിർവൈശ്യാനരഃ |
 ഇയമേവൈന-മർചിദ്യാം പരിരോധമാനയതി |
 ആ ഹൈവ സുതൃമഹർ ഗച്ഛതി | യദ്യധീയാത് | **65 (10)**

T.B.3.9.17.4

അഗ്നയേ-ഽഹോമുചേഽഷ്ടാകപാലഃ | സൗര്യം പയഃ |
 വായവ്യ ആജ്യഭാഗഃ | യജമാനോ വാ അശ്വഃ |
 അഽഹസാ വാ ഏഷ ഗൃഹീതഃ | യസ്യാശോ മേധായ
 പ്രോക്ഷിതോ-ഽധ്യേതി | യദഽഹോമുചേ നിർവപതി |
 അഽഹസ ഏവ തേന മുച്യതേ | യജമാനോ വാ അശ്വഃ |
 രേതസാ വാ ഏഷ വ്യ-ഽധ്യതേ | **66 (10)**

T.B.3.9.17.5

യസ്യാശോ മേധായ പ്രോക്ഷിതോ-ഽധ്യേതി ।
 സൗര്യം രേതഃ । യഥ്സൗര്യം പയോ ഭവതി ।
 രേതസൈവൈനം സ സമർധയതി । യജമാനോ വാ അശ്വഃ ।
 ഗർഭൈർവാ ഏഷ വ്യ-ഋധ്യതേ ।
 യസ്യാശോ മേധായ പ്രോക്ഷിതോ-ഽധ്യേതി ।
 വായവ്യാ ഗർഭാഃ । യദ് വായവ്യ ആജ്യഭാഗോ ഭവതി ।
 ഗർഭൈരേവൈനം സ സമർധയതി ( ) ।
 അഥോ യസ്യേഷാ-ഽശ്വമേധേ പ്രായശ്ചിതിഃ ക്രിയതേ ॥
 ഇഷ്ടോ വസീയാൻ ഭവതി । 67 (12)
 (വിന്ദ - തൃശ്ശോണോ ഹൈവ ഭവ - തൃധീയാ - ദൃദ്ധ്യതേ -
 ഗർഭൈരേവൈനം സ സമർധയതി ദേ ച) (A17)

3.9.18 അനുവാകം 18 - ബ്രഹ്മാദനാ ഉച്യന്തേ

T.B.3.9.18.1

തദാഹുഃ । ദാദശ ബ്രഹ്മാദനാൻ മ്സൗസ്ഥിതേ നിർവപേത് ।
 ദാദശഭിർ-വേഷ്ടിഭിർ-യജേതേതി । യദിഷ്ടിഭിർ യജേത ।
 ഉപനാമുക ഏനം യജ്ഞഃ സ്മാത് । പാപീയാസ്സ സ്മാത് ।

ആപ്താനി വാ ഏതസ്യ ചന്ദോഽസി । യ ഇൗജാനഃ ।
 താനി ക ഏതാവദാശു പുനഃ പ്രയുഞ്ജീതേതി ।
 സർവാ വൈ സൗസ്ഥിതേ യജ്ഞേ വാഗാപ്യതേ । 68 (10)

T.B.3.9.18.2

സാഽഽപ്താ ഭവതി യാതയാമ്നീ । ക്രൂരീകൃതേവ ഹി
 ഭവത്യരുഷ്ടതാ । സാ ന പുനഃ പ്രയുജ്യേത്യാഹുഃ ।
 ദാദശൈവ ബ്രഹ്മാദനാൻ മ്സൗസ്ഥിതേ നിർവപേത് ।
 പ്രജാപതിർവാ ഓദനഃ । യജ്ഞഃ പ്രജാപതിഃ ।
 ഉപനാമുക ഏനം യജ്ഞോ ഭവതി । ന പാപീയാൻ ഭവതി ।
 ദാദശ ഭവന്തി । ദാദശ മാസാഃ സംവത്സരഃ ( ) ।
 സംവത്സര ഏവ പ്രതിതിഷ്ഠതി । 69 (11)
 (ആപ്യതേ - സംവത്സര ഏകം ച) (A18)

3.9.19 അനുവാകം 19 - വിഭൂതാദിഭിഃ
ദാദശഭിർഗുണൈരശ്വമേധപ്രശംസാ

T.B.3.9.19.1

ഏഷ വൈ വിഭൂർനാമ യജ്ഞഃ । സർവഽ് ഹ വൈ
 തത്ര വിഭൂ ഭവതി । യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ।

ഏ॒ഷ॒ വൈ॒ പ്ര॒ഭു॒ർനാമ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ । സ॒ർവ॑ഷ്ട്വ॒ ഹ॒ വൈ
ത॒ത്ര പ്ര॒ഭു॒ ഭ॒വതി॑ । യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേ॒ന യ॒ജ്ഞേ॑ ।
ഏ॒ഷ॒ വാ ഊ॒ർജ്ജ॒സ്യാൻ॑ നാമ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ ।
സ॒ർവ॑ഷ്ട്വ॒ ഹ॒ വൈ ത॒ത്രോർജ്ജ॒സ്വാദ് ഭ॒വതി॑ ।
യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേ॒ന യ॒ജ്ഞേ॑ ।
ഏ॒ഷ॒ വൈ പ॒യ॒സ്യാ॒ന്നാമ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ । 70 (10)

T.B.3.9.19.2

സ॒ർവ॑ഷ്ട്വ॒ ഹ॒ വൈ ത॒ത്ര പ॒യ॒സ്വാദ് ഭ॒വതി॑ । യ॒ത്രൈ॒തേന॑
യ॒ജ്ഞേ॒ന യ॒ജ്ഞേ॑ । ഏ॒ഷ॒ വൈ വി॒ധൃ॒തോ॒ നാമ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ ।
സ॒ർവ॑ഷ്ട്വ॒ ഹ॒ വൈ ത॒ത്ര വി॒ധൃ॒തം ഭ॒വതി॑ ।
യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേ॒ന യ॒ജ്ഞേ॑ । ഏ॒ഷ॒ വൈ വ്യാ॒വൃ॒ത്തോ॒
നാമ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ । സ॒ർവ॑ഷ്ട്വ॒ ഹ॒ വൈ ത॒ത്ര വ്യാ॒വൃ॒ത്തം ഭ॒വതി॑ ।
യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേ॒ന യ॒ജ്ഞേ॑ ।
ഏ॒ഷ॒ വൈ പ്ര॒തി॒ഷ്ഠി॒തോ॒ നാമ॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ ।
സ॒ർവ॑ഷ്ട്വ॒ ഹ॒ വൈ ത॒ത്ര പ്ര॒തി॒ഷ്ഠി॒തം ഭ॒വതി॑ । 71 (10)

T.B.3.9.19.3

യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ | ഏഷ വൈ തേജസ്വീ
 നാമ യജ്ഞഃ | സർവച് ഹ വൈ തത്ര തേജസ്വി ഭവതി |
 യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ |
 ഏഷ വൈ ബ്രഹ്മവർചസി നാമ യജ്ഞഃ |
 ആ ഹ വൈ തത്ര ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസി ജായതേ |
 യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ |
 ഏഷ വാ അതിവ്യാധീ നാമ യജ്ഞഃ |
 ആ ഹ വൈ തത്ര രാജന്യോ-തിവ്യാധീ ജായതേ |
 യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ( ) |
 ഏഷ വൈ ദീർഘോ നാമ യജ്ഞഃ |
 ദീർഘായുഷോ ഹ വൈ തത്ര മനുഷ്യാ ഭവന്തി |
 യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ | ഏഷ വൈ ക്ലൃപോ നാമ
 യജ്ഞഃ | കല്പതേ ഹ വൈ തത്ര പ്രജാഭ്യോ യോഗക്ഷേമഃ |
 യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ | **72 (16)**

(പയസ്യാന്നാമ യജ്ഞഃ - പ്രതിഷ്ഠിതം ഭവതി - യത്രൈതേന
 യജേണന യജന്തേ ഷട്) (A19)

Special Korvai

(ഏഷ വൈ വിഭുഃ പ്രഭുരുർജ്ജ്യാൻ പയസ്യാൻ. വിധ്യതോ
വ്യാവൃത്തഃ പ്രതിഷ്ഠിതസ്തേജസ്വീ ബ്രഹ്മവർചസ്യതിവ്യാധീ
ദീർഘഃ ക്ലൃപ്തോ ദാദശ)

3.9.20 അനുവാകം 20 - അശ്വസംജ്ഞപനപ്രകാരം

T.B.3.9.20.1

താർപ്യേണാശ്വം സംജ്ഞപയന്തി । യജേണാ വൈ താർപ്യം ।
യജേണൈവൈനം സംമർധയന്തി । യാമേന സാമ്നാ
പ്രസ്തോതാ-സമ്പതിഷ്ഠതേ । യമലോകമേവൈനം ഗമയതി ।
താർപ്യേ ച കൃത്യധീവാസേ ചാശ്വം സംജ്ഞപയന്തി ।
ഏതദ്വൈ പശൂനാശ്വം രൂപം । രൂപേണൈവ പശൂനവരുന്ധേ ।
ഹിരണ്യകശിപു ഭവതി । തേജസോ-വരുദ്ധ്യേ । **73 (10)**

T.B.3.9.20.2

രുകോ ഭവതി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-നുഖ്യാന്തേ ।
അശ്വോ ഭവതി । പ്രജാപതേരാപ്തേ । അസ്യ വൈ ലോകസ്യ
രൂപം താർപ്യം । അന്തരിക്ഷസ്യ കൃത്യധീവാസഃ ।
ദിവോ ഹിരണ്യകശിപു । ആദിത്യസ്യ രുകഃ ।
പ്രജാപതേരശ്വഃ ।

ഇ॒മ॒മേ॒വ ലോ॒കം താ॒ർപ്യേ॒ണാപ്നോ॑തി ( ) । 74 (10)

T.B.3.9.20.3

അ॒ന്തരീ॑ക്ഷം കൃ॒ത്യധീ॑വാ॒സേന॑ । ദി॒വ്യ് ഹി॑രണ്യക॒ശിപു॑നാ ॥
ആ॒ദി॒ത്യ്യ് രു॒ക്മേ॑ണ് । അ॒ശ്വൈ॑നേ॒വ മേ॒ധ്യേന॑ പ്ര॒ജാപ॑തേഃ
സാ॒യുജ്യ്യ് സ॒ലോ॒കതാ॑മാപ്നോതി ।

ഏ॒താസാ॑മേ॒വ ദേ॒വതാ॑നാ॒വ്യ് സാ॒യുജ്യം॑ ।

സാ॒ർഷ്ടി॑താ॒വ്യ് സ॒മാന॑ ലോ॒കതാ॑മാപ്നോതി ।

യോ॒ഽശ്വ॑മേ॒ധേന॑ യ॒ജതേ॑ । യ ഉ॒ ചൈ॑നമേ॒വം വേ॑ദ । 75 (10)

(അ॒വ॒രു॒ദ്ധ്യാ - ആ॒പ്നോ॒ത്യാ - +ഷ്ടൗ ച) (A20)

3.9.21 അനുവാകം 21 - ഉത്തരവേദധൂപവാപഃ

T.B.3.9.21.1

ആ॒ദി॒ത്യാ-ശ്ചാ॑ങ്ഗീ॒രസ॑ശ്ച സു॒വർഗേ॑ ലോ॒കേഽസ്പ॑ർധ॒ന്ത ।
തേ॑ഽങ്ഗീ॒രസ॑ ആ॒ദി॒ത്യേഭ്യഃ॑ ।

അ॒മുമാ॑ദി॒ത്യമ॑ശ്വ॒ശ്വേതം॑ ദൃ॒തം ദ॒ക്ഷി॑ണാമ॒നയ॑ൻ ।
തേ॑ഽബ്രു॒വൻ । യം നോ॑ഽനേ॒ഷ്ട । സ॒ വരേ॑ഽഭൃ॒ദിതി॑ ।

തസ്മാ॑ദ॒ശ്വ്യ് സ॒വർഗേ॑ത്യാഹ॒വന്തി॑ । തസ്മാ॑ദ് യ॒ജ്ഞേ॑
വരോ॑ ദീ॒യതേ॑ । യത്പ്ര॒ജാപ॑തി-രാ॒ലബ്ധോ॑ഽശ്വോ-ഽഭ॒വത് ।

തസ്മാദശോ നാമ | 76 (10)

T.B.3.9.21.2

യച്ഛായ-ദരുരാസീത് | തസ്മാദർവാ നാമ |
 യഥ്സദ്യോ വാജാൻ മ്സമജയത് | തസ്മാദാജീ നാമ |
 യദസുരാണാം ലോകാനാദത്ത | തസ്മാദാദിത്യോ നാമ |
 അഗ്നിർവാ അശ്വമേധസ്യ യോനിരായതനം |
 സൂര്യോ-ഽഗ്നേർ യോനി-രായതനം |
 യദശ്വമേധേഽഗ്നൗ ചിത്യ ഉത്തരവേദി-മുപവപതി |
 യോനിമന്തമേവൈന-മായതനവന്തം കരോതി | 77 (10)

T.B.3.9.21.3

യോനി-മാനായതനവാൻ ദവതി | യ ഏവം വേദ |
 പ്രാണാപാനൗ വാ ഏതൗ ദേവാനാം | യദർകാശ്വമേധൗ |
 പ്രാണാപാനാവേവാവരുന്ധേ | ഓജോ ബലം വാ ഏതൗ
 ദേവാനാം | യദർകാശ്വമേധൗ | ഓജോ ബലമേവാ-വരുന്ധേ |
 അഗ്നിർവാ അശ്വമേധസ്യ യോനിരായതനം |
 സൂര്യോ-ഽഗ്നേർ യോനി-രായതനം ( ) |
 യദശ്വമേധേഽഗ്നൗ ചിത്യ ഉത്തരവേദിം ചിനോതി |
 താവർകാശ്വമേധൗ | അർകാശ്വമേധാവേവാ വരുന്ധേ |

അഥോ॑ അ॒ർകാശാ॑മേ॒ധയോ॑രേ॒വ പ്ര॑തി॒തിഷ്ഠ॑തി । 78 (14)
 (നാമ॑ - ക॒രോതി - സു॒ര്യോഽഗ്നേ॑ർ യോ॒നിരാ॑യ॒ത്നം
 ച॒ത്വാരി॑ ച) (A21)

3.9.22 അനുവാകം 22 - ഋഷഭാലംഭഃ

T.B.3.9.22.1

പ്ര॒ജാപ॑തിം ഋ॒വേ ദേ॒വാഃ പി॑ത॒രം ।
 പ॒ശും ഭൂ॒തം മേ॒ധായാ॑ല॒ഭന്ത॑ । തമാ॒ലഭ്യോ॑പാ॒വസ॑ൻ ।
 പ്രാ॒തർ യഷ്ടാ॑സ്ത॒ഹ ഇ॒തി । ഏ॒കം ഋ॒വാ ഏ॒തദ്ദേ॒വാനാ॑മ॒ഹഃ ।
 യഥ്॑സം॒വഥ്॑സ॒രഃ । തസ്മാ॑ദ॒ശാഃ പു॒രസ്താ॑ഥ് സം॒വഥ്॑സ॒ര
 ആ॑ല॒ഭ്യതേ॑ । യത്പ്ര॒ജാപ॑തി-രാ॒ലബ്ധോ॑-ഽശോ॒ഽഭ॒വത് ।
 തസ്മാ॑ദ॒ശാഃ । യഥ്॑സ॒ദ്യോ മേ॒ധോഽഭ॒വത് । 79 (10)

T.B.3.9.22.2

തസ്മാ॑ദ॒ശാമേ॒ധഃ । വേ॒ദുകോ॑ഽശാ॒മാശു॑ം ഭ॒വതി॑ ।
 യ ഏ॒വം വേ॑ദ ।
 യദൈ॒വ തത്പ്ര॒ജാപ॑തി-രാ॒ലബ്ധോ॑-ഽശോ॒ഽഭ॒വത് ।
 തസ്മാ॑ദ॒ശാഃ പ്ര॒ജാപ॑തേഃ പ॒ശുനാ॑-മ॒നുരൂ॑പ॒തമഃ॑ ।
 ആ॒സ്യ പു॒ത്രഃ പ്ര॑തി॒രൂപോ॑ ജായ॒തേ । യ ഏ॒വം വേ॑ദ ।

സർവാണി ഭൂതാനി സംഭൃതാലഭതേ ।

സമേനം ദേവാസ്യേജസേ ബ്രഹ്മവർചസായ ഭരന്തി ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ । 80 (10)

T.B.3.9.22.3

യ ഉ ചൈനമേവം വേദ । ഏതദ്വൈ തദ്ദേവാ ഏതാം ദേവതാം ।

പശൂം ഭൂതം മേധായാലഭന്ത । യജ്ഞമേവ ।

യജ്ഞേന യജ്ഞമയജ്ഞ ദേവാഃ ।

കാമപ്രം യജ്ഞം കുർവത । തേ-ഽമൃതത്വംകാമയന്ത ।

തേ-ഽമൃതത്വ-മഗ്ച്ൻ । യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।

ദേവാനാമേവായനേനൈതി । 81 (10)

T.B.3.9.22.4

പ്രാജാപത്യേനൈവ യജ്ഞേന യജതേ കാമപ്രേണ ।

അപുനർമാരമേവ ഗച്ഛതി ।

ഏതസ്യ വൈ രൂപേണ പുരസ്താത് പ്രാജാപത്യ-മൃഷഭം

തൃപരം ബഹുരൂപമാലഭതേ । സർവേഭ്യഃ കാമേഭ്യഃ ।

സർവസ്യാപ്തേ । സർവസ്യ ജിത്യേ ।

സർവമേവ തേനാപ്നോതി । സർവം ജയതി ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ । യ ഉ ചൈനമേവം വേദ । 82 (10)

(മേധോഽഭവദ് - യജത - ഏതി - വേദ) (A22)

3.9.23 അനുവാകം 23 - അശ്വാവയവേഷുപാസനം

T.B.3.9.23.1

യോ വാ അശ്വാസ്യ മേധ്യസ്യ ലോമനീ വേദ ।
 അശ്വസ്യേവ മേധ്യസ്യ ലോമം ലോമഞ്ജുഹോതി ।
 അഹോരാത്രേ വാ അശ്വാസ്യ മേധ്യസ്യ ലോമനീ ।
 യഥ്സായം പ്രാതർ ജുഹോതി ।
 അശ്വസ്യേവ മേധ്യസ്യ ലോമം ലോമഞ്ജുഹോതി ।
 ഏതദനുകൃതി ഹ സു വൈ പുരാ ।
 അശ്വാസ്യ മേധ്യസ്യ ലോമം ലോമഞ്ജുഹാതി ।
 യോ വാ അശ്വാസ്യ മേധ്യസ്യ പദേ വേദ ।
 അശ്വസ്യേവ മേധ്യസ്യ പദേ പദേ ജുഹോതി ।
 ദർശപൂർണ്ണമാസൗ വാ അശ്വാസ്യ മേധ്യസ്യ പദേ । **83 (10)**

T.B.3.9.23.2

യദർശപൂർണ്ണമാസൗ യജതേ । അശ്വസ്യേവ മേധ്യസ്യ
 പദേ പദേ ജുഹോതി । ഏതദനുകൃതി ഹ സു വൈ പുരാ ।
 അശ്വാസ്യ മേധ്യസ്യ പദേ പദേ ജുഹാതി ।

യോ വാ അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ വിവർത്തനം ധ്വേദം ।
 അശ്വസ്യേവ മേധ്യസ്യ വിവർത്തനേ വിവർത്തനേ ജുഹോതി ।
 അസൗ വാ ആദിത്യോഽശ്വഃ । സ ആഹവനീയ-മാഗ്ധൃതി ।
 തദിവർത്തതേ । യദഗ്നിഹോത്രം ജുഹോതി ( ) ।
 അശ്വസ്യേവ മേധ്യസ്യ വിവർത്തനേ വിവർത്തനേ ജുഹോതി ।
 ഏതദനുകൃതി ഹ സ്മൈ വൈ പുരാ । അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ
 വിവർത്തനേ വിവർത്തനേ ജുഹോതി । **84 (13)**
 (പദേ - അഗ്നിഹോത്രം ജുഹോതി ത്രീണി ച) (A23)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 23 Anuvaakams :-

(പ്രജാപതിസ്തമഷ്ടാദശിഭിഃ - പ്രജാപതിരകാമയതോഭാ -
 വസൈ - യുജ്ഞന്തി - തേജസാ - ധ്വേദം പ്രാണാ - അപ
 ശ്രീരൂർധ്വം - പ്രജാപതിഃ പ്രേണാഽസ്മു - പ്രഥമേന -
 പ്രജാപതിരകാമയത മഹാൻ. - വൈശ്വദേവോ വാ
 അശ്വോ - ധ്വേദസ്യ - പ്രജാപതിസ്തം യജ്ഞക്രതുഭി -
 രപ ശ്രീർബ്രാഹ്മണൗ - സർവേഷു - വാരുണോ -
 യദ്യശ്വം - തദാഹു - രേഷ വൈ വിഭു - സ്താർപ്യേണാ -
 ദിത്യാഃ - പ്രജാപതിം പിതരം - യോ വാ അശ്വസ്യ

തൃതീയാഷ്ടകേ - നവമഃ പ്രപാഠകഃ (TB 3.9)

മേ॒ധ്യ॒സ്യ ലോ॒മനീ॑ ത്രയോ॒വിച്ശ॑തിഃ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(പ്ര॒ജാ॒പതി॑ - ര॒സ്മിൻ ലോ॒കേ - ഉ॒ത്തര॑തഃ - ശ്രീ॒യമേ॒വ -
പ്ര॒ജാ॒പതി॑രകാമയത മഹാ॒ൻ. - യത് പ്രാ॒ത - പ്ര॒വാ ഏ॒ഷ
ഏ॒ഭ്യോ ലോ॒കേഭ്യഃ॑ - സർവ॑ ഹ വൈ തത്ര പയ॒സ്വദ് -
യ ഉ॒ ചൈ॒നമേ॒വം വേ॒ദ ച॒താ॒ര്യശീ॑തിഃ)

First and Last Padam 3rd Ashtakam 9th Prapaatakam :-

(പ്ര॒ജാ॒പതി॑രശ്വമേ॒ധം - ജു॒ഹ്വതി॑)

ഹരിഃ ഓം ।

। കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

തൃതീയാഷ്ടകേ നവമഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ।

Details of Dasini & Vaakyams for Ashtakam 3 –
Prapaatakam 9 – TB 3.9

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam1	4	43
Anuvakam 2	4	42
Anuvakam 3	3	30
Anuvakam 4	8	83
Anuvakam 5	5	54
Anuvakam 6	5	51
Anuvakam7	5	54
Anuvakam8	3	38
Anuvakam8 (as per Grantha)	4	38
Anuvakam9	3	38
Anuvakam 5 (as per Grantha)	4	38
Anuvakam10	1	16
Anuvakam11	4	42
Anuvakam12	3	35
Anuvakam13	3	31
Anuvakam14	4	44
Anuvakam15	3	32
Anuvakam16	4	41
Anuvakam17	5	52
Anuvakam18	2	21

തൃതീയാഷ്ടകേ - നവമഃ പ്രഹാരഃ (TB 3.9)

Anuvakam19	3	36
Anuvakam20	3	28
Anuvakam21	3	34
Anuvakam22	4	40
Anuvakam23	2	23
Total →	84	908

For Ashtakam3

	Anuvaakam	Dasini	Vaakyams
Prapaatakam1	6	63	657
Prapaatakam2	10	85	873
Prapaatakam3	11	79	823
Prapaatakam4	19	19	187
Prapaatakam5	13	30	343
Prapaatakam6	15	38	387
Prapaatakam7	14	130	1353
Prapaatakam8	23	91	999
Prapaatakam9	23	84	908
Total →	134	619	6530

Total as per Grantha	134	620	6530
-----------------------------	------------	------------	-------------

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.10 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ - സാവിത്രചയനം

3.10.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ

T.B.3.10.1.1

സംജ്ഞാനം വിജ്ഞാനം പ്രജ്ഞാനം ജാനദിജാനത് ।
സംകല്പമാനം പ്രകല്പമാന-മുപകല്പമാനമുപക്ലൃപ്തം ക്ലൃപ്തം ।
ശ്രേയോ വസീയ ആയഥ് സംഭൃതം ഭൃതം ।
ചിത്രഃ കേതുഃ പ്രഭാനാഭാൻഥ് സംഭാൻ ।
ജ്യോതിഷാഘ്-സ്തേജസ്യാനാതപഘ്-സ്തപന്നഭിതപന് ।
രോചനോ രോചമാനഃ ശോഭനഃ ശോഭമാനഃ കല്യാണഃ ।
ദർശാ ദൃഷ്ടാ ദർശതാ വിശ്വരൂപാ സുദർശനാ ।
ആപ്യായമാനാ പ്യായമാനാ പ്യായാ സൂന്യതേരാ ।
ആപൂര്യമാണാ പൂര്യമാണാ പൂരയന്തീ പൂർണാ
പൗർണ്ണമാസി । ദാതാ പ്രദാതാഽഽനന്ദോ മോദഃ പ്രമോദഃ । 1 (10)

T.B.3.10.1.2

ആവേശയ-നിവേശയൻമ് സംവേശനഃ സച്ശാൻഃ
 ശാൻഃ । ആഭവൻ പ്രഭവൻ-മ്സംഭവൻ-മ്സംഭൂതോ
 ഭൂതഃ । പ്രസ്തുതം വിഷ്ണുതച്ഛസസ്തുതം കല്യാണം
 വിശ്വരൂപം । ശുക്രമൃതം തേജസി തേജഃ സമീദ്ധം ।
 അരുണം ഭാസ്മൻ മരീചിമഭിതപത് തപസ്വത് ।
 സവിതാ പ്രസവിതാ ദീപ്തോ ദീപയൻ ദീപ്യമാനഃ ।
 ജലം ജലിതാ തപൻ വിതപൻ മ്സംതപൻ ।
 രോചനോ രോചമാനഃ ശുംഭൂഃ ശുംഭമാനോ വാമഃ ।
 സുതാ സുന്വതീ പ്രസുതാ സൂയമാനാ ടഭിഷ്ഠയമാണാ ।
 പീതീ പ്രപാ സംപാ തൃപിസ്തൂർപയന്തീ । 2 (10)

T.B.3.10.1.3

കാന്താ കാമ്യാ കാമജാതാ ടയുഷ്ഠതീ കാമദുഷ്ടാ ।
 അഭിശാസ്താ ടസ്മന്താ ടനന്ദോ മോദഃ പ്രമോദഃ ।
 ആസാദയൻ നിഷാദയൻ മ്സച്ഛസാദനഃ സച്ഛസന്നഃ
 സന്നഃ । ആഭൂർ വിഭൂഃ പ്രഭൂഃ ശംഭൂർ ഭൂവഃ ।
 പവിത്രം പവിയിഷ്യൻ പൂതോ മേധൂഃ ।
 യശോ യശസ്വാ-നായുരമൃതഃ ।

ജീവോ ജീവിഷ്യൻ മ്സാർഗോ ലോകഃ ।
 സഹസ്യാൻ മ്സഹീയാനോജ്യാൻ മ്സഹമാനഃ ।
 ജയന്ന-ഭിജയൻ മ്സുദ്രവിണോ ദ്രവിണോദാഃ ।
 ആർദ്ര പവിത്രോ ഹരികേശോ മോദഃ പ്രമോദഃ । 3 (10)

T.B.3.10.1.4

അരുണോ ടരുണർജാഃ പുണ്യരീകോ വിശ്വജിദ്-ഭിജിത് ।
 ആർദ്രഃ പിന്മാനോ ടന്നവാൻ-രസവാ-നിരാവാൻ ।
 സർവൗഷധഃ സംഭരോ മഹസ്യാൻ ।
 ഏജത്കാ ജോവത്കാഃ । ക്ഷുപ്താഃ ശിപിവിഷ്ടാഃ ।
 സരിസ്ത്രരാഃ സുശേരവാഃ । അജിരാസോ ഗമിഷ്ണവാഃ ।
 ഇദാനീം തദാനീ-മേതർഹി ക്ഷിപ്രമജിരം ।
 ആശുർ നിമേഷഃ ഫണോ ദ്രവന്നതിദ്രവൻ ।
 താരഃ സ്താർമാണ ആശുരാശീയാണം ജവഃ ( ) । അഗ്നിഷ്ടോമ
 ഉക്ഥ്യോ ടതിരാത്രോ ദിരാത്ര-സ്തീരാത്ര-ശ്ചതുരാത്രഃ ।
 അഗ്നിർ. ഋതുഃ സൂര്യ ഋതുശ്ചന്ദ്രമാ ഋതുഃ ।
 പ്രജാപതിഃ സംവത്സരോ മഹാൻകഃ । 4 (13) (പ്രമോദ -
 സ്തർപയന്തീ - പ്രമോദോ - ജവസ്തീണീ ച) (A1)

**3.10.2 അനുവാകം 2 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ**

T.B.3.10.2.1

ഭൂരഗ്നിം ച പൃഥിവീം ച മാം ച । ത്രീശ്ച ലോകാൻ
 മസംഘംസരം ച । പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ।
 ഭുവോ വായും ചാന്തരിക്ഷം ച മാം ച । ത്രീശ്ച ലോകാൻ
 മസംഘംസരം ച । പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാ സീദ ।
 സ്വാദിത്യം ച ദിവം ച മാം ച । ത്രീശ്ച ലോകാൻ
 മസംഘംസരം ച ( ) । പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാ സീദ ।
 ഭൂർ ഭുവഃ സ്വശ്ചന്ദ്രമസം ച ദിശ്ച മാം ച ।
 ത്രീശ്ച ലോകാൻ മസംഘംസരം ച ।
 പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാ സീദ । 5 (16)
 (സംഘംസരം ച ഷ്ട്വ) (A2)

**3.10.3 അനുവാകം 3 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ**

T.B.3.10.3.1

താമേവ താം വേതം യോസി സോസി । താമേവ
താമേചേഷീഃ । ചിതശ്ചാസി സംചിതശ്ചാസ്യഗേ ।
ഏതാവാശ്ചാസി ഭൂയാശ്ചാസ്യഗേ ।
യത്തേ അഗേ ന്യൂനം യദു തേതിരികതം ।
ആദിത്യാ-സ്തദംഗീരസശ്ചിനന്തു ।
വിശ്വേ തേ ദേവാശ്ചിതി-മാപൂരയന്തു ।
ചിതശ്ചാസി സംചിതശ്ചാസ്യഗേ ।
ഏതാവാശ്ചാസി ഭൂയാശ്ചാസ്യഗേ ।
മാ തേ അഗേ ചയേന മാതി ച യേനായുരാവൃക്ഷി ( ) ।
സർവേഷാം ജ്യോതിഷാം ജ്യോതിർ യദാവാവൃദേതി ।
തപസോ ജാതമനിഭൃഷ്ടമോജഃ ।
തത്തേ ജ്യോതിരിഷ്ടകേ । തേന മേ തപ । തേന മേ ജല ।
തേന മേ ദീദിഹി । യാവദേവാഃ । യാവദസാതി സൂര്യഃ ।
യാവദുതാപി ബ്രഹ്മ । 6 (19) (ആവൃക്ഷി നവ ച) (A3)

**3.10.4 അനുവാകം 4 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ**

T.B.3.10.4.1

സം^ഛവ്ം^ഛസരോ^ഛസി പരിവ്^ഛസരോ^ഛസി ।
 ഇദാവ്^ഛസരോ^ഛസി-ദുവ്^ഛസരോ^ഛസി ।
 ഇദാവ്^ഛസരോ^ഛസി വ്^ഛസരോ^ഛസി ।
 തസ്യ^ഛ തേ വസന്തഃ ശിരഃ । ഗ്രീഷ്മോ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ ।
 വർഷാഃ പുഷ്പം । ശരദുത്തരഃ പക്ഷഃ ।
 ഹേമന്തോ മദ്ധ്യം । പൂർവപക്ഷാശ്ചിതയഃ ।
 അപരപക്ഷാഃ പുരീഷം । 7 (10)

T.B.3.10.4.2

അഹോരാത്രാണീഷ്ടകാഃ । ഋഷഭോ^ഛസി സ്വർഗോ ലോകഃ ।
 യസ്യോ^ഛം ദിശി മഹീയസേ । തതോ നോ മഹ ആവഹ ।
 വായുർ ഭൂത്വാ സർവാ ദിശ ആവാഹി । സർവാ
 ദിശോ^ഛസു വിവാഹി । സർവാ ദിശോ^ഛസു സം^ഛവാഹി ।
 ചിത്താ ചിതി-മാപൃണ । അചിത്താ ചിതി-മാപൃണ ।
 ചിദസി സമുദ്രയോനിഃ । 8 (10)

T.B.3.10.4.3

ഇന്ദുർ ദക്ഷഃ ശ്രേണ ജ്ഞാവാ" । ഹിരണ്യപക്ഷഃ ശക്വനോ
 ഭൂരണ്യഃ । മഹാൻ മ്സധസ്ഥേ" ധ്രുവ ആനിഷ്ഠത്തഃ ।
 നമസ്തേ അസ്തൂ മാ മാ ഹിച്ഛീഃ ।
 ഏതി പ്രേതി വീതി സമിത്യുദിതി । ദിവം മേ യച്ഛ ।
 അന്തരീക്ഷം മേ യച്ഛ । പൃഥിവീം മേ യച്ഛ ।
 പൃഥിവീം മേ യച്ഛ । അന്തരീക്ഷം മേ യച്ഛ ( ) । ദിവം മേ യച്ഛ ।
 അഹ്നാ പ്രസാരയ । രാത്ര്യാ സമച । രാത്ര്യാ പ്രസാരയ ।
 അഹ്നാ സമച । കാമം പ്രസാരയ । കാമച്ഛ സമച । 9 (17)
 (പുരീഷച്ഛ - സമുദ്രയോനിഃ - പൃഥിവീം മേ യച്ഛാന്തരീക്ഷം
 മേ യച്ഛ സപ്ത ച) (A4)

3.10.5 അനുവാകം 5 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ

T.B.3.10.5.1

ഭൂർഭുവഃ സ്വഃ । ഓജോ ബലം । ബ്രഹ്മ ക്ഷത്രം ।
 യശോ മഹത് । സത്യം തപോ നാമ । രൂപ-മമൃതം ।
 ചക്ഷുഃ ശ്രോത്രം । മന ആയുഃ । വിശ്വം യശോ മഹഃ ।

സമം തപോ ഹരോ ഭാഃ ( ) ।

ജാതവേദാ യദി വാ പാവകോഽസി । വൈശ്യാനരോ
യദി വാ വൈദ്യുതോഽസി । ശം പ്രജാഭ്യോ യജമാനായ
ലോകം । ഊർജം പുഷ്ടിം ദദ-ദദ്യാവവൃഥ്സ്വ । 10 (14)
(ഭാശ്വതാരി ച) (A5)

3.10.6 അനുവാകം 6 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യോം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ

T.B.3.10.6.1

രാജന്തീ വിരാജന്തീ । സമ്രാജന്തീ സ്വരാജന്തീ । അർചിഃ
ശോചിഃ । തപോ ഹരോ ഭാഃ । അഗ്നിരിന്ദ്രോ ബൃഹസ്പതിഃ ।
വിശ്വേ ദേവാ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ । തേ മാ സർവേ യശസാ
സച്ഛസ്യജന്തു । 11 (10) (രാജന്തീന്ദ്രോ മാ സപ്ത) (A6)

3.10.7 അനുവാകം 7 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യോം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ

T.B.3.10.7.1

അസവേ സ്വാഹാ വസവേ സ്വാഹാ ।
വിഭുവേ സ്വാഹാ വിവസ്വതേ സ്വാഹാ ।

അഭിഭുവേ സ്വാഹാഽധിപതയേ സ്വാഹാ" ।
 ദിവാംപതയേ സ്വാഹാ ഽഹസ്തതായ സ്വാഹാ" ।
 ചാക്ഷുഷതായ സ്വാഹാ ജ്യോതിഷതായ സ്വാഹാ" ।
 രാജേണ സ്വാഹാ വിരാജേണ സ്വാഹാ" ।
 സമ്രാജേണ സ്വാഹാ സ്വരാജേണ സ്വാഹാ" ।
 ശൃഷായ സ്വാഹാ സൂര്യായ സ്വാഹാ" ।
 ചന്ദ്രമസേ സ്വാഹാ ജ്യോതിഷേ സ്വാഹാ" ।
 സഹസ്രർപായ സ്വാഹാ കല്യാണായ സ്വാഹാ" ( ) ।
 അർജുനായ സ്വാഹാ" । 12 (11)

(കല്യാണായ സ്വാഹൈകം ച) (A7)

3.10.8 അനുവാകം 8 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ

T.B.3.10.8.1

വിപശ്ചിതേ പവമാനായ ഗായത ।
 മഹീ ന ധാരാ ഽത്യന്ധോ അർഷതി ।
 അഹിർഹ ജീർണാമതിസർപതി ത്വചം ।
 അത്യോ ന ക്രീഡന്ന സരദ്വൃഷാ ഹരിഃ ।

ഉപയാമഗൃഹീതോഽസി മൃത്യുവേ ത്വാ ജുഷ്ടം ഗൃഹ്ണാമി ।
 ഏഷ തേ യോനീർ മൃത്യുവേ ത്വാ । അപ മൃത്യു-മപക്ഷുധം ।
 അപേതഃ ശപഥം ജഹി । അധാ നോ അഗ്ന ആവഹ ।

രായസോഷ്ഠ് സഹസ്രിണം । 13 (10)

T.B.3.10.8.2

യേ തേ സഹസ്രമയുതം പാശാഃ । മൃത്യോർ മർത്യായ
 ഹന്തവേ । താൻ. യജ്ഞസ്യ മായയാ ।
 സർവാനവ യജാമഹേ । ഭക്ഷോ ഽസ്യമൃത ഭക്ഷഃ ।
 തസ്യ തേ മൃത്യുപീതസ്യാമൃതവതഃ । സ്വഗാകൃതസ്യ
 മധുമതഃ । ഉപഹൃതസ്യോ-പഹൃതോ ഭക്ഷയാമി ।
 മന്ദ്രാ ഽഭിഭൂതിഃ കേതുർ യജ്ഞാനാം വാക് ।
 അസാവേഹി । 14 (10)

T.B.3.10.8.3

അന്ധോ ജാഗൃവിഃ പ്രാണ । അസാവേഹി । ബധിര
 ആക്രന്ധിത-രപാന । അസാവേഹി । അഹസ്തോസ്താ
 ചക്ഷുഃ । അസാവേഹി । അപാദാശോ മനഃ । അസാവേഹി ।
 കവേ വിപ്രചിത്തേ ശ്രോത്ര । അസാവേഹി । 15 (10)

T.B.3.10.8.4

സുഹസ്തഃ സുവാസാഃ | ശൃഷോ നാമാസ്യമൃതോ
 മർത്യേഷു | തന്വാഹം തഥാ വേദ | അസാവേഹി |
 അഗ്നിർമേ വാചി ശ്രീതഃ | വാഗ്ഘൃദയേ |
 ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ |
 അമൃതം ബ്രഹ്മണി | വായുർമേ പ്രാണേ ശ്രീതഃ | **16 (10)**

T.B.3.10.8.5

പ്രാണോ ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ |
 അമൃതം ബ്രഹ്മണി | സൂര്യോ മേ ചക്ഷുഷി ശ്രീതഃ |
 ചക്ഷുർ. ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ |
 അമൃതം ബ്രഹ്മണി | ചന്ദ്രോ മേ മനസി ശ്രീതഃ | **17 (10)**

T.B.3.10.8.6

മനോ ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ |
 അമൃതം ബ്രഹ്മണി | ദിശോ മേ ശ്വാത്രേ ശ്രീതഃ |
 ശ്വാത്രേ ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ |
 അമൃതം ബ്രഹ്മണി | ആപോ മേ രേതസി ശ്രീതഃ | **18 (10)**

T.B.3.10.8.7

രേതോ ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ॥ അമൃതം
 ബ്രഹ്മണി । പൃഥിവീ മേ ശരീരേ ശ്രീതാ । ശരീരച്ഛ് ഹൃദയേ ।
 ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ॥ അമൃതം ബ്രഹ്മണി ।
 ഓഷധിവനസ്സതയോ മേ ലോമസു ശ്രീതാഃ । 19 (10)

T.B.3.10.8.8

ലോമാനി ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ॥ അമൃതം
 ബ്രഹ്മണി । ഇന്ദ്രോ മേ ബലേ ശ്രീതഃ । ബലച്ഛ് ഹൃദയേ ।
 ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ॥ അമൃതം ബ്രഹ്മണി ।
 പർജന്യോ മേ മൃർധ്നി ശ്രീതഃ । 20 (10)

T.B.3.10.8.9

മൃർധാ ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ॥ അമൃതം
 ബ്രഹ്മണി । ഇൗശാനോ മേ മന്യൗ ശ്രീതഃ । മന്യൂർ. ഹൃദയേ ।
 ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ॥ അമൃതം ബ്രഹ്മണി ।
 ആത്മാ മ ആത്മനി ശ്രീതഃ ( ) । 21

T.B.3.10.8.10

ആത്മാ ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ॥
 അമൃതം ബ്രഹ്മണി । പുനർമ ആത്മാ പുനരായുരാഗാത് ॥

പുനഃ പ്രാണഃ പുനരാകുത-മാഗാത് |
 വൈശ്യാനരോ രശ്മിഭിർ വാവ്യധാനഃ |
 അന്തസ്തിഷ്ഠത്വമൃതസ്യ ഗോപാഃ | 22 (8) (സഹസ്രിണ് -
 മിഹി - ശ്രോത്രാസാവേഹി - പ്രാണേ ശ്രിതോ - മന്സി
 ശ്രിതോ - രേത്സി ശ്രിതാ - ലോമസു ശ്രിതാ - മുർധ്നി
 ശ്രിത - ആത്മനി ശ്രിതോ - +sഷ്ടൗ ച) (A8)

Special Korvai

(അഗ്നിർ വായുഃ സൂര്യ ശ്ചന്ദ്രമാ ദിശ ആപഃ
 പൃഥിവ്യോഷധിവനസ്തതയ ഇന്ദ്രഃ പർജന്യ ഈശാന
 ആത്മാ പുനർമ ത്രയോദശ)

3.10.9 അനുവാകം 9 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാതുണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ

T.B.3.10.9.1

പ്രജാപതിർ ദേവാനസൃജത | തേ പാപ്മനാ സംദിതാ
 അജായന്ത | താൻ വൃദ്യത് | യദ് വൃദ്യത് | തസ്മാദ് വിദ്യത് |
 തമവൃശ്ചത് | യദവൃശ്ചത് | തസ്മാദ് വൃഷ്ടിഃ |
 തസ്മാദ് യത്രൈതേ ദേവതേ അഭിപ്രാപ്തതഃ |
 വിച ഹൈവാസ്യ തത്ര പാപ്മാനന്യതഃ | 23 (10)

T.B.3.10.9.2

വൃശ്ചതശ്ച | സൈഷാ മീമാഽസാഗ്നിഹോത്ര ഏവ
 സംപന്നാ | അഥോ ആഹുഃ | സർവേഷു യജ്ഞക്രതുഷിതി |
 ഹോഷ്യന്നപ ഉപസ്തൃശേത് | വിദ്യുദസി വിദ്യമേ
 പാപ്മാനമിതി | അഥ ഹുതോപസ്തൃശേത് | വൃഷ്ടിരസി
 വൃശ്ച മേ പാപ്മാനമിതി | യക്ഷ്യമാണോ വേഷ്ടാ വാ |
 വി ച ഹൈവാസ്യേതേ ദേവതേ പാപ്മാനം-ദ്യുതഃ | 24 (10)

T.B.3.10.9.3

വൃശ്ചതശ്ച | അത്യഽഹോ ഹാരൂണിഃ |
 ബ്രഹ്മചാരിണേ പ്രശ്നാൻ പ്രോച്യ പ്രജിഷായ | പരേഹി |
 പ്ലക്ഷം ദൈയാം പാതിം പൃച്ഛ |
 വേതം സാവിത്രാം(3) ന വേതമാ(3) ഇതി |
 തമാഗത്യ പപ്രച്ഛ | ആചാര്യോ മാ പ്രാഹൈഷീത് |
 വേതം സാവിത്രാം(3) ന വേതമാ(3) ഇതി |
 സഹോവാച വേദേതി | 25 (10)

T.B.3.10.9.4

സ കസ്മിൻ പ്രതിഷ്ഠിത ഇതി | പരോർജസീതി |
 കസ്തദ്യത് പരോർജാ ഇതി | ഏഷ വാവ സ പരോർജാ

ഇതി ഹോവാച | യ ഏഷ തപതി |
 ഏഷോർവാഗ്രജാ ഇതി | സ കസ്തിൻ ത്വേഷ ഇതി |
 സത്യ ഇതി | കിം തഥ്സത്യമിതി | തപ ഇതി | **26 (10)**

T.B.3.10.9.5

കസ്തിന്നു തപ ഇതി | ബല ഇതി | കിം തദ് ബലമിതി |
 പ്രാണ ഇതി | മാസു പ്രാണമതി പൃച്ഛ ഇതി മാഽഽചാര്യോ
 ബ്രവീദിതി ഹോവാച ബ്രഹ്മചാരി |
 സഹോവാച പുകേഷാ ദൈയാം പാതിഃ |
 യദൈ ബ്രഹ്മചാരിൻ പ്രാണമത്യപ്രക്ഷ്യഃ | മുർധാ തേ
 വ്യപതിഷ്യത് | അഹമുത ആചാര്യാ-ഘോരോൻ ഭവിഷ്യാമി |
 യോ മാ സാവിത്രേ സമവാദിഷ്ടേതി | **27 (10)**

T.B.3.10.9.6

തസ്മാഥ് സാവിത്രേ ന സംഽവദേത | സ യോ ഹവൈ
 സാവിത്രം ഽവിദുഷാ സാവിത്രേ സംഽവദതേ |
 സഹാസ്തിൻ-പ്രിയം ദധാതി |
 അനു ഹവാ അസ്മാ അസൗ തപശ്നീയം മന്യതേ |
 അനാസ്മൈ ശ്രീസതപോ മന്യതേ | അനാസ്മൈ തപോ ബലം
 മന്യതേ | അനാസ്മൈ ബലം പ്രാണം മന്യതേ | സ യദാഹ |

സംജ്ഞാനം വിജ്ഞാനം ദർശാ ദൃഷ്ടേതി ।

ഏഷ ഏവ തത് । 28 (10)

T.B.3.10.9.7

അഥ യദാഹ । പ്രസ്തുതം വിഷ്ണുതഃ സുതാ സുന്വതീതി ।

ഏഷ ഏവ തത് । ഏഷ ഹ്യേവ താനൃഹാനി ।

ഏഷ രാത്രയഃ । അഥ യദാഹ ।

ചിത്രഃ കേതുർ ദാതാ പ്രദാതാ സവിതാ പ്രസവിതാ

ഭിശാസ്താ സ്മനേതി । ഏഷ ഏവ തത് ।

ഏഷ ഹ്യേവ തേഹേനാ മുഹൂർതാഃ । ഏഷ രാത്രേഃ । 29 (10)

T.B.3.10.9.8

അഥ യദാഹ । പവിത്രം പവയിഷ്യൻ-മ്സഹസ്വാൻ-

മ്സഹീയാനരുണോ റുണർജാ ഇതി ।

ഏഷ ഏവ തത് । ഏഷ ഹ്യേവ തേർ ധമാസാഃ ।

ഏഷ മാസാഃ । അഥ യദാഹ । അഗ്നിഷ്ടോമ ഉക്ഥ്യോഽഗ്നിർ.

ഋതുഃ പ്രജാപതിഃ സംവത്സര ഇതി । ഏഷ ഏവ തത് ।

ഏഷ ഹ്യേവ തേ യജ്ഞക്രതവഃ । ഏഷ ഋതവഃ । 30 (10)

T.B.3.10.9.9

ഏ॒ഷ സ॑ം॒വത്സ॑രഃ । അ॒ഥ യ॑ദാഹ॑ । ഇ॒ദാനീ॑ം തദാ॒നീമി॑തി ।
 ഏ॒ഷ ഏ॒വ തത് । ഏ॒ഷ ഹ്യേ॒വ തേ॑ മു॒ഹൂർത്താ॑നാം
 മു॒ഹൂർത്താഃ॑ । ജന॑കോ ഹ॒ വൈ ദേ॑ഹഃ ।
 അ॒ഹോരാ॑ത്രൈഃ സമാ॒ജഗാ॑മ । തച്ഛ് ഹോ॑ചുഃ ।
 യോ വാ അ॒സ്മാൻ വേ॑ദ । വി॒ജഹ॑ത്-പാപ്॒മാന॑മേതി । 31 (10)

T.B.3.10.9.10

സർവ॑-മായു॒രേതി॑ । അ॒ഭി സ്വ॑ർഗം ഘോ॒കം ജ॑യതി ।
 നാ॒സ്യാമു॒ഷ്മിൻ ഘോ॒കേ ഽന്നം॑ ക്ഷീ॒യത॑ ഇതി ।
 വി॒ജഹ॑ദ് വൈ പാപ്॒മാന॑മേതി ।
 സർവ॑മായു॒രേതി॑ । അ॒ഭി സ്വ॑ർഗം ഘോ॒കം ജ॑യതി ।
 നാ॒സ്യാമു॒ഷ്മിൻ ഘോ॒കേ ഽന്നം॑ ക്ഷീ॒യതേ॑ । യ ഏ॒വം വേ॑ദ ।
 അ॒ഹീനാ॑ ഹാശ്വ॒ത്ഥ്യഃ । സാ॒വിത്രം॑ വി॒ദാം ച॑കാര । 32 (10)

T.B.3.10.9.11

സ ഹ॑ ഹച്ഛ്സോ ഹി॒രണ്മ॑യോ ഭൂ॒ത്വാ ।
 സ്വ॑ർഗം ഘോ॒കമി॑യായ । ആ॒ദി॒ത്യസ്യ॑ സായു॒ജ്യം ।
 ഹച്ഛ്സോ ഹ॒വൈ ഹി॒രണ്മ॑യോ ഭൂ॒ത്വാ ।
 സ്വ॑ർഗം ഘോ॒കമേ॑തി । ആ॒ദി॒ത്യസ്യ॑ സായു॒ജ്യം ।

യ ഏവം വേദം । ദേവഭാഗോ ഹ ശ്രൗതരൂപഃ ।
 സാവിത്രം വിദാം ചകാര ।
 തച് ഹ വാഗദ്യുശ്യമാനാ ഭ്യുവാച । 33 (10)

T.B.3.10.9.12

സർവം ബത ഗൗതമോ വേദം । യഃ സാവിത്രം വേദേതി ।
 സ ഹോവാച । കൈഷാ വാഗസീതി ।
 അയമഹച് സാവിത്രഃ । ദേവാനാ-മുത്തമോ ലോകഃ ।
 ഗൃഹ്യം മഹോ ബിഭ്രദിതി । ഏതാവതി ഹ ഗൗതമഃ ।
 യജ്ഞോപവീതം കൃത്വാ ധ്യോ നിപപാത ।
 നമോ നമ ഇതി । 34 (10)

T.B.3.10.9.13

സ ഹോവാച । മാ ഭൈഷീർ ഗൗതമ । ജിതോ വൈ
 തേ ലോക ഇതി । തസ്മാദ്യേ കേ ച സാവിത്രം വിദുഃ ।
 സർവേ തേ ജിതലോകാഃ । സ യോ ഹവൈ
 സാവിത്രസ്യാഷ്ടാക്ഷരം പദൗ ശ്രിയാ ഭിഷിക്തം വേദം ।
 ശ്രിയാ ഹൈവാഭിഷിച്യതേ । ഘൃണിരിതി ദേ അക്ഷരേ ।
 സൂര്യ ഇതി ത്രീണി । ആദിത്യ ഇതി ത്രീണി । 35 (10)

T.B.3.10.9.14

ഏതദൈ സാവിത്രീസ്യോ-ഷ്ടാക്ഷരം പദൗ ശ്രിയാദിഷിക്തം ।
 യ ഏവം ധേവേ । ശ്രിയാ ഹൈവാദിഷിച്യതേ ।
 തദേ-തദ്യുചാഭ്യുക്തം । ഋചോ അക്ഷരേ പരമേ വേദാമൻ ।
 യസ്മിൻ ദേവാ അധി വിശ്വേ നിഷേദുഃ ।
 യസ്തന്ന വേദ കിമൃചാ കരിഷ്യതി । യ ഇത് തദിദൃസ്ത
 ഇമേ സമാസത ഇതി । ന ഹവാ ഏതസ്യർചാ ന
 യജുഷാ ന സാമ്നാർച്മോഽസ്മി । യഃ സാവിത്രം ധേവേ । 36 (10)

T.B.3.10.9.15

തദേതത് പരി യദേവചക്രം । ആർദ്രം പിന്നമാനൗ സ്വർഗേ
 ലോക ഏതി । വിജഹദ് വിശ്വാ ഭൂതാനി സംപശ്യത് ।
 ആർദ്രോ ഹ വൈ പിന്നമാനഃ സ്വർഗേ ലോക ഏതി ।
 വിജഹൻ വിശ്വാ ഭൂതാനി സംപശ്യന് । യ ഏവം ധേവേ ।
 ശൂഷോ ഹവൈ വാർഷ്ണേയഃ । ആദിത്യേന സമാജഗാമ ।
 തച് ഹോവാച । ഏഹി സാവിത്രം ധീഭി ( ) ।
 അയം വൈ സ്വർഗ്യോഽഗ്നിഃ പാരയിഷ്ണു-രമൃതാ-
 മ്സംഭൂത ഇതി । ഏഷ വാവ സ സാവിത്രഃ ।
 യ ഏഷ തപതി । ഏഹി മാം ധീഭി ।

ഇതി ഹൈവൈനം തദുവാച | 37 (15) (ദ്യതോ - ദ്യതോ -
 വേദേതി - തപ ഇതി - സമവാദിഷ്ടേതി - തദ് - രാത്രേർ.-
 ഋതവഃ - ഏതി - ചകാരോ - വാച - നമ ഇത്യാ - ദിത്യ ഇതി
 ത്രീണി - സാവിത്രം വേദ - വിദ്ധി പഞ്ച ച) (A9)

Special Korvai

(പ്രജാപതിർദേവാൻ സംജ്ഞാനം പ്രസ്തുതം താന്യഹാന്യേഷ
 രാത്രയാസ്ചിത്ര കേതുസ്തേഹേനാ മുഹൂർത്തോ രാത്രേഃ
 പവിത്രം തേദധ മാസാ അഗ്നിഷ്ടോമോ യജ്ഞക്രതവ്
 ഇദാനീം മുഹൂർത്താനാം ജനകോഹീനാ ദേവഭാഗഃ കൈഷാ
 വാങ്മ ശൃഷോ ഹ വൈ ഷോഡശ)

3.10.10 അനുവാകം 10 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ

T.B.3.10.10.1

ഇയം വാവ സരഘാ | തസ്യ അഗ്നിരേവ സാരഘം മധു |
 യാ ഏതാഃ പൂർവപക്ഷാ-പരപക്ഷയോ രാത്രയഃ |
 താ മധുകൃതഃ | യാന്യഹാനി | തേ മധുവൃഷാഃ |
 സ യോ ഹ വാ ഏതാ മധുകൃതശ്ച മധുവൃഷാശ്ച വേദ |
 കുർവന്തി ഹാസ്യതാ അഗ്നൗ മധു |

നാസ്യേ॑ഷ്ടാപൂർത്തം॑ ധ॒യന്തി॑ । അ॒ഥ യോ॑ ന വേ॒ദ । 38 (10)

T.B.3.10.10.2

ന ഹാ॑സ്യതാ അ॒ഗ്നൗ മധു॑ കൂർവന്തി॑ ।

ധ॒യന്ത്യസ്യേ॑ഷ്ടാപൂർത്തം॑ ।

യോ ഹ വാ അ॑ഹോരാത്രാണാം॑-നാമ॒ധേയാ॑നി വേ॒ദ ।

നാഹോ॑രാത്രേഷ്വാ-ർതിമാർച്ഛ॑തി ।

സംജ്ഞാ॑നം വി॒ജ്ഞാ॑നം ദർശാ॑ ദൃഷ്ടേ॑തി ।

ഏ॒താ-വ॑നുവാ॒കൗ പൂ॑ർവപക്ഷ॒സ്യാ-ഹോ॑രാത്രാണാം॑

നാമ॒ധേയാ॑നി । പ്രസ്തു॑തം വി॒ഷ്ടു॑തം സു॒താ സു॑ന്വതീതി॑ ।

ഏ॒താവ॑നുവാ॒കാ-വ॑പര-പക്ഷ॒സ്യാ-ഹോ॑രാത്രാണാം॑

നാമ॒ധേയാ॑നി । നാഹോ॑രാത്രേഷ്വാ-ർതിമാർച്ഛ॑തി ।

യ ഏ॒വം വേ॒ദ । 39 (10)

T.B.3.10.10.3

യോ ഹ വൈ മു॑ഹൂർത്താനാം॑ നാമ॒ധേയാ॑നി വേ॒ദ ।

ന മു॑ഹൂർതേഷ്വാ-ർതിമാർച്ഛ॑തി । ചി॒ത്രഃ കേ॑തുർ ദാ॒താ

പ്ര॒ദാ॒താ സ॑വിതാ പ്ര॒സവി॑താ ടഭി॒ശാസ്താ॑ ടനു॒മന്തേ॑തി ।

ഏ॒തേടനു॑വാ॒കാ മു॑ഹൂർത്താനാം॑ നാമ॒ധേയാ॑നി ।

ന മു॑ഹൂർതേഷ്വാ-ർതിമാർച്ഛ॑തി । യ ഏ॒വം വേ॒ദ ।

യോ ഹ വാ അർധമാസാനാം ച മാസാനാഞ്ച നാമധേയാനി
 വേദ | നാർധമാസേഷു ന മാസേഷാർത്തി-മാർച്ചതി |
 പവിത്രം പവിയിഷ്യൻ-മ്സഹസ്വാൻ-മ്സഹീയാനരുണോ
 ടരുണർജാ ഇതി | ഏതേടനുവാകാ അർധമാസാനാഞ്ച
 മാസാനാഞ്ച നാമധേയാനി | 40 (10)

T.B.3.10.10.4

നാർധമാസേഷു ന മാസേഷാ-ർത്തിമാർച്ചതി |
 യ ഏവം വേദ | യോ ഹ വൈ യജ്ഞക്രതുനാം ചർതുനാം
 ച സംവത്സരസ്യ ച നാമധേയാനി വേദ |
 ന യജ്ഞക്രതുഷു നർതുഷു ന സംവത്സര
 ആർത്തിമാർച്ചതി | അഗ്നിഷ്ടോമ ഉക്ഥ്യോടഗ്നിർ. ഗൃതഃ
 പ്രജാപതിഃ സംവത്സര ഇതി |
 ഏതേ ടനുവാകാ യജ്ഞക്രതുനാം ചർതുനാം ച
 സംവത്സരസ്യ ച നാമധേയാനി | ന യജ്ഞക്രതുഷു
 നർതുഷു ന സംവത്സര ആർത്തിമാർച്ചതി | യ ഏവം വേദ |
 യോ ഹ വൈ മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്താൻ. വേദ |
 ന മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്തേഷാർത്തി മാർച്ചതി ( ) | 41 (10)

T.B.3.10.10.5

ഇദാനീം തദാനീമിതി । ഏതേ വൈ മുഹൂർത്താനാം
 മുഹൂർതാഃ । ന മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർതേഷ്വാർതി-മാർച്ഛതി ।
 യ ഏവം വേദ । അഥോ യഥാ ക്ഷേത്രജ്ഞോ ഭൂത്വാ ടനു
 പ്രവിശ്യാന്ന-മത്തി । ഏവമേവൈതാൻ ക്ഷേത്രജ്ഞോ
 ഭൂത്വാ ടനു പ്രവിശ്യാ-ന്നമത്തി ।

സ ഏതേഷാമേവ സലോകതാഴ് സായുജ്യ-മശ്നുതേ ।
 അപ പുനർമൃത്യും ജയതി । യ ഏവം വേദ । **42 (10)**

(ന വേദൈ - വം വേദാ - നുവാകാ അർധമാസാനാം ച
 മസാനാം ച നാമധേയാനി - മുഹൂർതേഷ്വാർതിമാർച്ഛതി -
 +നവ ച) । (A10)

Special Korvai

(ഇയമഹോരാത്രാണാഴ് സംജ്ഞാനം പൂർവപക്ഷസ്യ
 പ്രസ്തുതമപരപക്ഷസ്യ മുഹൂർത്താനാം ചിത്രഃ കേതുർർധ
 മാസാനാം പവിത്രം യജ്ഞക്രത്യുനാമഗ്നിഷ്ടോമോ
 യജ്ഞക്രത്യുനാമിദാനീം മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർതാൻ.
 വേദാനീമഥോ ദ്വാദശ)

**3.10.11 അനുവാകം 11 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ**

T.B.3.10.11.1

കശ്ചി॑ദ്ധ॒വാ അ॒സ്മാ-ഘ്ലോ॒കാത് പ്രേ॒ത്യ । ആ॒ത്മാ॒നം ധീ॒വേദ॑ ।
അ॒യ-മ॒ഹ-മ॒സ്മീ॒തി । കശ്ചി॑മ്സാ॒ം ധീ॒ലോ॒കം ന
പ്ര॒തി പ്ര॒ജാ॒നാതി॑ । അ॒ഗ്നിമു॑ഗ്ധോ॒ ഹൈ॒വ ധൃ॒മതാ॑ന്തഃ ।
സാ॒ം ധീ॒ലോ॒കം ന പ്ര॒തി പ്ര॒ജാ॒നാതി॑ ।

അ॒ഥ യോ॑ ഹൈ॒വൈത॑-മ॒ഗ്നിഃ സാ॑വി॒ത്രം ധീ॒വേദ॑ ।
സ ഏ॒വാ॒സ്മാ ഘ്ലോ॒കാത് പ്രേ॒ത്യ ।
ആ॒ത്മാ॒നം ധീ॒വേദ॑ । അ॒യ-മ॒ഹ-മ॒സ്മീ॒തി । 43 (10)

T.B.3.10.11.2

സ സാ॒ം ധീ॒ലോ॒കം പ്ര॒തി പ്ര॒ജാ॒നാതി॑ । ഏ॒ഷ ഊ॑ വേ॒വൈനം
തഥ്സാ॑വി॒ത്രഃ । സ്വ॒ർഗം ധീ॒ലോ॒ക-മ॒ഭിവ॑ഹതി ।

അ॒ഹോരാ॑ത്രൈ॒ർവാ ഇ॒ദഃ സ॒യുഗ്ഭിഃ॑ ക്രിയതേ ।
ഇ॒തി രാ॒ത്രായാ॑ ദീ॒ക്ഷി॒ഷത॑ । ഇ॒തി രാ॒ത്രായാ॑
പ്ര॒ത-മു॑പാ॒ഗുരി॑തി । താ॒നി ഹാ॒നേ॒വം വി॒ദു॒ഷഃ ।
അ॒മുഷ്മി॑ൻ ധീ॒ലോ॒കേ ശേ॒വധി॑ം ധ॒യന്തി॑ ।

ധീ॒ത॒ച്ഛ് ഹൈ॒വ സ॒ ശേ॒വധി॑-മ॒നു॒പ॒രെ॒തി ।

അ॒ഥ യോ॑ ഹൈ॒വൈ॒തമ॒ഗ്നി॒ച്ഛ് സാ॑വി॒ത്രം ഘ്വേ॑ദ । 44 (10)

T.B.3.10.11.3

ത॒സ്യ॑ ഹൈ॒വാഹോ॑രാ॒ത്രാണി॑ । അ॒മുഷ്മി॑ൻ ഘ്വേ॑ദാ॒കേ

ശേ॒വധി॑ം ന ധ॑യ॒ന്തി । അ॒ധീ॒ത॒ച്ഛ് ഹൈ॒വ സ

ശേ॒വധി॑-മ॒നു॒പ॒രെ॒തി ।

ഭ॒രദ്വാ॑ജോ ഹ॒ ത്രി॒ഭിരാ॑യുർഭിർ ബ്ര॒ഹ്മച॑ര്യമുവാ॒സ ।

ത॒ച്ഛ് ഹ॒ ജീ॒ർണി॑൮ സ്ഥ॒വിര॑ച്ഛ് ശ॒യാനം॑ ।

ഇ॒ന്ദ്ര ഉ॒പ॒വ്ര॒ജ്യോവാ॑ച । ഭ॒രദ്വാ॑ജ ।

യ॒ത്തേ ച॑തുർഥ॒മായുർഭ॑ദ്വാം । കി॒മേ॒നേന॑ കു॒ര്യാ ഇ॒തി ।

ബ്ര॒ഹ്മച॑ര്യമേ॒വൈനേ॑ന ച॒രേയ॑മി॒തി ഹോ॑വാച । 45 (10)

T.B.3.10.11.4

ത॒ച്ഛ് ഹ॒ ത്രീ॑ൻ ഗി॒രി-രൂ॑പാ॒ന വി॑ജ്ഞാ॒താനി॑വ ഭർ॒ശയാ॑ം

ച॒കാര॑ । തേ॒ഷാച്ഛ് ഹൈ॒കൈ॑ക॒സ്മാൻ മു॒ഷ്ടി॒നാഽഽഭ॑ദേ ।

സ ഹോ॑വാച । ഭ॒രദ്വാ॑ജേ॒ത്യാമ॑ൻ॒ത്ര്യ । വേ॒ദാ വാ ഏ॒തേ ।

അ॒നന്താ॑ വൈ വേ॒ദാഃ । ഏ॒തദ്വാ॑ ഏ॒തൈ॒സ്മി॒ഭിരാ॑യുർ

ഭി॒രന്വ॑വോച॒മാഃ । അ॒ഥ ത॒ ഇ॒തര॑-ഭ॒ന്നനു॑ക്തമേ॒വ ।

ഏഹീ॑മം വീ॑ദ്ധി । അ॒യം വൈ॑ സർവ॑വിദ്യേതി । 46 (10)

T.B.3.10.11.5

ത॒സ്മൈ॑ ഹൈ॒തമ॑ഗ്നി॒ച്ഛ് സാ॑വി॒ത്രമു॑വാച । ത॒ച്ഛ് സ॑ വി॒ദി॒താ ।
അ॒മൃതോ॑ ഭൂ॒താ । സ്വ॑ർഗം ലോ॒കമി॑യായ ।
ആ॒ദി॒ത്യ॒സ്യ॒ സാ॒യു॒ജ്യം । അ॒മൃതോ॑ ഹൈ॒വ ഭൂ॒താ ।
സ്വ॑ർഗം ലോ॒കമേ॑തി । ആ॒ദി॒ത്യ॒സ്യ॒ സാ॒യു॒ജ്യം ।
യ ഏ॒വം വേ॑ദ । ഏ॒ഷോ ഏ॒വ ത്ര॑യീ॒ വി॒ദ്യാ । 47 (10)

T.B.3.10.11.6

യാ॒വ॒ന്ത॒ച്ഛ് ഹ॑ വൈ॒ ത്ര॒യോ വി॒ദ്യയാ॑ ലോ॒കം ജ॑യതി ।
താ॒വ॒ന്തം ലോ॒കം ജ॑യതി । യ ഏ॒വം വേ॑ദ ।
അ॒ഗ്നേ॒ർ വാ ഏ॒താനി॑ നാമ॒ധേയാ॑നി ।
അ॒ഗ്നേ॒രേ॒വ സാ॒യു॒ജ്യച്ഛ് സ॑ലോ॒കതാ॑-മാപ്നോതി ।
യ ഏ॒വം വേ॑ദ । വാ॒യോ॒ർ വാ ഏ॒താനി॑ നാമ॒ധേയാ॑നി ।
വാ॒യോ॒രേ॒വ സാ॒യു॒ജ്യച്ഛ് സ॑ലോ॒കതാ॑-മാപ്നോതി ।
യ ഏ॒വം വേ॑ദ । ഇ॒ന്ദ്ര॒സ്യ॒ വാ ഏ॒താനി॑ നാമ॒ധേയാ॑നി । 48 (10)

T.B.3.10.11.7

ഇ॒ന്ദ്ര॒സ്യൈ॒വ സാ॒യു॒ജ്യച്ഛ് സ॑ലോ॒കതാ॑-മാപ്നോതി ।
യ ഏ॒വം വേ॑ദ । ബൃ॒ഹ॒സ്പതേ॑ർ വാ ഏ॒താനി॑ നാമ॒ധേയാ॑നി ।

ബൃഹസ്പതേരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । പ്രജാപതേർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 പ്രജാപതേരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । ബ്രഹ്മണോ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 ബ്രഹ്മണ ഏവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ( ) ।
 യ ഏവം വേദ । സ വാ ഏഷോഽഗ്നി-രപക്ഷപുഷ്പോ
 വായുരേവ । തസ്യാഗ്നിർ മുഖം । അസാവാദിത്യഃ ശിരഃ ।
 സ യദേതേ ദേവതേ അന്തരേണ । തഥ്സർവം സീവ്യതി ।
 തസ്മാത് സാവിത്രഃ । 49 (17)

(അയമഹമസ്മീതി - വേദ - ഹോവാച - സർവവിദ്യേതി -
 വിദ്യാ - ഇന്ദ്രസ്യ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി - ബ്രഹ്മണ
 ഏവ സായുജ്യം സലോകതാമാപ്നോതി സപ്ത ച) (A11)

Special Korvai

(അഗ്നേർവായോരിന്ദ്രസ്യ ബൃഹസ്പതേഃ പ്രജാപതേർ
 ബ്രഹ്മണഃ സ വൈ സപ്ത)

കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ (TB 3.10)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 10 Anuvaakams :-

(സംജ്ഞാനം - ഭൂര - സ്തമേവ - സംവത്സരോഽസി -
ഭൂ - രാജന്യ - സവേ - വിപശ്ചിതേ - പ്രജാപതിർ
ദേവാ - നിയം വാവ സരഘാ - കശ്ചിദ്ധൈകാദശ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(സംജ്ഞാനം - രാജന്യ - മൂർധാ ഹൃദയ - ഏഷ
സംവത്സരോ - നാർധമസേഷു നവചതാരിഷ്ഠത്)

First and Last Padam Kaatakam 1st Prapaatakam :-

(സംജ്ഞാനം - സാവിത്രഃ)

ഹരിഃ ഓം

കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ।

3.10 For Kaatakam - (TB 3.10)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	4	43
Anuvakam 2	1	16
Anuvakam 3	1	19
Anuvakam 4	3	37
Anuvakam 5	1	14
Anuvakam 6	1	7
Anuvakam 7	1	11
Anuvakam 8	10	98
Anuvakam 9	15	155
Anuvakam 10	5	49
Anuvakam 11	7	77
Total →	49	526

ஓம் நம: பரமாத்தனே, ஸ்ரீ மஹாபௌபதயே நம:

ஸ்ரீ ஸுருத்யோ நம: , ஹரி: ஓம்

3. க்யூஷ யஜூர்வேதிய தைத்திரீய ப்ராஹ்மணம்

3.11 தூதீயாஷ்டகே - காங்கே பிதீய: ப்ரஸ்: - நாபிகேதபயனம்

3.11.1 அநுவாகம் 1 - அநுவாகே ஐஷ்டகோபயாநமந்ரா:

T.B.3.11.1.1

போகோஸி ஸ்பர்ஸி । அநனோஸ்யுபாரோஸி ।

அக்ஷிதோ ஸ்யுக்ஷஜோ ஸி । தபஸ: ப்ரதிஷ்டா ।

தயீரமந: । விஸம் யக்ஷம் விஸம் தூதம் விஸம்

ஸுதூதம் । விஸஸ்ய த்ரதா விஸஸ்ய ஜநயிதா ।

தனோபபயே காமபுஷ-மக்ஷிதம் ।

ப்ராபதிஸ்தா ஸாபயது ।

தயா தேவதயாஸ்ஹிரஸா-த்யுபா ஸீத । 1 (10)

T.B.3.11.1.2

தபோஸி போகே ஸ்ரிதம் । தேஜஸ: ப்ரதிஷ்டா ।

தயீரமந: । விஸம் யக்ஷம் விஸம் தூதம் விஸம்

ஸுதூதம் । விஸஸ்ய த்ரதா விஸஸ்ய ஜநயிதா ।

തത് ത്വോപദയേ കാമദുഷ-മക്ഷിതം । പ്രജാപതിസ്താ
സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 2 (8)

T.B.3.11.1.3

തേജോഽസി തപസി ശ്രിതം । സമുദ്രസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ ।
തായിദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം
സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതൃ വിശ്വസ്യ ജനയിത്യ ।
തത് ത്വോപദയേ കാമദുഷ-മക്ഷിതം ।
പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 3 (8)

T.B.3.11.1.4

സമുദ്രോഽസി തേജസി ശ്രിതഃ । അപാം പ്രതിഷ്ഠാ ।
തായിദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം
സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।
തം ത്വോപദയേ കാമദുഷ-മക്ഷിതം ।
പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 4 (8)

T.B.3.11.1.5

ആപഃ സ്മഃ സമുദ്രേ ശ്രീതാഃ | പൃഥ്വിവ്യാഃ പ്രതിഷ്ഠാ
 യുഷ്ഠാസു | ഇദമന്തഃ | വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാ
 സുഭൂതം | വിശ്വാസ്യ ഭർത്ര്യാ വിശ്വാസ്യ ജനയിത്ര്യഃ |
 താ വ ഉപദധേ കാമദുഷാ അക്ഷിതാഃ | പ്രജാപതിസ്ത്വാ
 സാദയതു | തയാ ദേവതയാ ട്ങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ | 5 (8)

T.B.3.11.1.6

പൃഥ്വിവ്യസ്യസ്തസ്മൈ ശ്രീതാ | അഗ്നേഃ പ്രതിഷ്ഠാ |
 തായീദമന്തഃ | വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാ
 സുഭൂതം | വിശ്വാസ്യ ഭർത്രി വിശ്വാസ്യ ജനയിത്രി |
 താം തോപദധേ കാമദുഷാ-മക്ഷിതാം | പ്രജാപതിസ്ത്വാ
 സാദയതു | തയാ ദേവതയാ ട്ങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ | 6 (8)

T.B.3.11.1.7

അഗ്നിരസി പൃഥ്വിവ്യാഃ ശ്രീതഃ | അന്തരീക്ഷസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ |
 തായീദമന്തഃ | വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാ
 സുഭൂതം | വിശ്വാസ്യ ഭർതാ വിശ്വാസ്യ ജനയിതാ |
 തം തോപദധേ കാമദുഷ-മക്ഷിതം | പ്രജാപതിസ്ത്വാ
 സാദയതു | തയാ ദേവതയാ ട്ങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ | 7 (8)

T.B.3.11.1.8

അന്തരിക്ഷമസ്യഗൗ ശ്രിതം । വായോഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 ത്വയീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വച്ഛു
 സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതൃ വിശ്വസ്യ ജനയിത്യ ।
 തം ത്വാപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം । പ്രജാപതിസ്താ
 സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ട്വഹിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 8 (8)

T.B.3.11.1.9

വായുർസ്യന്തരിക്ഷേ ശ്രിതഃ । ദിവഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 ത്വയീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വച്ഛു
 സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।
 തം ത്വാപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം । പ്രജാപതിസ്താ
 സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ട്വഹിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 9 (8)

T.B.3.11.1.10

ഭൂൗർസി വായൗ ശ്രിതാ । ആദിത്യസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 ത്വയീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വച്ഛു
 സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർത്രി വിശ്വസ്യ ജനയിത്രി ।
 താം ത്വാപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതാം ।

പ്രജാപതിസ്ത്യാ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 10 (8)

T.B.3.11.1.11

ആദിത്യോഽസി ദിവി ശ്രിതഃ । ചന്ദ്രമസഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।

തായീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വച്ഛ്

സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।

തം യോപദധേ കാമദുഷ-മക്ഷിതം । പ്രജാപതിസ്ത്യാ

സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ഷങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 11 (8)

T.B.3.11.1.12

ചന്ദ്രമാ അസ്ടാദിത്യേ ശ്രിതഃ । നക്ഷത്രാണാം പ്രതിഷ്ഠാ ।

തായീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വച്ഛ്

സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।

തം യോപദധേ കാമദുഷ-മക്ഷിതം । പ്രജാപതിസ്ത്യാ

സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ഷങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 12 (8)

T.B.3.11.1.13

നക്ഷത്രാണി സ്ഥ ചന്ദ്രമസി ശ്രിതാനി । സംവത്സരസ്യ

പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്ഠാസു । ഇദമന്തഃ ।

വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വച്ഛ് സുഭൂതം ।

വിശ്വസ്യ ഭർത്-ഋണി വിശ്വസ്യ ജനയിത്-ഋണി ।
 താനി വ ഉപദധേ കാമദുഷ്ട-നൃക്ഷിതാനി ।
 പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 13 (8)

T.B.3.11.1.14

സംവത്സരോഽസി നക്ഷത്രേഷു ശ്രിതഃ । ഋതൂനാം
 പ്രതിഷ്ഠാ । ത്വയീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം
 വിശ്വച്ഛു സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।
 തം ത്യാപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം । പ്രജാപതിസ്ത്വാ
 സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 14 (8)

T.B.3.11.1.15

ഋതവഃ സ്ഥ സംവത്സരേ ശ്രിതഃ । മാസാനാം പ്രതിഷ്ഠാ
 യുഷ്ഠാസു । ഇദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വച്ഛു
 സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതാരോ വിശ്വസ്യ ജനയിതാരഃ ।
 താൻ. വ ഉപദധേ കാമദുഷ്ട-നക്ഷിതാൻ । പ്രജാപതിസ്ത്വാ
 സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 15 (8)

T.B.3.11.1.16

മാ॒സാഃ സ്ഥ॑ർതുഷു॒ ശ്രി॑താഃ ।
 അ॒ര്യ॒മാ॒സാ॒നാം പ്ര॑തിഷ്ഠാ യുഷ്ഠാ॒സു । ഇ॒ദമ॑ന്തഃ ।
 വി॒ശ്വം യ॑ക്ഷം വി॒ശ്വം ഭൂ॑തം വി॒ശ്വം സു॑ഭൂതം ।
 വി॒ശ്വസ്യ॑ ഭർതാരോ വി॒ശ്വസ്യ॑ ജനയിതാ॑രഃ ।
 താൻ. വ॒ ഉ॒പദ॑ധേ കാമദു॒ഷാ-ന॑ക്ഷിതാൻ । പ്ര॒ജാപ॑തിസ്താ
 സാ॒ദയ॑തു । തയാ॑ ദേ॒വത॑യാ ട്വംഗീ॒രസാ॑ദ്-ധ്രു॒വാ സീ॑ദ । 16 (8)

T.B.3.11.1.17

അ॒ര്യ॒മാ॒സാഃ സ്ഥ॑ മാ॒സു ശ്രി॑താഃ । അ॒ഹോ॒രാ॒ത്രയോഃ
 പ്ര॑തിഷ്ഠാ യുഷ്ഠാ॒സു । ഇ॒ദമ॑ന്തഃ ।
 വി॒ശ്വം യ॑ക്ഷം വി॒ശ്വം ഭൂ॑തം വി॒ശ്വം സു॑ഭൂതം ।
 വി॒ശ്വസ്യ॑ ഭർതാരോ വി॒ശ്വസ്യ॑ ജനയിതാ॑രഃ ।
 താൻ. വ॒ ഉ॒പദ॑ധേ കാമദു॒ഷാ-ന॑ക്ഷിതാൻ । പ്ര॒ജാപ॑തിസ്താ
 സാ॒ദയ॑തു । തയാ॑ ദേ॒വത॑യാ ട്വംഗീ॒രസാ॑ദ്-ധ്രു॒വാ സീ॑ദ । 17 (8)

T.B.3.11.1.18

അ॒ഹോ॒രാ॒ത്രേ സ്ഥോ॑ർധ॒മാസേ॑ഷു ശ്രി॑തേ ।
 ഭൂ॒തസ്യ॑ പ്ര॒തിഷ്ഠേ॑ ദ॒വ്യസ്യ॑ പ്ര॒തിഷ്ഠേ॑ । യു॒വയോ-രി॑ദമ॑ന്തഃ ।
 വി॒ശ്വം യ॑ക്ഷം വി॒ശ്വം ഭൂ॑തം വി॒ശ്വം സു॑ഭൂതം ।

വിശ്വസ്യ ഭർത്വ്യൗ വിശ്വസ്യ ജനയിത്വ്യൗ ।
 തേ വാമുപദധേ കാമദുഘോ-അക്ഷിതേ ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഹിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ । 18 (8)

T.B.3.11.1.19

പൗർണ്ണമാസ്യഷ്ടകാ മാവാസ്യൗ ।
 അന്നാദാഃ സ്ഥാന്നദുഘോ യുഷ്ഠാസു । ഇദമന്തഃ ।
 വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വൗ സുഭൂതം ।
 വിശ്വസ്യ ഭർത്വ്യൗ വിശ്വസ്യ ജനയിത്വ്യഃ ।
 താ വ ഉപദധേ കാമദുഘോ- അക്ഷിതാഃ । പ്രജാപതിസ്താ
 സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ട്വഹിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ । 19 (8)

T.B.3.11.1.20

രാധസി ബൃഹതീ ശ്രീരസീന്ദ്രപതീ ധർമ്മപതീ ।
 വിശ്വം ഭൂതമനു പ്രഭൂതാ । തായീദമന്തഃ ।
 വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വൗ സുഭൂതം ।
 വിശ്വസ്യ ഭർത്വീ വിശ്വസ്യ ജനയിത്വീ ।
 താം തോപദധേ കാമദുഘോ-മക്ഷിതാം । പ്രജാപതിസ്താ
 സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ട്വഹിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ । 20 (8)

T.B.3.11.1.21

ഓജോഽസി സഹോഽസി । ബലമസി ഭ്രാജോഽസി ।
 ദേവാനാം ധാമാമൃതം । അമർത്യസ്തപോജാഃ ।
 തായീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം സുഭൂതം ।
 വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।
 തം തോപദധേ കാമദുഷ-മക്ഷിതം । പ്രജാപതിസ്താ
 സാദയതു । തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ്യുവാ സീദ । **21 (10)**
 (ലോക - സ്തപ - സ്തേജഃ - സമുദ്ര - ആപഃ - പൃഥിവ്യ - ഗ്നി -
 രന്തരിക്ഷം - വായുർ - ഭൂഃ - രാദിത്യ - ശ്വന്ദ്രമാ -
 നക്ഷത്രാണി - സംഘ്മസര - ഗുതവോ - മാസാ -
 അർധമാസാ - അഹോരാത്രേ - പൗർണമാസീ - രാധ -
 സോജോഽസ്യേകവിശ്ശതിഃ) (A1)

Special Korvai

ലോകോഽസി ഭർതാ തം । തപസ്തേജോഽസി ഭർത്യ തത് ।
 സമുദ്രോഽസി ഭർതാ തം । ആപഃ സ്ഥ ഭർത്യസ്താ വഃ ।
 പൃഥിവീ ഭർത്രി താം । അഗ്നിരസി ഭർതാ തം । അന്തരിക്ഷം
 ഭർത്യ തത് । വായുരസി ഭർതാ തം । ഭൂരസി ഭർത്രി താം ।

ആദിത്യശ്ചന്ദ്രമാ ഭർതാ തം । നക്ഷത്രാണി സ്ഥ ഭർത്ജ്ഞി
 താനി വഃ । സംഘ്വത്സരോഽസി ഭർതാ തം । ഋതവോ മാസാ
 അർധമാസാ ഭർതാരസ്മാൻ. വഃ । അഹോരാത്രേ ഭർത്ര്യാ
 തേ വാം । പൗർണമാസീ ഭർതാര്യസ്മാ വഃ । രാധസി ഭർത്രി
 താം । ഓജോഽസി ഭർതാ തമേകവിഷ്ശതിഃ ।

**3.11.2 അനുവാകം 2 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര
 ആഹുതീർജുഹോതി**

T.B.3.11.2.1

താമഗ്നേ രുദ്രോ അസുരോ മഹോ ദിവഃ ।
 താപ് ശർദ്ധോ മാരുതം പൃക്ഷ ഇൗശിഷേ ।
 താം വാതൈരരുണൈര്യാസി ശംഗയഃ ।
 താം പൃഷ്ഠാ വിധതഃ പാസി നു ത്ഥനാഃ ।
 ദേവാ ദേവേഷു ശ്രയദ്ധാം । പ്രഥമാ ദിതീയേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ദിതീയാ സ്തൂതീയേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 തൃതീയാ ശ്ചതുർഥേഷു ശ്രയദ്ധാം । ചതുർഥാഃ പഞ്ചമേഷു
 ശ്രയദ്ധാം । പഞ്ചമാഃ ഷഷ്ഠേഷു ശ്രയദ്ധാം । **22 (10)**

T.B.3.11.2.2

ഷഷ്ഠാഃ സപ്തമേഷു ശ്രയദ്ധാം । സപ്തമാ അഷ്ടമേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 അഷ്ടമാ നവമേഷു ശ്രയദ്ധാം । നവമാ ദശമേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ദശമാ ഏകാദശേഷു ശ്രയദ്ധാം । ഏകദശാ ദ്വാദശേഷു
 ശ്രയദ്ധാം । ദ്വാദശാ ത്രയോദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ത്രയോദശാ ചതുർദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ചതുർദശാഃ പഞ്ചദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 പഞ്ചദശാഃ ഷോഡശേഷു ശ്രയദ്ധാം । **23 (10)**

T.B.3.11.2.3

ഷോഡശാഃ സപ്തദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 സപ്തദശാ അഷ്ടാദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 അഷ്ടാദശാ ഏകാന്നവിഷ്ടദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ഏകാന്നവിഷ്ടദശാ വിഷ്ടദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 വിഷ്ടദശാ ഏകവിഷ്ടദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ഏകവിഷ്ടദശാ ദ്വാവിഷ്ടദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ദ്വാവിഷ്ടദശാ ത്രയോവിഷ്ടദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ത്രയോവിഷ്ടദശാ ചതുർവിഷ്ടദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ചതുർവി॒ശ്ശാഃ പ॑ഞ്ചവി॒ശ്ശേഷു॑ ശ്രയദ്ധാം ।

പഞ്ചവി॒ശ്ശാഃ ഷ॑ഡ്വി॒ശ്ശേഷു॑ ശ്രയദ്ധാം । 24 (10)

T.B.3.11.2.4

ഷ॑ഡ്വി॒ശ്ശാഃ സ॑പ്തവി॒ശ്ശേഷു॑ ശ്രയദ്ധാം । സ॑പ്തവി॒ശ്ശാ

അ॑ഷ്ടാവി॒ശ്ശേഷു॑ ശ്രയദ്ധാം । അ॑ഷ്ടാവി॒ശ്ശാ

ഏ॑കാന്ന॒ത്രി॒ശ്ശേഷു॑ ശ്രയദ്ധാം । ഏ॑കാന്ന॒ത്രി॒ശ്ശാ

സ്രീ॑ശ്ശേഷു॑ ശ്രയദ്ധാം । ത്രി॒ശ്ശാ ഏ॑ക॒ത്രി॒ശ്ശേഷു॑

ശ്രയദ്ധാം । ഏ॑ക॒ത്രി॒ശ്ശാ ദ്വാ॑ത്രി॒ശ്ശേഷു॑ ശ്രയദ്ധാം ।

ദ്വാ॑ത്രി॒ശ്ശാ സ്രീ॑യസ്രീ॒ശ്ശേഷു॑ ശ്രയദ്ധാം ।

ദേ॒വാ॒സ്രീ॒രേ॒കാദ॒ശാ സ്രീ॑സ്രീ॒യസ്രീ॒ശ്ശാഃ । ഉ॒ത്ത॑രേ ദ॒വത॑ ।

ഉ॒ത്ത॑ര വർത്തമാന ഉ॒ത്ത॑ര സ॒ത്യാനഃ॑ ( ) । യത്കാമ ഇ॒ദം

ജു॒ഹോമി॑ । ത॒ന്മേ സ॒മൃദ്ധ്യ॑താം । വ॒യം സൃ॑താമ പ॒തയോ॑

ര॒യിണാം॑ । ഭൂർഭു॒വസ്വഃ॑ സ്വാഹാ॑ । 25 (14)

(ഷ॑ഷ്ടേഷു॑ ശ്രയദ്ധവദ് - ഷോഡ॒ശേഷു॑ ശ്രയദ്ധവദ് -

ഷ॑ഡ്വി॒ശ്ശേഷു॑ ശ്രയദ്ധ - മു॒ത്ത॑രസ॒ത്യാനശ്ച॑ത്വാരി॑ ച)

(A2)

**3.11.3 അനുവാകം 3 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര
ആഹുതീർജുഹോതി**

T.B.3.11.3.1

അഗ്നാവിഷ്ണു സജോഷസാ । ഇമാ വർദ്ധന്തു വാങ്ഗിരഃ ।
 ദ്യുദ്ധൈർ വാജേഭി-രാഗതം । രാജന്തീ വിരാജന്തീ ।
 സമ്രാജന്തീ സ്വരാജന്തീ । അർചിഃ ശോചിഃ ।
 തപോ ഹരോ ഭാഃ । അഗ്നിഃ സോമോ ബൃഹസ്പതിഃ ।
 വിശ്വേ ദേവാ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ । തേ സർവേ സംഗത്യ ( ) ।
 ഇദം മേ പ്രാവതാ വചഃ । വയം സ്യാമ പതയോ രയിണാം ।
 ഭൂർ ഭുവഃ സ്വഃ സ്വാഹാ । **26 (13) സങ്ഗത്യ ത്രീണീ ച (A3)**

**3.11.4 അനുവാകം 4 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര
ആഹുതീർജുഹോതി**

T.B.3.11.4.1

അന്നപതേ ധന്നസ്യ നോ ദേഹി । അന്നമീവസ്യ ശുഷ്മിണഃ ।
 പ്രപ്രഭാതാരന്താരിഷഃ । ഊർജം നോ ധേഹി ദിപദേ
 ചതുഷ്പദേ । അഗ്നേ പൃഥിവീപതേ । സോമ വീരൂധാം പതേ ।
 തപഃ സമിധാം പതേ । വിഷ്ണവാശാനാം പതേ ।
 മിത്ര സത്യാനാം പതേ । വരൂണ ധർമ്മണാം പതേ । **27 (10)**

T.B.3.11.4.2

മരുതോ ഗണാനാം പതയഃ । രുദ്ര പശൂനാം പതേ ।
 ഇന്ദ്രൗജസാം പതേ । ബൃഹസ്പതേ ബ്രഹ്മണസ്പതേ ।
 ആ രുചാ രോചേഹഃ സ്വയം । രുചാ രുരുചേ-രോചമാനഃ ।
 അതീത്യാദഃ സ്വരാദരേഹ । തസ്മിൻ യോനൗ പ്രജനൗ
 പ്രജായേയ । വയഃ സ്യാമ പതയോ രയിണാം ।
 ഭൂർ ഭൂവഃ സ്വഃ സ്വാഹാ ( ) । **28 (10)**

[വരുണ ധർമ്മണാം പതേ സ്വഃ - സ്വാഹാ ( )] (A4)

**3.11.5 അനുവാകം 5 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര
 ആഹുതീർജുഹോതി**

T.B.3.11.5.1

സപ്ത തേ അഗ്നേ സമിധഃ സപ്ത ജിഹ്വാഃ । സപ്തർഷയഃ
 സപ്തധാമ പ്രിയാണി । സപ്ത ഹോത്രാ അനുവിദ്വാൻ ।
 സപ്ത യോനീ-രാപൃണസ്വാ ഘൃതേന ।
 പ്രാചീ ദിക് । അഗ്നിർ ദേവതാ । അഗ്നിൗ സ ദിശാം ദേവം
 ദേവതാനാമൃച്ഛതു । യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാസതി ।
 ദക്ഷിണാ ദിക് । ഇന്ദ്രോ ദേവതാ । **29 (10)**

T.B.3.11.5.2

ഇന്ദ്ര॑യ് സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വം ദേ॒വതാ॑നാ-മൃ॒ച്ഛതു॑ ।
 യോ മൈ॒തസ്യേ॑ ദി॒ശോ ടഭി॑ദാ॒സതി॑ । പ്ര॒തീ॒ചീ ദി॒ക് ।
 സോമോ॑ ദേ॒വതാ॑ । സോമ॑യ് സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വം ദേ॒വതാ॑നാ-
 മൃ॒ച്ഛതു॑ । യോ മൈ॒തസ്യേ॑ ദി॒ശോ ടഭി॑ദാ॒സതി॑ ।
 ഉദീ॑ചീ ദി॒ക് । മി॒ത്രാവ॑രുണൗ ദേ॒വതാ॑ ॥
 മി॒ത്രാവ॑രുണൗ സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വൗ ദേ॒വതാ॑നാ-മൃ॒ച്ഛതു॑ ।
 യോ മൈ॒തസ്യേ॑ ദി॒ശോ ടഭി॑ദാ॒സതി॑ । 30 (10)

T.B.3.11.5.3

ഊ॒ർധ്വാ ദി॒ക് । ബൃ॒ഹ॒സ്സതി॑ർ ദേ॒വതാ॑ ॥
 ബൃ॒ഹ॒സ്സതി॑യ് സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വം ദേ॒വതാ॑നാ-മൃ॒ച്ഛതു॑ ।
 യോ മൈ॒തസ്യേ॑ ദി॒ശോ ടഭി॑ദാ॒സതി॑ ।
 ഇ॒യന്ദി॑ക് । അ॒ദി॒തിർ ദേ॒വതാ॑ ॥
 അ॒ദി॒തിയ് സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വീം ദേ॒വതാ॑നാ-മൃ॒ച്ഛതു॑ ।
 യോ മൈ॒തസ്യേ॑ ദി॒ശോ ടഭി॑ദാ॒സതി॑ ।
 പു॒രു॒ഷോ ദി॒ക് । പു॒രു॒ഷോ മേ॒ കാമാ॑ൻ
 മ്സമ॑ർദ്ധയതു( ) । 31 (10)

T.B.3.11.5.4

അന്യോ ജാഗൃ॑വിഃ പ്രാ॑ണ । അ॒സാ॒വേഹി॑ ।
 ബ॒ധി॒ര ആ॑ക്ര॒ന്ധി॒ത-ര॑പാ॒ന । അ॒സാ॒വേഹി॑ ।
 ഉ॒ഷ॒സ-മു॒ഷ॒സ-മ॑ശീ॒യ । അ॒ഹ॒മ॒സോ ജ്യോ॑തി॒രശീ॑യ ।
 അ॒ഹ॒മ॒സോ ഹോ॑ശീ॒യ । വ॒യം സൃ॑താ॒മ പ॑ത॒യോ ര॑യി॒ണാം ।
 ഭൂ॒ർഭൂ॒വഃ സ്വഃ॑ സ്വാ॒ഹാ । 32 (9)

(ദക്ഷി॑ണാ ദി॒ഗിന്ദ്രോ॑ ദേ॒വതാ॑ - മി॒ത്രാവ॑രു॒ണൗ സ ദി॒ശാം
 ദേ॒വൗ ദേ॒വതാ॑നാമു॒ച്ചത॑ യോ മൈ॒തസ്യ॑ ദി॒ശോദി॑ദാ-
 സ॒ത്യർധ॑യത॒ൗ - +നവ॑ ച) (A5)

3.11.6 അനുവാകം 6 - ഉപസ്ഥാനം

T.B.3.11.6.1

യ॒ത്തേഹി॑തം യ॒ദു ചി॑ത॒ന്തേ അ॒ഗ്നേ । യ॒ത്ത ഊ॑നം
 യ॒ദുതേ॑തി॒രിക॑തം । ആ॒ദി॒ത്യാസ്ത॑-ദ॒ങ്ഗീ॒ര॒സ-ശ്ചി॑ന്വ॒ന്തു ।
 വി॒ശ്വേ തേ॑ ദേ॒വാശ്ചി॑തി-മാപു॒രയ॑ന്തു । ചി॒തശ്ചാ॑സി
 സ॒ഞ്ചി॑തശ്ചാ-സൃ॒ഗ്നേ । ഏ॒താവാ॑ശ്ചാ॒സി
 ഭൂ॒യാശ്ചാ॑സൃ॒ഗ്നേ । ലോ॒കം പൃ॑ണ॒ച്ചിദ്രം॑ പൃ॒ണ ।
 അ॒ഥോ സീ॑ദ ശി॒വാ താ॑ം । ഇ॒ന്ദ്രാ॒ഗ്നീ താ॑ ബൃ॒ഹ॒സ്സ॒തിഃ ।
 അ॒സ്മിൻ. യോ॑നാവ॒സീ॒ഷദൻ॑ । 33 (9)

T.B.3.11.6.2

തയാ॑ ഭേ॒വതയാ॑ ട്വേ॒ഗിര॑സ്വാദ്-ധ്രു॒വാ സീ॑ദ ।
 താ അ॒സ്യ സു॑ദഭോ॒ഹസഃ॑ । സോമ॑ ശ്രീ॒ണന്തി॑ പൃ॒ശ്നയഃ॑ ।
 ജന്മം॑ ഭേ॒വാനാം॑ വി॒ശഃ । ത്രി॒ഷ്വാ രോ॑ച॒നേ ദി॒വഃ ।
 തയാ॑ ഭേ॒വതയാ॑ ട്വേ॒ഗിര॑സ്വാദ്-ധ്രു॒വാ സീ॑ദ । അഗ്നേ॑ ഭേ॒വാഽ
 ഇ॒ഹാവ॑ഹ । ജജ്ഞാ॑നോ വൃ॒ക്ത ബ॑ർഹി॒ഷേ । അ॒സി ഹോ॑താ
 ന ഇ॒ഽധ്വയഃ॑ । അഗ॑ന്മ മ॒ഹാ മ॑ന॒സാ യ॒വിഷും॑ । 34 (10)

T.B.3.11.6.3

യോ ദീ॒ദായ॑ സമീ॒ദ്ധഃ സേ॒ ദുരോ॑ണേ । ചി॒ത്രഭാ॑ന്യു രോ॒ദസീ॑
 അ॒ന്തരൂ॑ർവീ । സ്വാ॒ഹുതം॑ വി॒ശ്വാതഃ॑ പ്ര॒ത്യഞ്ചം॑ । മേ॒ധാകാ॑രം
 വി॒ദമ॑സ്യ പ്ര॒സാധ॑നം । അഗ്നി॑ഽ ഹോ॒താരം॑ പരി॒ഭൂത॑മം
 മതി॑ം । ത്വാമർ॑ഭസ്യ ഹ॒വിഷഃ॑ സമാ॒നമി॑ത് । ത്വാം മ॒ഹോ
 വൃ॒ണതേ॑ നരോ॒ നാന്യം॑ ത്വത് । മ॒നുഷ്യാ॑ത്വാ നി॒ധീമ॑ഹി ।
 മ॒നുഷ്യാ॑ം സമീ॒ധീമ॑ഹി । അഗ്നേ॑ മ॒നുഷ്യാ-ദ॑ഗ്നിരഃ । 35 (10)

T.B.3.11.6.4

ഭേ॒വാൻ ഭേ॒വായ॑തേ യജ । അഗ്നി॑ർ ഹി വാജി॒നം വി॑ശേ ।
 ദാ॒തി വി॒ശ്വാച॑ർഷ॒ണിഃ॑ । അഗ്നീ॑ രാ॒ധേ സ്വാ॑ഭു॒വം ।
 സ പ്രീ॑തോ യാ॒തി വാ॒ര്യം॑ । ഇ॒ഷ്ടം സ്തോ॑ത്യു॒ഭ്യ ആ॑ദര ।

പൃഷ്ഠോ ദിവി പൃഷ്ഠോ അഗ്നിഃ പൃഥ്വിവ്യാം । പൃഷ്ഠോ വിശ്വാ
ഓഷധീ-രാവിവേശ । വൈശ്വാനരഃ സഹസാ പൃഷ്ഠോ
അഗ്നിഃ । സ നോ ദിവാ സ രിഷഃ പാതു നക്തം ( ) । 36 (10)
[അസീഷദൻ. - യവിഷ - മങ്ഗിരോ - നക്തം( )] (A6)

3.11.7 അനുവാകം 7 - നാചികേതബ്രാഹ്മണം തത്ര അഗ്നിദേവതോപാസനം

T.B.3.11.7.1

അയം ഽവായഃ പവതേ । സോഽഗ്നിർ നാചികേതഃ ।
സ യത് പ്രാങ് പവതേ । തദ-സ്യ ശിരഃ । അഥ യദ്
ദക്ഷിണാ । സ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ ।
അഥ യത് പ്രത്യക് । തത് പൃച്ഛം । യദുദങ് ।
സ ഉത്തരഃ പക്ഷഃ । 37 (10)

T.B.3.11.7.2

അഥ യഥ് സംഽവാതി । തദസ്യ സമഞ്ചനം ച
പ്രസാരണം ച । അഥോ സംപദേവാസ്യ സാ । സൗ ഹ വാ
അസ്മൈ സ കാമഃ പദ്യതേ । യത് കാമോ യജതേ । യോഽഗ്നിം
നാചികേതം ചിനുതേ । യ ഉ ചൈന-മേവംഽവേദ ।
യോ ഹ വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യായതനം പ്രതിഷ്ഠാം

ഘോഭഃ | ആയതനവാൻ ദവതി | ഗച്ഛതി പ്രതിഷ്ഠാം | 38 (10)

T.B.3.11.7.3

ഹിർണ്യം വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യായതനം പ്രതിഷ്ഠാ |

യ ഏവംഘോഭഃ | ആയതനവാൻ ദവതി | ഗച്ഛതി പ്രതിഷ്ഠാം |

യോ ഹ വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യ ശരീരം ഘോഭഃ |

സ ശരീര ഏവ സ്വർഗം ലോകമേതി |

ഹിർണ്യം വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യ ശരീരം |

യ ഏവം ഘോഭഃ |

സ ശരീര ഏവ സ്വർഗം ലോകമേതി |

അഥോ യഥാ രൂക്മ ഉത്-തപ്തോ ഭായ്യാത് | 39 (10)

T.B.3.11.7.4

ഏവമേവ സ തേജസാ യശസാ | അസ്തിശ്ച ലോകേ -

മുഷ്ടിശ്ച ഭാതി | ഉരവോ ഹ വൈ നാമൈതേ ലോകാഃ |

യേ ഹവരേണാദിത്യം | അഥ ഹൈതേ വരീയാപ്സോ

ലോകാഃ | യേ പരേണാദിത്യം | അന്തവന്തപ് ഹ വാ ഏഷ

ക്ഷയം ലോകം ജയതി | യോ ഹവരേണാദിത്യം |

അഥ ഹൈഷോ ടന്നന്ത-മപാര-മക്ഷയം ലോകം ജയതി ।
യഃ പരേണാദിത്യം ( ) । 40 (10)

T.B.3.11.7.5

അനന്തഃ ഹ വാ അപാര-മക്ഷയം ലോകം ജയതി ।
യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।

യ ഉ ചൈന-മേവംവേദ । അഥോ യഥാ രഥേ തിഷ്ഠൻ
പക്ഷസീ പര്യാവർത്തമാനേ പ്രത്യുപേക്ഷതേ ।

ഏവ-മഹോരാത്രേ പ്രത്യുപേക്ഷതേ ।

നാസ്യാഹോരാത്രേ ലോകമാപ്നോതഃ ।

യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।

യ ഉ ചൈന-മേവംവേദ । 41 (8) (ഉത്തരഃ പക്ഷോ - ഗച്ഛതി

പ്രതിഷ്ഠാം - ഭായാദ് - യഃ പരേണാദിത്യ - +മഷ്ടൗ ച) (A7)

3.11.8 അനുവാകം 8 - നാചികേതോപാഖ്യാനം

T.B.3.11.8.1

ഉശൻ. ഹ വൈ വാജശ്രവസഃ സർവവേദസം ദദൗ ।

തസ്യ ഹ നാചികേതാ നാമ പുത്ര ആസ । തഃ ഹ കുമാരഃ
സന്തം । ദക്ഷിണാസു നീയമാനാസു ശ്രദ്ധാഽഽവിവേശ ।

സ ഹോവാച | തത ക്വൈസ്യ മാം ദാസ്യസീതി |
 ദിതീയം തൃതീയം | തച് ഹ പരീത ഉവാച | മൃത്യുവേ ത്വാ
 ദദാമിതി | തച് ഹ സ്മോത്ഥിതം വാഗഭിവദതി | 42 (10)

T.B.3.11.8.2

ഗൗതമ കുമാര-മിതി | സ ഹോവാച |
 പരേഹി മൃത്യോർ ഗൃഹാൻ | മൃത്യുവേവൈ ത്വാദദാമിതി |
 തം വൈ പ്രവസന്തം ഗന്താ-സീതി ഹോവാച |
 തസ്യ സ്മ തിസ്രോ രാത്രി-രനാശ്യാൻ ഗൃഹേ വസതാത് |
 സ യദി ത്വാ പൃച്ഛേത് |
 കുമാര കതി രാത്രി-രവാത്സീ-രിതി |
 തിസ്ര ഇതി പ്രതി ബ്രൂതാത് |
 കിം പ്രഥമാച് രാത്രി-മാശ്നാ ഇതി | 43 (10)

T.B.3.11.8.3

പ്രജാം ത ഇതി | കിം ദിതീയാ-മിതി | പശുഽസ്തു ഇതി |
 കിം ത്രിതീയാ-മിതി | സാധുകൃത്യാം ത ഇതി | തം വൈ
 പ്രവസന്തം ജഗാമ | തസ്യ ഹ തിസ്രോ രാത്രി-രനാശ്യാൻ
 ഗൃഹേ ഉവാസ | ത-മാഗത്യ പപ്രച്ഛ |

കുമാര കതി രാത്രി-രവാമ്സീ-രിതി ।

തിസ്ര ഇതി പ്രത്യുവാച । 44 (10)

T.B.3.11.8.4

കിം പ്രഥമാം രാത്രി-മാശ്താ ഇതി । പ്രജാം ത ഇതി ।

കിം ദിതീയാ-മിതി । പശുൗസ്ത ഇതി । കിം ത്രിതീയാ-മിതി ।

സാധുകൃത്യാം ത ഇതി । നമസ്തേ അസ്തു ഭഗവ ഇതി

ഹോവാച । വരം വൃണീഷോ-തി । പിതർ-മേവ

ജീവന്നയാനീതി । ദിതീയം വൃണീഷോ-തി । 45 (10)

T.B.3.11.8.5

ഇഷ്ടാപൂർത്തയോർ മേ ഽക്ഷിതിം ബ്രൂഹീതി ഹോവാച ।

തസ്മൈ ഹൈതമഗ്നിം നാചികേത-മുവാച ।

തതോ വൈ തസ്യേ-ഷ്ടാപൂർത്തേ നാ ക്ഷീയേതേ ।

നാസ്യേ-ഷ്ടാപൂർത്തേ ക്ഷീയേതേ । യോഽഗ്നിം നാചികേതം

ചിനുതേ । യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ।

തൃതീയം വൃണീഷോ-തി । പുനർ മൃത്യോർ മേ ഽപജിതിം

ബ്രൂഹീതി ഹോവാച । തസ്മൈ ഹൈതമഗ്നിം നാചികേത-

മുവാച । തതോ വൈ സോപ പുനർ മൃത്യു-മജയത് । 46 (10)

T.B.3.11.8.6

അപ॑ പു॒നർ മൃ॒ത്യും ജ॑യതി । യോഽഗ്നി॑ം നാ॒ചികേ॑തം
 ചി॒നുതേ॑ । യ ഉ॑ ചൈ॒ന-മേ॒വംഽവേ॑ദ ।
 പ്ര॒ജാപ॑തിർ വൈ പ്ര॒ജാകാ॑മ-സു॒പോ ത॑പ്യത ।
 സ ഹി॑ര॒ണ്യ-മു॒ദാസ്യ॑ത് । ത-ദ॒ഗ്നൗ പ്രാ॑സ്യത് ।
 ത-ദ॒സ്യൈ നാ॑ച്ഛ॒ദയ॑ത് । തദ് ദി॒തീയം॑ പ്രാ॑സ്യത് ।
 ത-ദ॒സ്യൈ നൈ॑-വാച്ഛ॒ദയ॑ത് ।
 തത് തൃ॒തീയം॑ പ്രാ॑സ്യത് । 47 (10)

T.B.3.11.8.7

ത-ദ॒സ്യൈ നൈ॑-വാച്ഛ॒ദയ॑ത് ।
 ത-ദാ॒ത്മ-നേ॑വ ഹൃ॒ദയേ॑ഽഗ്നൗ വൈ॒ശ്യാന॑രേ പ്രാ॑സ്യത് ।
 ത-ദ॒സ്മാ അ॑ച്ഛ॒ദയ॑ത് । തസ്മാ॒ദ് ഹി॑ര॒ണ്യം ക॑നി॒ഷ്ഠം ധ॑നാ॒നാം ।
 ഭൃ॒ഞ്ജത് പ്രി॑യതമം । ഹൃ॒ദയ॑ജഃ ഹി । സ വൈ തമേ॒വ
 നാ॒വിന്ദ॑ത് । യസ്യൈ॒ താം ദ॑ക്ഷി॒ണാ-മ॑നേ॒ഷ്യത് ।
 താഽ സ്വാ॑യൈ॒വ ഹ॑സ്തായ ദക്ഷി॒ണായാ॑നയത് ।
 താം പ്ര॑ത്യഗൃ॒ഹ്ണാത് । 48 (10)

T.B.3.11.8.8

ദക്ഷായ ത്വാ ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്ണാമീതി ।
 സോ ഽദക്ഷത ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ ।
 ദക്ഷതേ ഹ വൈ ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ । യ ഏവംഽവേദ ।
 ഏതദ്ധ സു വൈ തദ് വിദ്വാഽസോ വാജശ്രവസാ ഗോതമാഃ ।
 അപ്യനുദേശ്യാം ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്ണന്തി ।
 ഉദയേന വയം ദക്ഷിഷ്യാമഹ ഏവ ദക്ഷിണാം
 പ്രതിഗൃഹ്യേതി । തേ ഽദക്ഷന്ത ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ ।
 ദക്ഷതേ ഹ വൈ ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ ।
 യ ഏവംഽവേദ ( ) । പ്ര ഹാനും വ്വീനാതി । 49 (11)
 (വദ - ത്യാശ്ശാ ഇത് - യുവാച - ദിതീയംഽവ്യണീഷേ-
 ത്വജയത് - തൃതീയം പ്രാസ്യ - ദഗൃഹ്ണാദ് - യ ഏവം
 ഽവേദൈകം ച) (A8)

3.11.9 അനുവാകം 9 - ചയനപ്രയോഗഃ

T.B.3.11.9.1

തച്ഛ ഹൈത-മേകേ പശുബന്ധ ഏവോത്തരവേദ്യാം
 ചിന്വതേ । ഉത്തരവേദിസമ്മിത ഏഷോഽഗ്നിരിതി വദന്തഃ ।

തന്ന തമാ കു॒ര്യാത് | ഏ॒ത-മ॒ഗ്നിം കാ॒മേന॑ വൃ॒ർദ്ധയേ॑ത് |
 സ ഏ॒നം കാ॒മേന॑ വൃ॒ജദ്ധഃ॑ | കാ॒മേന॑ വൃ॒ർദ്ധയേ॑ത് |
 സൗ॒മ്യേ വാ॒വൈ-ന॒മധാ॑രേ ചി॒ന്വീത॑ | യ॒ത്ര വാ॑ ഭൂ॒യിഷ്ടാ
 ആ॒ഹുത॑യോ ഹൂ॒യേര॑ന് | ഏ॒ത-മ॒ഗ്നിം കാ॒മേന॑
 സമ॑ർദ്ധയതി | സ ഏ॒നം കാ॒മേന॑ സമൃ॒ദ്ധഃ | 50 (10)

T.B.3.11.9.2

കാ॒മേന॑ സമ॑ർദ്ധയതി | അ॒ഥ ഹൈ॒നം പു॒രർഷ॑യഃ |
 ഉ॒ത്തര॑വേ॒ദ്യാ-മേ॒വ സ॒ത്രിയ॑-മചി॒ന്വത॑ | ത॒തോ വൈ
 തേ॒ഽവി॒ന്ദന്ത॑ പ്ര॒ജാം | അ॒ഭി സ്വ॑ർഗം ഘോ॒ക-മ॑ജയൻ |
 വി॒ന്ദന്ത॑ ഏ॒വ പ്ര॒ജാം | അ॒ഭി സ്വ॑ർഗം ഘോ॒കം ജ॑യതി |
 യോ॒ഽഗ്നിം നാ॑ചികേ॒തം ചി॒നുതേ॑ | യ ഉ॑ ചൈ॒ന-മേ॒വം ഘോ॑വേദ |
 അ॒ഥ ഹൈ॒നം ഘോ॑വ॒യുർ. ജ॒ദ്ധികാ॑മഃ | 51 (10)

T.B.3.11.9.3

യ॒ഥാ നൃ॒പ-മേ॒വോപ॑ദധേ | ത॒തോ വൈ॒ സ ഏ॒താ-മൃ॒ദ്ധി-
 മാർജ്ജ്യാ॑ത് | യാ-മി॒ദം ഘോ॑വ॒യുർ. ജ॒ദ്ധഃ | ഏ॒താ-മൃ॒ദ്ധി-
 മൃ॒ദ്ധ്നോ॑തി | യാ-മി॒ദം ഘോ॑വ॒യുർ. ജ॒ദ്ധഃ | യോ॒ഽഗ്നിം
 നാ॑ചികേ॒തം ചി॒നുതേ॑ | യ ഉ॑ ചൈ॒ന-മേ॒വം ഘോ॑വേദ |

അഥ ഹൈനം ഗോബലോ വാർഷ്ഠിഃ പശുകാമഃ ।
 പാഠ്കത-മേവ ചികേത്യ । പഞ്ച പുരസ്താത് ॥ 52 (10)

T.B.3.11.9.4

പഞ്ച ദക്ഷിണതഃ । പഞ്ച പശ്ചാത് । പഞ്ചോത്തരതഃ ।
 ഏകാം മദ്ധ്യേ । തതോ വൈ സ സഹസ്രം പശൂൻ പ്രാപ്താത് ॥
 പ്ര സഹസ്രം പശു-നാപ്താതി ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ । യ ഉ ചൈന-മേവംഽവേദഃ ।
 അഥ ഹൈനം പ്രജാപതിർ ജൈഷ്ഠ്യകാമോ
 യശസ്താമഃ പ്രജനനകാമഃ । ത്രിവൃത-മേവ ചികേത്യ । 53 (10)

T.B.3.11.9.5

സപ്ത പുരസ്താത് । തിസ്രോ ദക്ഷിണതഃ । സപ്ത പശ്ചാത് ।
 തിസ്ര ഉത്തരതഃ । ഏകാം മദ്ധ്യേ ।
 തതോ വൈ സ പ്ര യശോ ജൈഷ്ഠ്യ-മാപ്താത് ।
 ഏതാം പ്രജാതിം പ്രാജായത । യാമിദം പ്രജാഃ പ്രജായന്തേ ।
 ത്രിവൃദ് വൈ ജൈഷ്ഠ്യം । മാതാ പിതാ പുത്രഃ ॥ 54 (10)

T.B.3.11.9.6

ത്രിവൃത് പ്രജനനം । ഉപസ്ഥോ യോനിർ മദ്ധ്യമാ ।
 പ്ര യശോ ജൈഷ്ഠ്യ-മാപ്താതി । ഏതാം പ്രജാതിം

പ്രജായതേ । യാ-മിദം പ്രജാഃ പ്രജായന്തേ । യോഽഗ്നിം
 നാചികേതം ചിനുതേ । യ ഉ ചൈന-മേവംഽവേദ ।
 അഥ ഹൈന-മിന്ദോ ജൈഷ്ടകാമഃ । ഊർദ്ധ്വാ ഏവോ-
 പദധേ । തതോ വൈ സ ജൈഷ്ട-മഗച്ഛത് । 55 (10)

T.B.3.11.9.7

ജൈഷ്ടം ഗച്ഛതി । യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।
 യ ഉ ചൈന-മേവംഽവേദ ।
 അഥ ഹൈന-മസാവാദിത്യഃ സ്വർഗകാമഃ ।
 പ്രാചീരേവോപദധേ । തതോ വൈ സോഽഭി സ്വർഗം
 ഘോക-മജയത് । അഭി സ്വർഗം ഘോകം ജയതി ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।
 യ ഉ ചൈന-മേവംഽവേദ । സ യദീച്ഛത് । 56 (10)

T.B.3.11.9.8

തേജസ്വീ യശസ്വീ ബ്രഹ്മവർചസീ സ്യാ-മിതി ।
 പ്രാണാ ഹോതുർദ്ധിഷ്ട്യാ-ദുമ്സർപേത് । യേയം പ്രാഗാദ്
 യശസ്വതീ । സാ മാ പ്രോർണോതു । തേജസാ യശസാ
 ബ്രഹ്മവർചസേ-നേതി । തേജസ്-വ്യുവ യശസ്വീ

ബ്രഹ്മവർചസീ ഭവതി । അഥ യദീച്ഛേത് ।
 ഭൂയിഷ്ടം മേ ശ്രദ്-ദധീരൻ । ഭൂയിഷ്ടാ ദക്ഷിണാ
 നയേയു-രിതി । ദക്ഷിണാസു നീയമാനാസു പ്രാച്യേഹി
 പ്രാച്യേഹീ-തി പ്രാചീ ജുഷാണാ വേതാജ്യസ്യ സ്വാഹേതി
 സ്രുവേണോ-പഹത്യാ-ഹവനീയേ ജുഹുയാത് । 57 (10)

T.B.3.11.9.9

ഭൂയിഷ്ട-മേവാസൈ ശ്രദ്-ദധതേ । ഭൂയിഷ്ടാ ദക്ഷിണാ
 നയന്തി । പുരീഷ-മുപധായ । ചിതിക്യപിഭി-രഭിമൃശ്യ ।
 അഗ്നിം പ്രണീയോപസമാധായ । ചതസ്ര ഏതാ ആഹുതീർ
 ജുഹോതി । തഥഗേ രുദ്ര ഇതി ശതരുദ്രീയസ്യ രൂപം ।
 അഗ്നാ-വിഷ്ണു ഇതി വസോർധാരായാഃ । അന്നപത ഇത്യന്ന
 ഹോമഃ । സപ്ത തേ അഗേ സമിധഃ സപ്ത ജിഹ്വാ
 ഇതി വിശ്വപ്രിഃ ( ) । 58 (10) [സമൃദ്ധ - ജദ്ധികാമഃ-
 പുരസ്താച് - ചികേ - പുത്രോ - ശുദ്ധ - ദീച്ഛേ-
 ജ്ജുഹുയാദ് - വിശ്വപ്രിഃ ( )] (A9)

Special Korvai

(പുരർഷയോ വായുർ ഗോബലഃ സഹസ്രം പ്രജാപതി
 സ്ത്രിവൃദിന്ദ്രോ സാവാദിത്യഃ സ യദീച്ഛേത്)

3.11.10 അനുവാകം 10 – തത്പ്രശംസാ

T.B.3.11.10.1

യാം പ്രഥമാ-മിഷ്ടകാ-മുപദധാതി । ഇമം തയാ ലോക-
 മദി ജയതി । അഥോ യാ അസ്മിൻ ലോകേ ദേവതാഃ ।
 താസാഽസായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യാം ദിതീയാ-മുപദധാതി । അന്തരിക്ഷ ലോകം
 തയാ-ദിജയതി । അഥോ യാ അന്തരിക്ഷ ലോകേ ദേവതാഃ ।
 താസാഽസായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യാം തൃതീയാ-മുപദധാതി ।
 അഥോ തയാ ലോക-മദിജയതി । 59 (10)

T.B.3.11.10.2

അഥോ യാ അമുഷ്മിൻ ലോകേ ദേവതാഃ ।
 താസാഽസായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 അഥോ യാ അമു-രിതരാ അഷ്ടാദശ । യ ഏവാമീ ഉരവശ്ച
 വരീയാഽസശ്ച ലോകാഃ । താനേവ താദി-രദിജയതി ।
 കാമചാരോ ഹ വാ അസ്യോരുഷു ച വരീയസ്സു ച
 ലോകേഷു ദവതി । യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।

യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ | സംവത്സരോ വാ അഗ്നിർ
നാചികേതഃ | തസ്യ വസന്തഃ ശിരഃ | 60 (10)

T.B.3.11.10.3

ഗ്രീഷ്മോ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ | വർഷാ ഉത്തരഃ | ശരത് പുഷ്പം |
മാസാഃ കർമ്മകാരാഃ | അഹോരാത്രേ ശതരുദ്രീയം |
പർജന്യോ വസോർധാരാ | യഥാ വൈ പർജന്യഃ സുവൃഷ്ടം
വൃഷ്ടാ | പ്രജാഭ്യഃ സർവാൻ കാമാൻമ് സംപൂരയതി |
ഏവ-മേവ സ തസ്യ സർവാൻ കാമാൻമ് സംപൂരയതി |
യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തേ | 61 (10)

T.B.3.11.10.4

യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ | സംവത്സരോ വാ അഗ്നിർ
നാചികേതഃ | തസ്യ വസന്തഃ ശിരഃ |
ഗ്രീഷ്മോ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ | വർഷാഃ പുഷ്പം |
ശര-ദുത്തരഃ പക്ഷഃ | ഹേമന്തോ മദ്ധ്യം |
പൂർവപക്ഷാശ്ചിതയഃ | അപരപക്ഷാഃ പുരീഷം |
അഹോരാത്രാണീഷ്ടകാഃ ( ) |
ഏഷ വാവ സോഽഗ്നി-രഗ്നിമയഃ പുനർണ്ണവഃ |
അഗ്നിമയോ ഹ വൈ പുനർണ്ണവോ ഭൂത്വാ |

സ്വർഗം ലോക-മേതി । ആദിത്യസ്യ സായുജ്യം ।

യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।

യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ । 62 (16)

(അമൃം തയാ ലോകമഭിജയതി - ശിർ - ശ്ചിനുത - ഇഷ്ട്വാഃ
ഷഽച്) (A10)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 10 Anuvaakams :-

(ലോക - സ്വമഗേ - ടഗാവിഷ്ട - അന്നപതേ - സ്വതേ
അഗേ - യത്തേ ചിതമ - യം വാ - വോശൻ. ഹ വൈ -
തച് ഹൈതം - യാം പ്രഥമാമിഷ്ടകാം ദശ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(ലോക - ആദിത്യ - ഓജോ - ടസ്യുർധാ ദിഗ് - നന്തച്
ഹ വൈ - കാമേന - ഗ്രീഷ്മോ ദിഷഷ്ടിഃ)

തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം-(TB 3.11)

First and Last Padam 2nd Prapaatakam of Kaatakam:-

(പ്രോക്തം - വേദ)

ഹരിഃ ഓം

കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

കാഠകേ ദിതീയഃ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ।

=====

3.11 For Kaatakam - 2 (TB 3.11)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	21	172
Anuvakam 2	4	44
Anuvakam 3	1	13
Anuvakam 4	2	39
Anuvakam 5	4	20
Anuvakam 6	4	40
Anuvakam 7	5	48
Anuvakam 8	8	81
Anuvakam 9	9	90
Anuvakam 10	4	46
Total →	62	593

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,

ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.12 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ- ചാതുർഹോത്രചയനം വൈശ്വസ്യജചയനം ച

3.12.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ വൈശ്വസ്യജചയനാങ്ഗഭൂതാഃ ദിവശ്ശേനയ ഇഷ്ടയഃ

T.B.3.12.1.1

“തുഭ്യന്താ അങ്ഗിരസ്തമാ{21}” “ശ്യാമ തം കാമമഗ്നേ{22}” ।

“ആശാനാം ത്വാ{23}” “വിശ്വാ ആശാഃ{24}” ।

“അനു നോഽഭ്യാനുമതി{25}” “രന്വിദനുമതേ ത്വാം{26}” ।

“കാമോ ഭൂതസ്യ{27}” “കാമസ്തദഗ്നേ{28}” ।

“ബ്രഹ്മ ജജ്ഞാനം{29}” “പിതാ വിരാജാം{30}” ।

“യജേണാ രായോ{31}” “ഽയം യജ്ഞഃ{32}” ।

“ആപോ ഭദ്രാ{33}” “ആദിത്പശ്യാമി{34}” ।

“തുഭ്യം ഭരന്തി{35}” “യോ ദേഹ്യഃ{36}” ।

“പൂർവം ദേവാ{37}” “അപരേണ പ്രാണാപാനൗ{38}” ।

“ഹവൃവാഹൗ{39}” “സ്വിഷ്ടം{40}” । 1 (10) (തുഭ്യം ഭശ) (A1)

3.12.2 അനുവാകം 2 - താസാം ബ്രാഹ്മണം

T.B.3.12.2.1

ദേവേഭ്യോ വൈ സ്വർഗോ ലോകസ്തിരോഽഭവത് ।
 തേ പ്രജാപതി-മബ്രുവൻ । പ്രജാപതേ സ്വർഗോ വൈ നോ
 ലോകസ്തിരോഽഭൂത് । തമനിച്ഛേതി । തം യജ്ഞക്രതുഭി-
 രന്നൈച്ഛത് । തം യജ്ഞക്രതുഭിർ നാന്നവിന്ദത് ।
 തമിഷ്ടിഭി-രന്നൈച്ഛത് । തമിഷ്ടിഭി-രന്നവിന്ദത് ।
 തദിഷ്ടീനാ-മിഷ്ടിത്വം । ഏഷ്ടയോ ഹവൈ നാമ ।
 താ ഇഷ്ടയ ഇത്യാചക്ഷതേ പരോക്ഷേണ ।
 പരോക്ഷ പ്രിയാ ഇവ ഹി ദേവാഃ । 2 (12)

T.B.3.12.2.2

തമാശാഽബ്രവീത് । പ്രജാപത ആശയാ വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വാ ആശാഽസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ സത്യാഽശാ ഭവിഷ്യതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസിതി ।
 സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിർവപത് । ആശായൈ ചരും । അനുമത്യൈ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യാഽശാ ഽഭവത് ।

അനു സ്വർഗം ലോക-മവിന്ദത് । സത്യോ ഹ വാ അസ്യോശാ
 ഭവതി । അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉ ചൈന ദേവം വേദ ।
 സോഽത്ര ജുഹോതി । അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാഽശാധൈ
 സ്വാഹാ । അനുമന്തൈ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ
 സിഷ്ടകൃതേ സ്വാഹേതി । 3 (19)

T.B.3.12.2.3

തം കാമോഽബ്രവീത് । പ്രജാപതേ കാമേന വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമുവൈ കാമോഽസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ സത്യഃ കാമോ ഭവിഷ്യതി । അനു സ്വർഗം ലോകം
 വേമ്സ്യസീതി । സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-
 മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് । കാമായ ചരും । അനുമന്തൈ
 ചരും । തതോ വൈ തസ്യ സത്യഃ കാമോഭവത് ।
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।
 സത്യോ ഹ വാ അസ്യ കാമോ ഭവതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി । യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ ।
 യ ഉ ചൈനദേവം വേദ । സോഽത്ര ജുഹോതി ।

അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ കാമായ സ്വാഹാ ।
 അനുമത്യെ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി । 4 (19)

T.B.3.12.2.4

തം ബ്രഹ്മാബ്രവീത് । പ്രജാപതേ ബ്രഹ്മണാ വൈശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വൈ ബ്രഹ്മാഽസ്മി । മാം നു യജസ്വ । അഥ തേ
 ബ്രഹ്മണാൻ. യജ്ഞാ ഭവിഷ്യതി । അനു സ്വർഗം ലോകം
 വേദ്യസ്യസീതി । സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ്-
 മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് । ബ്രഹ്മണേ ചരും । അനുമത്യെ
 ചരും । തതോ വൈ തസ്യ ബ്രഹ്മണാൻ. യജ്ഞാഭവത് ।
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് । ബ്രഹ്മണാൻ. ഹ വാ അസ്യ
 യജ്ഞാ ഭവതി । അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി । യ ഏതേന
 ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ । സോഽത്ര
 ജുഹോതി । അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ ബ്രഹ്മണേ സ്വാഹാ ।
 അനുമത്യെ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി । 5 (19)

T.B.3.12.2.5

തം യജേന്മാംബ്രവീത് | പ്രജാപതേ യജേന്തവൈ
 ശ്രാമ്യസി | അഹമുവൈ യജേന്മാംസ്മി | മാം നു യജസ്വ |
 അഥ തേ സത്യോ യജേന്മാ ഭവിഷ്യതി | അനു സ്വർഗം
 ലോകം വേമ്സ്യസിതി | സ ഏതമഗന്യേ കാമായ
 പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് | യജ്ഞായ ചരും |
 അനുമത്യേ ചരും | തതോ വൈ തസ്യ സത്യോ യജേന്മാ
 ഭവത് | അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് |
 സത്യോ ഹ വാ അസ്യ യജേന്മാ ഭവതി |
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി | യ ഏതേന
 ഹവിഷാ യജതേ | യ ഉചൈനദേവം വേദ |
 സോത്ര ജൂഹോതി |
 അഗന്യേ കാമായ സ്വാഹാ യജ്ഞായ സ്വാഹാ |
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ |
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഗന്യേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി | 6 (19)

T.B.3.12.2.6

തമാപോഽബ്രുവൻ । പ്രജാപതേഽസ്തവൈ സർവേ കാമാഃ ॥
 ശ്രീതാഃ । വയമു വാ ആപഃ സുഃ । അസ്മാന്നു യജസ്വ ।
 അഥ ത്വയി സർവേ കാമാഃ ശ്രയിഷ്യന്തേ ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസിതി ।
 സ ഏതമഗന്യേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിരവപത് । അദ്ഭ്യശ്ചരും ।
 അനുമത്യേ ചരും । തതോ വൈ തസ്മിൻ മ്സർവേ
 കാമാ അശ്രയന്ത । അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।
 സർവേ ഹ വാ അസ്മിൻ കാമാഃ ശ്രയന്തേ ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി । യ ഏതേൻ ഹവിഷാ
 യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ । സോഽത്ര ജുഹോതി ।
 അഗന്യേ കാമായ സ്വാഹാഽദ്ഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ॥
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗന്യേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി । 7 (19)

T.B.3.12.2.7

തമഗ്നിർ ബലിമാനബ്രവീത് | പ്രജാപതേ ഽഗ്നയേ വൈ
 ബലിമതേ സർവാണി ഭൂതാനി ബലിച് ഹരന്തി |
 അഹമു വാ അഗ്നിർ ബലിമാനസ്മി | മാം നു യജസ്വ |
 അഥ തേ സർവാണി ഭൂതാനി ബലിച് ഹരിഷ്യന്തി |
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസിതി |
 സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിരവപത് | അഗ്നയേ ബലിമതേ ചരും | അനുമത്യേ ചരും |
 തതോ വൈ തസ്മൈ സർവാണി ഭൂതാനി ബലി-മഹരൻ |
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് |
 സർവാണി ഹ വാ അസ്മൈ ഭൂതാനി ബലിച് ഹരന്തി |
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി | യ ഏതേന ഹവിഷാ
 യജതേ | യ ഉചൈനദേവം വേദ | സോഽത്ര ജുഹോതി |
 അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ ഽഗ്നയേ ബലിമതേ സ്വാഹാ ||
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ||
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്യകൃതേ
 സ്വാഹേതി | 8 (19)

T.B.3.12.2.8

തമനുവിത്തി-രബ്രവീത് | പ്രജാപതേ സ്വർഗം ധൈവ
 ലോക-മനു-വിവിമ്സസി | അഹമു വാ അനുവിത്തിരസ്മി |
 മാം നു യജസ്വ | അഥ തേ സത്യാ ടനുവിത്തിർ ഭവിഷ്യതി |
 അനു സ്വർഗം ധൈവം ധൈവം സിതി | സ ഏതമഗന്യേ
 കായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് |
 അനുവിത്തൈ ചരും | അനുതൈ ചരും |
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യാ ടനുവിത്തിർഭവത് |
 അനു സ്വർഗം ധൈവം-മവിന്ദത് |
 സത്യാ ഹ വാ അസ്ടാനുവിത്തിർ ഭവതി |
 അനു സ്വർഗം ധൈവം വിന്ദതി |
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ | യ ഉചൈനഭേവം വേദ |
 സോഽത്ര ജുഹോതി | അഗന്യേ കായ സ്വാഹാഽനുവിത്തൈ
 സ്വാഹാ | അനുതൈ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ |
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗന്യേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി | 9 (19)

T.B.3.12.2.9

താ വാ ഏതാസ്സപ് സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യ ദ്വാരഃ ।
 ദിവഃ ശ്യേനയോ ഽനുവിത്തയോ നാമ । ആശാ പ്രഥമാഽ
 രക്ഷതി । കാമോ ദിതീയാം । ബ്രഹ്മ തൃതീയാം ।
 യജ്ഞശ്ചതുർഥീം । ആപഃ പഞ്ചമീം । അഗ്നിർ ബലിമാൻ-
 മഷഷൂം । അനുവിത്തിഃ സപ്തമീം । അനു ഹ വൈ സ്വർഗം
 ലോകം വിന്ദതി । കാമചാരോഽസ്യ സ്വർഗേ ലോകേ ഭവതി ।
 യ ഏതാദിരിഷ്ടിഭിർ യജ്ഞേ । യ ഉചൈനാ ഏവം വേദ ।
 താസ്വന്നിഷ്ടി । പശുഽഹീ വരാം ദദ്യാത് കഽ സഞ്ച ।
 സ്ത്രീയൈചാഭാരഽ സമൃദ്ധ്യേ । 10 (16)

(No Korvai for Anuvaakam 2)

3.12.3 അനുവാകം 3 - അപാഘാ നാമേഷ്ടയഃ

T.B.3.12.3.1

തപസാ ദേവാ ദേവതാ-മഗ്ര ആയൻ । തപസർഷയഃ
 സ്വരന്വവിന്ദൻ । തപസാ സപത്താൻ പ്രണുദാമാരാതീഃ ।
 യേനേദം വിശ്വം പരിഭൂതം യദസ്തി । പ്രഥമജം ദേവഽ ഹവിഷാ
 വിധേമ । സ്വയംഭൂ ബ്രഹ്മ പരമം തപോ യത് ।
 സ ഏവ പുത്രഃ സ പിതാ സ മാതാ । തപോ ഹ യക്ഷം

പ്രഥമം സംബഭൂവ । ശ്രദ്ധയാ ദേവോ ദേവതാമശ്നുതേ ।
ശ്രദ്ധാ പ്രതിഷ്ഠാ ലോകസ്യ ദേവീ । 11 (10)

T.B.3.12.3.2

സാ നോ ജുഷാണോപ യജ്ഞ-മാഗാത് । കാമവത്സാ
മൃതം ദുഹാനാ । ശ്രദ്ധാ ദേവീ പ്രഥമജാ ഋതസ്യ ।
വിശ്വസ്യ ഭർത്രി ജഗതഃ പ്രതിഷ്ഠാ । താഴ ശ്രദ്ധാഹവിഷാ
യജാമഹേ । സാ നോ ലോക-മൃതം ദധാതു ।
ഈശാനാ ദേവീ ഭുവനസ്യധിപതീ ।
ആഗാത്സത്യഹവിരിദം ജുഷാണം ।
യസ്മാദേവാ ജജ്ഞിരേ ഭുവനഞ്ച വിശ്വേ ।
തസ്മൈ വിധേമ ഹവിഷാ ഘൃതേന । 12 (10)

T.B.3.12.3.3

യഥാ ദേവൈഃ സധമാദം മദേമ । യസ്യ പ്രതിഷ്ഠാർ
വന്തരിക്ഷം । യസ്മാദേവാ ജജ്ഞിരേ ഭുവനഞ്ച സർവ്വേ ।
തത്സത്യമർച-ദുപയജ്ഞം ന ആഗാത് ।
ബ്രഹ്മാഹുതീ-രൂപമോദമാനം । മനസോ വശേ സർവ്വമിദം
ബഭൂവ । നാനൃസ്യ മനോ വശമനീയായ । ഭീഷ്ണാ ഹി ദേവഃ
സഹസഃ സഹീയാൻ । സ നോ ജുഷാണ ഉപ

യജ്ഞമാഗാത് | ആകൃതീനാ-മധിപതിം ചേതസാം ച | 13 (10)

T.B.3.12.3.4

സങ്കല്പജൂതിം ദേവം വിപശ്ചിം | മനോ രാജാനമിഹ
വർദ്ധയന്തഃ | ഉപഹവേ ഽസ്യ സുമതൗ സ്യാമ |
ചരണം പവിത്രം വിതതം പുരാണം | യേന പുതസ്തൂരതി
ദുഷ്ടതാനി | തേന പവിത്രേണ ശുദ്ധേന പുതാഃ |
അതി പാപ്മാന-മരാതിം തരേമ |

ലോകസ്യ ദ്വാർ-മർചിമത് പവിത്രം | ജ്യോതിഷദ് ഭ്രാജമാനം
മഹസ്വത് | അമൃതസ്യ ധാരാ ബഹുധാ ദോഹമാനം ( ) |
ചരണം നോ ലോകേ സുധിതാം ദധാതു |

“അഗ്നിർ മുരധാ{41}” “ഭുവഃ{42}” |

അനു നോഽഭ്യാനുമതി{43}” “രന്ധി-ദനുമതേത്ഥം{44}” |

“ഹവ്യവാഹൗ{45}” “സമീഷ്ടം{46}” | 14 (14) (ദേവീ - ഫ്യുതേന
- ചേതസാം ച - ദോഹമാനം ചതാരി ച) (A3)

3.12.4 അനുവാകം 4 - താസാം ബ്രാഹ്മണം

T.B.3.12.4.1

ദേവേഭ്യോ വൈ സ്വർഗോ ലോകസ്തീരോ ഽഭവത് |
തേ പ്രജാപതി-മബ്രുവൻ | പ്രജാപതേ സ്വർഗോ വൈ

നോ ലോകസ്തിരോഽഭൂത് | തമനിച്ഛേതി |
 തം യജ്ഞക്രതുഭി-രന്വൈച്ഛത് |
 തം യജ്ഞക്രതുഭിർ നാനവിന്ദത് | തമിഷ്ടിഭി-രന്വൈച്ഛത് |
 തമിഷ്ടിഭി-രനവിന്ദത് | തദിഷ്ടിനാ-മിഷ്ടിത്വം |
 ഏഷ്ടയോ ഹ വൈ നാമ |
 താ ഇഷ്ടയ ഇത്യാചക്ഷതേ പരോക്ഷേണ |
 പരോക്ഷപ്രിയാ ഇവ ഹി ദേവാഃ | 15 (12)

T.B.3.12.4.2

തം തപോഽ ബ്രവീത് | പ്രജാപതേ തപസാ വൈ ശ്രാമ്യസി |
 അഹമു വൈ തപോഽ സ്മി | മാം നു യജസ്വ | അഥ തേ
 സത്യം തപോ ഭവിഷ്യതി | അനു സ്വർഗം ലോകം
 വേമസ്യസീതി | സ ഏതമാഗേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് |
 തപസേ ചരും | അനുമത്യേ ചരും | തതോ വൈ തസ്യ
 സത്യം തപോ ഭവത് | അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് |
 സത്യ ഘ് ഹ വാ അസ്യ തപോ ഭവതി | അനു സ്വർഗം
 ലോകം വിന്ദതി | യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ | യ ഉ
 ചൈനദേവം വേദ | സോഽത്ര ജുഹോതി | അഗ്നയേ സ്വാഹാ
 തപസേ സ്വാഹാ | അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ

സ്വാഹാ॑ । സ്വർഗായ॑ ലോകായ॑ സ്വാഹാ॑ഗ്നയേ॑ സിഷ്ടകൃതേ॑
സ്വാഹേതി॑ । 16 (19)

T.B.3.12.4.3

തൗ॑ ശ്രദ്ധാ॑ഭ്രവീത് । പ്രജാ॑പതേ ശ്രദ്ധയാ॑ വൈ ശ്രാമ്യ॑സി ।
അഹമു॑ വൈ ശ്രദ്ധാ॑സ്മി । മാം നു॑ യജസ്വ । അഥ॑ തേ സത്യാ
ശ്രദ്ധാ॑ ഭവിഷ്യ॑തി । അനു॑ സ്വർഗം ലോകം॑ വേഥ്സ്യ॑സിതി ।
സ ഏത॑മാ॑ഗ്നേയ-മഷ്ടാ॑കപാലം॑ നിർവപത് । ശ്രദ്ധാ॑യൈ
ചരും । അനു॑മത്യൈ ചരും । തതോ॑ വൈ തസ്യ॑ സത്യാ
ശ്രദ്ധാ॑ഭവത് । അനു॑ സ്വർഗം ലോകം॑മവിന്ദത് । സത്യാ॑ ഹ വാ
അസ്യ॑ ശ്രദ്ധാ॑ ഭവതി । അനു॑ സ്വർഗം ലോകം॑ വിന്ദതി ।
യ ഏതേ॑ന॑ ഹവിഷാ॑ യജതേ॑ । യ ഉ॑ ചൈനദേവം॑ വേദ ।
സോ॑ഭത്ര ജുഹോതി॑ । അഗ്നയേ॑ സ്വാഹാ॑ ശ്രദ്ധാ॑യൈ സ്വാഹാ॑ ।
അനു॑മത്യൈ സ്വാഹാ॑ പ്രജാ॑പതയേ॑ സ്വാഹാ॑ ।
സ്വർഗായ॑ ലോകായ॑ സ്വാഹാ॑ഗ്നയേ॑ സിഷ്ടകൃതേ॑
സ്വാഹേതി॑ । 17 (19)

T.B.3.12.4.4

തൗ॑ സത്യ॑മബ്രവീത് । പ്രജാ॑പതേ സത്യേ॑ന വൈ ശ്രാമ്യ॑സി ।
അഹമു॑ വൈ സത്യ॑മസ്മി । മാം നു॑ യജസ്വ ।

അഥ തേ സത്യം സത്യം ഭവിഷ്യതി । അനു സ്വർഗം
 ലോകം വേദസ്യസീതി । സ ഏതമാംഗേയ-മഷ്ടാകപാലം
 നിർവപത് । സത്യായ ചരും । അനുമത്യേ ചരും ।

തതോ വൈ തസ്യ സത്യം സത്യമഭവത് । അനു സ്വർഗം
 ലോകമവിന്ദത് । സത്യം ഹ വാ അസ്യ സത്യം ഭവതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി । യ ഏതേന ഹവിഷാ
 യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ । സോത്ര ജുഹോതി ।

അഗ്നയേ സ്വാഹാ സത്യായ സ്വാഹാ । അനുമത്യേ സ്വാഹാ
 പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ । സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഗ്നയേ
 സിഷ്ടകൃതേ സ്വാഹേതി । 18 (19)

T.B.3.12.4.5

തം മനോബ്രവീത് । പ്രജാപതേ മനസാ വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വൈ മനോസ്മി । മാം നു യജസ്വ । അഥ തേ സത്യം
 മനോ ഭവിഷ്യതി । അനു സ്വർഗം ലോകം വേദസ്യസീതി ।
 സ ഏതമാംഗേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് ।
 മനസേ ചരും । അനുമത്യേ ചരും । തതോ വൈ തസ്യ
 സത്യം മനോഭവത് । അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।

സത്യം ഹ വാ അസ്യ മനോ ഭവതി । അനു സ്വർഗം
 ലോകം വിന്ദതി । യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ ।
 യ ഉചൈന ദേവം വേദ । സോഽത്ര ജുഹോതി ।
 അഗ്നയേ സ്വാഹാ മനസേ സ്വാഹാ ॥
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ॥
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ
 സിഷ്ടകൃതേ സ്വാഹേതി । 19 (19)

T.B.3.12.4.6

തം ചരണമബ്രവീത് । പ്രജാപതേ ചരണേന വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വൈ ചരണമസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ സത്യം ചരണം ഭവിഷ്യതി । അനു സ്വർഗം ലോകം
 വേമസ്യസിതി । സ ഏതമാഽഗ്നേയ-മഷ്ടാകപാലം
 നിരവപത് । ചരണായ ചരും । അനുമത്യേ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യം ചരണമഭവത് । അനു സ്വർഗം
 ലോകമവിന്ദത് । സത്യം ഹ വാ അസ്യ ചരണം ഭവതി ।
 അനുസ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി । യ ഏതേന ഹവിഷാ
 യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ । സോഽത്ര ജുഹോതി ।
 അഗ്നയേ സ്വാഹാ ചരണായ സ്വാഹാ ॥

അനു॑മ॒ത്യെ സ്വാ॑ഹാ പ്ര॒ജാപ॑തയേ സ്വാ॑ഹാ ।
 സ്വർഗാ॑യ ലോ॒കായ॑ സ്വാ॒ഹാഽഗ്ന॑യേ സി॒ഷ്ടകൃ॑തേ
 സ്വാ॒ഹേതി॑ । 20 (19)

T.B.3.12.4.7

താ വാ ഏ॒താഃ പ॑ഞ്ച സ്വർഗ॑സ്യ ലോ॒കസ്യ॑ ദ്വാ॒രഃ ।
 അ॒പാ॒ഘാ അനു॑വി॒ത്തയോ॑ നാമ । തപഃ॑ പ്ര॒ഥമാ॑ൗ ര॒ക്ഷതി॑ ।
 ശ്രദ്ധാ॑ ദി॒തിയാ॑ം । സ॒ത്യം തൂ॒തിയാ॑ം । മ॒നശ്ച॑തുർമീം ।
 ച॒രണ॑ം പഞ്ച॑മീം । അനു॑ ഹ വൈ സ്വർഗം ഘോ॒കം വി॑ന്ദതി ।
 കാമ॑ചാരോ॒ഽസ്യ॑ സ്വർഗേ ലോ॒കേ ഭ॑വതി ।
 യ ഏ॒താദി॑രിഷ്ടി॒ഭിർ യജ॑തേ । യ ഉ॒ചൈ॒നാ ഏ॒വം വേ॑ദ ।
 താസ്വ॑ന്നിഷ്ടി । പ॒ഷൗഹീ॑ വരാ॑ം ദദ്യാ॒ത് കൗ॑സ॒ഞ്ച ।
 സ്ത്രീ॑യൈ ചാഭാ॒രൗ സ॑മൃ॒ദ്ധ്യൈ । 21 (14)

(No Korvai for Ānuvaakam 4)

3.12.5 അനുവാകം 5 - ചാതുർഹോത്രചയനം

T.B.3.12.5.1

ബ്ര॒ഹ്മ വൈ ച॑തുർ॒ഹോതാ॑രഃ । ച॑തുർ॒ഹോതൃ॑ഭ്യോ॒ഽധി
 യജേ॑ത്താ നിർമി॑തഃ । നൈ॒നൗശ॑സ്തം । നാഭി॑ചരി॒ത-മാ॑ഗ്ച്ഛതി ।
 യ ഏ॒വം വേ॑ദ । യോ ഹ വൈ ച॑തുർ॒ഹോതൃ॑ണാം

ചതുർ. ഹോത്യുതാം വേദ | അഥോ പഞ്ച ഹോത്യുതാം |
 സർവാ ഹാസൈ ദിശഃ കല്പന്തേ |
 വാചസ്പതിർ. ഹോതാ ദശഹോത്ജ്ഞാം |
 പൃഥിവീ ഹോതാ ചതുർ. ഹോത്ജ്ഞാം | 22 (10)

T.B.3.12.5.2

അഗ്നിർ. ഹോതാ പഞ്ചഹോത്ജ്ഞാം | വാഗ്ഘോതാ
 ഷഡ്ഹോത്ജ്ഞാം | മഹാഹവിർ. ഹോതാ സപ്തഹോത്ജ്ഞാം |
 ഏതദൈ ചതുർ. ഹോത്യുതാം ചതുർ. ഹോത്യുതാം |
 അഥോ പഞ്ചഹോത്യുതാം | സർവാ ഹാസൈ ദിശഃ കല്പന്തേ |
 യ ഏവം വേദ | ഏഷാ വൈ സർവ വിദ്യാ |
 ഏതദ് ദേഷജം | ഏഷാ പക്തിഃ സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യം
 ജസായനിഃ സ്രുതിഃ | 23 (10)

T.B.3.12.5.3

ഏതാൻ. യോദ്ധൈത്യുച്ഛദിർ ദർശേ യാവത്തരസം |
 സ്വരേതി | അനപബ്രവഃ സർവമായുരേതി | വിന്ദതേ പ്രജാം |
 രായസ്പോഷം ഗൗപത്യം | ബ്രഹ്മവർചസീ ഭവതി | ഏതാൻ
 യോദ്ധൈത്യുതി | സ്പൃണോത്യാത്മാനം | പ്രജാം പിത്ജൻ |
 ഏതാൻ. വാ അരുണ ഔപവേശിർ വിദാഞ്ചകാര | 24 (10)

T.B.3.12.5.4

ഏതൈരധിവാദമപാജയത് | അഥോ വിശ്വം പാപ്മാനം |
 സ്വർയയൗ | ഏതാൻ. യോഽദ്ധ്യേതി | അധിവാദം ജയതി |
 അഥോ വിശ്വം പാപ്മാനം | സ്വരേതി |
 ഏതൈരഗ്നിം ചിന്വീത സ്വർഗകാമഃ | ഏതൈരായുഷ്കാമഃ |
 പ്രജാ പശുകാമോ വാ | **25 (10)**

T.B.3.12.5.5

പുരസ്താ-ദൃശഹോതാര-മുദഞ്ച-മുപദധാതി യാവത്പദം |
 ഹൃദയം യജുഷീ പത്യൗ ച | ദക്ഷിണതഃ പ്രാഞ്ചം
 ചതുർ. ഹോതാരം | പശ്ചാദുദഞ്ചം പഞ്ച ഹോതാരം |
 ഉത്തരതഃ പ്രാഞ്ചം ഷഡ്ഹോതാരം | ഉപരിഷ്ഠാത് പ്രാഞ്ചം
 സപ്തഹോതാരം | ഹൃദയം യജുഷീ പത്യശ്ച |
 യഥാവകാശം ഗ്രഹാൻ | യഥാവകാശം പ്രതിഗ്രഹാൻ
 ലോകം പൃണാശ്ച | സർവാ ഹാസ്യേതാ ദേവതാഃ
 പ്രീതാ അഭീഷ്ടാ ഭവന്തി | **26 (10)**

T.B.3.12.5.6

സദേവമഗ്നിം ചിനുതേ | രഥസംമിതശ്ചേതവ്യഃ |
 വജ്രോ വൈ രഥഃ | വജ്രേണൈവ പാപ്മാനം ഭ്രാതൃവ്യൗ

സ്തൃ॒ണുതേ॑ । പ॒ക്ഷഃ॑ സ॒ംമി॒തശ്ചേ॒തവ്യഃ॑ । ഏ॒താവാ॑ൻ. വൈ
 ര॒മഃ । യാ॒വത്പ॒ക്ഷഃ॑ । ര॒മസ॑ംമി॒തമേ॒വ ചി॑നുതേ ।
 ഇ॒മമേ॒വ ലോ॒കം പ॑ശു॒ബന്ധേ॒നാഭി॑ജയതി ।
 അ॒മോ അ॒ഗ്നിഷ്ടോ॒മേന॑ । 27 (10)

T.B.3.12.5.7

അ॒ന്തരി॑ക്ഷ॒മുക്ഥ്യേ॑ന । സ്വ॒രതി॑രാ॒ത്രേൺ॑ । സ॒ർവാൻ
 ലോ॒കാന॑ഹീ॒നേന॑ । അ॒മോ സ॒ത്രേൺ॑ । വ॒രോ ദ॒ക്ഷി॑ണാ ।
 വ॒രേണൈ॒വ വര॑സ്തൃ॒ണോതി॑ । ആ॒ത്മാ ഹി॒ വരഃ॑ ।
 ഏ॒കവി॑ൺശ॒തിർ ദ॒ക്ഷി॑ണാ ദ॒ഭാതി॑ ।
 ഏ॒കവി॑ൺശോ॒ വാ ഇ॒തഃ സ്വ॑ർഗോ ലോ॒കഃ ।
 പ്ര॒സ്വർഗം ലോ॒കമാപ്നോ॑തി । 28 (10)

T.B.3.12.5.8

അ॒സാവാ॑ദി॒ത്യ ഏ॒കവി॑ൺശഃ । അ॒മുമേ॒വാ-ദി॒ത്യമാപ്നോ॑തി ।
 ശ॒തം ദ॒ഭാതി॑ । ശ॒തായുഃ॑ പൂ॒രുഷഃ॑ ശ॒തേന്ദ്രി॑യഃ ।
 ആ॒യുഷ്യേ॒വേന്ദ്രി॑യേ പ്ര॒തിതി॑ഷ്ഠതി । സ॒ഹസ്രം॑ ദ॒ഭാതി॑ ।
 സ॒ഹസ്ര॑ സ॒ംമിതഃ॑ സ്വ॒ർഗോ ലോ॒കഃ । സ്വ॒ർഗസ്യ॑
 ലോ॒കസ്യാ॑ഭി॒ജിതൈ॑ । അ॒ഗ്നിഷ്ടം॑ ദ॒ക്ഷി॑ണാ ദ॒ഭാതി॑ ।

സർവാ॑ണി വയാ॑ഷ്ടി । 29 (10)

T.B.3.12.5.9

സർവ॑സ്യാപ്തേ॑ । സർവ॑സ്യാവ॑രുദ്ധ്യേ॑ । യദി॑ ന വി॒ന്ദേ॑ത് ।
 മ॒ന്മാനേ॑താവ॒തോ ദ॑ദ്യാദോ॒ദനാ॑ൻ. വാ॑ ।
 അ॒ശ്നുതേ॑ തം കാ॒മം । യ॒സ്മൈ॑ കാ॒മായാ॑ഗ്നിശ്ചീ॒യതേ॑ ।
 പ॒ഷ്ടൗഹീ॑ം ത്വ॒ന്തർവ॑തീം ദ॒ദ്യാത് । സാ॑ ഹി സർവാ॑ണി
 വയാ॑ഷ്ടി । സർവ॑സ്യാപ്തേ॑ । സർവ॑സ്യാവ॑രുദ്ധ്യേ॑ । 30 (10)

T.B.3.12.5.10

ഹി॒രണ്യം॑ ദ॒ദാതി॑ । ഹി॒രണ്യ॑ജ്യോതി॒രേവ॑ സ്വർഗം
 ലോ॒കമേ॑തി । വാ॒സോ॑ ദ॒ദാതി॑ । തേ॒നായുഃ॑ പ്ര॒തിര॑തേ ।
 വേദി॑ത്യുതീ॒യേ യ॑ജേ॒ത । ത്രി॑ഷ॒ത്യാ ഹി॑ ദേ॒വാഃ ।
 സ॒സത്യ॑മ॒ഗ്നിം ചി॑നുതേ । തദേ॒തത് പ॑ശു॒ബന്ധേ॑ ബ്രാഹ്മ॑ണം
 ബ്രൂ॒യാത് । നേ॑തരേ॒ഷു യ॑ജേ॒ന്തഷു॑ । യോ॒ ഹ വൈ॑ ച॒തുർ.
 ഹോ॒ത്ഋ-ന॑നു॒സവ॑നം-ത॒ർപ॑യിത॒വ്യാൻ. വേദ॑ । 31 (10)

T.B.3.12.5.11

തൃപ്തീ॑ പ്ര॒ജയാ॑ പ॒ശുഭിഃ॑ । ഉ॒പൈന॑ഷ്ട് സോ॒മപീ॑മോ॒ നമ॑തി ।
 ഏ॒തേ വൈ॑ ച॒തുർ. ഹോ॒താരോ॑ ഽനു॒സവ॑നം ത॒ർപ॑യിത॒വ്യാഃ ।
 യേ ബ്രാഹ്മ॑ണാ ബ॒ഹുവി॑ദഃ ।

തേഭ്യോ യദക്ഷിണാ ന നയേത് | ദുരിഷ്ടം സ്യാത് |
 അഗ്നിമസ്യ വൃഞ്ജീരൻ | തേഭ്യോ യഥാ ശ്രദ്ധം ദദ്യാത് |
 സിഷ്ടമേവൈ തത്ക്രിയതേ | നാസ്യാഗ്നിം വൃഞ്ജതേ | 32 (10)

T.B.3.12.5.12

ഹിരണ്യേഷുകോ ഭവതി |
 യാവദുത്തമ-മങ്ഗുലി-കാണ്ഡം യജ്ഞേ പരുഷാ സംമിതം |
 തേജോ ഹിരണ്യം | യദി ഹിരണ്യം ന വിന്ദേത് |
 ശർകരാ അക്താ ഉപദധ്യാത് | തേജോ ഘൃതം |
 സതേജസമേവാഗ്നിം ചിനുതേ | അഗ്നിഞ്ചിത്വാ
 സൗത്രാമണ്യോ യജേത മൈത്രാവരുണ്യോ വാ |
 വീര്യേണ വാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ |
 യോഽഗ്നിഞ്ചിനുതേ ( ) | 33 (10)

T.B.3.12.5.13

യാവദേവ വീര്യം | തദസ്മിൻ ദധാതി |
 ബ്രഹ്മണഃ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി |
 ഏതാസാമേവ ദേവതാനാമ്യം സായുജ്യം |
 സാർഷ്ഠിതാമ്യം സമാന ലോകതാ-മാപ്നോതി |
 യ ഏതമഗ്നിം ചിനുതേ | യ ഉചൈനമേവം വേദ |

ഏതദേവ സാവിത്രേ ബ്രാഹ്മണം | അഥോ നാചികേതേ | 34 (9)
 (ഹോതാ ചതുർ.ഹോതജ്ഞാഃ - സ്രുതി - ശ്ചാകാര - വാ -
 ഭവന്ത്യ - ഗ്നിഷ്ടോമേനാ - ക്ലോതി - വയാഘ്സി -
 സർവസ്യാപ്തേ സർവസ്യാവരുദ്ധൈ - വേദ - വൃഞ്ജതേ
 - ചിനുതേ - +നവ ച) (A5)

3.12.6 അനുവാകം 6 - വൈശ്വസ്യജചയന

T.B.3.12.6.1

യച്ചാമൃതം യച്ച മർത്യം | യച്ച പ്രാണീതി യച്ച ന |
 സർവാസ്താ ഇഷ്ടാഃ കൃതാ | ഉപ കാമദുഷാ ദധേ |
 തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ | തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ്
 ധ്രുവാ സീദ | സർവാഃ സ്ത്രീയഃ സർവാൻ പുഘ്സഃ |
 സർവം ന-സ്ത്രീപുമഞ്ച യത് | സർവാസ്താഃ |
 യാവന്തഃ പാഘ്സവോ ഭുമേഃ | 35 (10)

T.B.3.12.6.2

സംഖ്യാതാ ദേവമായയാ | സർവാസ്താഃ | യാവന്ത ഊഷാഃ
 പശൂനാം | പൃഥിവ്യാം പുഷ്ടിർ ഹിതാഃ | സർവാസ്താഃ |
 യാവതീഃ സിക്താഃ സർവാഃ | അഹ്സ്വന്തശ്ച യാഃ ശ്രിതാഃ |

സർവാസ്താം | യാവതീഃ ശർകരാ ധൃതൈഃ |
അസ്യാം പൃഥിവ്യാമധി | 36 (10)

T.B.3.12.6.3

സർവാസ്താം | യാവന്തോഽശ്മാനോഽസ്യാം പൃഥിവ്യാം |
പ്രതിഷ്ഠാസു പ്രതിഷ്ഠിതാഃ | സർവാസ്താം |
യാവതീർ വീര്യഃ സർവാഃ | വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു |
സർവാസ്താം | യാവതീരോഷധീഃ സർവാഃ |
വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു | സർവാസ്താം | 37 (10)

T.B.3.12.6.4

യാവന്തോ വനസ്സതഃ | അസ്യാം പൃഥിവ്യാമധി |
സർവാസ്താം | യാവന്തോ ഗ്രാമ്യാഃ പശവഃ സർവേ |
ആരണ്യാശ്ച യേ | സർവാസ്താം | യേ ദിപാദശ്ചതുഷ്ഠാദഃ |
അപാദ ഉദരസർപിണഃ | സർവാസ്താം |
യാവദാഞ്ജനമുച്യതേ | 38 (10)

T.B.3.12.6.5

ദേവത്രാ യച്ച മാനുഷം | സർവാസ്താം | യാവത്കൃഷ്ണായ
സ്യുഃ സർവം | ദേവത്രാ യച്ച മാനുഷം | സർവാസ്താം |
യാവ ല്ലോഹായ സ്യുഃ സർവം | ദേവത്രാ യച്ച മാനുഷം |

സർവാസ്താഃ | സർവഃ സീസഃ സർവം ത്രപു |

ദേവത്രാ യച്ച മാനുഷം | 39 (10)

T.B.3.12.6.6

സർവാസ്താഃ | സർവഃ ഹിർണ്യഃ രജതം | ദേവത്രാ യച്ച

മാനുഷം | സർവാസ്താഃ | സർവഃ സുവർണ്ണ്യഃ ഹരിതം |

ദേവത്രാ യച്ച മാനുഷം | സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃത്വാ |

ഉപകാമദുഷാ ദധേ | തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |

തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ( ) | 40 (10)

[ഭൂമേ - രധി - വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു സർവാസ്താ -

ഉചൃതേ - മാനുഷഃ - സീദ ( )] (A6)

Special Korvai

(യച്ച സ്രിയഃ പാഠ്സവ ഊഷാഃ സിക്താഃ ശർകരാ

അശ്താനോ വീര്യ ഓഷധീർ വനസ്സതയോ ഗ്രാമ്യാ യേ

ദിപാദോ യാവദാഞ്ജനം യാവത് കൃഷ്ണായസം

ഘോഹായസഃ സീസഃ ഹിർണ്യഃ സുവർണ്ണ്യഃ

ഹരിതമഷ്ടാദശ)

3.12.7 അനുവാകം 7 – വൈശ്വസ്യജചയന

T.B.3.12.7.1

സർവാ ദിശോ ദിക്ഷു । യച്ചാന്തർ ഭൂതം പ്രതിഷ്ഠിതം ।
സർവാസ്താ ഇഷ്ടുകാഃ കൃത്വാ । ഉപ കാമദുഷ്ടാ ദധേ ।
തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ । തയാ ദേവതയാഽങ്ഗിരസ്വാദ്-
ധ്രുവാസീദ । അന്തരിക്ഷഞ്ച കേവലം ।
യച്ചാസ്മി-ന്നന്തരാഹിതം । സർവാസ്താഃ ।
ആന്തരിക്ഷ്യശ്ച യാഃ പ്രജാഃ । 41 (10)

T.B.3.12.7.2

ഗന്ധർവാഹ്വരസ്ത്വ യേ । സർവാസ്താഃ । സർവാ-
നുദാരാൻ-മ്സലിലാൻ । അന്തരിക്ഷേ പ്രതിഷ്ഠിതാൻ ।
സർവാസ്താഃ । സർവാ-നുദാരാൻ-മ്സലിലാൻ ।
സ്ഥാവരാഃ പ്രോഷ്യാശ്ച യേ । സർവാസ്താഃ ।
സർവാം ധൂനിച്ഛ് സർവാൻ-ധച്ഛ്സാൻ ।
ഹിമോ യച്ച ശീയതേ ॥ 42 (10)

T.B.3.12.7.3

സർവാസ്താഃ । സർവാൻ മരീചീൻ. വിതതാൻ ।
നീഹാരോ യച്ച ശീയതേ ॥ സർവാസ്താഃ ।

സർവാ വിദ്യുതഃ സർവാൻ മസ്തനയിത്സുൻ ।
 ഹ്രാദുനീർ യച്ഛ ശീയതേ । സർവാസ്താഃ ।
 സർവാഃ സ്രവന്തിഃ സരിതഃ । സർവമഹ്സു ചരഞ്ച യത് ।
 സർവാസ്താഃ । 43 (10)

T.B.3.12.7.4

യാശ്ച കൃപ്യാ യാശ്ച നാദ്യാഃ സമുദ്രിയാഃ ।
 യാശ്ച വൈശന്തീരുത പ്രാസചീര്യാഃ । സർവാസ്താഃ ।
 യേ ചോത്തിഷ്ഠന്തി ജീമൂതാഃ । യാശ്ച വർഷന്തി വൃഷ്ടയഃ ।
 സർവാസ്താഃ । തപസ്തേജ ആകാശം ।
 യച്ഛാകാശേ പ്രതിഷ്ഠിതം । സർവാസ്താഃ ।
 വായും വായാച്ഛി സർവാണി । 44 (10)

T.B.3.12.7.5

അന്തരിക്ഷചരഞ്ച യത് । സർവാസ്താഃ । അഗ്നിച്ഛ് സൂര്യം
 ചന്ദ്രം । മിത്രം വരുണം ഭഗം । സർവാസ്താഃ ।
 സത്യം ശ്രദ്ധാം തപോ ദമം । നാമ രൂപഞ്ച ഭൂതാനാം ।
 സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃത്വാ । ഉപ കാമദുഷ്ടാ ദധേ ।
 തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ( ) ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ട്ഗിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ । 45 (11)

(പ്രജാ - ഹിമോ യജ് ശീയതേ - സർവാസ്താഃ - സർവാണി
- ബ്രഹ്മണൈകം ച) (A7)

Special Korvai

(ദിശോഽന്തരിക്ഷമാന്തരിക്ഷ്യ ഉദാരാനുദാരാൻ ധൂനിം
മരീചീനാൻ. വിദ്യുതഃ സ്രവന്തീര്യോശ്ച യേ ച തപോ
വായുമഗ്നിഃ സത്യം പഞ്ചദശ)

3.12.8 അനുവാകം 8 - വൈശ്വസൃജചയന

T.B.3.12.8.1

സർവാം ദിവ്യ് സർവാൻ ദേവാൻ ദിവി । യജ്ഞാൻ ഭൂതം
പ്രതിഷ്ഠിതം । സർവാസ്താ ഇഷ്ടാഃ കൃതാ ।
ഉപ കാമദൃഘാ ദധേ । തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ।
തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസദ് ധ്രുവാ സീദ । യാവതീ
സ്താരകാഃ സർവാഃ । വിതതാ രോചനേ ദിവി ।

സർവാസ്താഃ । ഋചോ യജുഃഷി സാമാനി । 46 (10)

T.B.3.12.8.2

അഥർവാങ്ഗിരസശ്ച യേ । **സർവാസ്താഃ** ।
ഇതിഹാസപുരാണഞ്ച । സർവദേവജനാശ്ച യേ ।
സർവാസ്താഃ । യേ ച ലോകാ യേ ചാലോകാഃ ।

അന്തർ ഭൂതം പ്രതിഷ്ഠിതം ।

സർവാസ്താഃ । യച്ച ബ്രഹ്മ യച്ചാബ്രഹ്മ ।

അന്തർ ബ്രഹ്മൻ പ്രതിഷ്ഠിതം । 47 (10)

T.B.3.12.8.3

സർവാസ്താഃ । അഹോരാത്രാണി സർവാണി ।

അര്യമാസാശ്ച കേവലാൻ । **സർവാസ്താഃ** ।

സർവാനൃത്യുൻ-മ്സർവാൻ മാസാൻ । സംവത്സരഞ്ച

കേവലം । **സർവാസ്താഃ** । സർവം ഭൂതം സർവം ഭവ്യം ।

യച്ചാതോ ധിഭവിഷ്യതി । സർവാസ്താഃ ഇഷ്ടാഃ കൃതാ ( ) ।

ഉപ കാമദൃഘാ ദധേ । തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ।

തയാ ദേവതയാഽങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാ സീദ । 48 (13)

(സാമാനി - ബ്രഹ്മൻ പ്രതിഷ്ഠിതം - കൃതാ ത്രീണി ച) (A8)

Special Korvai

(ദിവം താർകാ ഋച ഇതിഹാസപുരാണം ച യേ ച യച്ചാ
ഹോരാത്രാണൃത്യുൻ ഭൂതം നവ)

**3.12.9 അനുവാകം 9 - ബ്രഹ്മാ സദസ്യാസീനോ
വൈശ്വസ്യജാൻ വ്യാചഷ്ടേ**

T.B.3.12.9.1

ഋചാം പ്രാചീ॑ മഹ॒തീ ദിഗു॑ച്യതേ । ദക്ഷി॑ണാ -മാഹുർ
 യജു॑ഷാ-മപാ॒രാം । അ॒മ॒ർവ॒ണാ-മഗ്നി॑രസാം പ്ര॒തീചീ॑ ।
 സാ॒മ്നാ-മുദീ॑ചീ മഹ॒തീ ദിഗു॑ച്യതേ ।
 ഋഗ്ഭിഃ॑ പൂർവാ॒ഹ്ണേ ദിവി॑ ദേവ ഇ॒ഽയതേ॑ ।
 യജു॑ർവേദേ തി॒ഷ്ഠതി മദ്ധ്യേ॑ അ॒ഹനഃ॑ ।
 സാമ॑വേദേ-നാ॒സ്തമയേ॑ മഹീ॒യതേ॑ ।
 വേദൈ॑-രശ്മു॒ന്യ-സ്രി॑ഭിരേതി സൂ॒ര്യഃ ।
 ഋഗ്ഭ്യോ॑ ജാതാ॒പ് സർവ॑ശോ മുർത്തി-മാഹുഃ ।
 സർവാ॑ ഗതിർ യാജു॑ഷീ ഹൈവ ശശ്വ॑ത് । 49 (10)

T.B.3.12.9.2

സർവം॑ തേജഃ॑ സാമരു॒പ്യപ് ഹ॑ ശശ്വ॑ത് ।
 സർവപ്॑ ഹേദം ബ്രഹ്മ॑ണാ ഹൈവ സൃ॒ഷ്ടം ।
 ഋഗ്ഭ്യോ॑ ജാതം വൈശ്യം॑ വർണ-മാഹുഃ ।
 യജു॑ർവേദം ക്ഷ॒ത്രിയ॑സ്യ-ഹുര്യോ॒ന്നിം ।
 സാമ॑വേദോ ബ്രാ॒ഹ്മണാ॑നാം പ്രസൃ॒തിഃ ।

പൂർവേ പൂർവേഭ്യോ വച ഏത-ദൃചുഃ ।
 ആദർശ-മഗ്നിം ചിന്താനാഃ । പൂർവേ വിശ്വ
 സൃജോഽമൃതാഃ । ശതം വർഷ സഹസ്രാണി ।
 ദീക്ഷിതാഃ സത്ര-മാസത । 50 (10)

T.B.3.12.9.3

തപ ആസീദ് ഗൃഹപതിഃ । ബ്രഹ്മ ബ്രഹ്മാദവഥ് സ്വയം ।
 സത്യം ഹ ഹോ തൈഷാ-മാസീത് । യദ് വിശ്വസൃജ
 ആസത । അമൃത-മേഭ്യ ഉദഗായത് । സഹസ്രം പരിവഥ്സരാൻ ।
 ഭൂതം ഹ പ്രസ്തോ-തൈഷാ-മാസീത് ।
 ഭവിഷ്യത് പ്രതി ചാഹരത് । പ്രാണോ അദ്ധ്യായ-രഭവത് ।
 ഇദം സർവം സിഷാസതാം । 51 (10)

T.B.3.12.9.4

അപാനോ വിദ്വാ-നാവൃതഃ । പ്രതി പ്രാതിഷ്ഠ-ദദ്ധാരേ ।
 ആർത്തവാ ഉപഗാതാരഃ । സദസ്യം ഋതവോഽഭവൻ ।
 അർദ്ധമാസാശ്ച മാസാശ്ച । ചമസാ-ദ്ധ്യായവോഽഭവൻ ।
 അശം സദ് ബ്രഹ്മണ-സേജഃ । അച്ഛാവാകോഽഭവദ് യശഃ ।
 ഋത-മേഷാം പ്രശാസ്താഽസീത് ।

യദ് വിശ്വ സൃജ ആസത । 52 (10)

T.B.3.12.9.5

ഊർഗ് രാജാന-മുദവഹത് । ധ്രുവ ഗോപഃ സഹോഭവത് ।
ഓജോഭൃഷ്ടൗദ് ഗ്രാവണ്ണഃ । യദ് വിശ്വ സൃജ ആസത ।
അപചിതിഃ പോത്രിയാ-മയജത് । നേഷ്ട്രീയാ-മയജത് തിഷിഃ ।
ആഗ്നീദ്ധ്രാദ് വിദുഷീ സത്യം । ശ്രദ്ധാ ഹൈവാ യജഥ് സ്വയം ।
ഇരാ പതീ വിശ്വ സൃജാം । ആകൃതി-രപിനസ്ത്വിഃ । 53 (10)

T.B.3.12.9.6

ഇദ്ധ്മച് ഹ ക്ഷുച് ചൈ-ഭ്യ ഉഗ്രേ । തൃഷ്ണാ ചാ വഹതാമുഭേ ।
വാഗേഷാച് സുബ്രഹ്മണ്യാ-ഃസീത് ।
ഛന്ദോ യോഗാൻ. വിജാനതീ । കല്പതന്ത്രാണി തന്യാനാ-ഃഹഃ ।
സൗസ്ഥാശ്ച സർവശഃ । അഹാരാത്രേ പശുപാല്യൗ ।
മുഹൂർത്താഃ പ്രേഷ്ടാ അഭവൻ । മൃത്യുസ് തദ-ഭവ-ധാതാ ।
ശമിതോ-ഗ്രോ വിശാഠ പതിഃ । 54 (10)

T.B.3.12.9.7

വിശ്വസൃജഃ പ്രഥമാഃ സത്ര-മാസത । സഹസ്ര സമം
പ്രസുതേന യന്തഃ । തതോ ഹ ജജ്ഞേ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ।
ഹിരണ്മയഃ ശകുനിർ ബ്രഹ്മ നാമ ।

യേന॑ സൂ॒ര്യ-സു॒പതി॑ തേജ॒സേ-ദ്ധഃ॑ ।
 പി॒താ പു॒ത്രേണ॑ പി॒തൃ॒മാൻ. യോ॒നീയോ॒നൗ ।
 നാ॒വേദ॑വിൻ മനു॒തേ തം ബൃ॒ഹന്തം॑ ।
 സർവാ॑നുഭൂ-മാ॒ത്മാന॑ꣳ സംപ॒രായേ॑ ।
 ഏ॒ഷ നിത്യോ॑ മഹി॒മാ ബ്രാ॑ഹ്മണ॒സ്യ ।
 ന കർമ്മ॑ണാ വർദ്ധതേ നോ ക॒നീയാൻ॑ । 55 (10)

T.B.3.12.9.8

തസ്യൈ॑വാ-ത്മാ പദ॒വിത്തം॑ ഽ॒വിദി॑ത്വാ । ന കർമ്മ॑ണാ ലിപ്യതേ
 പാപ॑കേന । പഞ്ച॑ പശ്ചാ॒ശത-സ്രി॑വൃ॒തഃ സം॑വൃ॒ത്സരാഃ॑ ।
 പഞ്ച॑ പഞ്ചാ॒ശതഃ॑ പഞ്ച॒ദശാഃ॑ । പഞ്ച॑ പഞ്ചാ॒ശതഃ॑ സപ്ത॒ദശാഃ॑ ।
 പഞ്ച॑ പഞ്ചാ॒ശത॑ ഏക॒വിംശാഃ॑ ।
 വിശ്വ॑സ്യജാ॒ꣳ സഹ॑സ്ര സം॑വൃ॒ത്സരം॑ ।
 ഏതേ॑ന വൈ വിശ്വ॑സ്യജ ഇ॒ദം ഽ॒വിശ്വ-മ॑സ്യജന്ത ।
 യദ് വിശ്വ॑-മ॒സ്യജ॑ന്ത । തസ്മാ॑ദ് വിശ്വ॑സ്യജഃ ( ) ।
 വിശ്വ॑-മേ॒നാ-നനു॑ പ്രജായതേ ।
 ബ്രഹ്മ॑ണഃ സായു॑ജ്യ॒ꣳ സലോ॑കതാം ഽ॒യന്തി॑ ।
 ഏ॒താസാ॑മേ॒വ ദേ॒വതാ॑നാ॒ꣳ സായു॑ജ്യം ।

സാർഷ്ഠിതാച്ഛ് സമാന ലോകതാം യന്തി ।
 യ ഏത-ദുപയന്തി । യേ ചൈനത് പ്രാഹുഃ ।
 യേഭ്യ-ശൈനത് പ്രാഹുഃ । ഓം । 56 (18)

(ശശ്വ - ദാസത - സിഷാസതാ - മാസത - ഹവിഷ് -
 പതിഃ - കനീയാൻ - തസ്മാദ് വിശ്വസ്യജോഽഷ്ടൗ ച) (A9)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 9 Anuvaakams :-

(തുഭ്യം - ദേവേഭ്യ - സ്തപസാ - ദേവേഭ്യോ - ബ്രഹ്മ വൈ
 ചതുർ.ഹോതാരോ - യചാമൃതച്ഛ് - സർവാ ദിശോ ദിക്ഷു
 - സർവാം ദിവ - മൃചാം പ്രാചീ നവ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(തുഭ്യം - തപസാ - താ വാ ഏതാഃ പഞ്ച - ഹിരണ്യം
 ദദാതി - സർവാ ദിശ - സ്തപ ആസീദ്ഗൃഹപതിഃ
 ഷട്പഞ്ചാശത്)

First and Last Padam 3rd Prapaatakam of Kaatakam:-

(തുഭ്യ-മോം)

। ഹരിഃ ഓം ।

। കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

കാഠകേ തൃതീയ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ।

। ഇതി തൈത്തിരീയ യജുർബ്രാഹ്മണം കാഠകം സമാപ്തം ।

=====

Appendix (of expansions)

T.B.3.12.1.1 – തുഭ്യന്താ അങ്ഗിരസ്തമാ{21}

ശൃഗ്ദ്ധ തങ്കാമമഗ്നേ {22}

തുഭ്യം താ അങ്ഗിരസ്തമാ വിശ്വാഃ സുകുചിതയഃ പൃഥക് ।
അഗ്നേ കാമായ യേമിരേ ॥ {21}

അശൃഗ്ദ്ധ തം കാമമഗ്നേ തവോ തൃശൃഗ്ദ്ധ രയിꣳ രയിവഃ
സുവീരം । അശൃഗ്ദ്ധ വാജമഭി വാജയന്തോ ഽശൃഗ്ദ്ധ
ദൃഗ്ദ്ധജരാജരം തേ ॥ {22}

(Both {21} and {22} appearing in TS 1.3.14.3)

=====

T.B.3.12.1.1 – ആശാനാം ത്വാ{23} വിശ്വാ ആശാം{24}

ആശാനാം ത്വാ ധ്വാപാലേഭ്യഃ | ചതുർഭ്യോ അമൃതേഭ്യഃ |
ഇദം ഭൃതസ്യായ്യക്ഷേഭ്യഃ | വിധേമ ഹവിഷാ വയം || {23}

വിശ്വാ ആശാ മധുനാ സൗസൃജാമി | അനമീവാ
ആപ ഓഷധയോ ഭവന്തു | അയം യജമാനോ മൃധോ
വൃസ്യതാം അഗൃഭീതാഃ പശവഃ സന്തു സർവേ || {24}

(Both {23} and {24} appearing in T.B.2.5.3.3)

T.B.3.12.1.1 – അനു നോഽഭ്യാനുമതി{25}

രനപിദനുമതേ ത്വാ{26}

അനു നോഽഭ്യാനുമതിര്യജ്ഞം ദേവേഷു മന്യതാം |
അഗ്നിശ്ച ഹവ്യവാഹനോ ഭവതാം ദാശുഷേ മയഃ || {25}

അനപിദനുമതേ ത്വാ മന്യാസൈ ശഞ്ചനഃ കൃധി |

ക്രതോ ദക്ഷായ നോ ഹിനു പ്രണ ആയുഷി

താരിഷഃ || {26} (Both {25} and {26} appearing in T.S.3.11.3.3)

T.B.3.12.1.1 – കാമോ ഭൂതസ്യ{27} കാമസുദഗ്രേ{28}

കാമോ ഭൂതസ്യ ഭവ്യസ്യ । സമ്രാധേകോ വിരാജതി ।
സ ഇദം പ്രതി പപ്രഥേ । ഗൃത്യുനുമ് സൃജതേ വശീ ॥ {27}

കാമസുദഗ്രേ സമവർത്തതാധി । മനസോ രേതഃ പ്രഥമം
ഏദാസീത് । സതോ ബന്ധുമസ്തി നിരവിന്ദന് ।
ഹൃദി പ്രതീഷ്യാ കവയോ മനീഷാ ॥ {28}

(Both {27} and {28} appearing in T.B.2.4.1.9 and T.B.2.4.1.10)

T.B.3.12.1.1 – ബ്രഹ്മ ജജ്ഞാനം{29} പിതാ വിരാജാം{30}

ബ്രഹ്മ ജജ്ഞാനം പ്രഥമം പുരസ്താദി സീമതഃ സുരുചോ
വേന ആവഃ । സ ബുധ്നീയാ ഉപമാ അസ്യ വിഷ്ടാഃ സതശ്ച
യോനിമസതശ്ച വിവഃ ॥ {29}

({29} appearing in T.S.4.2.8.2)

പിതാ വിരാജാമൃഷഭോ രയീണാം । അന്തരീക്ഷം വിശ്വരൂപ
ആവിവേശ । തമർകൈ-രഭ്യർചന്തി വർഷം । ബ്രഹ്മ സന്തം
ബ്രഹ്മണാ വർദ്ധയന്തഃ ॥ {30}

({30} appearing in T.B.2.8.8.9)

T.B.3.12.1.1 – യജ്ഞോ രായോ{31} ഽയം യജ്ഞഃ{32}

യജ്ഞോ രായോ യജ്ഞ ഇൗശേ വസൂനാം ।

യജ്ഞഃ സസ്യാനാമുത സൂക്ഷിതീനാം ।

യജ്ഞ ഇഷ്ടഃ പൂർവചിത്തിം ദധാതു ।

യജ്ഞോ ബ്രഹ്മണ്യോഽ അപ്യേതു ദേവാൻ ॥ {31}

അയം യജ്ഞോ വർധതാം ഗോഭിരശൈഃ । ഇയം വേദിഃ

സ്വപത്യാ സുവീരാ । ഇദം ബർഹിരതി ബർഹീഽഷ്ടന്യാ ।

ഇമം യജ്ഞം വിശോ അവന്തു ദേവാഃ ॥ {32}

(Both {31} and {32} appearing in T.B.2.5.5.1

T.B.3.12.1.1 – ആപോ ഭദ്രാ{33} ആദിത്പശ്യാമി{34}

ആപോ ഭദ്രാ ഘൃതമിദാപ ആസുരഗ്നീ-ഷോമൗ ബിഭ്രത്യാപ

ഇത് താഃ । തീവ്രോ രസോ മധുപൃച്ഛാ മരംഗമ ആ മാ

പ്രാണേന സഹ വർച്സാ ഗൻ ॥ {33}

ആദിത് പശ്യാമ്യുത വാ ശൃണോമ്യോ മാ ഘോഷോ ഗച്ഛതി

വാങ്ന ആസാം । മന്യേ ദേജാനോ അമൃതസ്യ തർഹി

ഹിരണ്യവർണാ അത്യുപം യദാ വഃ ॥ {34}

(Both {33} and {34} appearing in T.S.5.6.1.3 and 5.6.1.4)

T.B.3.12.1.1 - തുഭ്യം ഭരന്തി{35} യോ ദേഹ്യഃ{36}

തുഭ്യം ഭരന്തി ക്ഷിതയോ യവിഷ്ട । ബലിമഗ്നേ അന്തി
ത ഓത ദൂരാത് । ആ ഭന്ദിഷ്ടസ്യ സുമതിം ചികിദ്ധി ।
ബൃഹത്തേ അഗ്നേ മഹി ശർമ്മ ഭദ്രം ॥ {35}

യോ ദേഹ്യോ അനമയദധസ്തേഃ । യോ അര്യപത്നീ
രുഷസശ്ചകാര । സ നിരുധ്യാ നഹുഷോ യഹോ അഗ്നിഃ ।
വിശശ്ചക്രേ ബലിഹൃതഃ സഹോഭിഃ ॥ {36}

(Both {35} and {36} appearing in T.B.2.4.7.9)

T.B.3.12.1.1 - പൂർവം ദേവാ അപരേണ{37}

പ്രാണാപാനൗ{38}

പൂർവം ദേവാ അപരേണാ-നൃപശൃണുമഭിഃ । ജന്മാന്യവ്വരൈഃ
പരാണി । വേദാനി ദേവാ അയമസ്മിതി
മാം । അഹഃ ഹിത്വാ ശരീരം ജരസഃ പരസ്താത് ॥ {37}

പ്രാണാപാനൗ ചക്ഷുഃ ശ്രോത്രം । വാചം മനസി സംഭൃതാം ।
ഹിതാ ശരീരം ജരസഃ പരസ്താത് ।

ആ ഭൃതിം ഭൃതിം വയമശ്ശവാമഹൈ ॥ {38}

(Both {37} and {38} appearing in T.B.2.5.6.5)

T.B.3.12.1.1 - ഹവ്യവാഹഃ{39} സിഷ്ടം{40}

ഹവ്യവാഹ-മഭിമാതിഷ്ഠാഹം । രക്ഷോഹണം പൃതനാസു
ജിഷ്ണും । ജ്യോതിഷ്ഠന്തം ദീദ്യുതം പുരന്ധിം । അഗ്നിഃ
സിഷ്ടകൃതമാ ഹുവേമ ॥ {39}

സിഷ്ടമഗ്നേ അഭി തത് പൃണാഹി । വിശ്വാ ദേവ പൃതനാ
അഭിഷ്യ । ഉരും നഃ പൻമാം പ്രദിശന്നി ഭാഹി ।
ജ്യോതിഷ്ഠദ്ധേഹ്യജരം ന ആയുഃ ॥ {40}

(Both {39} and {40} appearing in T.B.2.4.1.4)

T.B.3.12.3.4 - അഗ്നിർമൂർധാ{41} ഭൂവഃ{42}

അഗ്നിർമൂർധാ ഭീവഃ കകുത് പതിഃ പൃഥിവ്യാ അയം ।
അപാഽ രേതാഽസി ജിന്വതി ॥ {41}

ഭുവോ യജ്ഞസ്യ രജസശ്ച നേതാ യത്രാ നിയുദ്ഭിഃ
 സചസേ ശിവാഭിഃ । ദിവി മുർധാനം ദധിഷേ സുവർഷാം
 ജിഹ്വാമഗേ ചകൃഷേ ഹവ്യവാഹം ॥ {42}

(Both {41} and {42} appearing in T.S.4.4.4.1)

T.B.3.12.3.4 – അനു നോഽദ്യാനുമതി{43} രമ്പിദനുമതേതാം{44}

Same as {25} and {26} above

T.B.3.12.3.4 – ഹവ്യവാഹം{45} സിഷ്ടം{46}

Same as {39} and {40} above

Anuvakam 6

in the entire 6th Anuvakam "സർവാസ്താഃ" apperaing 16 times in short form which are highlighted by us in the text for identification. The expansion is as follows and is common for the all the 16 appearances.

സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃത്വാ । ഉപ കാമദുഷ്ടാ ദധേ ।
 തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ।
 തയാ ദേവതയാ-ഽങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥

(Appearing in T.B.3.12.6.1)

Anuvakam 7

in the entire 7th Anuvakam "സർവാസ്താഃ" apperaing 13 times in short form which are highlighted by us in the text for identification. The expansion is as follows and is common for the all the 13 appearances.

സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃത്വാ | ഉപ കാമദുഷ്ടാ ദധേ |
തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
തയാ ദേവതയാ-ഽങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രുവാ സീദ ||

(Appearing in T.B.3.12.7.1)

Anuvakam 8

in the entire 8th Anuvakam "സർവാസ്താഃ" apperaing 7 times in short form which are highlighted by us in the text for identification. The expansion is as follows and is common for the all the 7 appearances.

സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃത്വാ | ഉപ കാമദുഷ്ടാ ദധേ |
തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
തയാ ദേവതയാ-ഽങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രുവാ സീദ ||

(Appearing in T.B.3.12.8.1)

3.12 For Kaatakam - 3 (TB 3.12)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	1	10
Anuvakam 2	9	161
Anuvakam 3	4	44
Anuvakam 4	7	121
Anuvakam 5	13	129
Anuvakam 6	6	60
Anuvakam 7	5	51
Anuvakam 8	3	33
Anuvakam 9	8	88
Total →	56	697

Total for Kataka Prasanam 1, 2 and 3

	Anuvaakam	Dasini	Vaakyams
Prapaatakam1	11	49	526
Prapaatakam2	10	62	593
Prapaatakam3	9	56	697
Total →	30	167	1816

Summary for entire Braahmanam

	Prapaatakam	Anuvakam	Dasini	Vaakyam
Ashtakam 1	8	78	500	5232
Ashtakam 2	8	96	547	5795
Ashtakam 3	9	134	619	6530
Kaatakam	3	30	167	1816
Total	28	338	1833	19373